

PROTOKOL

OVER

FORHANDLINGERNE VED NORSK ARBEIDSMANDSFORBUNDS 10. LANDSMØTE

AVHOLDT I

KRISTIANIA 25. MAI—1. JUNI 1911

ARBEIDERNES AKTIETRYKKERI
KRISTIANIA 1911

Protokol

over

Forhandlingerne ved Norsk arbeids- mandsforbunds 10de landsmøte

avholdt i

Kristiania 25. mai—1. juni 1911.

Indhold

Indhold.

	Pag.
Aapningen	1
Fortegnelse over repræsentanterne	3
Forretningsorden	6
Møtets konstituering	7
Beretning og regnskap	12
Arbeidsledighetskasse	31
Sykekassens fremtidige ordning	41, 114
Forsikringskassen	49, 81
Hædersgave til formanden Rich. Hansen	61
Forskjellige fonds	62
Reisefordelingskomite	67
Mundtlig beretning for 1911	67
Distriktsinddeling	83
Kontingentforhøielse	90
Utflugt til Malmøkalven	94
Lovforandringer	98
Regler for de stedlige styrer	113
Organisation av skogs- og landarbeiderne	118
Budget for 1911	125, 130
Eftergivelse av gjæld	126
Bad ved anleggene	128
Kontrol med sprængstoffer	128
Indkøb av aktier i industrielle bedrifter	129
Tvungen voldgift i arbeidstvistigheter	129
Lønninger	136
Valgene	138
Næste landsmøte	139
Repræsentationen til landsorganisationens kongres	140, 148
Valg paa hovedstyre	141
Taktik under konflikter	143
Den internationale arbeidermandsoverenskomst	149
Andragende fra E. Pettersen	153
Landsmøtets avslutning	155

Aapningsmøtet torsdag 25. mai kl. 10 formiddag.

Den 25. mai 1911 sammentraadte i Folkets hus i Kristiania Norsk arbeidsmandsforbunds 10. landsmøte. Den store sal var vakkert smykket med grønne guirlandre, paa den røde tribune var anbragt store palmer og roser. Arbeidsmandsforbundets fane omgitt av svenske, danske og norske flag tillikemed arbeidernes internationale merke prydet væggen bak tribunen.

Aapningen.

Efterat Sagenes arbeidersamfunds sangforening hadde sunget „Den er vor denne jord“, „Fremad, fremad fædres høie hærtag var“ og „Socialister ind i rækken“, hvilke sange blev mottat med meget bifald av forsamlingen, besteg forbundets formand *Richard Hansen* talerstolen og holdt følgende tale:

Paa forretningsutvalgets og hovedstyrets vegne har jeg den ære at ønske dere alle velkommen til vort landsmøte. Samtidig vil jeg uttale haabet om at de dages forhandlinger vi nu gaar imøte maa resultere i beslutninger, der vil være til gagn for vort forbund, dets enkelte medlemmer og hele arbeiderbevægelsen. Jeg føler mig forvissat om, at de som idag er fremmøtt her vil gjøre sit bedste for at saa kan bli tilfældet.

Da vi sidst var samlet til landsmøte, for 3 aar siden, var vi midt oppe i en alvorlig konflikt med flere tusen mand. Det var landets største millionselskap vi dengang hadde optat kampen med og bak dets ryg stod hele den organiserte kapitalmagt.

Vi kjender til, hvorledes det gik, hvorledes det rike selskap blev tvunget til at skille lag med sine stolte fæller i arbeidsgiverforeningen for at faa fred med sine anlægsarbeidere.

Idag staar vi sikkerlig foran en endnu alvorligere situation. Grubearbeiderne blir efter alle mærker at dømme nødt til at aapne en kamp mot sine arbeidsgivere, for at tiltvinge sig bedre vilkaar og i papir- og celluloseindustrien forbereder arbeidsgiverne sig paa at ta revanche for nederlagene inden denne industri i 1907 og 1908. Ved siden herav har vi ogsaa en masse krav at fremme for andre grupper av arbeidere.

Situationen bør derfor tilsi os alle at styrke vor organisation, saa vi med utsigt til held kan opta kampen mot vore motstandere.

Det kan desværre dennegang ikke siges, som ved alle vore tidligere landsmøter, at vi er vokset siden sidst, vi var sammen; tvert-

imot maa vi konstatere en tilbakegang i nummerisk henseende; men dette bør ikke nedslaa vort mot, for ser vi paa aarsakerne til den tilbakegang, vi har hat i de sidste to aar, saa vil vi finde, at det er noksaa naturligt, det som er skedd.

Veksten var for sterk i 1907 og 1908. Den vellykkede lønsbevægelse vi da i nogle aar hadde ført, gjorde, at arbeidere i flokkevis, som ikke hadde begrep om organisationernes virkemaate og betingelserne for samme, sluttet sig til forbundet utelukkende i den hensigt at opnaa personlig øieblikkelige fordele.

Naar saa konjunkturerne blev daarlige, motstanden for sterk, og der fra organisationens side stilledes store krav til deres offervilje og solidaritet, saa viste det sig, at der skortet paa begge dele, og saa beholdt vi kun tilbake de, der hadde forstaaelse og interesse for organisationen.

Det er dette som er håndt; noget andet betyr det ikke, men vi vet, at vore motstandere har glædet sig over tilbakegangen, og det er jo saa ganske naturlig.

Det er jo et særsyn her i landet, at en organisation er gaat tilbake i medlemsantal, men i andre lande, hvor organisationerne er ældre, er det faa som ikke har hat sin tilbakegangsperiode og atter arbeidet sig frem igjen. Det samme maa ogsaa vi bestræbe os for at gjøre, og meget beror i saa henseende paa de beslutninger som fattes av dette landsmøte.

For os som sitter i forretningsutvalget og hovedstyret har de 3 aar, som er gaat siden forrige landsmøte, bragt mange skuffelser, og vi er paa ingen maate tilfreds med resultatene av vor virksomhet; det samme er vel ogsaa tilfældet med mange av dere, men ét tør jeg forsikre, at der fra vor side altid har været handlet med forbundets tarv for øie, men vi har selvfølgelig ikke alltid været herre over forholdene. Jeg vil derfor av hensyn til landsmøtets værdighet og forbundets anseelse anmode repræsentanterne om at bedømme mændene og begivenheterne objektivt og saglig, selv om dere kan være av den mening, at ikke alting er gjort paa bedste og forstandigste maate. Vor funktionstid er nu utløpet, og vore stillinger kan besættes med dem, som landsmøtet anser som bedst skikket.

Med disse ord vil jeg endnu engang ønske landsmøtets repræsentanter og de øvrige deltagere velkommen.

En særlig hilsen vil jeg bringe vore gjæster fra inden- og utenlandske organisationer, og som jeg har den ære at presentere for forsamlingen: formand i Arbeidernes faglige landsorganisation *Ole O. Lian*, formand for Dansk arbeidsmandsforbund *Lyngsø* og kasserer i samme *Jens Larsen* og repræsentanten for Svensk fabrik- og grovarbeiderforbund kasserer *Bengtsson*. (Gjæsterne tilklappedes forsamlingens hjerteligste hyldest.) Repræsentanten for Det norske arbeiderparti *Chr. H. Knudsen*, som ogsaa er indbudt, vil senere komme tilstede paa møtet.

Formanden sluttet med at opfordre forsamlingen til at synge „Socialisternes marsj“, hvilket den gjorde staaende.

Formandens tale hilstes med almindelig bifald.

Fortegnelse over repræsentanterne.

Formanden foretok derpaa oprop av repræsentanterne.

Disse var:

Avdl.-nr.	Foreningens navn	Repræsentantens navn
6.	Nydalens mandlige arbeiderforening	Hans Olsen
7.	Tysse & Skjeggedals arbeidsmandsf.	K. Bakkehaug
8.	Grubearbeidernes fagforening, Røros	Ole Laulo
9.	Hyttearbeidernes fagforening, Røros	Anders Sannes, jun.
14.	Glasarbeidernes forening, Moss	Christoffer Garmager
17.	Kjose arbeiderforening	Otto Syvertsen
18.	„Fremtiden“, Gjøvik	Olav Ekenæs
19.	Stenarbeidernes forening, Bergen	Albin Clausen
22.	Sten-, jord- og cementarb.s for., Kr.a	Sjur Kvammen
23.	Aalens grubearbeiderforening	Richard Blom
24.	Sundløkkens arbeiderforening	Oskar Johansen
25.	Narvik arbeiderforening	Lars H. Kirkhus
30.	Eidets grubearbeiderforening	Alexander Olsen
31.	Kristiania havnevæsens arbeiderforening	Anders Førde
34.	Stord arbeiderforening	Jens Olsen Myren
35.	Rosten arbeiderforening	Lars Andersen
37.	Samnanger arbeiderforening	Martin O. Vignæs
38.	Glomsrudkollens grubearbeiderforening	Ivar Smedsmo
40.	Skotfoss arbeidsmandsforening	Magnus Magnussen
41.	Slemdal arbeiderforening	Ole A. Berg
43.	Trondhjems avdeling av N. A. F.	Even Reiersen
44.	Grubernes arbeidsmandsforening	Anton Egeland
51.	Foldalens grubearbeiderforening	Knut A. Engelstad
53.	Papirarbeidernes forening, Sarpsborg	Gustav Sundby
56.	Støperiarbeidernes forening, Kristiania	Joh. Karlgren
58.	Cellulosearbeidernes fagfor., Sarpsborg	Henning Stuedal
60.	Lysaker avdeling av N. A. F.	Emil Dysterud
63.	Arbeidsmandsf. „Samhold“, Sarpsborg	Kristen Karlsen
66.	Strømmens støperiarbeiderforening	Andreas Bratvold
69.	Fosdals arbeidsmandsforening	Marius Kristiansen
71.	Bryns fyrstikarbeiderforening	Albin Larsen
73.	Stavanger hermetikarbeiderforening	Karl Lundgren
76.	Seilduksfabrikkens arbeiderfor., Kr.a	August Andersen
82.	Trærenseriarbeiderforening, Sarpsborg	Edvard Eriksen
83.	Glemminge fagforening	Odin T. Domaas
88.	Melkefabrikkens fagforening	Gustav Johansen
89.	Spikerarbeidernes forening, Kristiania	Gudmund Pedersen
		Asbjørn Hobberstad
		Bernhard O. Aulie
		Halvor Thovsen
		Hans Eriksen
		Albert Moeskau
		Gustav Norby

Avdl.-nr.	Foreningens navn	Repræsentantens navn
91.	Embretsfoss papir- & træmassearb.for.	Th. Sætherbraaten
93.	Murarbeidernes forening, Bergen	Gunder Levordsen
94.	Bollesmedenes & valsearb. for., Kr.a	Osvald Martinsen
95.	Bønsdalens arbeidsmandsforening	Ole Nilsen Tømte
97.	Murarbeidernes for., Kristiania	H. Fredriksen
"	—	H. Pedersen
100.	Bosmo arbeidsmandsforening	M. Remseth
102.	Otta jernbanearbeideres forening	Rasmus Aarheim
106.	Cellulosearbeidernes fagforening, Moss	Oskar Holth
112.	Hønefoss bruksarbeideres fagforening	Jørgen Thon
119.	Murarbeidernes forening, Trondhjem	H. Schanke
120.	Rjukanfoss arbeidsmandsforening	L. K. Kjeldstali
121.	Nedre Ekers fagforening	Reinh. Olsen
"	—	Anton Blomkvist
122.	Arne arbeiderforening	Ingebrigt A. Hansen
124.	Katfoss cellulose- & papirarb.s forening	Ole Kr. Moen
128.	Hommelvik arbeidsmandsforening	A. Sandstrøm
130.	Drammens papirarbeiderforening	Andreas Hansen
131.	Hafslunds sulftarbeiderforening	Karl Hammang
132.	Røstvangs grubearbeiderforening	Henning S. Aas
133.	Haugesunds sten- & løsarbeideres for.	Mons L. Brekke
136.	Skiens arbeidsmandsforening	Hans Evensen
145.	Skotselven	Kristofer Borkholm
146.	Gjeithus fagforening	Herman Hansen
147.	Grønvold fyrstikarbeiderforening	Axel Jakobsen
149.	Hjula kvindelige arbeiderforening	Fru Anna Olsen
150.	Bryggeriarbeiderforeningen, Tr.hjem	Elias Søvik
153.	Nydalens kvindelige arbeiderforening	Fru Oliva Johansen
157.	Engene & Sætre arbeiderforening	Hilmar Torkildsen
166.	Strømsgodsets fagforening	Nils Jansen
173.	Vadrette arbeidsmandsforening	Karl Karlsen
178.	Tofte cellulosearbeiderforening.	Karl Braaten
179.	„Nordens klippe“, kirkenæs	P. M. Nylander
181.	Toten cellulose arbeidsmandsforening	Hans Hansen
186.	Hjula mandlige arbeideres forening	Oskar Johansen
187.	Hofs bruks papir- & træmassearb.for.	Anton Andersen Solhaug
189.	Lillestrøm cellulosearbeiderforening	Ole Kristiansen
193.	Notoddens arbeidsmandsforening	Halvor Steinmoen
194.	Drammens murarbeiderforening	Sven Olsen
195.	Skiens papirfabrik	Theodor Tollefsen
196.	Odda arbeiderforening	Andreas O. Stien
197.	Vennesla arbeiderforening	Andr. Tønnesen Askedal
204.	Randsfjord papir- & træmassearb.s fagf.	Simen Jensen
210.	Kr.a kommunale renholdsverks arb.for.	Johan O. Kjendsli
211.	Kularbeidernes forening, Kristiania	Torger Heggen
212.	Storhaugens arbeidsmandsforening	Eilert A. Balsnes
214.	Tistedalens sliperiarbeiderforening	Johan Andersen Friberg

Avdl.-nr.	Foreningens navn	Repræsentantens navn
221.	Sandnes avdeling, Sulitjelma	Wilhelm Hansen
222.	Fagerlid arbeiderforening, Sulitjelma	Hans Marken
223.	Charlotte grubearbeiderforening	Ole Forshaug
224.	Jakobsbakken grubearb.for., Sulitjelma	Andreas Moan
226.	Gikens grubearbeiderforening, —	Kristian J. Moljord
228.	Hankens — —	Ole Opbrant
229.	Vittingfoss arbeidsmandsforening	Søren Mathisen
230.	Vøiens bomuldsvæveriarbeiderforening	K. J. Pedersen
248.	Labro fagforening	Karl Olsen
257.	Sten-, jord- og cementarb.forening	Johan Martin Wiggen
260.	Kopperaaens arbeidsmandsforening	John Kvello
272.	Kvindelig hermetikarb.f., Stavanger	Gunhild Pihl
274.	Løkkens grubearbeiderforening	Peder A. Sjøberg
"	—	Peder O. Moan
277.	Klosterfoss papirarbeiderforening	Berthel Halvorsen
295.	Salangens arbeidsmandsforening	Haakon Indset
314.	Hamang papirarbeiderforening	Casper Wiig
329.	Arb.foreningen „Værn“, Holmestrand	J. Johansen
331.	Saaheims arbeiderforening	Jakob Eikefjord
206.	Viul avd. & grovarb.s fagf., Hønefoss	Olav Strøm
188.		
115.	Høvik verk & Snarøen	Gustav Hovelsen
81.		
134.	Trondhjems sjauer & teglverksarb.for.	Alfred Larsen
55.		
117.	Støren, Soknedalen & Indset jern- banearbeideres forening	Ingvald Løgavlen
265.		
47.		
5.	Kjøli, Hersjedalen, Holtaalen	A. K. Sundt
29.		
67.		

Revisor:

Nicolai Hansen.

Hovedstyrets medlemmer:

Rich. Hansen	Lars J. Tørres
Kristen Tørres	Anton Kalvaa
Gunnar Sethil	Oluf Amundsen
Petter Fjeld	Thomas Weber
Bernhard Eriksen	A. P. Helland
Anna Pleyrn	Johs. Bergersen
H. E. Engebretsen	Joh. Gudmundsen
O. K. Sundt	Joh. L. Andersen

Ved opropet var følgende fraværende:

Olav Ekenæs, Aleks. Olsen, Knut Engelstad, Gustav Sundby, Jørgen Thon, H. Schanke, A. Hansen, Ole Moan, Sandstrøm, Elias Søvik, Karl Braathen, Andreas Tønnesen og J. M. Wiggen.

J. Johansen mødte som varamand fra Værn. Kristoffer Borkholm indleverer sit mandat siden.

Det oplystes om enkelte av de fraværende, at de paa grund av togenes ankomstid ikke hadde kunnet indfinde sig til oppraapet første dag.

Hovedstyret hadde nedsat en fuldmagtskomite, som hadde gjennomgaat fuldmagterne. Denne komite hadde avgitt følgende indstilling:

Til hovedstyret.

Undertegnede fuldmagtskomite har gjennomgaat de innsendte mandater til forbundets landsmøte 1911, og viser det sig, at der er innsendt 113 mandater for valgte representanter, samt en fra revisorerne, der tillikemed hovedstyrets 16 representanter utgjør tilsammen 131.

Fra avdeling 44, Grubernes arbeidsmandsforening, er innsendt mandat for Joh. Karlgren, hvilket foreslaaes forkastet, da han ikke er medlem av nævnte forening, og efter de nye regler for representationen skal representanterne vælges inden foreningens egen midte. Forøvrig er jo Karlgren pliktig at møte som valgt sekretær.

Fra avdeling 83, Glemminge fagforening, møter Hans Eriksen som representant. Denne forening har meldt sig ut av forbundet med 6 maaneders varsel fra 1. mars d. a. for at overgaa til et andet forbund. Vistnok har foreningen ret til at sende representant; men finder komiteen det ikke riktig, at vedkommende er med i avstemningen om lovforandringer og fremtidig taktik men kun under beretning og regnskap for at fremholde, hvad muligens vedkommende avdeling har at kritisere.

Forøvrig foreslaaes de øvrige fuldmagter godkjendte.

Kr. Tørres. O. K. Sundt. Th. Weber.

Indstillingen blev vedtatt mot 1 stemme.

Forretningsorden.

Hovedstyret hadde fremsatt følgende forslag til forretningsordenen:

1. Møtet holdes for lukkede døre. Dog tilstedes de medlemmer av arbeidsmandsforbundet som har sin bok i orden adgang til galleriet.
2. Til at lede forhandlingerne vælges 2 ordstyrere. Ordstyrerne ordner sig imellem paa hvilken maate tjenstgjøringen og avsløningen skal foregaa. Ønsker den tjenstgjørende ordstyrer at delta i debatten skal han overlate pladsen til den anden ordstyrer.

Ordstyreren bør søke at faa behandlingen av den foreliggende sak avsluttet inden sessionsmøtet slutter og har derfor ret til at stille forslag om debattens avslutning med de indtegnede talere samt tidsbegrænsning for talerne. Naar det er vedtatt at avslutte debatten med de indtegnede talere kan kun en indleder eller forslagsstiller indtegnes til høist 5 minutters replik.

3. Møtet vælger 4 sekretærer der fører møtets forhandlingsprotokol. I protokollen indføres av forhandlingerne kun diskussionsemnerne, de i forbindelse dermed fremkomne forslag samt avstemningerne med deres resultat som beslutninger.

4. Møterne holdes fra kl. 9—1 form. og 3—7 efterm. Ordstyreren foretar opprop ved hvert møtes begyndelse. De fraværende anmerkes i protokollen.

5. Forslagsstillere eller forslagsstillende avdelingers representanter til de paa dagsordenen oppførte forslag gives først ordet under debatten. Indledere gives høist 1/2 taletime. Alle talere forøvrig gives 10, 5 og 5 minutter, henholdsvis til 1., 2. og 3. gang, og gives ikke yderligere ordet i samme sak. Til forretningsordenen gives ingen ordet mer end 1 gang og høist i 2 minutter til hver enkelt sak.

6. Bænkeforslag og reservationer maa leveres skriftlig til ordstyreren og være undertegnet med vedkommendes navn. Intet forslag kan optages i en sak efterat der er satt strek med de indtegnede talere. Talerne skal fremsende sin navneseddel paa dirigentpladsen.

7. Alle beslutninger avgjøres med almindelig flertal. Med undtagelse av styrevalgene foregaa avstemningen ved haandsoprækning. I tvilstilfælde eller naar 20 representanter forlanger det ved navneoppop. Ved avstemning ved navneoppop indtegnes representanternes stemmegivning i protokollen.

8. Ved hvert formiddagsmøtes begyndelse oplæser sekretæren protokollen for foregaaende dag, hvis godkjendelse sættes under avstemning. Protokollen for møtets sidste dag oplæses ved møtets slufning.

Angaaende punkt 1 foreslog *Bratvold*, at møtet skulde holdes for lukkede døre, ogsaa for medlemmer, ved behandlingen av beretningen, regnskapet og taktikspørsmålet. Ellers skulde det være helt aapent for offentligheten.

Olav Strøm støttet dette forslag.

O. Amundsen vilde ikke at man skulde utestenge medlemmer ved behandlingen av regnskap, beretning og taktik.

A. Kalvaa maatte paa det bestemteste advare mot *Bratvolds* forslag. Møtet burde holdes aapent for alle medlemmer med medlemsbok i orden, men ellers for ingen anden.

Bratvold ændret sit forslag saa det blev overensstemmende med hovedstyrets, med undtagelse av at møtet helt skulde holdes for lukkede døre ved behandling av beretning, regnskap og taktik.

Bratvolds forslag forkastedes mot 4 st.

Forretningsordenen vedtoges som foreslaat.

Møtets ledelse.

Formanden foreslog *Alb. Moeskau* og *Even Reiersen* til dirigenter. Til dirigenter blev videre foreslaat *Olav Strøm*, *Joh. Karlgren* og

A. Kalvaa.

Strøm, *Karlgren* og *Reiersen* frabad sig valg.

Moeskau blev valgt med alle stemmer til dirigent. *Reiersen* valgtes derefter med 85 st.

Til sekretærer foresloges *Nicolai Hansen*, *Lars Tørres*, *L. K. Kjeldstali* og *Kalvaa*.

Kalvaa og *Kjeldstali* frabad sig valg og foreslog *Braathen* og *Dysterud* i deres sted.

Valgt blev *Nic. Hansen*, *Kjeldstali* og *Lars Tørres* med stort flertal. *Kalvaa* fik 62 st. Derefter hadde *Dysterud* og *Braathen* et mindre antal stemmer.

Formanden: Valgt til sekretærer er altsaa *N. Hansen*, *Kjeldstali*, *L. Tørres* og *Kalvaa*.

Kalvaa: Er det ikke saa, at de, som skal vælges til tillidsmænd, skal ha absolut flertal? Det har jeg ikke, altsaa er jeg ikke valgt.

Formanden: *Kalvaa* ønsker at bli valgt med absolut flertal (munterhet).

Kalvaa: Nei, det er jo det jeg ikke ønsker; ti jeg ønsker ikke at bli valgt (ny munterhet).

Kalvaa blev derefter valgt med alles stemmer til sekretær.

Til valgkomite foreslog hovedstyret valgt: *G. Sundby*, Trondhjem, *Ivar Smedsmo*, Rosten arbeiderforening, *J. Gudmundsen*, Bergen, *Bernh. Eriksen*, Kristiania, *Kristen Karlsen*, Sarpsborg, *Thor Sætherbraaten*, Embretsfos, og *Ole Forshaug*, Charlotte grubearbeiderforening.

Videre blev foreslaat *Moan*, Løkkens verk, *Kirkhus*, Aalen, *Steinmoen*, Notodden, og *Stuedal*, Foldalen.

Til valgkomite valgtes:

O. Forshaug med 102 st., *Th. Sætherbraaten* med 101 st., *G. Sundby* med 101 st., *J. Gudmundsen* med 95, *B. Eriksen* med 94, *Kr. Karlsen* med 91 og *I. Smedsmo* med 85 st.

Derefter hadde *Moan* 23, *Kirkhus* 22, *Steinmoen* 21 og *Stuedal* 32 stemmer.

Til budgetkomite valgtes: *Otto Syversen*, Moss, *H. Schanke*, Trondhjem, *Reinhardt Olsen*, Mjøndalen, *Simen Jensen*, Randsfjord, og *Wilhelm Hansen*, Sulitjelma.

Reisefordelingskomite. *Formanden* oplyste, at styret ikke hadde fundet det nødvendig at foreslaa nedsat nogen reisefordelingskomite saaledes som tidligere, da man vilde sløife den, idet repræsentanternes reiseutgifter skal utredes av forbundet.

Landsmøtet gav sin tilslutning hertil.

Under forsamlingens bifald blev arbeiderpartiets formand, *Chr. H. Knudsen*, som hadde indfundet sig til møtet, præsenteret for forsamlingen.

Formanden erklærte derpaa landsmøtet for lovlig konstituert.

De indbudte gjesters hilsningstaler.

Formanden gav derpaa ordet til formanden i den faglige landsorganisation,

Ole O. Lian,

som i korthet uttalte følgende:

Jeg har i opdrag at bringe landsmøtet her en hilsen fra landssekretariatet med tak for indbydelsen. Det er gaat tre aar siden jeg sidst var tilstede paa arbeidsmændenes landsmøte, og der er hændt meget siden den tid. Det er det merkelige ved arbeidsmandsforbundet, at det ved sin størrelse og ved at det er saa vidtomfattende sætter sit

præg paa hele fagbevægelsen, ialfald til en viss grad. I 1908 kunde arbeidsmandsforbundet se tilbake paa en overordentlig rik vekst og hurtig utvikling, og det samme kunde de andre forbund. Siden er der overalt med enkelte undtagelser indtraadt en liten stans. Men om arbeidsmandsforbundet efter 1908 ikke kan opvise en saa stor tilslutning som aarene umiddelbart før sidste landsmøte, saa er der ingen grund til misnøie. En saadan vekst som den gang vilde ikke være naturlig. Man maa erindre, at den konsolidering og den sammensveining av arbeidsmandsforbundet, som har fundet sted siden, ogsaa har sin store betydning. Den beviser tydelig nok, at arbeidet ikke har været forgjæves. Forholdene ligger hos os saadan an, at svækkes arbeidsmandsforbundet, vil det bety en svækkelse for fagorganisationen i vort hele land. Dette kunde man ogsaa mindes, naar man kommer til behandlingen av de store saker, som er opført paa dagsordenen. Saaledes arbeidsledighetskassen og andre store spørsmal, som vil utgjøre de store midler i klassekampen, ikke mindst i de daarlige tider. La ikke pessimismen raade blandt eder. Gaa freidig frem. Misnøien med det bestaaende samfund og dets uretfærdighet, som paa sæt og vis er nødvendig for at holde interessen for vor arbeiderbevægelse oppe, skal ikke og bør ikke faa eder til at høre paa skriket om, at arbeidet ikke nytter længer, at der maa andre former og andre midler til. Vi kan ikke gaa til indførelse av andre organisationsformer og andre kampmidler før vi har prøvet dem vi har. Der kan godt endnu samles 80,000 arbeidere i arbeidsmandsforbundet under de former dette har, og der er absolut intet som peker paa at en opdeling skulde være heldig eller nødvendig. Al tale om at man bør gaa ut av forbundene eller ut av landsorganisationen maa forstumme. Man maa huske paa, at eders og vor opgave og arbeidernes opgave over hele verden, det er at sammensveise arbeiderklassen i fagorganisationen, i kooperationen og i socialdemokratiet. Der er intet andet middel som fører til maalet. (Bifald.)

Lyngsie

bragte en hilsen fra det danske broderforbund til de norske kamerater og en tak for den mottagne indbydelse til landsmøtet. Naar I ser *Jens Larsen* og mig her idag, fortsatte tal., er det et bevis for den sterke interesse vi i Danmark har for den norske fagbevægelse. Der er jo et broderskapets baand, som binder os alle sammen. Vi har med tilfredshet og stolthet set paa det store samlingsarbeide, som i de sidste aar har foregaat blandt arbeiderne i Norge. Og vi har med beundring set paa de heltedige kampe organisationerne har ført heroppe og de resultater som er opnaadd. Vi er ogsaa meget taknemmelig for det, ti det har bidrat til at hæve arbeidernes kaar, bedre deres forhold i Norge og derved ogsaa i de andre skandinaviske lande. Det er jo gaaet i Norge som i Danmark, at arbeidsgiverne har rottet sig sammen i sine organisationer for at motarbeide vore krav. Arbeidsgiverne har kun til maal at stanse og bremse arbeiderbevægelsen. De store lock-outdekreter i det sidste er det direkte utslag av arbeidsgiverorganisationernes bestræbelser paa at motsætte sig arbeidernes krav og øde-

lægge deres organisationer. Men alt dette skal ikke avskrække os. Vi knytter vore næver og sier: la arbeidsgiverne organisere sig — vi gjør det samme. Smeder arbeidsgiverne sine vaaben mot os, smeder vi vore mot dem. Jo mere de styrker sine, jo mere styrker vi vore organisationer. Og vore skal tilslut bli de sterkeste. Dette har I forstaat ogsaa i Norge og jeg sier eder en dyppølt tak for hvad I har utrettet. Tilslut vil jeg uttale haabet og forvisningen om, at arbeidet paa denne kongres maa bli delegaterne til ære og til lykke og fremgang for alle de tusener av kamerater, som har sendt eder hit for at gjøre organisationen endnu større og mægtigere og styrke den i den kamp, som den uavladelig maa føre for arbeidernes vel. (Bifald.)

Bengtsson:

Paa det svenske fabrik- og grovarbeiderforbunds vegne vil ogsaa jeg bringe en hilsen til landsmøtet og en tak for indbydelsen til at delta i dette. En særlig tak vil jeg rette til eder, norske kamerater, for den store og mægtige hjælp, som I ydet os i det vanskelige aar 1909, det store kampens aar i Sverige. Det kan ikke negtes at efter det aar har vor organisation lidt store tap. Men det lykkedes dog ikke arbeidsgiverne helt at knuse vor organisation, hvilket jo var deres hensigt. Det er vi stolte over. Vi var nødt til den gang at stifte betydelig gjæld. Men det har ogsaa i den forholdsvis korte tid siden lykkedes os at betale den og indfri vore forpligtelser. Vi har endog kunnet lægge os op et fond til bruk for kommende behov. Og det skal nok lykkes os igjen med forenede kræfter at smede vor organisation sterk og og kraftig. Jeg er forvisset om at vore brødre i Norge vil fortsætte ogsaa paa samme maate. Det bør aldrig komme dit i vore lande, at arbeidsmændene splitter sig. Vi maa holde stadig sterkere sammen og ikke bli mismodige, om vi møter motgang. Det skal lykkes os ved samarbeide mellem alle skandinaviens arbeidsmænd at skape en organisation, som skal kunne motstaa arbeidsgivernes angrep og fremme vore krav. Jeg vil slutte med at uttale ønsket om, at kongressens arbeide her maa bli til lykke og velsignelse for Norges arbeidsmænd. (Bifald)

Chr. H. Knudsen

reiste sig, hilset av forsamlingens bifald, og bragte en hilsen til landsmøtet fra Det norske arbeiderparti. Han mindet om, hvor omfattende arbeidsmandsforbundet var; men samtidig hadde ogsaa storkapitalen bredt sig og lagt de største industrier under sig. Mot denne storkapitalens regjeren gav samfundet liten eller ingen beskyttelse. Og for et forbund som arbeidsmandsforbundet trængtes en saadan beskyttelse i større grad end for de fleste andre fagforbund. Det er derfor nødvendig, at man ogsaa tar sigte paa at bygge den politiske organisation ved siden av den faglige, likesom ogsaa kooperationen hører til arbeidsmændenes viktigste opgaver. Vi vét, hvorledes arbeiderne ute paa de store arbeidsfelter, ved gruberne, er prisgit handelsmændene, naar de skal kjøpe sine varer. For forbundet gjælder det derfor i særlig grad at fremme ikke bare den faglige, som er den første, men ogsaa den

politiske og kooperative organisation. Det norske arbeiderparti har tat op arbeidet for lovmæssig beskyttelse av arbeiderne mot storkapitalen, saalangt som det er mulig i det privatkapitalistiske samfund. I denne forbindelse skylder jeg at uttale en tak til arbeidsmandsforbundet, fordi det alle dage har forstaat, at arbeiderne ogsaa hadde en politisk opgave, og for at forbundet altid har støttet partiets arbeide.

Arbeidsmandsforbundets medlemmer, som er spredt over det hele land, har overalt, hvor de har kommet hen, ogsaa været pionærer for socialismen. De har derved utført et mægtig arbeide for vort parti. Dette maa fortsætte; ti arbeidsmandsforbundet naar længere end noget andet forbund. Og fortsættes dette arbeide av os alle med denne samme kraft og energi som hittil, skal der snart rinde over Norge en solblank dag, da alt folket er frit og uavhengig av storkapitalen. (Bifald.)

Formanden,

Rich. Hansen

bragte samtlige talere en tak for hvad de hadde sagt og for deres nærvær paa landsmøtet. Det hadde glædet forbundet at se *Lian*, *Lyngsie*, *Jens Larsen* og *Bengtsson* som sine gjæster her. Og han vilde uttale en tak til dem og deres organisationer for det store arbeide som de hadde utført til den hele arbeiderklasses gagn. En særlig glæde er det for os, fortsatte taleren, at se vort partis veteran *Chr. H. Knudsen* blandt os.

Vi i arbeidsmandsforbundet har altid sat stor pris paa hans rakryggede optræden i det offentlige og paa hans jevne færd i det daglige private liv. Han kan være forvisset om at sammen med os er han ogsaa sammen med folk, som deler hans syn paa samfundet og slutter sig til hans politiske opfatning. Arbeidsmandsforbundet har kanske ogsaa mer end andre hat et politisk tilsnit. — Og saa atter en gang: tak til eder alle.

Formiddagsmøtet blev derpaa hævet kl. 12 $\frac{1}{2}$.

Eftermiddagsmøte torsdag 25. mai.

Dirigent: *Moeskau*.

Ved opropet var følgende fraværende: Alexander Olsen, Knut Engelstad, Ingebret Hansen, Ole Moen, A. Sandstrøm og Olav Strøm. Istedetfor *Karl Braaten* (Tofte cellulosearbeiderforening) møtte *Johan Olsen*.

Dirigenten oplæste følgende

telegrammer:

Arbeidsmændenes kongres, Folkets hus, Kr.a.

Kjøbenhavn, 25. mai.

Kamerater og klassefæller! Hermed de danske arbeidsmænds hilsen til Eders kongres. Vort maal avskaffelse av privatkapitalen er

fælles, vore midler ubrødeligt sammenhold, bør derfor ogsaa være fælles held til fortsat arbeide for fælles sak.

Dansk arbeidsmandsforbund.

Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøte, Kr.a.

Lille-Elvedalen, 25. mai.

Held og lykke med arbeidet!

Foldals grubearbeiderforening

Pedersen.

Landsmøtet, Folkets hus, Kr.a.

Lillesand, 25. mai.

Tillykke med arbeidernes samlings dag!! Gid frugterne derav maa gagne vor sak!

Kalvild arbeiderforening.

Landsmøtet, Folkets hus, Kr.a.

Levanger, 25. mai.

Hilsen. Bedste ønsker.

Mathisen.

Man gik derpaa over til dagsordenens punkt V.

Beretning og regnskap.

Dirigenten syntes det var bedst, at man tok hvert aars beretning og regnskap for sig.

Kalvaa foreslog, at man skulde behandle beretningerne for sig og regnskapene for sig.

Karlgren optok forslag om at gaa frem som antydning av dirigenten.

K. Lundgren foreslog beretningerne utsat til følgende dag for at repræsentanterne kunde faa tid til at læse dem.

Dysterud fandt ingen grund til at utsætte beretningerne, som har været omsendt til avdelingerne, saa alle kjendte dem.

Lundgrens utsættelsesforslag forkastedes med 72 st.

Med 72 st. blev det videre vedtat at man først skulde behandle alle beretninger og derefter regnskapene.

Man begynte med beretningen for 1908.

Wiggen spurte, om beretningen for 1908 var tiltraadt av forretningsutvalget; der stod intet om det. Hvorfor hadde ikke protokollkomiteen gjennomgaat den?

R. Hansen oplyste, at denne beretning var godkjendt av hovedstyret. Protokollkomitee valgtes ikke før i 1909, og den har ikke gaat gjennom protokollene for de foregaaende aar.

Wiggen erklærte sig tilfreds med denne opplysning.

Ole Berg fandt ikke, at omtalen av Foldalsstreiken var helt riktig. Der staar i beretningen, at de fleste arbeidere fik sine pladser igjen. Det var ikke ganske saa. Som formand i foreningen paa stedet

hadde taleren kjendskap til saken, og han for sin del maatte gaa en ydmygelses gang med hatten i haanden for sig og andre for at faa noget at bestille. Dette burde medlemmerne beskyttes mot. Mange medlemmer blev likefrem haanet av arbeidsgiveren. Han lovet dem arbeide — men efter en permissionstid av 50 aar! Slikt vil vi ikke taale. Jeg fik ikke anledning til at ta op denne sak paa forrige landsmøte. Nu, da jeg er kommet fra stedet, vil jeg ta den frem igjen.

K. Lundgren spurgte, hvorfor konflikten ved Granfos bruk ikke var omtalt i beretningen. Taleren hadde ikke faat anledning til at ta op saken paa landsmøtet 1908.

Rich. Hansen: Denne konflikt er ikke nævnt, fordi vi var enig om, at den ikke egentlig angik forbundet, som arbeidsgiverforeningen vilde gjøre ansvarlig for den.

Lundgren: Denne opplysning burde ha været kommet før. *Rich. Hansen* gav os i 1908 lov til at streike og lovet os understøttelse.

Rich. Hansen: Denne fremstilling er ikke ganske korrekt. Jeg advarte mot at reise denne konflikt. Men det er mulig at jeg har sagt, at hvis striden blev arbeiderne paatvunget, skulde forbundet søke at hjelpe dem saa godt som mulig, uten at forbundet dog skulde gjøres ansvarlig.

Dysterud uttalte sig mot at hovedstyret, forretningsutvalget og landssekretariatet skulde ha magt til at godkjende betingelserne for bilæggelsen av en konflikt. Den slags avgjørelser maa træffes ved uravstemning blandt arbeiderne selv.

Dirigenten mente, at denne sak egentlig henhørte under „lovændringer“.

Dysterud: Jeg maa allikevel faa lov at ta det frem her. Men jeg forbeholder mig at opta forslag i den retning, som jeg har nævnt, under lovændringer.

K. Lundgren fandt ikke at *Rich. Hansens* opplysninger var helt ut rigtige. Man var nok blit enig med *Hansen* om at konflikten ved Granfos skulde føres saaledes, at forbundet ikke offisielt hadde noget med den, men der lovedes os støtte underhaanden. Dette fremgaar av en skrivelse, som jeg vil referere; det er en korrekt og bekræftet fremstilling av saken.

Lundgren refererte skrivelsen, der var undertegnet av 19 arbeidere, som hadde været tilstede paa det møte i Lysaker, hvor *Hansen* deltok.

Jeg mener ikke, fortsatte *Lundgren*, at der er saa meget at klandre *Hansen* for. Vi gjorde feil paa begge sider, men vi skal erkjende dem.

Rich. Hansen: Der er ikke stor uoverensstemmelse mellem *Lundgrens* fremstilling og min. Hvad angaar den oplæste skrivelse, saa er jo den en direkte anklage mot brukets bestyrer og formænd, og jeg kan ikke forstaa der er nogen grund til at overfalde mig for dette, likesaa litt som jeg eller nogen anden inden forretningsutvalget har lagt *Lundgren* tillast for konfliktens iverksættelse eller utfald.

Det er kun en ting som ikke kommer tydelig frem i skrivelsen, og det er, at da jeg var paa møtet i Lysaker, var allerede konflikten igang, forsaavidt som Lundgren da hadde opsagt sin plads og fabrikken hadde faat en frelsessoldat til at utføre hans arbeide. Som følge herav vilde maskingutterne opsi sine pladse, hvilket jeg i betragtning av omstændighetene gav dem medhold i, uten at jeg derfor optraadte paa forbundets vegne, hvad jeg uttrykkelig præciserte. Det er muligens dette man kan kritisere. Ellers vil jeg si, at man bør undlate at tale om nye veie og kampmidler, naar man ikke kan holde tæt bakefter, men lave opvask og avsløre hele kampmaaten.

Karlgren: I anledning streiken i Foldalen vil jeg si, at jeg var syndebukken der. Jeg advarte mot streiken, fordi man vilde faa mange streikbrytere. Men Berg sa da: „Vi skal nok greie streikbryterne.“ Det var ikke riktig, at arbeiderne maatte gaa med hatten i haanden for at faa arbeidet igjen. Direktør Lund var meget blid og imøtekommende, da vi meddelte beslutningen om streikens avslutning.

Bratvold: Konflikten ved Granfos taptes paa grund av streikbrytere. Det er ubeføiet av Hansen at tale om, at den ungsocialistiske taktik har slaat feil i denne forbindelse.

Ole Berg: Der blev ikke av forbundet gaat hensynsfuldt frem mot os streikende i Foldalen. Vi fik først vite av streikbryterne at konflikten var bilagt uten at de streikende skulde faa sine pladser igjen. Saa maatte vi telegrafere til Hansen og spørge, om det var sandt, og det var det, sa han. Jeg spurgte saa ingeniøren, om ikke de streikende skulde faa sine pladser igjen. „Nei, dertil er jeg ikke forpligtet,“ sa han. Jeg beklaget da, at konflikten var avsluttet paa et saadant grundlag. Men Karlgren sa: „Nu er der ingen konflikt mer.“ Jeg tror, at var kampen blit fortsat, vilde arbeiderne ha vundet en glimrende seir; ti streikbryterne var daarlige arbeidere. Man maa ikke avslutte en streik, saalænge de streikende selv vil føre kampen.

Rich. Hansen: Naar hr. Bratvold anfører, at det er ubeføiet at tale om de ungsocialistiske kampmaater i forbindelse med Granfoskonflikten, fordi denne taptes paa grund av streikbrytere og at det ikke var taktikens skyld, saa vil jeg si: Javist var det streikbryterne som bevirket nederlaget, og det er som regel tilfældet ved alle tapte konflikter; men da mener jeg at det er mere ubeføiet at rette kritiken mot forbundet og dets ledelse efterat nederlaget er konstatert. Hvad jeg sigtet til med min uttalelse om de ungsocialistiske kampmaater var, at det vil være faafængt at benytte denslags, naar man bakefter skal lave offentlig opvask for at faa bragt paa det rene, hvem som har lagt planerne.

Med hensyn til Foldalsstreiken maatte det ligge nærmere at kritisere ledelsen fordi den ikke hindret streikens utbrud ved at godkjende det tilbud som blev gjort av verket for streiken og som var 2 $\frac{1}{2}$ øre høiere end det man fik efter længere tids streik. Forholdene deroppe var vanskelige. Det viste sig at verket kunde fortsætte driften med streikbrytere, saa det gjaldt at faa en avslutning. Jeg vil atter peke paa det meningsløse i at gjøre hovedstyret ansvarlig for at en konflikt tapes paa grund av streikbrytere.

Løgavlen vilde opplyse, at da Karlgren kom til Foldalen, advarte han nok mot streikbryterne, men han skildret iøvrig forholdene noksaa lyst for os. Hadde han skildret dem mørkere, vilde vi kanskje ha set os for. Jeg vil si, sa tal., at det er uværdig for et stort forbund at avslutte en streik paa saadanne betingelser som i Foldalen.

Karlgren: Ved Foldalsstreikens avslutning lovet verket at indta 93 mand; dagen efter kunde de ta ind 22 til. Og streikekomiteen skulde faa lov at peke ut de som skulde faa arbeide igjen. Forholdene var ellers meget vanskelige. Der var 238 mand som begyndte streiken, men der var 422 streikbrytere da den sluttet, tiltrods for at ikke mer end 1 mand av de som nedla arbeidet gik tilbake. De streikende var kjække folk.

Efter en bemerkning av *Berg* avsluttedes debatten om beretningen for 1908, som enstemmig godkjendtes med de faldne bemerkninger.

Beretningen for 1909 godkjendtes enstemmig uten debat.

Beretning for 1910

undergaves derpaa debat.

Wiggen vilde ha oplæst hovedstyrets beslutning angaaende Karlgrens ansættelse i Nordland.

Rich. Hansen oplæste vedkommende avsnit av protokollen.

Wiggen: Forholdet er altsaa det, at Karlgrens løn er blit forhøiet til 2000 kroner. Men sidste landsmøte vedtok, at kun landsmøtet skal fastsætte funktionærernes løn. Forhøielsen av Karlgrens løn er i strid med loven, og hans ansættelse i Nordland var unødvendig. Hovedstyret har ikke vist respekt for landsmøtets beslutninger. Det ser ut til, at det sætter dem ut av betragtning. Jeg vil derfor fremsætte følgende forslag:

„Landsmøtet misbilliger hovedstyrets beslutning om forhøielse av sekretær Karlgrens løn, da beslutningen er i strid med forbundslovens § 11 c.“

Dysterud protesterte mot den maate, streiken ved Løkkens verk i Trondhjem blev bilagt paa. Det var merkelig, at et forbund paa 20.000 medlemmer ikke kunde understøtte disse mænd deroppe. Det var eiendommelig, at hovedstyret hævet konflikten netop da det var mest beleilig for arbeidsgiverne. Verket skulde foreta en større kisleveranse 14 dage efterat konflikten blev hævet! Jeg kunde fristes til at spørge hvor stor godtgjørelse man har faat for at bilægge konflikten med Løkken.

Moan mente, at for at undgaa gjentagelse av saadanne bilæggelser som ved Løkken burde der vedtages lovforandringer.

Joh.s Bergersen svaret til Wiggen, at sidste landsmøte ogsaa vediok en beslutning, der bemyndiget hovedstyret til at ansætte den nødvendige hjelp ved kontoret og ute i distrikterne og fastsætte lønningerne

for disse folk. Sidste landsmøte diskuterte distriktsinndeling. Saadan blev ikke vedtat, men derimot et av Hansen fremsat forslag om, at hovedstyret har ret til at ansætte den nødvendige hjælp, saavel paa kontoret som ute i distrikterne, likesom det overlotes dette at ansætte lønningerne for disse. I henhold til den beslutning blev Karlgren ansat i Nordland, og han var da ikke funktionær ved hovedkontoret lenger. Han er forresten bare ansat indtil 1910. Det er forøvrig riktig, hvad Wiggen sa om at landsmøtet ellers skal fastsætte lønningerne.

Førde hadde efter Bergersens opplysning intet særskilt at bemerke om lønsforhøielsen. Naar Karlgren skulde ansættes i Nordland, var et lønspaalæg av 200 kroner rimelig.

Rich. Hansen fæstet yderligere oppmerksomheten paa beslutningen paa sidste landsmøte gaaende ut paa, at hovedstyret kan ansætte de nødvendige folk paa kontoret og i distrikterne. Men skal man ansætte folkene i distrikterne, maa vi ogsaa bevilge dem løn. — Med hensyn til konflikten ved Løkkens verk vil jeg først si, at det dog er for drøit at faa høre en beskyldning som den, at vi har solgt os til arbeidsgiverne. Det var det Dysteruds beskyldning gik ut paa, og han bør ta den tilbake. Naar han sier det her, holder han sig vel heller ikke for god til at si det i sit distrikt. Men det er for drøit at undergrave tilliden til ledelsen med den slags beskyldninger. Konflikten ved Løkken begyndte 17. juli 1909. Da der snart blev mange streikbrytere taltes der om at hæve konflikten, men efter fleres raad, som skulde kjende forholdene, blev den fortsat.

Efter nytaar kom der en masse streikbrytere, men vi var godtroende nok til at tro paa beretningerne om at de snart vilde reise. Konflikten gik saa over vaarønnen 1910.

Da stoppet landsorganisationen bidraget. Men forbundet fortsatte endnu kampen. Først 25. august hævedes understøttelserne, og konflikten sluttet 18. august 1910. Taleren oplæste protokollen fra hovedstyret angaaende denne beslutning. Hovedstyret besluttet saa at hjelpe de streikende bort fra arbeidspladsen og saa blokere denne. Men saa kom der protest mot blokaden fra Løkkens verks arbeiderforening. Ti de sa, at flere av de streikende vilde faa arbeide igjen, og det burde ikke hindres. Hvis man ikke hævet blokaden, vilde man gjøre organiserte arbeidere til streikbrytere, het det. Vi forsøkte at holde igjen. Men vi hævet blokaden. Vi fik ikke betaling for at vi hævet den, men vi fik truselsbreve, fordi vi ikke gjorde det.

Aug. Andersen protesterte ogsaa mot at Karlgrens løn blev forhøiet. Han hadde jo sin diæt, om han skulde reise til Nordland. Forøvrig sendte han ind store reiseregninger. Tal. var for Wiggens forslag.

Kalvaa: Hovedstyret har efter loven ingen ret til at forhøie de fastlønnede funktionærers lønninger, som er fastsat av landsmøtet.

Naar saaledes Bergersen og andre forsøker at bevise lovligheten av styrets beslutning, saa er det bare juristeri.

Alfred Larsen trodde ikke, at denne sak skulde komme op igjen iaar efter den sterke kritik og de vedtagne beslutninger i 1908. Den gang blev lønningerne fastsat, og dermed fik det være. Det var heller

ikke saa vødvendig at ansætte Karlgren saa hastig. Thi det var ikke kommet noget krav fra Nordland om ansættelse av en mand der.

Stuedal mente, at var forholdene under konflikten ved Løkkens verk blit grundig undersøkt, saa kunde konflikten være vundet ved at holde længere ut. Det er absolut nødvendig at undersøke forholdene nøie i vedkommende industri, naar der føres kamp.

Wiggen: Bergersen kommer ikke saa let fra dette. Ti saken er den, at Karlgren er ikke sluttet som sekretær ved hovedkontoret. Han har fremdeles sin stilling der, tiltrods for ansættelsen i Nordland. Og naar det er forholdet hadde hovedstyret ikke ret til at forhøie hans løn. Førde var i 1908 med paa de bestemmelser, som da vedtoges.

Moan indrømmet, at folkene ved Løkkens verk hadde anset stillingen tapt, saa der var kanskje ikke saa meget at kritisere forbundsstyret for.

A. K. Sundt oplyste, at der var blit betalt streikebidrag til streikende ved Løkkens verk, som allerede var kommet i arbeide paa andre steder. Den slags burde undgaaes.

Oluf Amundsen syntes det vilde ha været bedst at diskutere Føldalsstreiken for sig og Karlgrens ansættelse for sig. Om den sidste fremholdt tal., at paa sidste landsmøte var man enig om, at hvorledes det end blev med distriktsinndelingen, skulde der ansættes en mand i Nordland. Man fandt det rigtigst at ansætte Karlgren, idet det vilde være resikabelt at ansætte en ny, uerfaren mand. Karlgren har gjort et godt arbeide og skaffet os mange medlemmer. — Angaaende konflikten ved Løkken var jeg med paa at hæve den — efterat den hadde kostet alene landsorganisationen 80—90,000 kr. — fordi man sa, at alle streikende var reist, undtagen de som hadde jordvei paa stedet, og de kunde greie sig saa længe det skulde være, het det.

Logavlen fremholdt, at feilen ved konflikten ved Løkken var, at understøttelserne blev inddraget for tidlig. Med hensyn til uttalelsen i anledning Karlgrens løn, om at det skal være dyrere at leve i Nordland end her sydpaa, saa maatte tal. protestere mot det. Det er billigere at leve der end her. Jeg har levet 25 aar i Nordland, sluttet tal.

Indset: Jeg er ogsaa kjendt i Nordland, og jeg vet, at livet kræver mere deroppe end her. Ikke mindst for dem som skal leve meget paa reiser. Er det de organiserte kameraters mening, at organisationen skal vokse, saa maa vi ikke indskrænke agitationen i Nordland, hvor utenlandske millionærselskaper jobber i grubeindustrien. Og jordbunden for organisationen er god der.

Rich. Hansen: Kalvaa sier, at vi bruker juristeri for at forsvare denne sak. Jeg tror det brukes juristeri paa begge sider. Man maa erindre, at paa sidste landsmøte fastsattes lønningerne for mændene ansattes. Etterpaa blev Karlgren valgt til sekretær. Saa blev der tale om, i henhold til falden landsmøtebeslutning, at ansætte en mand i Nordland. Enten vi da tok en allerede valgt funktionær eller en helt ny mand og ansatte i Nordland, saa maatte vi dog bestemme en løn for ham. Av lokalkjendte folk blev det oplyst, at der var forholdsvis dyrt at leve i Nordland, og saa fandt vi, at naar Karlgren ansattes der, burde han ha 2000 kr. Kalvaa, som ogsaa har reist i Nordland

og er kjendt der, har ogsaa klaget over, at det er dyrt det. Man fik huske paa, at det var for sekretæren og ikke for Karlgren sidste landsmøte fastsatte lønnen.

Balsnæs: Vi som kjender til forholdene vet, at 2000 kr. ikke er for meget for en mand i Karlgrens stilling i Nordland.

Johs. Bergersen: Hadde vi ansat en anden mand i Nordland, vilde man ikke ha anledning til at kritisere det. Men fordi vi ansatte Karlgren og gjorde forbundet den tjeneste at spare det for 1600 kr. ved denne ordning, skal vi faa kritik.

O. K. Sundt: Kritikken er god, naar den er saklig. Men det er ikke denne. Jeg vet, at Nordland har ønsket en mand og det var riktig, at Karlgren ansattes.

Remseth: Jeg vil til A. Larsen, som sier at Nordland ikke har bedt om nogen mand, oplyse, at paa sidste landsmøte hadde repræsentanten fra Bosmo uttrykkelig i oppdrag at arbeide for at der blev ansat en mand til at lede organisationen og agitationen i Nordland. Vi er der oppe særdeles vel tilfredse med Karlgren, og det vil bli en skuffelse om han skulde tas fra os. Jeg vet ogsaa at det er dyrt at leve deroppe.

Laulo: Man skal altid lete efter noget at kritisere og henge sig paa. Det er ikke god anvendelse av tiden at skjælde hverandre huden fuld for bakateller — og etterpaa vedta det, som kritiseres. Det gaar ikke an at ha en ansvarlig ledelse, som skal være aldeles bundet paa hænder og føtter mellem landsmøterne. Hvorledes skal det da gaa?

Alfr. Larsen mente det vilde ha været rigtigere at bevilge Karlgren lønstillæg, naar man hadde set resultatene av hans arbeide i Nordland.

Wiggen vilde atter pointere, at hovedstyret er forpligtet til at holde sig landsmøtets beslutninger etterrettelige. Det burde Andersen ogsaa vite.

Schanke oplyste at Bodø var en meget billig by at leve i.

Dysterud trodde ikke man hadde gjort forbundet nogen tjeneste ved at spare de 1600 kr. ved ansættelse av Karlgren i Nordland. Man gjør forbundet størst tjeneste ved at følge lovene. Jeg hadde ventet forslag om en efterbevilgning i anledning lønsforhøielsen til Karlgren. Det vilde ha været det rigtige.

Kalvaa: Kritikken er det som gjør godt. Den maa til skal man bli bedre. Det er aldeles uriktig, hvad forbundsstyret har gjort her; det er lovbrud. Det er ikke riktig at jeg har sagt, at det er dyrt i Nordland. Det er dyrere paa Vestlandet.

Bratvold: Dette er en gjentagelse av, hvad der paataltes i 1908. Jeg stemte da for godkjendelse, fordi jeg trodde man hadde handlet i god tro. Det er ikke tilfældet idag. Man hadde handlet mot fattede beslutninger og saa at si mot bedre vidende. Og efter Karlgrens ansættelse hadde man ansat nye folk paa kontoret, saa der var vel ikke sparet stort.

Kr. Tørrer: Ved ansættelsen av Karlgren gjorde vi et forsøk paa at imøtekomme et gammelt krav fra Nordland. Og vi hadde efter faldne beslutninger ret til det. Vi hadde selvfølgelig da ogsaa ret til

at ansætte en mand fra hovedkontoret. At lønnen blev sat litt op var nødvendig, fordi det er dyrt at holde sig med utrustning og reise i Nordland. Kalvaa har ofte sagt det samme og skrevet om det ogsaa. Det er først i Kveld at han sier det motsatte. — Det er ikke rigtig hvad Bratvold sier, at der paa kontoret er ansat ny mand efter Karlgren.

Rich. Hansen: Det er merkelig, at man kan blaase dette op til en stor sak. Det er jo et rent administrationsspørsmål. Man burde ikke som Kalvaa søke en anledning til at gi forestillinger for galleriet. Vi har jo faat bemyndigelse til at ansætte de nødvendige folk. Saa der foreligger ikke noget lovbrud, som Kalvaa sa. Vi har jo ved at ansætte Karlgren i Nordland faat hele den stilling for 200 kr. Hadde vi ansat en anden mand end ham, kunde der ikke ha været tale om den ringeste kritik.

Førde: Det er rigtig at jeg har hævdet, at lønningerne skal fastsettes av landsmøtet. Men her er ikke handlet mot det. Karlgren ophørte at være sekretær ved kontoret i Kristiania da han ansattes i Nordland. Og forrige landsmøte vedtok intet med hensyn til avlønningen av posten deroppe.

Gudmundsen: Jeg har hørt megen kritik paa landsmøter; men noget saa haartrukket som dette har jeg ikke hørt. Styrets ret til at ansætte folk i distrikterne bestrides ikke. Men hvad andet er her gjort? Jeg protesterer mot, at her er handlet mot bedre vidende eller mot lovene. Hadde vi kaldt sekretæren i Nordland „forretningsfører“, hadde vi undgaat kritikken. Men indhold er der ikke i den.

Johs. Bergersen: Der er ingen beslutning, som forbyder os at ansætte folk fra kontoret ute i distrikterne.

Anton Blomkvist: Det ser ut til, at arbeiderne som arbeidsgivere er værre end de værste kapitalister. Jeg vil takke hovedstyret for hvad det har gjort og Karlgren for hans arbeide i Nordland. Om jeg hadde valget mellom en post paa 1800 kr. i Kristiania og en paa 2000 i Nordland, tok jeg den i Kristiania. Kritikken er bli en sykdom paa vore møter. Her er jo brukt uttryk, som det forundrer mig, at dirigenten ikke har paatalt. Jeg protesterer mot slik opførsel.

Efter en replik av *Dysterud* til *Kr. Tørrer* avsluttedes debatten. Avnittet „Hovedstyret og forretningsutvalget“ i beretningen for 1910 blev enstemmig godkjendt.

Wiggens forslag til anmerkning forkastedes med 72 mot nogle faa stemmer.

Tilslut oplæstes følgende hilsningstelegram:

Arbeidsmandsforbundet, Folkets hus, Kr.a.

Vaaer arbeidsmandsforening ønsker landsmøtet tillykke, fortsat enigt samarbeide, trivsel og fremgang for den arbeidende klasse.

Vaaer arbeidsmandsforening
ved *J. M. Vinger.*

Møtet sluttet kl 7.30.

Formiddagsmøte fredag 26. mai.

Dirigent: *Reiersen*.

Ved navneprop var følgende fraværende: Ole Laulo, Olav Ekenæs, Knut Engelstad, Ole Nilsen Tømte, Ingebrigt Hansen, Ole Kr. Moen, A. Sandstrøm, Torger Heggen og Bertel Halvorsen.

Protokollen for gaarsdagens møter oplæstes av *Einar Li* og *Nicolai Hansen* og godkjendtes uten bemerkninger og man fortsatte behandlingen av beretningen for 1910.

Ved Lønsbevægelser og konflikter forlangte *Dysterud* ordet i anledning

Løkkens verk.

Han hadde ikke rettet noget spørsmål om hvormeget forretningsutvalget hadde faat for at hève konflikten. Han hadde derimot sagt at man kunde være fristet til at spørge. Vi kunde godt hat konflikten gaaende endda. Hvad gjorde nogle streikbrytere fra eller til, naar det før var saa mange? Han foreslog:

„Landsmøtet misbilliger den stedfundne bilæggelse av konflikten ved Løkkens verk, særlig hvad styrets beslutning om ophævelse av streikebidraget angaar.“

O. K. Sundt hadde git sit standpunkt tilsyne som det fremgik av protokollen. *Kalvaa* hadde ikke hat noget at si til dette vigtige spørsmål. Hovedstyret besluttet bilæggelse mot 5 st. Tal. kunde ikke indse at der var nogen hindring for at holde streiken gaaende, ialfald til nytaar. Flertallet fremholdt at streiken var tapt. Det manglet ikke penge. Siden foresloges understøttelsen borttat, men blokaden staaende. Dette var der lite rim i. Der var ca. 40 à 50 mand igjen og de kunde man understøttet. Streikbrytere er ikke altid like vanskelige. Løkken skal ikke staa i fagsammenslutning og forholdet til arbeidsgiverforeningen er løst. Litt støtte har dog vel selskapet hat. Vi har nu set hvad verket har gjort 1. mai mot arbeiderne. Vi maa overveie hvad vi skal gjøre mot denne tyranniske og blodtørstige arbeidsgiver.

Rich Hansen: Den som hadde hat noget og anke over avslutningen av konflikten ved Løkkens verk, burde ha forlangt at faa sig utlevert sakens dokumenter, saa vilde de vist faat den samme opfatning som forretningsutvalget.

Der er ikke enighet mellem repræsentanterne fra Løkken og Foldalen. *Stuedal* fremholder, at de øvrige grubearbeiderforeninger skulde været tilspurt, bl. a. Foldalens. Jeg forstaar ikke hvad det skulde være godt for. Vi har hat beviser for at foreningen i Foldalen ikke alltid har tat de greieste standpunkter. Vil bare minde om det forslag til forandring av koncessionslovene, som fremkom i 1909, og som tydelig var utarbeidet av direktør *Lund*. Det ser ut som om direktøren har stor indflydelse i denne forening. Det synes næsten som om det er ham, der har undfanget tanken om det egne grubearbeiderforbund ogsaa, som nu er fremkommet fra Foldalens forening. Han foreslaar saaledes under forhandlingerne i Trondhjem før nytaar, at overenskomsterne

maatte avfattes slik, at de ogsaa kom til at gjælde for et muligens opprettendes grubearbeiderforbund, for det fandt han vilde være heldig.

Det kunde umulig være at anbefale at utsætte med avslutningen av konflikten til midt paa svarte vinteren. Der vilde da vært endnu flere streikbrytere end før. Der blev gjort alt for at faa en løsning. Formandskapet la sig jo ogsaa op i saken, men selskapet var steilt og det eneste det tilbød var et æreløst forlik.

Det forholdt sig saa, at verket nu var gaat ut av fagsammenslutningen, men det stod fremdeles i arbeidsgiverforeningen og forsvartes av denne. Det viser sig dog, at det har følt sig saa mægtig, at de kunne blæse baade fagsammenslutningen og arbeidsgiverforeningen et langt stykke.

Hovedstyret gjorde ikke noget som er nyt. Det bevilget 5 ukers understøttelse til reisebidrag fra den dag understøttelsen ophørte. Repræsentanten fra Løkken sa selv, at han ikke vilde kritisere ophævelsen av konflikten og stod saaledes i sterk motsætning til Foldalens repræsentanter. Taleren refererte derefter endel skrivelser fra Løkkens afdeling, hvorav fremgik at forretningsutvalget hadde været under sterk pres for at faa konflikten hævnet. Fra „Ny Tid“ var ogsaa kommet forespørsel om, hvad der skulde svares alle de arbeidssøkende, som spurte om forholdene. De fandt det meget uklart som stillingen var. — Erfaringen viser nu at der var handlet ret. Foreningen var nu vokset, saa den hadde et medlemstal av ca. 300. Flere av streikbryterne kom efterhvert og ba om godt veir. Det er et spørsmål, som burde overveies, om der ikke burde vedtas amnesti for alle disse streikbrytere, saa vi kunde faa en forening, der var sterk nok til at opta kampen paanyt. — Taleren vilde spørre *Dysterud*, om det var omtalt i Foldalens forening, at taleren hadde faat stikpenge, og om han vilde ta sine insinuationer tilbake? Der var under Borregaardskonflikten talt paa gater og hjørner om at taleren hadde faat 20—30,000 for at det ikke skulde bli konflikt der. Det vil *Bratvold* erindre. Men taleren brydde sig ikke om det som saes paa gaten; men der bør være grænse for hvad der kan sies paa landsmøtet.

Kalvaa forstod ikke *Sundt*. Jeg kunde ikke criticere minoriteten, for i den stod jeg selv, og *Sundt* stod og i minoriteten. Tal. hadde foreslaat at streiken skulde fortsætte med 30 streikevakter. *Gudmundsen* foreslog fortsættelse av streiken i den daværende form, og det stemte baade taleren og *Sundt* for.

Amundsens væsentlige argument for at hève konflikten var, at de som var igjen ved Løkken, var de som sad med jord.

Lars Tørris maatte forklare sit standpunkt. Det var ikke talerens forslag der var fortalt. Han tilhørte minoriteten. Men mot foreningens eget krav hadde ikke taleren villet stemme.

Moan: Den almindelige mening blandt arbeiderne paa Løkken var at streiken var tapt. Der er kun dissens om maaten for bilæggelsen.

Dysterud: Hadde vi hat kjendskap til de dokumenter som *Rich Hansen* refererte fra Løkken vilde vi vendt os ogsaa mot fagforeningen der. Taleren kjendte ikke til det kammeratslige forhold med *Lund*. Taleren viste ikke av at det var rettet nogen beskyldning, men taleren

maatte gjenta at han kun hadde sagt at man kunde føle sig fristet til at spørge om hvem og hvormeget har faat betaling for bilæggelsen av konflikten.

Dirigenten henstillet til talerne at fatte sig i korthet.

Løgavlen: Der var mange ting som spilte ind i disse forhold som utenforstaaende ikke kan forstaa. Der var 8—10 indgange til gruben som blev fuldstændig lukket; der blev sat vakt ved pumpen; taleren protesterte mot at der kunde etableres regulær drift før blokaden var hævet. I schakterne stod arbeidet dengang blokaden blev hævet akkurat som da konflikten begyndte. Taleren vilde dog ikke kriticere blokadens hævning saa sterkt som repræsentanten fra Foldalen. Forholdet i vaske-riet — der tapt 2.00 kr. pr. ton paa at vaske kisen — burde ogsaa omtales. Det hadde ikke været vanskelig at faa konflikten bilagt paa 2—3 dage, hvis man vilde benytte de midler, som taleren mente man fik ta op til overveielse.

7 talere var indtegnet. Der sattes strek for de indtegnede talere.

Stuedal trodde ikke Rich. Hansen følte sig saa ovenpaa i denne affære; det var ikke bare Foldalen forretningsutvalget skulde raadspørge, men hele nævnte industri.

Dirigenten oplæste følgende erklæring:

Undertegnede beklager, at ha benyttet uttryk, som kan synes at indeholde mistanke mot nogen inden forbundets ledelse for at ha mottat betaling for at bilægge konflikten ved Løkkens verk. Min mening er, at saa ikke har været tilfælde.

Dysterud.

Herefter frafaldt Rich. Hansen ordet.

Sundt replicerte til Kalvaa, som hadde en særlig evne til at forvrænge uttalelser. Taleren hadde ikke villet skaffe sig nogen position, men kanskje Kalvaa paa en anden maate. Han overlot til landsmøtet at tolke hans uttalelser.

Bratvold: I 1906 var der rettet sterke beskyldninger mot Rich. Hansen og taleren advarte mot mistænkeliggjørelse; intet er farligere og har lettere for at faa rot.

Kr. Tørres hadde bedre kjendskap til Løkken dengang end Sundt har det idag. Det var de som ikke kunde komme bort som var igjen. Der blev sendt penge fra Løkkens verk hele landet rundt og like til Stockholm. 14,000 kr. var avsendt paa denne maate. Det var 100 kr. bare i porto. Hvad garanti hadde vi for at alle disse var arbeidsledige?

A. Moan kjendte ikke til, at organiserte holdt vakt ved pumperne. De streikende bør ha understøttelse til blokaden er hævet.

Dysterud fastholdt sit misbilligelsesforslag.

Kjeldstali: Vi maa faa indtryk av, at blokaden blev hævet paa et meget beleilig tidspunkt. Umiddelbart efter fik 300 streikbrytere avsked for at gi plads for dygtige og organiserte folk. Der er agitert med det store understøttelsesbeløp, men det var jo saa faa arbeidere igjen, er det samtidig oplyst. Taleren hadde al agtelse for jern- og metalarb.forb., som endnu holdt blokaden.

Kalvaa syntes det maatte være nok naar Sundt kritiserte majoriteten. Taleren hadde samme opfatning idag av konflikten ved Løkken som før. Han skiftet ikke meninger fra dag til dag.

Dysteruds forslag forkastedes med 54 mot 22 st.

Cementarbeiderne og bygningskonflikten.

G. Sundby ønsket opplysning om tariffen for sten-, jord- og cementarbeiderne gjaldt Trondhjem, og om der var noget forslag om tariffrevision.

Fredriksen paapekte, at murarbeiderne var misfornøid med bygningskonflikten i Kr.a. Man fik intet tillæg ifjor, og 3 øre iaar. Der fandtes ikke skruerbrækkere.

Wiggen hadde ventet at Sundbys spørsmål var blit besvaret.

Sethil: I 1907 fik sten-, jord- og cementarbeiderne overenskomst indgaat i Kr.a paa 3 aar. Siden er overenskomst indgaat i Trondhjem med samme utløpstid. Høsten 1909 forberedtes i Kr.a og Trondhjem tariffrevision. Men ved en manøvrer fik man i Trondhjem overenskomsten sat ut av kraft. Sundbys spørsmål om der var reist krav fra Trondhjem maa derfor besvares med ja.

Osc. Johansen maatte klandre baade forbundet og landsorganisationens stilling.

Wiggen gik ut fra, at cementkonflikten kunde behandles i forbindelse med bygningskonflikten, saa man ikke siden kom og sa, at man skulde vente til 1911. Taleren redegjorde utførlig for tariffbevægelsen. Det er meningsløst at fundamenteringsarbeiderne skulde vente til efter at murersvendene og murarbeiderne var færdig. Men landsorganisationen og forbundet har siden underskrevet en landsoverenskomst uten at spørge hverken Bergen eller Trondhjem. Hverken de almindelige bestemmelser eller lønnen var man tilfreds med. Der har været paa tale at melde foreningen ut av forbundet. Forbitrelsen mot alle overenskomster i Trondhjem er saa stor, at en 1. mai-taler fik vite om at han ikke maatte komme og en anden reddet situationen for ham. Selv politiet vilde træffe forberedelser mot demonstrationer. Landsorganisationen har regnet ut, at vi har tjent 18,000 kr., men vi faar det blot til 8—900 kr.: antagelig vil man erstatte os differansen. Forretningsutvalget har kanskje gjort sit bedste. Det er antagelig sekretariatet som ligger iveien. Kan vi faa protokollen oplæst.

Sethil refererte protokollen.

Sjur Kvammen paatalte, at arbeidsmandsforbundets ikke faglærte arbeidere skulde tyranniseres av landsorganisationens faglærte medlemmer. Man fik en overenskomst tilsendt sten-, jord- og cementarbeiderne, men en slik forening eksisterer ikke der. Man bør ialfald kjende foreningens navn.

Dirigenten refererte følgende forslag:

Landsmøtet uttaler sin misbilligelse av den behandling, som avdelingerne 257 og 19 er blit utsat for, ved at avdelingerne er blit paatvunget overenskomster, som de har forkastet.

J. Wiggen.

Elias Søvik.

Lian svarte paa Wiggens uttalelser om sekretariatet. Der blev under bygningskonflikten forhandlet for 8 fag, og arbeidsgiverforeningen krævet ogsaa at cementarbejderne i Trondhjem og Bergen skulde bli med. Det er arbeidsgivernes taktik at gjøre konflikterne saa omfattende som mulig. Arbeidsgiverforeningen hadde bøiet sig forsaa vidt som den underskrev og ventet til avstemning blev foretat. Men den gik ut fra at avstemningerne blandt cementarbejderne i Tr.hjem og Bergen ikke førte til konflikt. Overenskomstene blev forkastet og saken laa længe og drev. Men saa fik man ultimatum. Arbeidsgiverne negtet enhver forhandling før forholdet med Bergen og Trondhjem var ordnet. Og skulde vi gaa til en almindelig faglig aktion for om mulig at tvinge arbeidsgiverne? Det var spørsmålet. Man kan ikke se saa lokalt paa tingene som hr. Wiggen. Det var taleren som skulde ha reist til Trondhjem, men han kunde ikke være i Kjøbenhavn og Trondhjem samtidig.

Wiggen: Der er oplyst i Trondhjem, at formanden hadde git hr. Lian meddelelse om situationen der, og politiet forespurgte om der skulde gjøres ekstraforanstaltninger. Lian taler mot „lokalinteresser“, men naar en overenskomst i Kr.a er vedtat, kan man ikke reise konflikt i Bergen og Tr.hjem, sier han selv. Der er ikke svart paa det meningsløse i at de der graver i jorden skal vente til mursvendene og murarbejderne har faat overenskomst.

Sethil: Situationen er eiendommelig, naar der er fremsat forslag til punktet i beretningen og samtidig uttales at forretningsutvalget ikke er saa meget at klandre. Det er et faktum at man i Tr.hjem hadde reist krav og entreprenørerne hadde dannet en landssammenslutning. Der blev git 2—3 dages varsel; repræsentanten i Tr.hjem kom og hadde forslag. Fra Bergen møtte ingen; men heller ingen arbeidsgiver møtte derfra. Det er jo en landsoverenskomst, saa navnet paa foreningerne skrives likelydende kun med stedsforandring. Det er intet at gjøre væsen av. Naar arbeidsgiverne tilslut gik til det skridt de gjorde, som baade forretningsudvalget og sekretariatet fandt underlig, at de satte den nævnte betingelse, var der ikke andet at gjøre.

Søvik sluttet sig til Wiggen. Foreningerne burde ialfald være gjort bekjendt med hvad der var sked. Vi fik da aapent erkjende at man var magtesløs. Naar de gamle høvdinger rømte ogsaa til Danmark naar de var kommet paa kant med sine egne, saa var det vel med Lians 1. mai i Kjøbenhavn ogsaa. Lian advarte mot at se trangviksk paa forholdet, han saa stort paa tingene; ja efter min personlige opfatning er han snart blit saa stor at han er vokset fra arbejderne.

Gudmundsen: Sethil maa nu snart vite hvilken tid en repræsentant trenger fra Bergen. Læs kommunikationerne. Lian bør gjøre det samme. Der var regnet med Bergen og Trondhjem som provinser.

Efter forslag av *Løgavlen* sattes der strek for de 6 indtegnede talere.

Alf Larsen: Det er uforsvarlig at forretningsutvalget lar sig tvinges av sekretariatet. Og skal vi ute over hele landet bøie os for Kristiania? Vi betaler vor ekstrakontingent for at kjæmpe. La os staa til vi seirer, selv om landsorganisationen sier nei og vil staa sig

godt med arbeidsgiverne. Efter jernkonflikten kan vi faa masseutmeldelser især fra Trøndelagen hvor misnøien er saa stor.

Lian vilde ikke komme ind paa jernoverenskomsten, det var arbejderne selv, som hadde vedtat den. Taleren hadde ikke sagt, at en overenskomst som var vedtat i Kristiania ogsaa maatte godkjendes i Bergen og Trondhjem. Men arbeidsgiverforeningen slog i bordet og sa at blir ikke vor forutsætning opfyldt avbryter vi enhver forhandling og forbindelse med landsorganisationen og forbundene. I Trondhjem har arbejderne vedtat overenskomsten med den forklaring jeg har git.

Vi er like saa interessert som trønderne selv i at de faar de bedst mulige overenskomster. Jeg har ikke „rømt“ til Danmark. Jeg hadde lovt at komme til Trondhjem, hvis jeg blev færdig i Danmark. Taleren hadde aldrig blit slik mottat at han følte trang til at „rømme“. Jeg kjender ikke Søvik, men hvad mener han med at „Lian er kommet bort fra arbejderne“. Lian er dog ikke sekretariatet. „Gaar det galt er det Lians skyld, gaar det godt var det Lians skyld.“ Begge ting er like urigtig.

Juell: Forhandlingerne i bergverksindustrien blev pludselig avbrutt. Det viste sig at være paa grund av tariffspørsmålet i Tr.hjem og Bergen. Taleren forklarte cementarbejderne i Tr.hjem, hvorledes saken forholdt sig, og tariffen blev vedtat av foreningen. Der blev av foreningen reist kritik over, at overenskomsten ikke var forelagt og vedtat før. Likeledes blev tariffen forlangt gjort gjældende for saavel rørlæggere og murmestere, idethele for alt det slags arbeide i Tr.hjem. Paa foreningens møte blev der fremholdt, at det var tap for mange at tariffen kom saa sent, hvorfor taleren fik den opfatning, at den ikke var saa rent daarlig. — Alfred Larsens radikalisme var rent forbløffende. Nu fremholdt han at vi skulde kjæmpe og ikke la os diktere fra Kristiania; men da det gjaldt lossearbejderne i Trondhjem, da var det ikke megen radikalisme hos Larsen, da skulde det gaa an at diktere fra Kristiania, selv om lossearbejderne derved tapte sin kamp.

Søvik: Der kommer stadig smaa personlige antydninger til repræsentanter. Taleren hadde git Lian anledning til at forklare sakens sande sammenheng.

Sethil: Om man fra Bergen ikke kan række første møte om eftermiddagen kunde bergenserne komme næste dag. Minoriteten maa bøie sig for majoriteten. Det skulde ikke være en slik uhyrlighet at Trondhjem og Bergen kunde gaa med paa en Kristiania-overenskomst.

Wiggen: Pointet er, at man rotet cementarbejderne ind i bygningskonflikten. Derved fik man den paaberopte majoritet. Lian har rendt hodet mot væggen, og sine uttalelser maa han bortfortolke, for han kommer kanske til Trondhjem engang. Taleren hadde selv foreslaat godkjendelse da sekretariatet hadde vedtat den. Kanske Lian er like saa smaaborgerlig som Larsen. Taleren anbefalte forslaget som var et vink om, at man ikke bare fik ta hensyn til Kristiania-interesserne.

Wiggens og Søviks forslag vedtoges med 58 mot 27. st.

Bergverksindustrien.

Balsnes: I dette avsnit ser jeg nævnt Salangenverket, og vil derfor spørge forbundets forretningsutvalg om hvordan saken staar. Vi opprettet overenskomst med Salangens bergverksaktieselskap den 25. juli ifjor, som blev underskrevet paa forbundets vegne av Karlgren og paa selskapets vegne av direktør Müller og av arbeiderne ved deres repræsentanter; men vi har endnu ikke hat den ære at faat utlønnet efter den. Derfor ønsker jeg opplysning herom fra forbundets forretningsutvalg.

Rich. Hansen: Det er riktig, at under Karlgrens ophold er overenskomst istandbragt og siden godkjendt saavel av forretningsutvalget som sekretariatet, men baade Salangen og Stord er nu drat ind i bergverksforhandlingerne. Forhandlingerne blev avbrutt første gang netop paa spørsmålet Salangen. Ved Stord er ialfald konstateret at parterne er enige, men arbeidsgiverforeningen forbyr sit medlem at gaa med paa overenskomsten. Vi kan kun avvise forsøket paa at en overenskomst sættes ut av betragtning. Det kunde være spørsmaal om vi ikke skulde hat kamp ifjor paa Salangen og Stord. Men sidste landsmøte hadde pekt paa det uheldige i at føre kamp paa høst og vintertid, men at man burde vælge en bedre aarstid.

Vigsnes: Det er foreningens mening at de burde tat konflikt ifjor. Vi sendte telegram om vi kunde si op pladsene. Men fik ikke svar.

K. Indset: Kan vi ikke faa noget antagelig igjennem bør man ta slag, og da maa man faa det snarest mulig. Tal. henstillet til forbundsstyret at fastholde den oprettede tarif ved Salangsverket.

Stuedal: Der er allerede nu gaat meget av den beleilige tid.

Karlgren: Den beleilige tid i Salangen er januar, da stod Lofotfisket for døren. Men den beleilige tid for Stord er en anden. Den gamle direktør hadde i 4 mands overvær sagt, at han hadde fuldmagt til at skrive under overenskomsten, men arbeidsgiverforeningen negtet at godkjende det. Den nye direktør blaaser i arbeidsgiverforeningen, men begynnder en farlig taktik med et procentsystem, som taleren hadde advaret imot.

Rich. Hansen kunde si, at der ogsaa i forretningsutvalget er tvil om det var klokt ikke at ta konflikt paa Salangen og Stord ifjor; men kun fremtiden kan vise det. Taleren trodde dog det vilde være vanskelig for arbeidsgiverforeningen at komme helt bort fra overenskomsten ved Salangen. Arbeidsgiverne lar ikke en konflikt gaa ved en enkelt gruppe. Selv om der er vaskeri, maa der folk til vaskeriet ogsaa. Og ogsaa de maa kunne organiseres. Ved Løkken fik vi konflikten for vaskeriet var der, men de fik allikevel vaskeri igang. Man hadde nu sat en fiist til 8. juni. Svar herpaa er netop indløpet, hvori de sier, det er umulig at etterkomme det. Forretningsutvalget har nu sendt sekretariatet en skrivelse, hvori man anmoder om ret til at opsi pladsene. I Sulitjelma utløper overenskomsten den 21. juni. Vi hadde ikke ret til at ta ut arbeiderne der før dennes utløp. Og vi behøver ikke at spekulere i smaakonflikter; la os like godt ta ut alle grubearbeidere med en gang. Derimot har vi ikke hat noget imot at forhale forhandlingerne i vinter.

Først var de mot mindsteløn, siden kom de med tilbud om mindsteløn som laa 2—3 øre lavere end før — almindelig lønsreduktion altsaa; de slænger paa 1/2 øre her og der nu, men holdes andet steds paa reduktioner, saa gjennemgaaende holdes de paa det bestaaende. Vi har stelt holdt paa vore oprindelige krav og nogen store reduktioner kan der ikke bli tale om. I sidste møte gik man saa langt at man til nød kunde gaa med paa Salangen og Stordsoverenskomster, hvis disse ikke blev benyttet til sammenligning for andre. Denne tilføielse kunde man ikke acceptere.

O. K. Sundt var tilfreds med at der nu bestemt holdes paa opsigelse 8. juni.

Balsnes: Det var ikke min mening med min forespørgsel at kritisere hverken Rich. Hansen eller nogen anden. Men en ting maa vi indrømme, og det er, at vi gjorde en liten feil med forhandlingerne ifjor ved Salangsverket, ved at vi lot direktøren faa for lang utsættelse med forhandlingerne. Jeg vil ikke lægge skylden mere paa forbundet end paa os selv i den retning; men vi var jo unge og uerfarne og la den hele magt i forbundets hender. Hvad konflikt angaar, saa maa det enten være i januar eller helst april, men nu er jo den tid ogsaa over.

Sethil: Bergverksforhandlingerne er merkelige — de har jo varet 8 maaneder. Arbeidsgiverforeningen vil ha overenskomst omfattende hele industrien, for man har jo mange bergverker.

Først forlangtes enslydende overenskomst med 2 satser, dernæst gruppeinddeling og nu var man kommet saa langt, at man skal opprette en landsoverenskomst for de bergverker, som kan komme ind under den, mens der ved siden av skulde bli speciel lønsoverenskomst for hvert bergverk. Det er tydelig fremgaat, at den beleilige tid er forskjellig. Som helhet er vaaren den bedste tid i bergverksindustrien, og konflikten i denne maa løses over det hele med en gang.

Dysterud: Ved vaskeriet i Foldalen kan nu med 40—50 mand utvaskes næsten like saa meget kis, da ca. 60,000 ton ligger i en subbushaug op i dagen, som der før er producet av 4 à 500 mand der arbeidet i gruben. Og ved vaskeriet kan beskæftiges barn og kvinder og halvtullede folk. Der bør sættes fortgang paa løsningen.

Vigsnes: Det var 4 maaneder fra man kunde tat konflikt ved Salangen før de andre overenskomster utløp.

Dirigenten oplæste følgende indløpne telegrammer:

Arbeidsmanden, Kr.a.

Løkken i Meldalen, 25. mai.

Landsmøtet ønskes et godt og heldbringende arbeide. Leve fagbevægelsen!

Løkkens grubearbeiderforening.

Arbeidsmanden, Kr.a.

Trondhjem, 25. mai.

Frem til kamp for arbeidernes befrielse! Skap en organisation, som fører os til lykke og seier.

Murarbeidernes forening.

Møtet hævdes kl. 1.10.

Eftermiddagsmøte fredag 26. mai.

Dirigent: *Moeskau*.

Ved navneopropet var følgende fraværende: Sjur Kvammen, Engelstad, Bratvold, Hans Eriksen, L. Aarheim, Sandstrøm, Th. Tollefsen og Kjendsli.

Man færdigbehandlet beretningen for 1910 og paabegyndte behandlingen av

regnskaperne.

Imidlertid foreslog *Sundby*:

„Landsmøtet beslutter at formanden avgir en mundtlig beretning siden utgangen av 1910 til nu.“

Strøm: Dette er jo ikke opført paa dagsordenen. Under fremtidig taktik kan formanden redegjøre for situationen nu. Dirigenten bør ikke fravike dagsordenen.

Dirigenten var enig med *Strøm*; men for at være mest mulig imøtegaende skulde han sætte forslaget under avstemning. To vøteringer foretoges. Forslaget vedtoges.

Formanden kunde ikke avgjøre beretningen paa staaende fot, men lovet senere at gjøre det og vilde da ogsaa gjerne vite om der var noget spesielt man ønsket oplyst.

Sundby: Der stod en artikkel i „Arbeidsmanden“: „Hvor bærer det hen?“ Vi bør vite hvorfra forvirringen skriver sig.

Regnskaperne for 1908 godkjendtes.

Tønnesen fandt at kontorhjælpen blev betragtelig stor. Ekstra-hjælpen burde minket med de nye ansættelser. Ansættelsen i Nordland skulde jo lettet kontorarbeidet og desuten er medlemsantallet gaat ned.

Dermed godkjendtes regnskaperne for 1909.

Tønnesen ønsket oplysning om administrationsutgifterne.

Moeskau fandt det ogsaa som sin pligt at fremholde hvad der taltes om, om der var rimelig arbeide og rimelig arbeidstid ved kontoret. I 1910 er medgaat kr. 58,894.45.

Rich. Hansen: Noget reglement for hvad hver enkelt skal gjøre findes ikke og lar sig vist ikke indføre. Men rimelig arbeidstid er der ikke. Den er urimelig lang. Man kan ikke hænge i klokken, men maa arbeide til en blir færdig og det gaar som regel langt utover natten. Det er ikke reglement, men interessen, som tilsier en at møte præcis. Taleren hadde endnu aldrig kunnet gaa hjem en aften og følt sig færdig med arbeidet. Der medgaar lang tid til bare konferanser, telefoneringer og forhandlinger i arbeidsgiverforeningen. Kontortiden er længer end den som staar paa kontordøren, er regulær fra 9—8 og man vil finde folk baade til kl. 9 og 10. Og dette hverdag og søndag. For mange folk er der ikke. Sammenligner man de andre forbunds kontorhjælp er ikke vor stor. Der stilles jo ogsaa stadig større krav. Vore folk er ikke spesielt kontorutdannet; men vi har hjulpet paa det med at arbeide om søndag og utover natten.

Sven Olsen fandt *Karlgrens* reiseutgift paa et kvartal kr. 584.00 for stort og kan det svare til hensigten at ha en saadan mand deroppe.

Tørres: Det kan være en overseelse at administrationsutgifter ikke var nævnt det ene sted, eller en feil, at det staar i beretningen paa det andet. Taleren hadde ikke regnet som *Moeskau*, der kun medregnet som indtægt til administrationskassen et lignende beløp som til forsikringskassen nemlig kr. 35,000.00. Selvfølgelig maatte medregnes de ca. 6000 kr. der, var indbetalt for medlemsbøker, protokoller m. v. der ved anskaffelsen var ført administrationen til utgift.

Videre hadde *Moeskau* medregnet til utgift flere poster der tilhørte streikekassen som f. eks. de 7500 kr. der var medgaat til reiser og forhandlinger janl. konflikter. At det er dyrt at reise stadig er klart. Det er godt at man kan se hvad en distriktsindeling vil koste.

Karlgren: *Tørres* kan konstatere, at jeg ikke har tat diæt for en eneste dag i Bodø.

Aug. Andersen fandt ogsaa administrationsutgifterne store, spesielt under posten forhandlinger og reiser under konflikter. *Karlgrens* reise-regning 1644 kr. for 1910 er stor. Med 2000 kr. i løn og 34 foredrag blir det 80 kr. pr. foredrag. Landsmøtet pligter at paase, at pengene blir forvaltet slik, at der kun medgaar det nødvendige.

Rich. Hansen: Reiser og forhandlinger i anledning konflikter kan der spares paa, hvis landsmøtet bestemmer, at de lokalt interesserte arbeidere ikke skulde være representert ved forhandlingerne. Taleren trodde ikke man syntes man var for villig til at reise fra Kristiania. Tvertimot hørtes der knubord over at det var saa vanskelig at faa en mand. Arbeidsgiverne hadde en lokal representant, og vi maa ha en mand til at kontrollere hans anførsler.

Karlgren maatte bebreide dirigenten at denne debat førtes under regnskaperne istedetfor under beretningen. Summen er, at det er medgaat formeget paa Nordland. Det beror ikke paa ondskap, men paa manglende geografisk kjendskap. Det er ikke det samme at reise der oppe som her syd. Foredragenes tal er ikke 34 men 64, og desuten er der ført 15 forhandlinger. Skulde der reist en mand fra Kristiania vilde 100 kr. pr. hver forhandling være lite beregnet.

Moeskau var tilfreds med *Rich. Hansens* opplysninger, men for os ser det ut til at det er mange mand.

Alex. Olsen trodde at det kunne spares mange reiser og nævnte et eksempel derpaa.

Sven Olsen: Vi har ogsaa reist litt, og taleren fastholdt, at regningen var for høi.

Tønnesen: *Karlgren* føler sig vist litt brøstholden, men endel av kritikken fra beretningen maa komme igjen under regnskaperne.

Er de to sidste fast ansat paa kontoret?

Tørres: Frk. Schanke har 85 kr. om maaneden og *Ahlstrand* har ukeløn. Sidste budget blev vedtat med lønninger kr. 15,900.00, men der er medgaat kr. 15,200.00, trods sygdom og vikarutgifter blandt personalet.

Løgavlen fandt at beløpene til reiser og forhandlinger ikke var for store. Der klandres mest at vi faar lite besøk av vor ledelse.

Mange avdelinger trenger veiledning. Repræsentanter ved forhandlinger maa vi ha. Man har ogsaa, som Karlgren sa, ingen forstaaelse av reiseutgifter nordpaa. Arbeiderne nordpaa var glad over at faa besøk av ham. For eftertiden vil beløpene mindske, men det var naturlig at de var store i begyndelsen, da han maatte gjøre sig kjendt med sit distrikt.

Sethil: Det gaar ikke an at gjøre nogen forandring i den praksis, at de lokale foreninger er repræsenterte ved forhandlinger. Taleren trodde ikke man ute i avdelingerne syntes man saa funktionærene for ofte eller at de stanset for længe.

Simen Jensen var enig i Løgavlen's bemerkninger. Under beretningen klaget man over, at forbundet ikke tok tilbørlig hensyn til foreningerne og nu klager man over det motsatte.

O. Amundsen trodde ikke at Karlgren's reiseutgifter vilde bli mindre. Taleren hadde ogsaa reist litt i Nordland og vidste hvad det vilde si. Man kunde gaa i 8 dage og vente paa baat. En anden ting er det, om man finder pladsen er for kostbar at opretholde.

Alex. Olsen: Der er ikke bare tale om reiser, men ogsaa om opholdet. Naar der ikke er noget at gjøre, er reiser unødvendig.

Indseth uttalte sin varme tilslutning til Løgavlen og Simen Jensen.

Gustav Johansen hadde ogsaa fundet utgifterne store, men efter Rich. Hansens opplysninger var han kommet til et andet resultat.

Bakhaugen: Paa vore kanter maa vi bekoste utgifterne selv og fra Bergen koster det 40 kroner at faa en taler. Han vilde derfor under stemmegivningen om distriktsinndeling stemme for at faa en mand.

Rich. Hansen forstod ikke hvad Alex. Olsen talte om unødvendige reiser. Vi faar mange strenge krav fra foreningerne, og de klager over at vi ikke kommer. Kr. 373 50 hadde reisen for en mand fra Sydvaranger kostet. Kr. 1608.00 kostet en konferanse for repræsentanterne i bergverksindustrien. For endel er det ogsaa agitationsutgifter i denne post, idet der ogsaa holdes foredrag samtidig. Kan man komme paa pladsen straks, kan kanskje store reiseutgifter spares.

L. Tørrer paatalte foreningernes indbetalinger fra Sarpsborg. Fra 1904 har der været spurt om „Samhold“s laan. Naar kan man faa det dækket?

Alex. Olsen nevnte en anden reise, som han mente kunde været spart.

Balsnæs: Er det umulig at forstaa hvor vanskelig det er at reise i Nordland. Vi maatte reise en hel uke for at komme hit til landsmøtet. De der kritiserer Karlgren's utgifter bør fremsætte forslag om en billigere ordning; for det skjønner de herrer meget vel, at sekretærposten fastholder vi opretholdt paa Nordland.

Strek sattes for de indtegnede talere.

Kalvaa: „Reiser og underhandlinger“ 7000 kroner syntes taleren var meget; det var dog ikke bare funktionærers men ogsaa repræsentanters reise ved forhandlinger; men kunde man ikke indskrænke antallet av repræsentanter fra distrikterne eller føre forhandlinger i disse istedetfor altid i Kristiania. Tal. hadde erfaring fra Nordlandsreiser. Men man kan ikke bedømme om Karlgren har reist dyrt uten at faa vite, hvor Karlgren har reist og hvilken plads paa dampskib han

reiser paa. Man kan komme ut for at reise dyrt deroppe, og tal. nevnte eksempel herpaa.

Schanke: Vi faar den samme debat op igjen under taktik som nu under regnskapet og beretning.

Aug. Andersen svarte paa L. Tørrer's spørsmål. Det meste vi kan betale i avdrag er 50 kroner om aaret samt paaløpne renter og det skal vi søke at holde.

Moeskau: Huset holdes i forsvarlig stand, og værdien vedlikeholdes og økes. Pengene er ialfald sikkert anbragt.

Blomkvist: Vi skal ikke sultelønne folk. Vi indrømmer, at vi har altfor litet selv. De summer som er medgaat er ikke avskrækkende. Forretningsutvalget er økonomisk. Kritikken er uværdig. Ved luftskibsforbindelse med Nordland kan vi kanskje spare noget.

Regnskaperne for 1910 godkjendtes enst.

Sykekassens regnskaper for 1908, 1909 og 1910 godkjendtes enst. uten debat.

Selvhjælpsinstitutioner.

Arbeidsledighetskasse.

Strøm bebudet forslag om utsættelse.

Bratvold mente, at p. VII, „fremtidig ordning“, maa behandles først.

Strøm: Dagsordenen maa befulges paa dette tidspunkt.

Dirigenten sluttet sig hertil.

Juell: Skal saken utsættes, bør forslag herom komme straks.

Strøm foreslog:

„Den foreslaaede reise- og arbeidsledighetskasse opprettes ikke under forbundet for tiden.“

Han uttalte, at forholdet i forbundet idag ikke er saadan at kassen kan opprettes. Personlig var taleren for arbeidsledighetskasser, men den av Lian omtalte konsolidering var endnu ikke sterk nok. Det er vanskelig at kontrollere arbeidsledigheten og dens aarsak. Nu har vi nylig faat sykekassen, og medlemmerne maa først vænnes til den dermed økede kontingent. Stemningen paa landsmøtet trodde taleren var mot arbeidsledighetskassen.

Rich. Hønsen: Det er litt uregulært, at en som er mot kassen faar anledning til at motivere sit forslag først. Vi har hat et utvalg som har faat sig paalagt at utrede saken. Først maa vi høre grundene for arbeidsledighetskassens opprettelse.

Strøm var enig heri.

Gudmundsen henledet oppmerksomheten paa forretningsordenen. Indlederen skal først ha ordet. Juel faar gjøre sin pligt.

Dirigenten kunde ikke indrømme at han var paa vildspor.

Juell syntes det var meningsløst at holde foredrag, hvis saken ret og slet ikke skal tages under behandling.

Søvik foreslog:

„Arbeidsledighetskassen tages ikke under behandling paa dette møte. Juell's foredrag sløifes.“

Egeland foreslog:

„Spørsmålet om opprettelse av arbeidsledighetskasse utsættes indtil sekretariatets utredning av industriforbund foreligger.“

Kalvaa henstillet til forslagsstillerne at ta forslagene tilbake.

Rich. Hansen: La os diskutere utsættelsesforslaget; men de som er mot kassen maa kunne høre indlederen, der vil begrunde alt som er til fordel for kassen. Vi faar ta greit standpunkt til om vi vil ha kasse eller ei. Til landsmøtets anstændighet maatte taleren anbefale, at man ikke avfeiet den største sak paa dagsordenen. Man maa ikke bare komme med forutfattede meninger.

Reiersen var ikke av *Rich. Hansens* opfatning. De organiserte arbeidere har sat sig like godt ind i denne sak som forretningsutvalget. Skal saken utsættes, bør man ikke opta landsmøtets kostbare tid. Forslagsstillerne bør ikke ta sine forslag tilbake.

Levordsen uttalte sig i tilslutning til *Rich. Hansen*.

Nylander: Det gaar ikke an at utsætte denne sak. Forbundet vil tape medlemmer, idet jern- og metalarb.forbundet har disse rettigheter at tilby sine medlemmer, og arbeidere som egentlig skulde tilhøre vort forbund gaar ind i dette. Den maa behandles.

Engebreetsen fandt det uberettiget at indlederen ikke fik ordet. Tar ikke forslagsstillerne sine forslag tilbake, maa dirigenten med forsamlingens billigelse gi *Juell* ordet med engang.

Helland: Det er besynderlig, at straks man kommer til de alvorlige saker vil man skyve dem fra sig. Utredning maa finde sted.

Søvik tok ikke sit forslag tilbake. Det gjaldt kun utsættelse paa dette møte. I henhold til „Arbeidsmanden“ vilde ikke taleren opprette en kasse for folk som ikke kom til at tilhøre forbundet.

A. K. Sundt sluttet sig til *Rich. Hansen*. Vi maa ikke omstyrte hvad et andet landsmøte har bestemt uten at faa høre hvad forretningsutvalget har kommet til. *Juell* bør faa holde sit foredrag.

Rich. Hansen: Det er underlig at de, der har arbeidet med saken, at de ikke engang skal faa utrede den. Det er uriktig at avskjære dem, der er for kassen, at fremholde sine argumenter. Enten de er for eller mot maa de stemme utsættelsesforslagene ned, naar forslagsstillerne ikke kan være saa hensynfulde, at de tar forslagene tilbake. Der er intet iveien for at gaa til industriforbund, fordi om man oppretter arbeidsledighetskasse.

Som tillæggsforslag foreslog *Strøm*:

„Forslaget behandles efterat *Juell* har holdt sit indledningsforedrag.“

Der var desuten indkommet følgende forslag:

„Foreslaar at indledningsforedraget blir holdt først.“ *A. Moan*.

„Forslag om opprettelse av reise- og arbeidsledighetskasse omsendes til avstemning i de foreninger, som er tilsluttet Norsk arbeidsmandsforbund og optas paa neste landsmøte til realisation, hvis uravstemningen bestemmer opprettelse av kasserne.“ *Anton Blomkvist*.

C. Lundgreen foreslog:

„Utsættelsesforslagene sættes under votering uten videre debat.“

Dette forslag sattes under avstemning uten at der var anledning til videre debat.

Lundgreens forslag vedtoges mot 35 stemmer.

At *Juell* skulde holde sit foredrag vedtoges derpaa med stort flertal.

Juells foredrag:

Et av de viktigste spørsmåal, der foreligger til avgjørelse, er utvilsomt dette om opprettelse av arbeidsledighetskasse.

Arbeidsløsheten er en av de største ulykker, der kan ramme os arbeidere, og en ulykke overfor hvilken vi enkeltvis staar omtrent magtesløse. Det er overflødig nærmere at omtale den virkning arbeidsløsheten har, da vel alle repræsentanter kjender denne. Mange muligens av egen erfaring og de andre har set dens virkninger blandt sine omgivelser. Vi har alle set, hvorledes arbeidsløsheten knækker motet og energien. Hvor nedslaaende er det ikke at gaa fra arbeidsplads til arbeidsplads og overalt faa den besked, at der intet arbeide er at faa. Hvor er det ikke tungt dag efter dag at maatte gaa hjem til hustru og barn med det samme resultat: intet at faa. Og dag efter dag se sit hjem ribbes for det nødvendigste bohave, og det aller tyngste: se sine kjære lide nød. Under arbeidsløshet faar livsmotet et knæk, hvorav mange aldrig reiser sig igjen, men gaar rent tilgrunde. Naar man saa vet, at kun et faatal av os har noget at falde tilbake paa ved indtrædende arbeidsledighet, er det klart at en arbeidsledighetskasse vil være et gode av stor betydning.

Om arbeidsløshetens direkte aarsak er der mellem os ingen uenighet. Arbeiderpartiets landsmøte 1902 uttaler om dette følgende:

„Arbeidsledigheten og den derav følgende fattigdom og demoralisation skyldes de nuværende produktionsformers mangel paa orden og social hensyntagen. De i produktionen og produksjonsomsætningen ensidig raadende privatinteresser gjør:

1. At en mængde produktionskræfter enten misbrukes eller slet ikke utnyttes,
2. at produktionen blir springende, snart hæsblæsende forceret og snart langt under, hvad der burde være det normale,
3. at arbeidstiden ikke avkortes i forhold til den voksende produktionsevne, og endelig i
4. at arbeidernes andel i produksjonsutbyttet er saa litet, at overproduksjon er uundgaelig.

Til værn mot arbeidsløsheten og dens følger maa derfor arbeiderne gjennom sine politiske og faglige organisationer arbeide for: at produktive virksomheter drages ind under det offentliges ledelse og kontrol,

at alle unyttede virksomheter tages i bruk,

at arbeidet planlægges saaledes, at stansningsperioder søkes undgået, at arbeidstiden forkortes og lønnen forhøies, og at staten eller kommunen yder tilskud til de av arbeiderorganisationerne etablerte arbeidsledighetskasser.“

„Landsmøtet paalægger partistyret i samarbeide med styrene for fagorganisationen at utarbeide forslag til storting og kommune i arbeidsledighetsspørsmålet.“

Jeg antar denne resolution kan sies at uttrykke vor opfatning av arbeidsløshetens aarsak og at de heri anviste midler for at raade bot paa denne, er de vi ikke søker fremmet gjennom den politiske aktion.

Men de fagorganiserte arbeidere kan ikke innskrenke sig til dette alene. For os har denne sak stor betydning som organisation betraktet.

Arbeidsløshetens virkning gjør sig ogsaa gjældende paa organisationsarbeidet.

Den ødelægger ikke alene energien hos det enkelte individ; men den virker ogsaa sterkt hemmende paa foreningsarbeidet. Under arbeidsløshetsperioder stopper saa at si alt vort arbeide. Ikke alene er det ugjorlig at drive agitation og fremgangen stanser; men vi mister medlemmer. Og vore lønsbevægelser stopper; vi er ofte henvist til at gaa tilbake fordi markedet er overfyldt av arbeidere der tar hvad de kan faa.

Det har ogsaa vist sig at det gode forhold mellem organiserte arbeidere er sprængt naar en slik arbeidsperiode er i anmarsj. Det ligger i luften — man aner den ofte længe før den kommer, og da er ofte spørsmålet: hvem skal det bli? At det da virker slik at man prøver at staa høit for at undgaa arbeidsløshet kan let forstaaes; men dette har ikke nogen god virkning paa samholdet.

Arbeidsløsheten virker saaledes svækkende paa organisationens kampdygtighet. Dette har fagorganisationen forstaat og den har derfor tat saken op til praktisk løsning under de foreliggende forhold.

Paa de skandinaviske kongresser i 1886 og 1888 anbefaltes saaledes opprettelse av reise- og arbeidsledighetskasser inden fagforeningerne og at der søkes statstilskud til disse.

Den skandinaviske kongres i 1907 behandlet ogsaa dette spørsmålet og vedtok følgende resolution:

„For at hindre arbeidsløshetens følger i de tilfælder, hvor den ikke kan undgaaes, bør samfundet gi den av arbeidsløshet rammede en virksom understøttelse, som uten bismak av ydmygende fattighjælp holder nøden borte fra den arbeidsløse og dennes familie. Da stat og kommune savner brukbare organer for en understøttelsesvirksomhet av denne art, og da al erfaring viser, at alene arbeiderne selv bedst kan administrere og kontrollere utbetalinger av saadan understøttelse, saa bør samfundet gi understøttelse gjennom de av arbeidernes fagforeninger dertil opprettede institutioner.“

Paa landsorganisationens kongres i 1910 blev dette spørsmålet indgaaende behandlet. Den vedtagne resolution er saalydende:

„Kongressen uttaler, at arbeidsledighetsforsikringen hører til de viktigste gjøremål for fagorganisationen ved siden av lønsbevægelserne,

idet det betrygger det enkelte medlem mot de værste virkninger av arbeidsløsheten, likesom den bidrar til et sterkere samhold og et stabilere medlemsforhold, hvilket er en nødvendig forutsætning for at organisationernes øvrige gjøremål skal kunne fremmes med størst mulig kraft og til bedst mulig resultat.

Ut fra dette syn retter kongressen den sterkeste opfordring til de organisationer som endnu ikke har arbeidsledighetskasser om at planlægge opprettelse av saadanne. Kongressen er av den opfatning, at selv om der for visse fag er store vanskeligheter at overvinde ved opprettelse av arbeidsledighetskasser, kan den dog ikke erkjende, at der for noget fag stiller sig uovervindelige hindringer i veien for opprettelse og drift av saadanne kasser, særlig nu, naar bidrag kan erholdes fra stat og kommune.

Endelig opfordrer kongressen samtlige organisationer, der har eller oppretter arbeidsledighetskasser, til at benytte loven om statstilskud fuldt ut, idet man derved markerer det offentliges pligt til at træde støttende til paa dette omraade, likesom man først naar alle organisationer samler sig om loven vil kunne øve den tilbørlige indflydelse paa dens indhold.“

Der uttales heri at man anser arbeidsledighetsforsikringen som en av de viktigste gjøremål inden organisationen og som en væsentlig betingelse for at vore andre gjøremål kan fremmes med størst kraft og til bedst mulig resultat.

Imot opprettelse av arbeidsledighetskasser reises forskjellige indvendinger. Disse kan sies at være to slags:

1. *Principielle.*
2. *Praktiske.*

Den principielle er, at fagorganisationen er en kamporganisation og maa ikke splitte sine kræfter paa andre gjøremål.

For at besvare denne indvending maa man først bli enig om hvad betinger fagorganisationens kampdygtighet.

Vi kan vel alle være enig om, at hertil kræves:

1. Alle organisert.
2. Sterk solidaritet.
3. Penge til at føre kamp med.

Hvorledes virker en arbeidsledighetskasse?

Alle erfaringer paa dette omraade viser, at den øker tilgangen, styrker solidariteten og som følge av dette økes ogsaa vore reservefond. En slik kasse virker saaledes i den rigtige retning for at organisationen skal bli kampdygtig.

Til belysning av en slik kasses virkning inden andre organisationer kan nævnes Typografernes og Jern- og metalarbeiderforbundet. Typograferne er den organisation der først tok saken op og er vel den organisation der har de bedst utviklede selvhjælpsinstitutioner. Denne organisation staa ogsaa bedst i det, dens medlemmer har gjennomgaaende bedre arbeidsforhold end andre arbeidere. Det viser sig at den har været en dygtig kamporganisation forsaavidt det er de vundne fordele der avgjør om organisationen er kampdygtig.

Jern- og metalarb.forbundet har siden det oprettet arbejdsledighetskasse hat en jevn og sikker vækst.

Ser vi til Danmark vil vi finde, at over 100,000 staar som medlem av saadan kasse. Og vi kan vel være enige om, at den danske fagbevægelse hvad organisationens styrke angaar staar foran os.

Betragter vi forholdene i Sverige vil vi finde, at de organisationer der hadde arbejdsledighetskasse gik ut av storstreiken med de mindste tap. Atter et bevis for at en slik kasse binder medlemmerne godt sammen. Kringen skriver i „Fagorganisationen“:

„Streike- og lockoutforsikringen er et direkte middel i kampen. Mer indirekte midler er syke-, alderdoms-, invaliditets- og arbejdsledighetsforsikring, reisekasser, verktøjsforsikring etc. Tillike arbeidsanvisning, arbeidsmarkedsstatistik o. l. Disse kasser kan selvfølgelig baseres paa nøiagtig forsikringsmatematikk, hvilket ogsaa blir gjort. De er alle utsprunget av arbeiderens trang til at ruste sig i kampen for tilværelsen og virker som midler til kaarenes forbedring, til forhindring av arbeidskraftens utbud til konkurpris og derved idethele til gjensidig beskyttelse.“

Den indvending, at fagorganisationen ikke skal befatte sig med arbejdsledighetskasser fordi det hindrer dens opgave, er saaledes helt uriktig. *Tvertom, det vil netop gavne organisationen, øke dens kampdygtighet.*

Saa har vi de praktiske indvendinger:

Et av de væsentligste er da dette, at det er umulig for Arbeidsmandsforbundet at oprette arbejdsledighetskasser; fordi forbundet er saa uensartet sammensat. Forbundet bestaar ganske riktig av mange brancher; men skulde ikke dette netop være en fordel. Vistnok er der nogen forskjell paa ledigheten — nogen grupper har større og nogen mindre ledighet. Men nogen ledighet er der inden alle grupper. Der kan ikke med rette sies av nogen, at de ikke har ledighet. For 1910 er der bearbejdet statistik over dette og om den ikke er helt utførlig saa viser den dog rigtigheten av denne paastand.

Utviklingen paa industriens omraade synes ogsaa at gaa i den retning, at brancher, der før ikke har hat ledighet, kan faa, f. eks. cellulose og papir. Og der er ingen arbeider der ikke kan bli utsatt for ledighet.

At der er mange brancher har ogsaa den fordel at risikoen fordeles. Ett aar kan der være ledighet i en branche, et andet aar i en anden. De der er i arbeide har ogsaa fordel av at de ledige ikke øver tryk paa lønnen. Alles interesser falder saaledes sammen.

Naar man skal bedømme den indvending, at forbundets sammensætning er en hindring for en slik kasses oprettelse, saa kan det ha sin interesse og se paa forholdene inden Dansk arbeidsmandsforbund. Dette oprettet en kasse i 1908.

For at det ikke skal kunne sies, at der er forskjell paa Dansk arbeidsmandsforbund og Norsk arbeidsmandsforbund, skal jeg først citere hvad Dansk arbeidsmandsforbunds beretning sier om dettes sammensætning. Efter denne bestaar forbundet av arbeidere inden følgende brancher:

„Fabrik, haandverk og industri.

Gasverksarbeidere.

Havnearbeidere.

Jord-, vei- og kloakarbeidere.

Kuske.

Kjøbmandsfolk.

Landbruksarbeidere.

Mur- og betonarbeidere.

Skogarbeidere.

Stats- og kommunale arbeidere.

Støperi-, maskin- og skibsverftsarbeidere.

Teglverk-, cement-, kridt- og kalkverksarbeidere.

Træ- og sagverksarbeidere.“

Om selve kassens virkning sier beretningen følgende:

„Tabel 1 — over bevægelsen i medlemsantallet 1909—1910 — viser likesom den tilsvarende tabel forrige aar, at vi trods det overmaade sløie aar dog har kunnet bevare vort medlemsantal, og at vi endog har en fremgang paa 461 mand i de avdelinger der den 31. mars d. a. hadde været medlem av kassen i et aar eller derover. Ser vi tilbake paa den forrige arbeidsledighetsperiode, vi hadde her i landet de første aar i dette aarhundrede, og den daværende bevægelse i medlemsantallet indenfor Dansk arbeidsmandsforbund, ser vi, at forbundet dengang gik over 7000 medlemmer tilbake. At det nu gaar den anden vei, saaledes at der trods de høist uheldige arbeidskonjunkturer dog har været fremgang i medlemstallet, viser den værdi vore medlemsbøker, og da særlig de gamle, hat faat for vore kamerater.“

Jeg synes dette klart viser at det gaar an for forbundet at oprette en slik kasse, og at den vil virke udmerket.

Det er anført at kontrollen skulde bli saa vanskelig; dette er ikke rigtig. Kontrollen er ikke vanskeligere fordi forbundet er stort, og om der er endel vanskeligheter skulde dette dog ikke umuliggjøre saken. Vanskelighetene kan overvindes, hvis man vil selve saken.

Angaaende de foreliggende forslag til love saa skal jeg ikke nu komme ind paa dem, da man vel først faar avgjøre om der skal opprettes en kasse eller ei. Debatten nu maa angaa selve sakens princip; blir man enig om oprettelse, da blir tiden til at tale om lovene.

Det er dog enkelte grundregler, som man maa være opmerksomme paa. Først dette, at en slik kasse maa være obligatorisk. At oprette en frivillig kasse av dette slags gaar ikke an. Vi kan ikke gjøre som i 1906 med sykekassen. Denne er frivillig; men her er det andre forhold som gjør det umulig at oprette kassen paa frivillig grundlag.

Dernæst at det er meningen at kassen skal omfatte de *heltbetalende*; alle halvtbetalende er saaledes fritat. Av hensigtsmessighetsgrunde tænkes ogsaa landarbeidere og skogsarbeidere fritat. Disse kan ogsaa være halvtbetalende nu, og endel av dem er det. Likeledes bør der i forbindelse med arbejdsledighetskasse medtas reisehjælp. Det gjælder jo ikke bare at faa bidrag under ledighet, men ogsaa at bli istand til at komme til steder hvor arbeide kan erholdes. I forbin-

delse med reisebidrag staa ogsaa flyttehjælp til medlemmers familie. Naar man skal oprette en slik kasse maa det være under forutsætning av at faa statstilskud.

Det er sagt, at denne lov er umulig at benytte. Vistnok er lovens § 6 usmakelig, men den er nu prøvet av flere organisationer i 2—3 aar, og endnu har ingen uorganiserte meldt sig som medlem kun av arbeidsledighetskasserne. Da de øvrige kan benytte loven maa ogsaa vi kunne gjøre det.

Tilskuddet er ikke saa stort som ønskelig. Grundet bestemmelsen om 5 aars ophold i landet reduceres tilskuddet til noget mindre end en tredjedel.

Men hvis vi ikke søker om tilskud maa vi enten forhøie kontingenten betydelig eller nedsætte understøttelsen. Tilskuddet vil dog utgjøre saa stort beløp, at det ikke kan forsvares og si nei til det.

Efter medlemstallet i 1910 vilde tilskuddet andra til kr. 60,480, som altsaa vilde komme vore arbeidsledige kamerater tilgode. Taleren hadde opgjort et fikseret regnskap for Norsk arbeidsmandsforbunds kasse for 1910:

<i>Indtægt:</i>	<i>Utgift:</i>
Kont. av 18,000 medlem. à 20 øre pr. uke regnet efter 48 uker	Understøttelse for for 144,000 dage à kr. 1.50
Statstilskud 28 pct. av kr. 216,000.00 „	Administration
	Overskud
Kr. 233,280.00	Kr. 233,280.00

Til belysning av vilken betydning en saadan kasse vil være kan anføres at de øvrige organisationer i 1910 utbetalte tilsammen kr. 132,274.78 hvorav kr. 39,741.29 er statstilskud.

En kasse inden arbeidsmandsforbundet vil saaledes utbetale betydelig mer end alle de andre, likesom statstilskuddet vokser betydelig. Den offentlige kontrol, som organisationen kommer under, er man ogsaa saa ræd. Selvfølgelig maa vi gjøre rede for de midler man forvalter. Naar samfundet har institutioner, som bærer denne byrde, bør den faa adgang til det. Loven er ogsaa bare en begyndelse. For stortinget kan det staa saa, at loven ikke har hat den tilsigtede virkning, og vi kan miste hvad vi har. Vi maa markere samfundets pligt. Vi maa ikke se saa snevert, at om der ikke er stor arbeidsledighet i ens eget specielle fag, vil man ikke interessere sig for den. Vi skal hjelpe og støtte hverandre og styrke hele arbeiderorganisationen.

Paa 3 kongresser har spørsmålet staaet paa vor dagsorden, og nu bør den engang avgjøres. Det er meget som taler for opprettelse netop nu. Saavidt man kan bedømme forholdene synes vi nu at befinde os i en oppgangsperiode og denne bør benyttes til at opspare fond der kan benyttes i de nedgangsperioder, som vi alle hvet vil komme.

Hvis vi nu hadde staaet i en slik arbeidsløshetsperiode da vilde muligens alle ha indset betydningen av denne sak; men fordi det nu er bedre tider skal den muligens utsættes. Dette er ikke riktig. Man bør ogsaa ha for øie den forandrede situation hvori fagorganisationen nu staaer. Det er forbi med de smaa raske streike. Nu synes kampene at anta større og større omfang. De omfatter nu hele industrigrene og ikke bare en industri, men flere trækkes med paa en gang. Og overenskomsterne blir nu av lengre varighet, som regel 5 aar.

Det gjælder da at ha noget der binder medlemmerne sammen ogsaa i fredens dage, og her har arbeidsledighetskasser vist sig at være av udmerket virkning. Vi maa arbeide slik, at vi blir sterkere for hver gang vi staaer overfor lønsbevægelser.

La os ta dette skridt nu. Det vil være en utvikling av vor organisationsbygning, som vil visse sig at være til gagn for arbeiderbevægelsen.

Wiggen indleverte følgende:

Undertegnede forlanger navneoppsett ved avstemningen over utsættelsesforslagene.

Wiggen. Borkholm. Løgavlen. John Kvello. Gustav Hovelsen. J. Eikefjord. Casper Viig. Gustav Sundby. M. Magnussen. M. O. Vigsnes. E. Dysterud. H. Stuedal.

Reinhart Olsen kunde stemme for Blomkvists forslag hvis han forandret det derhen, at saken blev realitetsbehandlet her.

Dette blev etterkommet.

Først votertes om utsættelse eller ei.

Utsættelse vedtoges med 76 mot 41 st. 11 var fraværende.

De 76 var: Hans Olsen, K. Bakkehaug, Ole Laulo, A. Sannes, Chr. Garmager, Sjur Kvammen, Lars H. Kirkhus, Jens Olsen Myren, Lars Andersen, M. O. Vignæs, Ivar Smedsmo, Magnus Magnussen, Even Reiersen, Anton Egeland, Gustav Sundby, Henning Stuedal, Emil Dysterud, Marius Kristiansen, K. Lundgren, August Andersen, Edv. Eriksen, O. T. Domaas, Gustav Johansen, B. O. Aulie, Alb. Moeskau, Th. Sætherbraathen, O. N. Tømte, M. Remseth, R. Aarheim, O. Holth, H. Schanche, L. K. Kjeldstali, A. Hansen, Karl Hamang, Henning S. Aas, Mons L. Brekke, Herman Hansen, Axel Jakobsen, fru Anna Olsen, Hans Evensen, Elias Søvik, fru Oliva Johansen, Oskar Johansen, A. A. Solhaug, Ole Kristiansen, Halvor Steinmoen, A. Tønnesen Askedal, Simen Jensen, Joh. O. Kjendsli, Eilert A. Balsnes, Johan A. Friberg, Wilhelm Hansen, Hans Marken, Ole Forshaug, Andreas Moan, Søren Mathisen, K. J. Pedersen, Karl Olsen, Wiggen, Kvello, Gunhild Pihl, Sjøberg, P. Moan, Berthel Halvorsen, Haakon Indset, Jacob Eikefjord, Olav Strøm, Alfred Larsen, Ingvald Løgavlen, K. A. Sundt, Bockholm, Petter Fjeld, Anna Pleym, O. K. Sundt, L. Tørres og Joh. Gudmundsen.

De 41 var: Otto Syvertsen, Ekenæs, A. Clausen, Blom, Oskar Johansen, Alexander Olsen, Førde, Kristen Karlsen, Bratvold, Albin

Larsen, Gudm. Pedersen, A. Hobberstad, Halvor Thorsen, Nordby, Levordsen, O. Martinsen, H. Fredriksen, H. Pedersen, Thon, Reinh. Olsen, Blomkvist, H. Torkildsen, N. Jansen, Johan Olsen, P. M. Nylander, Sven Olsen, A. O. Stien, Heggen, Moljord, Opbrant, Wiig, Gustav Hovelsen, Rich. Hansen, Kr. Tørris, Sethil, Bernh. Eriksen, H. E. Engebretsen, Kalvaa, O. Amundsen, Veber og Helland.

Anton Egelands forslag forkastedes mot 10 st.

Blomkvists forslag blev likeledes forkastet.

Li anmodet repræsentanterne om at indlevere rettelse til protokollen skriftlig.

Wiggen henstillet til referenterne at være mere objektive. Har dirigenten git tilladelse til „Social-Demokraten“s referat?

Rich. Hansen var enig i at bladet ikke burde ha saa kortfattede resuméer, som kunde gi et feilagtig indtryk.

Juell ønsket et møte med sykekassens medlemmer. Møtet hævedes kl. 7.

Formiddagsmøte lørdag 27. mai.

Dirigent: *Reiersen*.

Ved navneprop var følgende fraværende: Martin Vignæs, Knut Engelstad, Ingebrigt Hansen, Ole K. Moen, Johan Friberg og Joh.s Bergersen.

Følgende var reist fra møtet: Hans Eriksen og Olav. A. Sandstrøm hadde ikke møtt paa landsmøtet paa grund av forhandlinger. Vignæs møtte kl. 10.15.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Juell bemærket, at det var rettere at si at Sandstrøm ikke var møtt.

Dirigenten: Det skal rettes.

Juell fandt at avstemningen igaar som stod uten motivering, kunde misforstaaes. Han foreslog følgende vedtat uten debat.

„Landsmøtet anerkjender arbeidsledighetskasse som et middel til at lindre arbeidsløshetens følger og som en styrkelse av fagorganisationen.“

Naar man har maattet utsætte sakens gjennomførelse, er den væsentlige grund hertil, at lov om tilskud til arbeidsledighetskasser i sin nuværende form er utilfredsstillende.

Landsmøtet anbefaler de av landsorganisationens kongres vedtagne forslag til forandringer i denne lov og uttaler, at lovens ændring i den av kongressen vedtagne retning er av avgjørende betydning for opprettelse av arbeidsledighetskasse inden arbeidsmandsforbundet.“

Wiggen maatte fraaade resolutionen. Det var ikke av hensyn til statsbidraget tal. var mot arbeidsledighetskasse for arbeidsmandsforbundet, men dettes uensartede sammensætning.

Rich. Hansen: Vi skal ikke bruke denneslags fraser for at dække over hvad vi gjorde igaar. Den forstaaelse av arbeidsledighetskasser som resolutionen uttrykker, var ikke tilstede paa landsmøtet.

Juell: Den eneste indvending som igaar fremkom var §'en om tilskuddene. Og avgjørelsen igaar kan bli benyttet av reaktionen til at ødelægge det lille vi har av social lovgivning.

Kalvaa advarte mot resolutionen. Landsmøtets opfatning er, at arbeidsledighetskasser ikke avskaffer arbeidsløsheten. Stortinget vil ikke gjøre loven bedre eller værre for vor skyld; men ødelægger de loven saa gjerne det — „desto værre, des bedre“.

Juell: Da det ser ut til at der blir debat paa denne sak, tar jeg forslaget tilbake.

Sykekassens fremtidige ordning.

Der forelaa følgende indstilling:

Foranlediget ved den av stortinget vedtagne lov om sykeforsikring er spørsmålet om sykekassens fremtidige ordning behandlet av hovedstyret. følgende 4 alternativer behandledes:

1. Sykekassen forandres til en obligatorisk kasse, der søkes anerkjent til at træde istedetfor den tvungne offentlige forsikring.
2. Sykekassen forandres til en obligatorisk hjelpekasse, der skal virke som tillæg til den offentlige forsikrings ydelser samt være sykekasse for de medlemmer, der grundet for høi fortjeneste ikke kommer ind under den tvungne forsikring.
3. Sykekassen fortsættes som nu for de forbundsmedlemmer, der grundet for høi fortjeneste ikke kommer ind under den tvungne forsikring. Likeledes opprettes der en klasse som tillæggsforsikring til den offentlige forsikring.
4. Sykekassen ophæves fra 1. juli 1911.

Ved rundskrivelse blev saken oversendt avdelingerne til uttalelse og avstemning over 2 spørmaal:

1. Er avdelingen enig i hovedstyrets forslag, at sykekassen ophører fra 1. juli 1911?
2. Bør der opprettes en frivillig hjelpekasse i overensstemmelse med alternativ 3?

Resultatet er insendt fra 117 avdelinger med ialt 2719 avgivne stemmer.

Spørsmål 1 er vedtat med 2267 mot 352 stemmer.

— 2 er forkastet med 1657 mot 971 stemmer.

Likeledes er insendt endel forslag i tilknytning til alternativ 2 og 3.

Til behandling foreligger følgende forslag:

1. „Sykekassen ophører med sin virksomhet fra den tid sykeforsikringen træder i kraft (1. juli 1911).“ Hovedstyret.
2. „Undertegnede forening tillader sig at bringe i forslag alternativ 2 optat til behandling.“

Lilleborg arb.forening. Røstvang grubearb.forening.

3. „Der oprettes en sykehjelpekasse inden Norsk arbeidsmandsforbund efter alternativ 3, saaledes at der blir 2 klasser.“
Embretsfos papir- og træmassearbejderforening.
Røstvang grubearb. forening. Hankens grubearb. forening.
4. „Norsk arbeidsmandsforbunds sykekasse fortsætter for de medlemmer, der ikke kommer med under den tvungne forsikring.“

Begrundelse.

Den nye sykeforsikringslov, der som bekjendt træder i kraft den 1. juli 1911, gjør at en masse arbejdere i de forskjellige bedrifter rundt om i landet kommer ind i de efter denne lov bestemte kredssykekasser, vil dette bevirke en fuldstændig splittelse i de forskjellige bedrifters nuværende private sykekasser. Dette kan nærmere forklares derved, at f. eks. en del arbejdere i en bedrift kommer med i kredssykekassen, mens en del ikke kommer med paa grund av for høi fortjeneste, kr. 1200.00 pr. aar paa landet og kr. 1400.00 i byerne, og da det blandt dem, der kommer utenfor kredssykekassen igjen kan findes en del uorganiserte, vil dette paa grund av for liten tilslutning fuldstændig umuliggjøre opprettelse av en privat sykekasse i en enkelt bedrift. Dette er et eksempel, efter vor formening, der vil gjøre sig gjældende i større og mindre grad rundt om i de forskjellige bedrifter. Videre mener vi, at alle forbundsmedlemmer, der ikke kommer med i kredssykekasserne i sygdomstilfælde vil komme op i en saadan økonomisk vanskelighet, at organisationen ene og alene foreløbig kan raade bod derpaa ved opprettelse av en frivillig sykekasse, som her foreslaaet, da den kan ansees som den eneste betryggelse for disse medlemmer i sygdomstilfælde. Man kan derfor ogsaa med tryghet gaa ut fra, at en saadan kasse netop vilde faa et solid og stabilt medlemsantal og virke i overensstemmelse med § 1 i sykekassens nuværende lov, der lyder: „Kassens formaal er i sygdomstilfælde at understøtte sine medlemmer for i mest mulig grad at forskaane dem fra fattigkassen og saaledes værne om deres politiske rettigheter.“ Likesom kassen vil virke betryggende for disse medlemmer, vil den efter vor mening virke som en for organisationen fuldstændig magnetisk tiltrækningskraft. Hvis en saadan kasse ikke besluttes opprettet, blir efter vor mening disse organiserte arbeideres store brændende spørsmal: *skal vi som organiserte arbeidere søke samarbeide med de uorganiserte for at opnaa en betryggelse i sygdomstilfælde?*

Forslag til lov for Norsk arbeidsmandsforbunds sykekasse.

§ 1.

Kassens formaal er i sygdomstilfælde at understøtte de medlemmer, der ikke kommer med under den tvungne forsikring.

§ 2.

Alle medlemmer av Norsk arbeidsmandsforbund, der ikke kommer med under den tvungne forsikring og ikke lider av uhelbredet eller uhelbredelig sygdom, kan bli medlemmer av sykekassen mot at betale

kr. 1.00 i indskrivningspenger og en ukentlig kontingent av kr. 0.25. Kontingenten kvitteres i medlemsboken med kassens egne kontrolmerker. Fristempling for kontingent bevilges ikke. Strækker ikke kontingenten til, kan forretningsutvalget utligne ekstrakontingent.

§ 3.

Berettiget til understøttelse er de, der har været medlemmer av kassen mindst 3 maaneder og ikke skylder kontingent for over 4 uker. Ved utbetaling av første ukes understøttelse fratrækkes mulig restance. Tiden for indmeldelse regnes fra den dag indskrivningspengene betales. Restance over 4 uker medfører strykning, og kan de som er strøkne kun optages som nye medlemmer.

§ 4.

Kontingenten indbetales (av avdelingerne) maanedlig og senest den 20. i hver maaned for den foregaaende. Under særlige forholde kan forretningsutvalget fordre kontingenten indbetalt oftere. Længere restancetid uten forretningsutvalgets samtykke medfører tap av rettigheter for avdelingens medlemmer. Ved hver maanedlig indbetaling av kontingenten pligter sykekassens kasserer at indsende fortegnelse over de i maanedens løp nyindmeldte medlemmer samt indskrivningspengene for samme. Undlates dette blir vedkommende medlemmer kun at regne for medlemmer fra den 1. i den maaned for hvilken kontingenten indsendes til hovedkontoret.

§ 5.

Ved almindelig sygdom utbetales ingen understøttelse for de første 3 sykedage. Varer sygdommen længere utbetales kr. 2.00 pr. dag (12.00 kroner pr. uke) i indtil 13 uker pr. kalenderaar.

De der er syke ved aarets utgang og ved nyt aars begyndelse fremdeles er syke har ret til fortsat understøttelse ogsaa i det nye aar, dog maa den samlede understøttelse ikke være mere end 13 uker. Ved et medlems død utbetales kroner 50.00.

§ 6.

Ved sygdom foranlediget ved ulykkestilfælde, der understøttes i henhold til ulykkesforsikringsloven, utbetaler kassen ingen understøttelse.

§ 7.

Den som i beruset tilstand ved slagsmaal eller paa anden maate selvforskyldt paadrar sig sygdom har ingen ret til understøttelse. Likeledes tapes retten til understøttelse hvis den syke viser sig beruset eller undlater at følge lægens forskrifter.

§ 8.

Krav om understøttelse, ledsaget av lægeattest der angir sygdommens art og varighet, maa være indsendt til kassens bestyrer gjennom formanden i den avdeling, hvor vedkommende er medlem, senest 6 uker efter sygdommens ophør, ellers tapes retten til understøttelse. Kravet

skal ledsages av bevidnelse fra formanden og kassens kasserer, at vedkommende er berettiget medlem (se § 3, 6, 7 og 9), samt om vedkommende fremdeles er syk eller ei, og hvor mange dage han var syk og arbeidsudygtig. Direkte medlemmer som selv indgir krav om understøttelse, maa foruten lægeattest vedlægge lignende bevidnelse fra 2 troværdige mænd, helst kommunens ordfører eller lensmand som den ene.

§ 9.

Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøte er kassens høieste myndighet. Kun dette kan gi, ophæve eller forandre disse love. Dette vælger kassens bestyrer med absolut majoritet og fastsætter hans løn.

§ 10.

Forbundets hovedstyre og forretningsutvalg har hvad sykekassen angaar den samme ret som ifølge forbundets love er den tilstaat i andre forbundets anliggender.

§ 11.

Sykekassens administrationsutgift bestemmes av landsmøtet. Kassens bestyrer besørger dens korrespondanse og fører dens regnskaper.

§ 12.

Forbundets revisorer har en gang hvert kvartal at gjennomgaa sykekassens regnskaper og avgi beretning om samme til forretningsutvalget.

§ 13.

Forretningsutvalget og revisorerne har til enhver tid adgang til bestyrerens bøker. Findes der at være misligheter ved disse kan forbundsstyret ved en majoritetsbeslutning suspendere ham og ansatte en ny indtil næste landsmøte.

§ 14.

Bestyrerens kontante kassebeholdning maa ikke overstige 500 kroner. De øvrige indsættes i en av forretningsutvalget antat bank og kan kun haves efter anvisning av forbundets formand og kasserer. Kassens bestyrer stiller betryggende kaution for 800 kroner.

§ 15.

Ekstrakt av de reviderte kvartals- og aarsregnskaper indrykkes i „Arbeidsmanden“. Aarsregnskaperne trykkes og omsendes til avdelingerne sammen med forbundets regnskaper.

§ 16.

Opløses sykekassen tilfalder dens midler Norsk arbeidsmandsforbund.

§ 17.

Denne lov, der er vedtat paa Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøte i den 1911 træder i kraft den 1. juli 1911.

Nydalens mandlige arbeiderforening.

5. Hvis sykekassen ophører foreslaas dens midler indsat i bank for — i tilfælde der opprettes en hjelpekasse — at brukes som grundfond for denne.

Kristiania støperiarbeiderforening.

Hovedstyrets forslag at sykekassen i sin nuværende form ophører fra 1. juli 1911, vedtokes uten debat.

Man diskuterte derpaa om nogen ny kasse skulde opprettes.

Berthel Halvorsen: Det er et spørsmål om man ikke burde faa en kasse for de som ikke kommer med i den offentlige sykeforsikring. Hvor mange medlemmer er dette?

Juell henviste til rundskrivelsen av august 1910. Taleren hadde været for obligatorisk kasse for dem der ikke hører under sykeforsikringsloven. Men avdelingerne har forkastet det. Vi har medlemmer som av mange forskjellige grunde ikke kommer med i forsikringen.

Nylander: Vi bør ikke sløife det lille gode vi har i forbundet.

Sætherbraaten kunde ikke gaa med paa tvungen sykekasse.

Simen Jensen: Det første punkt gjør at punkt 2 bør forandres til de som ikke kommer ind under sykeforsikringen.

Dirigenten anmodet taleren om at fremsætte forslag i den retning.

Wiggen: Vil administrationen lønne sig? Av kredssykekassen gaar folk ut og ind, og det blir da ogsaa tilfældet med en kasse for dem der ikke staar i sykeforsikringen. La os ikke gjøre dette eksperiment. Kontingenten vil bli høi. Taleren advarte mot alle hjelpeinstitutioner som tillæg til sykeforsikringsloven.

B. Halvorsen foreslog: Der nedsættes en komite paa 3 medlemmer for at utrede spørsmålet om sykekasse for de medlemmer som ikke kommer med i den offentlige sykeforsikring.

Gudmund Pedersen advarte mot en obligatorisk kasse for de som ikke kommer under sykeforsikringen. De fleste blir jo med i den og vilkaarene maatte jo i tilfælde ikke bli daarlignere. Det er jo adgang til at gaa ind som frivillige medlemmer.

Juell: Wiggen sier, at det blir merkelig med dem som gaar ut og ind av den offentlige kasse; men dette tilsies os jo netop at gjøre noget. Det kan ogsaa vise sig at mange som tror de staar som medlemmer i kredssykekassen, ikke gjør det. Det burde kunne nedsættes en komite som kom med forslag paa landsmøtet.

Moeskau foreslog: Landsmøtet overlater til forbundets sykekasses egne medlemmer selv at bestemme om sykekassens fremtidige ordning. Debatten bør nu ophøre.

Juell: Det maa først avgjøres om der skal opprettes en kasse.

Karl Hamang anbefalte forslaget fra Nydalen.

Moeskau: „Obligatorisk sykekasse“ kommer helt ut av betraktning. Debatten blir langtrukken skjont vi vet resultatet paa forhaand. Den frivillige kasse maa dens medlemmer selv kunne faa bestemme om.

Kalvaa: Istedetfor komite kan vi votere klart, at vi ikke vil ha noget av dette. Først maa man ialfald vite, hvad komiteen skal utrede. Moeskaus forslag kan vi heller ikke votere over. Vi er kommet her for at diskutere de forskjellige saker, men vil man ikke ha debat, kan vi jo gjøre kort proces.

Tønnesen fandt dirigenterne for villig til at sætte forslag under avstemning. For de som er avskaaret fra at komme med i sykeforsikringen kan forbundet forsøke at oprette en kasse. Vi faar først se hvorledes sykeforsikringen virker og saa oprette en frivillig kasse, men ikke tvungen.

Egeland: En obligatorisk kasse i forbundet vil ikke svare til hensigten og blir uforholdsmæssig dyr.

Hans Olsen: I tekstilbranchen har vi mange som ikke kommer ind under sykeforsikringen og medlemmer av vort forbund skal ikke være henvist til samarbeide med uorganiserte for at faa sykehjælp. Til Wiggen vilde taleren si: vi er ikke sten-, jord- og cementarbeidere allesammen. Han anmodet dirigenten om at referere Nydalens forslag.

Løgavlen protesterte mot at dirigenten avskar debatten. Taleren fraaraadet obligatorisk kasse, naar han skulde ta hensyn til jernbanearbeiderne.

Dirigenten refererte en række forslag, som var indkommet.

„Landsmøtet nedsætter en komité til at utarbeide en lov i tilknytning til det av vor forening fremsatte forslag og forelægger til avgjørelse paa dette landsmøte.“

Hans Olsen.

„Punkt 1 faar saadan ordlyd: Sykekassen forandres til en obligatorisk kasse for de medlemmer, der ikke kommer ind under sykeforsikringen.“

Simen Jensen.

„Sykekassen fortsætter for de medlemmer, som paa grund av forhøi fortjeneste ikke kommer med i sykeforsikringen, uten utgift for de medlemmer, som kommer med i den tvungne.“

Hans Evensen.

„Der nedsættes en komité til at undersøke, hvordan statens sykeforsikring virker, samt til næste landsmøte utreder spørsmålet og eventuelt fremsætter forslag om en fremtidig sykekasse.“

Dysterud.

Dysterud: Landsmøtet bør nedsætte en 3-mandskomité, som skal følge skarpt med, hvorledes sykeforsikringen virker.

Sætherbraaten kunde ikke være med paa utsættelse og var ikke ræd kontingenten. De, som kommer med i sykeforsikringen, kan ogsaa bli med i kassen.

Anton Andersen sluttet sig til forslaget fra Nydalen. Der er mange, som kan trænge en kasse, naar de kommer i nød.

Wiggen trodde Juell kjendte sykeforsikringsloven bedre og redgjorde for enkelte av dens bestemmelser. Enhver maa forstaa, at blir sykeforsikringen en vidtløftig administration, blir administrationen av vor kasse ikke mindre. Taleren var mot baade tvungen og frivillig kasse.

Th. Tollefsen forstod ikke at man kunde stemme mot en frivillig kasse. Vi er da ikke tilfreds med sykeforsikringen.

Forshaug anbefalte forslaget fra Kr.a støperiarbeiderforening.

Halvorsen frygtet for kontingenten og administrationen; det vilde bli dyrere end at være med i den offentlige sykekasse. Faa av de, som kommer i den, vil være med i vor eventuelle kasse.

Bratvold fandt Moeskaus forslag greiest. Vi fik igaar erfaring

for, at komiteutredninger vil landsmøtet ikke engang se paa. Det er bortkastet tid og penge at nedsætte komite.

A. Moan kunde ikke være enig med sidste taler og heller ikke Moeskaus forslag. Mente at det var landsmøtets repræsentanter, som skal bestemme den fremtidige ordning av sykekasse inden forbundet.

Simen Jensen tok sit forslag tilbake til fordel for Moeskaus.

Osk. Johansen: Vi kan ikke utsætte saken eller nedsætte komite. Læg Nydalens forslag til grund for behandlingen. Han fremsatte forslag herom, men tok det senere tilbake.

Thon: De som tjener over 1400 og 1200 kr. hadde ikke den interesse for at skaffe en kasse som de der tjener under, men som av andre grunde ikke kommer med i kredssykekassen. Han foreslog:

„Landsmøtet henstiller til forretningsutvalget at utrede spørsmålet om der er mulighet for opprettelse av en frivillig sykekasse for de av forbundets medlemmer som ikke kommer med i den offentlige sykeforsikring.“

Rich. Hansens personlige mening var, at det er klokest at se tiden an. Endel forbund har faat sine kasser godkjendt; men var alle med i sykeforsikringen, var de alle like interessert i at faa loven forbedret og vilde sætte et sterkt pres paa myndighetene. Skal loven bli til gagn for arbeiderne maa vi være med i kredssykekassene. Vi var ikke glad i dem, protesterte mot loven, men nu faar vi gjøre det bedst mulige ut av den og ikke befatte os med kvaksalveri. Obligatorisk kan vi ikke gjøre den. Og frivillig vil det ogsaa bli vanskelig. Alle de syke kan vi faa, men det blir vanskelig at klare. Det offentlige bør ogsaa ta sig av dem.

Førde trodde det vilde være vanskelig at faa en obligatorisk kasse. I forskjellige bedrifter er der stor forskjjel. Det vilde bli virvar. En frivillig kasse er det ogsaa vanskelig for landsmøtet at bestemme om. Det faar de som vil ha den selv avgjøre.

Dirigenten oplyste, at der forelaa 8 forslag med tillægsforslag.

Kalvaa: Indtil arbeidsredskaperne tilhører dem som arbeider blir alt omtrent kvaksalveri. Derfor skal vi ikke si at vi ikke har nogen sykekasse. Vi faar gjøre noget, mens vi venter paa, at folket blir modent til at gjøre revolt. Taleren var ikke begeistret for komiteer, men vil stemme for Hans Olsens forslag. Tjener man 1201 kroner paa landet og 1401 i byen har man like stor trang til at paakalde kammeraters solidaritet i sykdomstilfælder. Personlig var ikke taleren for selvhjælpsinstitutioner.

Oskar Johansen var mot kassen; de fleste kommer med i den offentlige forsikring.

Habberstad kunde ikke være med paa en obligatorisk kasse. Naar vi ikke faar arbeidsledighetskasse av forbundet, faar de avdelinger som vil oprette en slik selv, nok med at klare den. Vi skulde ikke være saa villig til at lappe paa den offentlige sykeforsikring.

Hans Evensen anbefalte sit forslag og kunde ikke stemme for nogen komite.

Gustav Johansen var mot obligatorisk, men ikke mot frivillig kasse. *Hovelsen* oplyste at det er mange steder man fortsætter med sine sykekasser.

Aulie: Hvad *Rich. Hansen* anbefaler kan være det bedste for at faa loven forandret, men er det det bedste for forbundets medlemmer? Samarbeidet med de uorganiserte kan virke demoraliserende. De uheldelig syke kan vi utelukke. Vi bør samle os om *Nydalens* forslag.

Sætherbraaten var ikke enig med *Rich. Hansen*, men med *Kalvaa*. Tal. vilde stemme for en frivillig kasse. Det er en god agitation til at faa medlemmer.

Weber: Det eneste der kunde være tale om var en obligatorisk kasse, men tal. kunde ikke anbefale det heller. Vi bør ikke ha nogen kasse. Komiteer osv. var han mot. Frivillig kasse blir det værste kvaksalveri.

Wiggen kunde ikke følge *Kalvaa* med selvhjælpsinstitutioner inden kampforganisationen. Uttalelsen om at man kunde utelukke de syke burde man merke sig! Man kan ikke si hvormange der vilde bli med i en kasse. Vi bør ogsaa ha lov at nedvotere en frivillig kasse, hvis vi mener den ikke kan eksistere paa et sundt grundlag. De som vil ha den faar holde separatmøte og ikke blande forbundet op i den ting.

Borkholm var for en kasse; vi vil ikke arbeide sammen med de uorganiserte om oprettelse av sykekasse. Sluttet sig forøvrig til *Nydalens* forslag.

Blomkvist: Det ser ut som om vi blir mer og mer kvit arbeidsledighet og sykdom! I talerens avdeling var 350 av 500 utenfor sykeforsikringen. Vi bør ikke kaste bort alle redningsplanker, og alliance med de uorganiserte skulde vi ikke ha. Til *Rich. Hansen* vilde han si, at han trodde han kjendte til stortingets „arbeidervenlighet“!

Hans Olsen: For at hemme samarbeidet med de uorganiserte hadde *Nydalens* avdeling set sig nødt til at fremkomme med et forslag. Dirigenten foreslog at der først votertes om der skal opprettes nogen ny kasse.

Kalvaa fandt ikke den votering rigtig.

Med 56 mot 51 st. vedtoges oprettelse av en kasse.

Hans Olsens forslag vedtoges med stort flertal.

Dysterud tok sidste del av sit forslag tilbake, men forslaget forkastedes med 65 st.

Votering over de andre forslag ansaaes bortfaldt.

Kalvaa foreslog en komite paa 5 mand til at fremkomme med forslag til love for den nye sykekasse. Det vedtoges.

Som komite foreslog *Karlgren*: *Kalvaa*, *Sætherbraaten*, *Hans Olsen*, *Hans Marken* og *Tønnesen*.

Fru Pley mindet om at *fru Olsen* maatte bli med i komiteen. Kvinderne kommer ogsaa med i sykekassen.

Tønnesen og *Kalvaa* ønsket begge at trække sig tilbake til fordel for *fru Olsen*.

Karlgren gik med paa at *fru Olsen* opførtes istedetfor *Tønnesen*. *Juell* skulde tiltræde som selvskrevent medlem.

Komiteen blev enst. valgt efter *Karlgrens* ændrede forslag.

Forsikringskassen.

Der forelaa til dagsorden p. VI, 3, følgende forslag:

§ 18.

- b. Til dette formaals opnaaelse avsættes der av hvert inden forbundet avsat kontrolmerke 10 øre til forsikringskassen.
- c. Dør et medlem og hans medlemsbøker viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i 1 — et aar — og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninger, som avdøde stod i forsørgelsespligt til

	kr. 100.00
i 2 aar	- 200.00
- 3 „	- 300.00
- 4 „	- 400.00
- 5 „	- 500.00
- 6 „	- 600.00
- 7 „	- 700.00
- 8 „	- 800.00

Sundløkkens arbeiderforening.

§ 18.

- a. Kassens formaal er ved ordnet gjensidig solidaritet at sikre Norsk arbeidsmandsforbunds medlemmer et litet bidrag i alderdommen eller deres efterlatte ved en tidligere død.
- b. Til dette formaals opnaaelse avsættes der av hvert inden forbundet avsat kontrolmerke (heltbetalende) 10 øre til forsikringskassen og for hvert avsat halvtbetalende kontrolmerke 5 øre til forsikringskassen.
- c. Har et medlem staat i forbundet uavbrutt i 20 aar, utbetales der ham ved det fyldte 60de aar 500 kroner og bortfalder i saa fald forsikringsbidraget.
- d. Dør et medlem og hans medlemsbøker viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i mindst 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans efterlatte hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninger, hvem avdøde stod i forsørgelsespligt til, 300 kroner. Har avdøde været medlem i 5 aar, 500 kroner, i 8 aar 600 kroner, i 10 aar 800 kroner.

Har avdøde ingen paarørende, som her nævnt, bortfalder dødsbidraget, og av forsikringskassen utredes kun begravellesomkostninger, dog ikke over 100 kroner.

Forsikringsskalaen omfatter kun heltbetalende medlemmer. For halvtbetalende utbetaler forsikringskassen det halve av hvad der utbetales til heltbetalende medlemmer i alderdoms- og dødsbidrag.

De andre punkter uforandret. „Samhold“, Sarpsborg.

§ 18.

- b. 5 øre forandres til 10 øre.
- c. tilføies: Dog skal begravellesomkostningerne i saadanne tilfælder utredes av forsikringskassen.

- d. Dør et medlems hustru og vedkommende medlem har staat mindst 1 aar i forbundet og har sin medlemsbok i orden, utbetales vedkommende medlem et dødsbidrag av kr. 200.00. Fristemp regnes ikke for betalt kontingent. Subsidiært: Efter 3 aars medlemsskap kr. 300.00.

Kristiania støperiarb.forening.

§ 18.

- b. Dør et medlem og hans medlemsbøker viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru, barn eller andre slegtninger og paarørende kr. 300.00. Har avdøde været medlem i 5 aar, kr. 500.00. Har avdøde ingen paarørende, bortfalder bidraget.

Skotfos arbeidsmandsforening.

§ 18.

- c. Dør et medlem og hans medlemsbøker viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i mindst 1 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru, barn, forældre eller søskende kr. 100.00. Har vedkommende været medlem i 1 aar, kr. 200.00, i 3 aar kr. 200.00, i 4 aar kr. 400.00. Har vedkommende været medlem i 5 aar eller mere, utbetales kr. 500.00.

Har avdøde ingen paarørende, som her nævnt, utbetales beløpet til den forening vedkommende var medlem av, der har at besørge begravelsen. Det muligens tiloversblevne beløp refunderes for forsikringskassen.

Dør et medlems hustru, utbetales det halve beløp av ovenanførte satser i forhold til tiden, som manden har været medlem av forbundet.

Murarbeidernes forening, Bergen.

§ 18.

- c. Forsikringsbeløpet forhøies med 100 kroner for hvert aar indtil 10de aar 1000 kroner.

Har avdøde ingen paarørende, som her nævnt, bortfalder bidraget.

Narvik arbeiderforening.

§ 18.

- c. Dør et medlem og hans medlemsskap viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet mindst i 3 aar, utbetales til hans hustru, uforsørgede barn eller andre, der ved lovgyldig testamentarisk overdrat hans rettigheter, kr. 300.00. Har avdøde været medlem i 5 aar, kr. 500.00. Har medlemmet uavbrutt været medlem i 20 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales forsikringsbidraget, naar han har fyldt 60 aar eller senere ved at ha staat som medlem i 20 aar.

Rjukanfos arbeidsmandsforening.

§ 18.

- c. Dør et medlem og vedkommendes medlemsbøker viser, at han eller hun ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt

i mindst 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til avdødes egtefælle, uforsørgede barn eller andre, hvem avdøde hadde eller stod i forsørgelsespligt til, 300 kroner. Har avdøde været medlem i 5 aar, 500 kroner. Har avdøde ingen efterlatte, som her nævnt, bortfalder bidraget.

Nydalens kvindelige arbeiderforening.

§ 18.

- c. Dør et medlem og hans medlemsbok viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i mindst 2 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninger, hvem avdøde stod i forsørgelsespligt til, 200 kroner; i 3 aar 300 kroner, i 5 aar 500 kroner og i 7 aar 700 kroner. Naar et medlems hustru dør, utbetales straks 100 kroner; dette beløp fragaar forsikringssummen. Naar et medlem har staat i organisationen uavbrutt i 20 aar og opfyldt alle sine forpligtelser overfor forbundet og har naadd en alder av 60 aar, faar det sit forsikringsbidrag utbetalt i live.

Skiens sten-, jord- og tomtearb.forening.

§ 18.

- b. Til dette formaals opnaaelse avsættes der av hvert indet forbundet avsat kontrolmerke 10 øre til forsikringskassen.
- c. Dør et medlem eller hans hustru og hans medlemsbøker viser, at han ved sin eller hustrus død har været medlem av forbundet uavbrutt i mindst 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninger, hvem avdøde stod i forsørgelsespligt til, ved medlemmets død 400 kr. Ved hustruens død utbetales til medlemmet 200 kr. Har avdøde været medlem i 5 aar utbetales til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninger, som avdøde stod i forsørgelsespligt til, 600 kr. Ved hustruens død utbetales til medlemmet 200 kr.

Gasverksarbeidernes forening, Trondhjem.

§ 18.

- c. Dør et medlem og hans medlemsbøker viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i mindst 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru eller barn eller hvis saadanne ikke findes forældre eller søskende i hvilken som helst alder og stilling kr. 300.00 o. s. v. som før.

Kr.a havnevæsens arbeiderforening.

§ 18.

- c. Sidste passus: Har avdøde ingen paarørende, som her nævnt, utbetales et passende begravellesbidrag.

Gasverksarbeidernes forening, Kristiania.

§ 18.

- c. Dør et medlem og hans medlemsbøger viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninger, hvem avdøde stod i forsørgelsespligt til, 300 kroner. Har avdøde været medlem 5 aar 500 kroner. Har avdøde ingen paarørende, som her nævnt, bortfalder bidraget. Naar et medlem har staat i organisationen uavbrutt i 20 aar og opfyldt alle sine forpligtelser overfor forbundet og har naadd en alder av 60 aar, faar det sit forsikringsbidrag 500 kroner utbetalt i live. Savner et medlem paarørende, til hvem han har forsørgelsespligt, har han ret til at bortgi forsikringsbidraget ved testamente.

Hønefoss bruks arbeiderforening.

§ 18.

- c. Dør et medlem og hans medlemsbøger viser, at han har staat i forbundet uavbrutt i mindst 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru, uforsørgede barn, slegtninge eller andre, der under hans sygdom har ydet ham rogt og pleie, 300 kroner. Har avdøde været medlem 5 aar 500 kroner.

Namsos avdeling 109 av Norsk arbeidsmandsforbund.

§ 18.

- c. Dør et medlem og hans medlemsbøger viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninger, til hvem avdøde stod i forsørgelsespligt, 300 kr. Har avdøde været medlem i 5 aar 500 kr. Har avdøde ingen paarørende, som her nævnt, utbetales i begravellesbidrag 75 kr.

Seilduksfabrikkens arbeiderforening. Kr.a.

§ 18.

- b. Dør et medlem og medlemsbøkerne viser, at det ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i 3 aar og opfyldt sine forpligtelser, utbetales til medlemmets egtefælle, uforsørgede barn, forældre eller andre slegtninger, som avdøde i levende live har forsørget, kr. 300.00. Har avdøde været medlem i 5 aar kr. 500.00. Har avdøde ingen paarørende, som her nævnt, utbetales et begravellesbidrag stort kr. 75.00.

Forretningsutvalget.

Alex. Olsen anbefalte forslaget fra Sundløkkens arbeiderforening.

Thon: Hønefoss bruks arbeiderforenings forslag kan vedtas uten kontingentforhøielse. Utbetaling ved 60 aar efter 20 aars medlemskap vil være et godt middel til at holde paa medlemmerne. Forsikringskassens formue stiger stadig, saa der er ingen risiko.

Bratvold: Hvis vi gaar til yderligere forespeiling av fordele i forsikring, vil kassen en dag være tom. Her er forslag om en slags alderdomsforsikring. Naar katastrofen kommer, maa vi gjøre ulykken

og skaden saa liten som mulig. Han foreslog: „Forsikringskassens love vedtages uforandret.“

Weber: Dette er et utsættelsesforslag og maa behandles først.

Dirigenten var ikke enig heri.

Levordsen talte for det av Murarbeidernes forening i Bergen fremsatte forslag.

Halvorsen: Naar vi ser alle disse forslag kan vi ikke feie dem av i en fart. Taleren var mest tiltalt av Skiens sten-, jord- og tomtearbeiderforenings forslag. Saken trænger en alvorlig diskussion. Repræsentanterne bør sætte sig grundig ind i forslagene, saa vi faar en heldig løsning av § 18.

Aulie: Har en hustru forsørgelsespligt overfor sin mand? Ialfald bør en kvinde ha samme rettigheter i forsikringskassen som en mand; det er retfærdigst.

Ole Berg: Alle forbundets medlemmer maa faa nytte av kassen. Nu maa man først gifte sig og saa dø. Men man kan bli utslitt i kapitalismens tjeneste, og disse bør der tas hensyn til i levende live.

Dirigenten refererte følgende forslag:

„Tillæg til forretningsutvalgets forslag: Har avdøde været medlem i 10 aar 1000 kr.“

Reinh. Olsen.

„Det av Narvik arbeiderforening fremsatte forslag til § 18 er utydeligt i den omsendte dagsorden. Forslaget skal være 300 kroner for 3 aars medlemskap, 500 kroner som i lovene og siden stigende med 100 kroner for hvert aar indtil 10 aar.“

Førde.

„Forslag til den nuværende lov: Har medlemmer uavbrutt været medlem i 20 aar og opfyldt alle sine forpligtelser utbetales forsikringsbidraget naar han har fylt 60 aar eller senere ved at ha staat som medlem i 20 aar.“

Tønnesen.

Fru Pleyrn var mot forretningsutvalgets forslag. Seiduksarbeidernes forslag vilde taleren stemme for i sin helhet, hvis ikke der kommer tillæggsforslag. Kvinden behøver ikke staa i forsørgelsespligt, der staar egtefælle. Vi har andre kvinder som opfylder sine pligter i organisationen. „Uforsørgede barn“ bør strykes, og der bør kun staa „barn“. For ikke at støte nogen bort, bør dette vedtages. Det er en god tanke Nydalens kvindelige arbeiderforening har fremsat.

Tønnesen: Har man staat i forbundet i 20 aar bør man ha ret til en understøttelse, som kanske kan komme bedre med end ved døden. Bidraget maa jo ut engang allikevel, og nogen kontingentforhøielse er ikke nødvendig. Taleren anbefalte sit tillæggsforslag.

Søvik vilde stemme for Bratvolds forslag. De andre har en rækkevidde som vi ikke har oversigt over. Forøvrig gjennemgik han en række av de fremsatte forslag.

August Andersen begrundet forslaget fra „Samhold“ i Sarpsborg. Vi bør faa vore medlemmer bort fra de private livsforsikringselskaper. Kontingenten paalægges med 5 øre. Forslaget tar ogsaa sigte paa de halvtbetalende medlemmer.

Nicolai Hansen var enig med *Bratvold* at man ikke maa foreta nogen forandring i loven. Det eneste taleren kunde gaa med paa var 75 kroner i begravelleskasse. Fra 1908—1910 var det utbetalte forsikringsbidrag steget fra 15, 20 og til 40 pct. av den indbetalte kontingent til forsikringskassen.

35 talere var indtegnet.

Møtet hævedes kl. 1.

Eftermiddagsmøte lørdag 27. mai.

Dirigent *Moeskau*.

Ved opropet var følgende fraværende:

M. Wignes, Knut Engelstad, Ingebrigt Hansen, Ole Kr. Moen, Nylander, Joh. Kjendsli, E. Balsnæs, Joh. Tribberg, H. Indseth og Joh. Bergersen.

Kjendsli møtte kl. 3,25. Balsnæs, Indseth, Wignæs og Nylander møtte kl. 3,30. Johs. Bergersen møtte kl. 4.

Før man gik over til dagsordenen, fremholdt *Dysterud*, at fremmøtet hittil hadde været godt til alle møter. Men imorgen søndag eftermiddag ønsker mange at være fri for at træffe kjendte og bese byen. Tal. vilde derfor foreslaa, at eftermiddagsmøtet søndag skulde sløifes, og at man skulde ta et natmøte senere paa 4 timer, efter dirigentens nærmere bestemmelse.

Fjeld vilde advare mot forslaget, da man til mandag eftermiddag hadde planlagt en utflugt for landsmøtets deltagere, og man vilde da være nødt til at slutte forhandlingerne kl. 5 eftermiddag. Man kunde da ikke sløife mere av møtetiden.

Engbretsen syntes det var tidlig at begynde at korte av paa møterne.

Søvig og *Berg* anbefalte *Dysteruds* forslag, mens *Kalvaa* og dirigenten advarte mot det.

Dysteruds forslag forkastedes med stort flertal.

Man gik derpaa over til

Forsikringskassen.

Dirigenten refererte følgende forslag til § 18 av *Søvig*:

„Dør et medlem og vedkommende medlems bøker viser, at han eller hun ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i mindst 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til den avdødes ektefælle, uforsørgede barn eller andre private personer, som paa hans eller hendes sidste dage har ydet vedkommende pleie, 300 kr. Har vedkommende været medlem i 5 aar betales 500 kr.“

Halvor Thorsen fremholdt, at der blandt medlemmerne hersket almindelig misnøie med de nuværende forhold. Han syntes at forslaget fra *Skiensavdelingen* var det bedste og burde vedtages.

Helland uttalte, at naar man nu skulde foreta en forandring i disse love, burde man gjøre det saa, at forandringen blev en skikkelig

forbedring for medlemmerne. Tal. vilde anbefale forslaget fra *Bergens* murarbeidere. Dette indebar ikke nogen utgiftforøkelse og det imøtekom de viktigste av de krav, som nu stilledes til kassen. Særlig var bestemmelsen i dette forslag om, at et medlem skulde faa utbetalt det halve av de i forslaget omhandlede beløp, hvis vedkommendes hustru døde, av betydning. Paa foreningens vegne vilde tal. foreslaa den forandring i forslagets andet avsnit, at der skulde utbetales et begravellesbidrag paa 100 kr., hvis avdøde ikke efterlot sig paarørende, istedetfor at beløpet skulde tilbakebetales avdødes forening.

Lars Andersen foreslog:

„Dør et medlem og hans medlemsbøker viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i mindst 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru eller barn, hvis saadanne ikke findes, forældre eller søskende, 300 kr. Har avdøde været medlem i 5 aar, 500 kr. Har avdøde ingen paarørende, som her nævnt, bortfalder bidraget.“

Reiersen: De forslag, som gaar ut paa at øke ydelserne uten at øke kontingenten, var en fare for kassens økonomi. De som ogsaa vilde øke kontingenten var konsekvente, men jeg kan ikke være med herpaa. Jeg vil derfor opta forslaget fra *Skotfos* med et tillæg fra *Rjukans* arbeidsmandsforening.

G. Pedersen anbefalte seilduksarbeidernes forslag. Han syntes det var meningsløst, at medlemmer som hadde ret til en understøttelse paa 300 kr., skulde risikere at bli begravet paa fattigkassen.

Tollefsen kunde ikke være enig med *Reiersen*, hvis uttalelser han imøtegit.

Weber bemerket til *Helland*, at ogsaa forslaget fra *Bergen* indebar utgiftsforøkelser. Tal. vilde anbefale forslaget fra *Skotfos*.

Dirigenten refererte det av *Reiersen* optagne forslag saalydende:

„Dør et medlem, og hans medlemsbøker viser, at han ved sin død har været medlem av forbundet i 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru, barn eller andre slegtninger eller paarørende 300 kr. Har avdøde været medlem i 5 aar, 500 kr. Har medlemmet uavbrutt været medlem i 20 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales forsikringsbidraget, naar han har fylt 60 aar, eller senere, ved at staa som medlem i 20 aar. Har avdøde ingen paarørende, bortfalder bidraget.“

Løgavlen var ikke tilfreds med noget av de fremsatte forslag. Der tales om forsørgelsespligten i de mange forslag, men der tales ikke om, hvorvidt vedkommende har opfyldt sin forsørgelsespligt. En som ikke har gjort det, burde ikke kunne sidesettes med en som har gjort det. Tal. vilde desuten, at kvinderne skulde ha de samme rettigheter og samme pligter som mænd. Forsikringsbidragene kunde ikke forhøies uten at kontingenten blev forhøiet. Tal. fremsatte følgende forslag: „Dør et medlem og vedkommende medlemsbøker viser, at han eller hun ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i mindst 3 aar, utbetales til avdødes ektefælle, barn, forældre eller andre, hvem avdøde

helt eller delvis har forsørget, 300 kr. Har avdøde været medlem i 5 aar 500 kr. Har avdøde ingen paarørende som her nævnt, utbetales et begravelsesbidrag stort 75 kr.“

A. K. Sundt: Vi bør gaa til en forøkelse av forsikringsbidraget. Forslaget fra Sundløkkens arbeiderforening er det bedste og fordelagtigste. Den kontingentforhøielse, som her foreslaaes, vil man faa fuld erstatning for. Man maatte ikke resikere, at medlemmer blev begravet paa fattigkassen.

Dirigenten (Reiersen) oplyste at 40 talere var indtegnet; efter hans forslag blev der sat strek.

Schanke oplyste, at hans forening hadde sluttet sig til Bergensforslaget. De nuværende bestemmelser maatte forandres. Man maatte ikke fortolke forsørgelsespligten saaledes at den kunde misbrukes. Selv om man skulde være nødt til at gaa til en kontingentforhøielse, vilde man med glæde gjøre det, hvis man kunde faa en forbedring, som man var tilfreds med.

Laulo syntes bedst om Bratvolds forslag. Med tiden vil vi nok komme derhen, at utgifterne vil stige efter hvert som medlemmerne ældes. Kassen kan derfor ikke gaa i længden uten en kolossal kontingentforhøielse. Og at gaa til det var vel neppe riktig. Ti vi skal jo lægge hovedvegten paa at bygge en sterk *kamporganisation*. Tal. kunde dog være med paa forretningsutvalgets forslag, skjønt ogsaa det vilde medføre store utgifter, og man fik huske paa, at det ikke altid var saa let at faa ind kontingenterne.

Thon advarte mot at skyve denne sak fra sig nu. Tal. trodde ogsaa det vilde være det heldigste at vedta et forslag om det, at der utbetales bidrag til medlemmer ved 60 aars alderen.

Dirigenten vilde sætte under avstemning et inkommet forslag om at begrense taletiden til 2 minutter.

Efterat *Frode* og *Rich. Hansen* hadde uttalt sig mot det, blev forslaget utsat.

A. Moan fandt det ikke nødvendig at gaa nærmere ind paa de forskjellige forslag, men man maatte være klar over, at saken var av den aller største betydning.

Lars Tørres: I forbundets love er en paragraf om, at medlemmer, der har staat i forbundet i 20 aar og er over 60 aar, fritages for kontingent. Efter Nic. Hansens uttalelser idag, hvor han paaviste, at der er medgaaet 40 % av forsikringskontingenten til utbetaling til forsikringsbidrag, er stillingen vanskelig. Hvor skal man ta forsikringsbidragene fra, naar en hel del blir fritat for kontingent efter lovene. Jeg kan paavise fra den forening jeg tilhører, Hyttearbeidernes forening, Røros, at av de ca. 67 medlemmer er ca. 40 som har staat i organisationen siden foreningen gik ind i forbundet. Likeledes med endel gamle organisationer. I forretningsutvalgets forslag er ogsaa opført at begravelsesbidrag ydes, hvorfor jeg anbefaler dette forslag.

Dysterud syntes at de mange forslag var betegnende for den forvirring i opfatningen som hersket blandt medlemmerne om dette spørsmål. De fleste forslag var saa vidtgaaende, at de vilde ruinere forsikringskassen. Man maatte erindre, at medlemmerne gjennemsnitlig

ikke kan antages at staa længere i forbundet end 25 aar, og i den tid vil medlemmerne ikke kunne indbetale det nødvendige til forsikringskassens utbetalinger. Taleren kunde ikke være med paa kontingentforhøielse til disse formaal. Man kan ikke lægge forbundet om fra at være en kamporganisation til at bli en selvhjælpsinstitution.

Førde oplyste, at hans avdeling hadde fremsat et særlig forslag som tok sigte paa en videre utvikling av forsikringskassen. Man maatte ogsaa kunne gaa til kontingentforhøielse for at opnaa det. Disse selvhjælpsinstitutioner er et godt middel til at holde organisationen sammen. Og de som vil en videre utvikling av den maa ikke se saa skjævt paa kontingentforhøielse. La os ta et radikalt skritt nu istedetfor at bli staaende hvor vi er.

Kasper Vik anbefalte forretningsutvalgets forslag.

Wiggen: Jeg forstaar folks respekt for fattigkassen, men vi maa ikke se med foragt paa dem som faar av den. Om selve saken vil jeg si, at det er bedst at holde paa § 18 som den er. Det er jo ikke sikkert hvor længe forbundet beholder sit nuværende medlemsantal, naar man ser hen til bestræbelserne i forskjellige fag om at gaa ut og danne egne forbund. Man fik ogsaa ta i betragtning, at kassens indtægter har gaat ned fra ca. 47,000 kr. i 1908 til 40,300 kr. i 1909 og til ca. 35,000 i 1910, mens utgifterne, forsikringsbidragene, i de samme aar er steget fra 7100 kr. til 10,400 og 14,000 kr. La os derfor beholde § 18 som den er.

Kvamme anbefalte forslaget fra Bergen.

Engbretsen replicerte til forskjellige talere og bemerket, at fru Pleyms stilling var diktert av misfornøielse. Tal. anbefalte utvalgets forslag. Det kræver ingen kontingentforhøielse, ialfald ikke tidligere end at man kan ta stilling til det paa næste landsmøte. Repræsentanterne bør ikke holde altfor strikt paa sine avdelingens forslag, ti der ved kan de opnaa ikke at faa nogen forbedring av paragraf 18. Man burde lojalt søke at samle sig om utvalgets forslag, som imøtekommer alle rimelige hensyn.

Osc. Johansen vilde stemme for utvalgets forslag.

Remseth paapegte den store betydning ved at forbedre forsikringskassen. Kvinderne burde faa samme ret som mændene.

Rich. Hansen: Naar vi ser paa alle disse forslag, saa synes det at fremgaa, at interessen for kassen er almindelig ut over landet. Og det er da ogsaa rimelig at man vil gjøre kassen saa fordelagtig som mulig for medlemmerne. Men utvalget har været nødt til at anbefale forsigtighet, for at den dag ikke skal komme, da kassen ikke kan opfylde sine forpligtelser. Tiltrods for onde spaadomme har kassen gaat stadig frem og faat mer og mer tilslutning. Jeg tror, at hvor gamle medlemmerne end blir, vil de ikke opleve den dag, at kassen ikke greier sig. Man fik huske paa, at kassen ikke har nogen administrationsutgifter; de bæres nemlig av forbundet. Den har desuten et fond saa stort at mange dødsbidrag kan utbetales av renterne herav. For en tid siden blev det sagt, endog i et sirkulære, at om to aar vilde kassen være opløst, hvorfor man maatte ut av forbundet! Den slags spaadomme var aldeles uberettiget. Kassen har stadig gaat frem, saa

den nu har en beholdning av 170,000 kr. Man vil saaledes ikke opleve kassens fallit. Men man maa ikke belaste den saaledes, at disse spaadomme kan bli sande. Derfor bør man slutte sig om utvalgets forslag, som tok hensyn til alle sider. Tal. gav en nærmere redegjørelse for dette forslags indhold og advarte mot de andre forslag, som kunde sprænge kassens bæreevne.

Bratvold: Hansen mener altsaa, at kassen kan bære de forpligtelser den har ifølge lovene. Det mener ikke jeg. Selvfølgelig er jeg ogsaa enig i, at man skal hjelpe de som trenger det mest, de gamle og utslitte. Men her foreligger et virvar av forslag, som alle gaar ut paa at lægge nye byrder paa kassen, tiltrods for at ingen forsikringsmatematiker kan si, at kassen vil taale disse byrder. Man sier, at man vil skaffe medlemmerne nye fordele. Ja, men det er ikke nogen fordel at forespeile folk „fordele“, som de ikke kan faa!

Simen Jensen fandt Skiens-avdelingens forslag mest tiltalende. Det vilde være heldig at faa istand en slags alderdomsforsikring for medlemmerne.

Bertel Halvorsen: Der kunde være meget bra i mange av forslagene, men de indeholder ogsaa bestemmelser som ikke er heldige. Forretningsutvalgets forslag vil endog bli værre end det vi har.

A. Andersen var mot at foreta nogen større forandring av loven og vilde anbefale utvalgets forslag. Dog skulde han ønske, at begravelsesbidraget var blit sat til 100 kr.

Dirigenten foreslog taletiden indskrænket til 2 minutter.

Efter nogle bemerkninger fra forskjellige talere besluttedes taletiden indskrænket til 2 minutter for de talere, som hadde hat ordet før.

Aksel Olsen sluttet sig til Bratvold. Mange tror, at man kan lægge alle slags utgifter, saa at si, paa denne kasse. Men det gik ikke. Tal. kunde dog være med paa utvalgets forslag, men skulde ønske, at begravelsesbidraget var blit sat til 50 kr. istedetfor 75.

Sethil uttalte, at han ikke hadde fundet at kunne gaa saa svært langt i at lægge nye byrder paa kassen. Han vilde dog stemme for seilduksarbeidernes forslag om 75 kr. i begravelsesbidrag, da forskjellige tilfælder hadde vist nødvendigheten av dette, for at enslig stillede medlemmer ikke skal komme til at bli begravet for fattigkassens regning. Han henviste til forsikringskassens formaal ifølge litr. a og mente, at dette fremdeles maatte bli gjældende.

Oscar Johansen anbefalte ogsaa utvalgets forslag.

Tønnesen Askedal tok sit forslag tilbake og gik over til Reiersens forslag.

Otto Syversen hadde tænkt paa at gaa med paa økning av kassens ydelser. Men det kunde han ikke efter at ha paahørt debatten. Det fond kassen hadde var jo betalt væsentlig av de gamle medlemmer. Og forsikringsteknik kunde man ikke og det var heller ikke retfærdig at bygge kassens videre virksomhet paa det. Tal. var ogsaa for at likestille kvindelige og mandlige medlemmer.

Olivia Johansen: Efter Rich. Hansens uttalelse gaar jeg over til utvalgets forslag. Hvad vi har villet er, at kvinderne skulde faa de samme rettigheter som mændene.

Sørivik tok sit forslag tilbake.

Egeland anbefalte forsigtighet. Man burde derfor ikke gaa videre end til utvalgets forslag.

Kjelstali vilde at medlemmerne skulde faa utbetalt sine dødsbidrag i levende live. Det vilde være hyggelig for medlemmerne om de selv kunde faa direkte godt av hvad de har betalt ind.

Fru Pleym replicerte til Engebretsen. Hun hadde ikke indtat den stilling hun gjorde i saken av misnøie, saa det uttrykk kunde Engebretsen ta tilbake. Hun vilde kun retfærdighet og likhet mellem forbundets medlemmer. Hvis utvalgets forslag vedtoges i sin helhet vilde mange kvinder utestænges, gamle kvinder, naar de kun har barn. Og det var ikke riktig.

Sverre Olsen anbefalte utvalgets forslag.

Engbretsen kunde ikke indrømme, at han hadde misforstaat fru Pleym.

Aulie sluttet sig til utvalgets forslag, da dette helt ut optok hans egen forenings forslag. Til Wiggen vilde han si, at han ikke mente, at det var vanærende at bli begravet paa fattigkassens bekostning. Men det er ydmygende for de efterlatte, og det skulde man se til at undgaa. Derfor var forslaget om begravelsesbidraget godt.

Alex. Olsen var ikke sikker paa om kassen kunde bære sig saa godt som R. Hansen sa. Men kassen burde utvides, saa den kunde yde mer, og det var fuldt berettiget at gaa til en kontingentforhøielse for at opnaa det. Man fik huske paa, at der var forbund i landet, som ydet ganske andre ofre til sine forsikringskasser end arbeidsmandsforbundet.

Helland: Ute paa arbeidspladsene faar vi ofte det spørsmål: Hvilke fordele byder organisationen? og som det er nu har vi ikke stort at svare paa det. Det er forfærdelig, at man nu ikke vil ta et løft for at skaffe medlemmerne større fordele gjennom forsikringsinstitutioner.

Bakkehaug vilde stemme for Bratvolds forslag.

G. Sundbye fremholdt betydningen av at gjøre forbundet til en kamporganisation. De medlemmer som man fik paa grund av selvhjælpsinstitutionerne var neppe stort at stole paa naar det rigtig gjaldt.

Stien anbefalte bergenserens forslag.

Levordsen talte for sin forenings forslag, murarbeiderne i Bergen hadde utvilsomt fundet den rigtigste løsning her.

Nic. Hansen bemerket til Kjelstali, at det hadde ikke altid saa stor betydning at faa bidraget „i levende live“. Mange gik arbeidsløse i 10—15 aar efter at de var blit arbeidsdygtige. Det gik jo ikke an at tale om radikalisme i forbindelse med forsikringskassen, fordi den er en selvhjælpsinstitution og ikke har noget med vor kamp for forbedringen av vore kaar at gjøre. Dertil maa der forhøielse av kontingenten til streikekassen. Jeg vil endnu engang henvise til mine uttalelser før i debatten, idet bare i 1910 er forsikringsbidraget steget med 100 pct. av den indbetalte kontingent til forsikringskassen, mot i 1909.

Kalvaa replicerte til en taler, som hadde bemerket, at man første dag hadde debattert et helt møte om 200 kr., at det var om *bevilg-*

ningsmyndigheten man debatterte da. Ikke de 200 kr. Man bør ikke tale om forsikringsteknik her, fortsatte tal.; ti forbundets forsikringskasse næres ikke av forsikringsteknik, men av solidaritet. Tal. vilde indskrænke sig til at stemme for utvalgets forslag, skjönt det heller ikke var saa godt som det burde. Med paarørende maatte man saaledes ikke mene altfor fjerne slegtninge. Man sier, at kassen ikke virker som et kampmiddel. Forsikringsbidraget virker som et middel mot, at efterlatte barn kom paa fattiggassen. Derved opretholdes selvagtelsen hos disse, og det styrket dem i fremtiden.

Førde: Tar vi andre forbund til eksempel, saa har de ikke været ræd for at øke kontingenten for at kunne yde større og større fordele. Den vei burde vi ogsaa gaa. Jeg mener ikke, at dette har noget med radikalisme at gjøre. Men jeg fandt det merkelig, at mange, som har været saa radikale ellers, nu stillet sig mot en utvidelse av forsikringskassens virksomhet.

Hermed var debatten avsluttet og man gik til

votering.

Man voterte først over *Bratvolds* forslag. Det forkastedes med 87 stemmer.

De forslag, som indeholdt kontingentforhøielse til forsikringskassen (Sundløkkens, „Samhold“s, Kr.a støperiarbeideres og Trondhjems gasverksforenings forslag) forkastedes mot 6 à 7 stemmer.

Derefter votertes over, hvorvidt forsikringsbidragene skulde utbetales i levende live. (Skiens-avdelingens, Reiersens, Hønefos og Rjukan-avdelingernes forslag.) Det forkastedes med 77 st. Derved faldt ogsaa en række forslag bort.

Mot 4 st. besluttedes det, at der skal utbetales begravellesbidrag. Ved voteringen over beløpets størrelse stemte 61 for et beløp av 75 kr., mens 52 stemte for 100 kr. Begravellesbidraget blir altsaa 75 kr.

Derpaa votertes over, hvorvidt der skal utbetales forsikringsbidrag ved et medlems hustrus død. Dette vedtoges med 59 mot 55 stemmer.

Kalvaa: Efter dette forslags vedtagelse vil det bli kontingentforhøielse og vi har forkastet at gaa til det.

Hobberstad: Ja, her gaar man og fordobler kassens utgifter efter at man har forkastet kontingentforhøielse! Det protesterer jeg mot.

Rich. Hansen: Det er ikke sikkert, at man fordobler utgifterne. Vi har jo endnu adgang til at avpasse beløpene efter kassens evne.

Dirigenten, (Reiersen): Vi faar opta spørsmålet om disse bidragsstørrelse til realitetsdebat, da det ellers ikke blir mulig at faa klarhet over forholdet.

Weber: Det maa jeg bestemt uttale mig mot. Det gaar ikke an at ta saken op til realitetsdebat igjen.

Rich. Hansen: Efter § 18 kan der utlignes ekstrakontingent til kassen, hvis det blir nødvendig. Men det bedste er at utsætte den videre votering og la en komite utarbeide en indstilling om bidragenes størrelse.

Engebretsen foreslog at man skulde votere paa nyt, om hvorvidt

der skal utbetales forsikringsbidrag ved medlems hustrus død. Over Engebretsens forslag blev ikke voteret

Derpaa vedtoges med stort flertal at der ved medlems hustrus død skal utbetales medlemmet 100 kr. og at dette beløp fragaar forsikringssummen.

Videre vedtoges mot 4 st., at forsikringsbidraget efter 3 aars medlemsskap skal være 300 kr. Mot 4 st. vedtoges likeledes at bidraget efter 5 aars medlemsskap skal være 500 kr.

Forslaget om 1000 kr. efter 10 aars medlemsskap forkastedes mot 10 stemmer.

Forslaget om at *fristempling* ikke regnes som betalt kontingent forkastedes med stort flertal.

Engebretsen gjorde opmerksom paa, at der ikke var voteret over utvalgets forslags første del. Der er ikke bestemt noget om hvem som skal ha de bidrag, som er fastsat.

Rich. Hansen: Jeg foreslaar, at der nedsættes en redaktionskomite til at redigere § 18 overensstemmende med de faldne beslutninger.

Dette vedtoges. Til medlemmer av komiteen valgtes: *Sethil, Bergersen, Wiggen, Fru Johansen* og *Nils Jansen*.

Hædersgave til formanden Rich. Hansen.

Før forhandlingerne avsluttedes traadte *Blomkvist* frem og overrakte formanden to etuier, idet han uttalte:

Vor formand Richard Hansen fylder idag 46 aar. Vi repræsentanter paa landsmøtet er i den anledning blit enige om at overrække ham en erindringsgave som tegn paa taknemlighet og erkjendtlighet, som vi og alle kamerater utover landet føler for ham for det store og uegennyttige arbeide, som han i aarenes løp har utført for vort forbund. Vi vil alle ønske Hansen tillykke med dagen og uttale ønsket om, at han fremdeles maa faa det godt og bevare helsen og arbeidsglæden som formand for vort forbund (bifald).

Rich. Hansen: Jeg vet sandelig ikke hvorledes jeg skal takke for dette som kommer saa uventet, og som jeg selv synes jeg ikke har gjort mig fortjent av. Vistnok er jeg 46 aar idag, men jeg vidste ikke, at det skulde gi eder, kamerater, anledning til at overrække mig en saa storartet gave. Jeg takker eder alle paa det hjerteligste. Jeg ser det er mange som jeg har staat i opposition til og kanske vil komme til at staa i opposition til, som ogsaa er med blandt bidragsyderne. Det har rørt mig meget, og det viser at meningsforskjellighetene jo er av saglig art, og at vi tiltrods for dem føler os indbyrdes sammenbundne i en trofast kameratskaps- og broderskapskjede. Endnu en gang tak. Det skal være min største lykke, om jeg ogsaa i fremtiden ved mit arbeide for vor fælles sak kunde gjøre mig fortjent til eders anerkjendelse (bifald).

Dirigenten: Jeg foreslaar et tre gange tre hurra for Richardt Hansen.

Forsamlingen reiste sig og istemte tre gange tre hurra av sine hangers kraft. Dermed var denne lille, men smukke ceremoni forbi.

Møtet hævedes kl. 7.

Formiddagsmøte søndag 28. mai.

Dirigent: *Reiersen*.

Ved opropet var følgende fraværende: Knut A. Engelstad, Karl Lundgren, Hans Eriksen, Alb. Moeskau, Ingebr. Hansen, Ole Kr. Moen, A. Sandstrøm, Axel Jakobsen, Joh. Friberg, Joh. Johansen, Bernh. Eriksen, Joh. Bergesen og Joh. L. Andersen.

Sekretæren, *Nic. Hansen*, opläste protokollen fra foregaaende dags møte, hvilken godkjendtes.

Fonds.

Man gik derpaa over til dagsordenens punkt VI 4, forslag angaaende opprettelse av forskjellige fonds.

Der var innsendt følgende forslag til dette punkt:

„Av arbeidsmandsforbundet opprettes et fond, som benyttes til billige, maaske i de første aar rentefrie laan, til indkjøp av smaa eienommer paa forskjellige steder av landet for de av forbundets medlemmer, der paa grund av deltagelse i organisationens arbeide er blitt trakassert av arbeidsgiverne, saa at de har vanskelig for at skaffe sig lønnende beskjeftigelse.

Rjukanfos arbeidsmandsforening.

Der foreslaaes:

1. At der opprettes et fond paa 2000 kroner aarlig av forbundskassen med det formaal for det første at skaffe egne hjem og smaabruk, for det andet økonomisk at understøtte de medlemmer, som av arbeidsgiverne trakasseres paa grund av sit medlemsskap og arbeide i organisationen.
- b. At forbundet gjennom oprop til organiserte folk landet rundt sender ut kupongbøker til frivillig innsamling til fondet. Skulde det da vise sig, at disse midler blir utilstrækkelige, kan forretningsutvalget foreta ekstra utligning til neste landsmøte, og saa faar dette fatte videre beslutning om saken.
- c. Understøttelsesberiget er hvert medlem, som oppfyller alle sine forpligtelser til avdelig og forbundet, og som efter at ha faat understøttelse er villig til at underordne sig forbundets forskrifter. Understøttelsen utbetales, naar avdelingen har vedtat forslaget og protokolutskrift innsendt til forbundet.
- d. Fondets regnskaper føres særskilt og revideres samtidig som forbundets øvrige regnskaper.

Grubernes arbeidsmandsforening, Kirkenes.

Kjeldstali var første taler i denne sak. Rjukanfosforeningen hadde saavel som andre avdelinger erfaring for, at kamerater, som er altfor ivrige i arbeidet for organisationen, blir trakassert av arbeidsgiverne. Man har haabet ved et fond at kunne oppnaa, at disse medlemmer ikke enten blir nødt til at utvandre eller utsættes for nød. Ogsaa i Sverige hadde man, særlig efter storstreiken i 1909, hat de samme ulemper, og man har ogsaa der søkt at avhjelpe den. Paa vort landsmøte i

1908 fremsattes forslag om opprettelse av et emigrationsfond. Det har ikke foreningen fundet heldig, men mener, at et saadant forslag som den har fremsat, vil være det bedste. Tal. anbefalte sin forenings forslag.

Karlgren anbefalte forslaget fra Kirkenes. Han foreslog dog at stryke ordene „for det første“ i forslagens anden linje, og at ordene „for det andet“ erstattet med „eller paa anden maate“ i tredje linje. Paa den maate blev forslaget av samme indhold som Rjukanforslaget. Det var ikke store ofre som her utnytted, fremholdt tal. videre. Der vilde ikke behøves mer end 10 øre aaret pr. medlem. Vi mener dog ikke, at enhver som gir sig ut for martyr, skal faa understøttelse. Det skal bevises, at han er trakassert, for han faar noget. Derfor skal understøttelsesspørsmålet avgjøres i vedkommende forening ved hemmelig avstemning. Tal. var ogsaa mot emigrationsfond; det vil ikke virke heldig, idet man jo skulde søke at hjelpe medlemmerne til at kunne bli i landet. Det skader baade organisationen og det nationale arbeide, at vore kamerater utvandrere. Derfor bør man vedta et saadant fond, som her foreslaaes. De to forslag indeholdt omtrent det samme, og det maatte gaa an at samarbeide dem til et.

Rich. Hansen: Jeg finder at maatte si om disse forslag, saa tiltalende de er, at det er vanskelig at gaa til opprettelse av saadanne fonds. Man fik huske paa, at ikke alle av vore medlemmer er jordbrukere, som man kan sende ut paa landet, naar de blir trakassert. Mange av vore medlemmer er fabrikarbeidere, og de kan ikke sættes til at drive en gaard. Vistnok har vi ogsaa mange landarbeidere, som kan gjøre sig nytte av et saadant fond. Men alle medlemmer, som kom i den stilling, maatte ha samme ret til dette fond eller til saadan understøttelse. Det vilde imidlertid ha store konsekvenser. En vilde si, at forbundet maatte skaffe ham en fiskerbaat, som det eneste han kunde gjøre sig nytte av, en anden en maskine, en tredje Amerikabillet osv.; for at tilfredsstille det maatte der et vældig fond. Tal. var ogsaa enig i at disse kamerater som trakassertes, maatte hjælpes. Ofte kunde det dog være tvilsomt, om vedkommende virkelig var trakassert. Man hadde tilfælder, da ikke bare vedkommende selv, men ogsaa hans avdeling var enig i, at han var trakassert. Men ved undersøkelse viste det sig, at der var andre grunde for avskedigelsen end hans agitation og arbeide i foreningen. Faar man et saadant fond, vil der komme saa mange krav, at selv med 100,000 kroner aaret kan man ikke imøtekomme dem. Særlig efter en streik, da mange ikke kan faa arbeide igjen, vil de komme og si, at de er trakassert, og at de maa ha hjelp av fondet. Men da vil det bli umulig at skaffe pengene. Tal. kunde derfor ikke anbefale forslagene, tiltrods for at han hadde sympati for dem.

Bratvold mente, at i tilfælde, da der *bevislig* forelaa overgrep fra arbeidsgiverens side paa folk for deres arbeide i organisationen, maatte forbundet ha forpligtelse til at hjelpe vedkommende. Gjør man ikke det, vil det være en fare for organisationen selv og skade arbeidet for denne. I alle tilfælde, hvor det kan bevises, at vedkommende er avskediget for agitation eller for ledelsen av en konflikt, bør forbundet

gripen ind saaledes at man negter at arbeide paa vedkommende sted, før den avskedigede en gjenindtat. Det vilde være det virksomste middel for at hjelpe de trakasserte. Opprettelsen av et fond var mindre heldig, da konsekvenserne kunde bli uberegnelig. Skulde forbundet f. eks. bemerke tal. hjelpe mig paa denne maate, nyttet det ikke, at det kjøbte en bit jord til mig; ti jeg forstaar mig ikke det bitterste paa jordbruk; man maatte ialfald oprette en papirfabrik for mig. (Munterhet).

Kjeldstali trodde ikke, at de økonomiske følger vilde bli saa store som Hansen sa. Det vilde ikke bli saa forfærdelig mange som vilde kræve hjelp av fondet. Men der er dem som har litt meget for sit organisationsarbeide, og disse burde vi hjelpe. Vi har en kamerat, Bolstad, som lever borte i Nordfjord i de mest fortvilede kaar paa grund av, at han er mishandlet av arbeidsgiverne. Men det er ikke flere end at vi kan hjelpe dem.

Hans Evensen: Vi maa ikke gjøre forbundet til en laaneindretning. Er det noget som vækker forargelse blandt medlemmerne, saa er det slike foranstaltninger som disse. Det trækker medlemmerne bort fra foreningerne.

Løgavlen vilde anbefale de paabegyndte forslag. Et saadant fond vilde ogsaa virke til, at arbeidsgivernes trakasserer blev færre. Det vil bli billigere for organisationen at oprette et saadant fond end at organisationen skal gripe ind paa den maate som Bratvold vilde.

Sethil mente man burde se paa alle de planlagte fonds i sammenheng. Der er jo ogsaa tale om opprettelse av et reservefond; mange har ogsaa talt om opprettelse av et storstreikfond. Dette forslag er dog ikke opført paa dagsordenen. For hovedstyret forelaa forslag fra Rjukanfos om opprettelse av et saadant storstreikfond paa 1½ mill. kr., hvortil der skulde utskrives ekstrakontingent. Hovedstyret fandt dengang at burde utsætte dette forslag, for at det kunde bli grundig bearbejdet, for saa at ta det op paa dette landsmøte. Imidlertid lykkedes det ikke at faa forslaget slutbehandlet, saa man har ikke kunnet avgi nogen indstilling. Et forslag fra en minoritet i Rjukanfosavdelingen var aldeles upraktisk av den grund, at det forutsatte at der skulde holdes en bankbok for hvert medlem; og bare alle disse bankbøker vilde tilsammen veie en ton eller henimot det. Tal. redegjorde nærmere for disse forslags behandling i hovedstyret. Sluttelig henviste han til forslaget fra Fagerlid arbeiderforening, som man vilde komme nærmere ind paa under punkt VIII paa dagsordenen, hvorunder det var opført.

Karlgren replicerte til forskjellige talere.

Olav Strøm var enig i tanken i de foreliggende forslag, men han trodde ikke at de hadde faat den bedste form. I mange tilfælder kan jo en mand, som er blit trakasert, hjælpes av streikekassen; ogsaa reisebidrag kunde utbetales av denne kasse. Tal. fremsatte et forslag, idet han mente, at man for tiden kunde slutte sig om det. Ti alle var enige om, at organisationen skulde forsvares og hævdes. Saken burde ogsaa forøvrig sees i forbindelse med spørsmålet om et storstreikfond. Talerens forslag lød:

„De to forslag fra Rjukanfos og Kirkenes avdelinger utredes og bearbejdes nærmere av forbundsstyret til næste landsmøte. Forretnings-

utvalget og forbundsstyret har fuldmagt til, baade med organisationsmæssige og økonomiske midler at støtte alle medlemmer der skjønnes faar avsked paa grund av foreningsvirksomhet. Støttens art og utstrækning avgjør utvalget i hvert enkelt tilfælde.“

Søvik hadde ogsaa hat sympati for tanken i disse forslag. Men et saadant fond kunde bli en sovepute og det vilde jo føre til merutgift og ekstrakontingent; og medlemmerne hadde sandelig ikke saa meget at rutte med, at man burde legge nye byrder paa dem. Vistnok er vi moralsk forpligtet til at støtte disse folk som trakasseres, men det skal vi gjøre ved solidaritet. Man sier, at kassen skal bli en motvekt mot kapitalisternes trakasserier, men kapitalisterne kan meget let tømme denne kasse. Tal. var ellers enig med Strøm.

Sven Olsen fremholdt betydningen av en samvirken mellom den faglige og politiske bevegelse for at opnaa saadan lovbeskyttelse i samfundet, at alle saadanne kasser blev aldeles overflødige.

Nylander anbefalte forslaget fra Kirkenes-avdelingen. Man hadde deroppe flere eksempler paa, at det var nødvendig at faa et saadant fond. Tal. nævnte et tilfælde, da arbeidsgiverne deroppe hadde git organisationens foregangsmænd kat eller derefter saa daarlig arbeide, at vedkommende ikke kunde leve av det. Tal. trodde, at ogsaa en fabrikarbeider kunde drive en liten jordlap slik, at han levet av den.

Schanke mente, at man skulde være varsommere med at vedta de foreliggende forslag. Tal. kunde ikke tænke sig, at et saadant fond vilde bære sig uten ekstrakontingent, og den burde man være forsiktig med. Det vilde bli misnøie med en beslutning som den man her indbødes til at fatte.

Dirigenten foreslog strek for de indtegnede 30 talere; dette vedtoges.

Kr. Olsen: Hvor skal vi faa midlerne fra til dette fond? Man burde ialfald vogte sig for ekstrautgifter; ti naar saadanne paalægges, blir der altid misnøie blandt medlemmerne. Jeg er dog ganske enig i tanken i disse forslag; men man fik søke at løse opgaven paa en saadan maate, at byrderne ikke blir for store.

Askedal anbefalte tidsbegrensning for de indtegnede talere; han foreslog 2 minutter.

Kjeldstali fraraadet forslaget.

Ved voteringen vedtoges tidsbegrensning for talerne til 2 minutter.

Stuedal anbefalte den tanke, som forslagene gav uttrykk for, til avgjørelse paa dette landsmøte. Tal. vilde ha fremsat eget forslag, men dertil var der ikke adgang efterat strek var sat.

Steinmoen trodde ikke, at en mand vilde kunne leve paa en jordieendom til 2000 kr. med de utgifter som ellers fulgte med den.

Johs. Bergersen vilde stemme for Strøms forslag. Man kan ikke helt avvise tanken om hjelp i disse tilfælder. Men det vilde være heldig at utrede saken endelig til næste landsmøte; man vilde da sikkerlig faa et forslag, som alle kunde være tilfreds med.

Hobberstad anbefalte ogsaa Strøms forslag. Tal. vilde likeledes anbefale, at naar arbeiderne nu utover landet oppretter produktions-

foretagender, saa burde de søke at ta ind saadanne arbeidere, som arbeidsgiverne hadde trakassert.

Bratvold replicerte til forskjellige talere. Det var ikke tale om, at organisationen var magtesløs som saadan, som enkelte hadde sagt. Organisationens solidariske optræden vilde ogsaa virke paa lovgivningsmagten, saa at vi faar lovbeskyttelse mot personlige overgrep og angrep paa foreningsretten.

Remselh anbefalte at der blev gjort noget for at rette paa den usikkerhet, som nu raader.

Bertel Halvorsen fremholdt, hvor vanskelig det ofte var at faa ind den ordinære kontingent og hvor meget være det vilde bli at faa ind ekstrakontingent. Man fik nøie sig med nu at vedta Strøms forslag.

A. Moan vilde ogsaa anbefale Strøms forslag. Tal. hadde selv sammen med kolleger blit opsagt, og grunden var ingen anden end at de var foreningens tillidsmænd.

Kalvaa beklaget at taletiden var blit innskærket. Ellers trodde han ikke at arbeidsgiverne vilde ta hensyn til et saadant fond. Det eneste, som arbeidsgiverne tok hensyn til, var en sterk organisation. Og den burde vi se til at styrke. Tal. var enig i Strøms forslag.

Rich. Hansen var likeledes enig i Strøms forslag, men resultatet vilde ha blit det samme, om man ikke hadde vedtat det. Det indeholdt nemlig ikke andet end hvad hittil har været praktisert. Tal. nævnte flere eksempler paa, at man har gaat frem paa den maate.

O. K. Sundt mente, at saalænge solidariteten ikke var gaat alle i blodet i større grad end at egeninteressen var den avgjørende, burde man ikke gaa videre end til at vedta Strøms forslag.

Kjeldstali: Man spør, hvor man skal ta pengene fra. Jeg tror ikke utgifterne vil bli saa store. Der vil ikke behøves 10 øre aaret engang. Jeg kjender ikke mer end to tilfælder, da de trakasserte ikke hadde kunnet faa arbeide igjen.

A. K. Andersen fandt forslagene saa overfladisk avfattet, at det ikke var tilraadelig at vedta dem. Første del av Strøms forslag kunde man naturligvis vedta, men den sidste del maatte han være mot. Skal det bli vedtat, hvad som foreslaaes om understøttelse, vil forbundet bli lagt om fra at være en kamporganisation til at bli en understøttelsesforretning. Og da var det bedst bare at drive forretning.

A. K. Sundt fandt tanken i forslagene tiltalende. Men man maatte ikke gaa til kontingentforhøielse. Derfor vilde tal. kun stemme for Strøms forslag.

Egeland sluttet sig til Kalvaa. Organisationen var det sterkeste fond og man maatte være forsiktig med at lægge nye byrder paa medlemmerne.

Tollefsen: Jeg mener at selvhjælpsinstitutionerne er av den aller største betydning for de organiserte arbeidere. Ved hjelp av dem faar man mange medlemmer og derved blir organisationen sterk.

Rikard Blom fandt ogsaa tanken god i Kirkenes-forslaget. Men konsekvenserne kan bli uoverkommelige; ti der kan bli mange trakasserier. En sterk organisation var det bedste vern mot disse.

Søvik henledet oppmerksomheten paa kooperationen. Fremmer man

arbeidernes kooperation, vil man ogsaa ha et godt middel til beskyttelse og understøttelse av arbeiderne, som trakasseres eller blev arbeidsløse paa anden maate.

Blomkvist trodde, at selv om man hadde 20,000 kroner til at kjøpe jord for, maatte denne være billig, skulde man faa saa meget, at det vilde hjelpe noget. Tal. anbefalte Strøms forslag.

Votering:

Der votertes først over Strøms forslag. Første avsnit vedtoges enstemmig. Andet avsnit vedtoges mot 2 st.

Dermed bortfalt voteringen over de andre forslag.

Reisefordelingskomite.

Kr. Tørris anbefalte at avgjøre forslaget til lovforandring med hensyn til fordelingen av reiseutgifterne. Hvis man beslutter at oprettholde reisefordelingskomiteen, vilde det være heldigt at faa nedsætte komiteen straks. Tal. anbefalte dog følgende forslag av utvalget:

§ 11.

- e. Repræsentanternes reiseutgifter betales av forbundskassen, mens diætutgifterne betales av avdelingerne selv. Reise- og diætutgifterne for styre- og revisionsmedlemmer, som pligter at være tilstede, betales av forbundskassen. Likeledes landsmøtets øvrige utgifter.

Forretningsutvalget.

Askedal anbefalte utvalgets forslag; for de mange smaaavdelinger vilde det bety en kjærkommen lettelse.

Efter en bemerkning av *A. K. Sundt* vedtoges utvalgets forslag enstemmig.

Mundtlig beretning for 1911.

Rich. Hansen avgav derefter en mundtlig beretning for 1911 i henhold til tidligere beslutning av landsmøtet.

Taleren redegjorde først for aarets lønsbevægelser, de førte konflikter og de krav som er blit fremsat.

Konflikter med arbeidsstans var følgende:

Fra ifjor hadde vi en konflikt ved Nitedals kruttverk. Den brøt ut 3. september 1910 og avsluttedes 6. februar iaar med avgjort seir for arbeiderne. Arbeidsgiveren vilde ikke anerkjende foreningsretten og vilde indføre et system med enkeltmandskontrakter. Arbeidsgiveren vilde ikke henvende sig til forbundet om forhandling, hvorfor forbundet henvendte sig til ham. Det viste sig da, at han i februar maaned var villig til at avslutte konflikten. Vi forlangte, at han skulde avskedige streikebryterne og indta alle streikende. Dette gik han med paa; lønskravet gik han ogsaa med paa. Alle arbeidere kunde dog ikke faa arbeide straks. Men den 18. april var alle streikende anbragt i sine pladse igjen, og der oprettedes overenskomst med organisationen.

Ved *Søvareid* papirfabrik førtes en konflikt, som maatte hæves uten resultat. *Skogsarbeiderne i Lier* førte en konflikt fra 1. til 21. januar, som endte med fuldstændig seir for arbeiderne. En væsentlig årsak hertil er, at organisationsforholdene i det hele er gode i distriktet. Det lykkedes mot forventning ikke at skaffe streikbrytere. *Hitterdals lænsearbeidere* nedla ogsaa arbeidet. Resultatet av den strid staar i „Arbeidsmanden“. Murarbeiderne i *Sarpsborg* opsa sin tarif til 1. mai. Efter tre dages forløp ordnedes forholdet til arbeidernes tilfredshet. Murarbeiderne i *Stavanger* fik opsa sin tarif til samme tid og streiket fra den tid. Resultatet er offentliggjort i „Arbeidsmanden“. Denne konflikt vil ogsaa føre til proces mellem enkelte mestre og arbeidsgiverforeningen. I *Skien* har murarbeiderne streiket to gange. Først i januar, da de tvang mestrene til at gaa med paa tarifavtale. Tariffen blev dog opsa igjen fra 1. mai, fordi svendenes utløp samme tid. Ogsaa for denne konflikt er der redegjort for resultatet i „Arbeidsmanden“.

Konflikten i jernindustrien. Endelig hadde vi konflikten i jernindustrien, i hvilken forbundet ogsaa blev trukket ind. Taleren redegjorde nærmere for denne konflikts oprindelse og forløp. Forhandlingerne strandet først paa de almindelige bestemmelser, i hvilke arbeidsgiverne vilde ha ind en bestemmelse om forholdet mellem organiserte arbeidere og streikbrytere. Man skulde ikke faa lov at streike for at faa væk en streikbryter. Da forhandlingerne om dette punkt strandet første gang, sendte forbundsstyret ut følgende cirkulære til angjældende avdelinger:

Kristiania den 24. mars 1911.

Forhandlingerne i jernindustrien er strandet.

I mange og lange møter har arbeidernes og arbeidsgivernes forhandlere diskutert de fra forbundene stillede krav, uten at der er opnaadd enighet om noget av de hovedkrav, som er stillet fra arbeidernes side.

Kravene om mindsteløn, arbeidstid, lønstillæg, overtids-procenter, ferie m. v. kort sagt alle spørsmåal, som er av økonomisk interesse, har arbeidsgiverne negtet at forhandle om, før enighet om de øvrige bestemmelser er opnaadd.

De saakaldte „almindelige bestemmelser“, som indeholdes i de gamle overenskomster, hadde samtlige forbund sloifet i sine forslag. Disse bestemmelser forlangte arbeidsgiverne uttrykkelig at faa med, hvorfor forbundene efter samraad med sekretariatet erklærte sig villig til at gaa med paa disse i moderert form.

Dette var imidlertid ikke arbeidsgiverne tilfredse med og forlangte som betingelse for yderligere forhandlinger, at de av dem opstillede almindelige bestemmelser skulde antages i sin helhet. Da forbundenes forhandlere negtet dette, avbrøt arbeidsgiverne forhandlingerne uten at gjøre nogetsomhelst tilbud angaaende de øvrige punkter i arbeidernes forslag. Dette var torsdag aften den 23. ds.

Stillingen er da saadan, at der maa træffes en avgjørelse om, hvad videre skal foretages, hvorfor samtlige de av vore avdelinger,

der beskjøftiger arbeidere ved de mekaniske verksteder, anmodes om uopholdelig at sammenkalde møte og sætte følgende forslag under avstemning:

Hovedstyret bemyndiges til at træffe alle nødvendige dispositioner, herunder indbefattet eventuel opsigelse av pladsene i anledning forhandlingernes avbrytelse.

Der foretages skriftlig avstemning. De, som stemmer for forslaget, skriver „ja“ og de som stemmer mot, skriver „nei“.

Meddelelse om hvor mange, der har stemt for og mot forslaget, bedes innsendt til forbundets kontor snarest.

Utenbys foreninger maa meddele resultatet telegrafisk.

Med solidarisk hilsen

for hovedstyret

Rich. Hansen.

Fra samtlige avdelinger fik vi den fornødne bemyndigelse til at opsi pladsene. Sekretariatet gik derpaa igang med at drøfte saken igjen, særlig taktikken. Vi erfarte dog snart, at arbeidsgiverne ikke vilde opsi pladsene, og vi overveiet da, om man skulde opsi arbeidet ved de enkelte bedrifter eller i de enkelte fag. Man blev enig om, at støperiarbeiderne og formerne skulde i ilden først. Herom tilskrev landssekretariatet arbeidsmandsforbundet følgende:

Til

Norsk arbeidsmandsforbund.

I sekretariatets møte idag forelaa til behandling situationen inden jernindustrien.

Som det ærede forbund bekjendt har arbeidsgiverne avbrutt forhandlingerne om ny overenskomst uten at der er opnaadd enighet om noget væsentlig og uten at de i det hele tat har villet uttale sig om lønsspørsmåalene, arbeidstiden m. v.

Paa sekretariatets anmodning har derefter forbundene indhentet medlemmernes bemyndigelse til at træffe de nødvendige dispositioner, eventuelt til at opsi pladsene. Der er nu indløpet meddelelse fra de fleste avdelinger. Ved avstemning har 5360 stemt for saadan bemyndigelse og 134 imot.

Da de opsagte overenskomster utløper 1. april, er det nødvendig for sekretariatet at foreta noget, der kan hitføre en forandring i den foreliggende situation og man har paa flere tidligere møter drøftet den heldigste taktik.

Det har herunder særlig været fremholdt, at det av mange grunde vilde være uklokt at gaa til en almindelig opsigelse over hele linjen for ca. 12,000 arbeidere. Det vilde være et efter norske forhold ganske gigantisk skridt, som ikke helt kan sies at staa i forhold til vore resurser. Man har ment, at organisationen paa flere maater vilde staa bedre i det, om man til en begyndelse foretok en „klyvning“ av konflikten og kun foretok en delvis opsigelse.

Under drøftelsen herav har man helt naturlig stanst ved støperi

arbeiderne og formerne. En opsigelse av disse arbeidere vil ramme tvers igjennem den samlede jernindustri og være saa effektiv, at den uvægerlig maa følges av en handling fra arbeidsgivernes side. Mulig at dette vil ske i form av en ny forhandling under opsigelsesfristen eller — hvad der er sandsynligst — i form av en lockouterklæring overfor de øvrige interesserte forbund i jernindustrien.

Sekretariatet er derfor sluttelig kommet til den opfatning, at den bedste fremgangsmaate maa være at arbeidsmandsforbundet og formerforbundet nu straks opsier alle støperiarbeidere og formere med den begrundelse, at enighet om nogen ny overenskomst ikke er opnaadd og at de øvrige forbund foreløbig stiller sig avventende.

Sekretariatet har derfor fattet følgende beslutning:

„Det paalægges arbeidsmandsforbundet og formerforbundet inden 29. mars at opsi pladsene for samtlige formere og støperiarbeidere, der omfattes av den opsagte overenskomst.“

Det er sekretariatets opfatning, at opsigelsen gis direkte til arbeidsgiverforeningen med lovligt varsel.

Ang. formen for opsigelsen skulde det ansees formaalstjenlig om der blev konferert forbundene indbyrdes og med undertegnede paa sekretariatets vegne. Begrundelsen burde jo helst være ens.

Idet man herved bringer sekretariatets beslutning til forbundets kundskap, forventer vi at dens iverksættelse finder sted hurtigst mulig og senest inden imorgen middag, idet et heldig utfald av konflikten i høi grad kan avhænge av at der handles raskt og bestemt.

Med solidarisk hilsen

Arb. fagl. landsorganisation
Sekretariatet
Ole O. Lian.

I henhold til denne skrivelse sendte forbundsstyret følgende skrivelse til arbeidsgiverforeningen:

Til

29. mars 1911.

Norsk arbeidsgiverforening, Rosenkrantzgaten 7.

Da som bekjendt vort forbunds overenskomst ved de mekaniske verksteder utløper den 1. april d. a., uten at der ved forhandling er opnaadd enighet om betingelserne for en fornyelse, har vort forbunds medlemmer ved disse bedrifter bemyndiget os til om fornødent at opsi deres pladse.

I henhold til denne bemyndigelse opsies herved samtlige støperiarbeidere, som er medlemmer av vort forbund, med lovlig reglementsbestemt varsel fra idag.

Forsaavidt den ærede forening inden opsigelsestidens utløp er villig til at gaa med paa de av os under forhandlingerne fremsatte krav, kan denne opsigelse tilbakekaldes.

Ærbødigst
pr. Norsk arbeidsmandsforbund
Rich. Hansen.

Dette skritt fra vor og formernes side blev fulgt av lockouterklæring fra arbeidsgivernes. Striden vakte nu stor bevægelse i hele vort samfund, og præsident Halvorsen og partiernes førere i stortinget tok initiativet til ny forhandling. Ved den første mægling, som præsident Halvorsen og A. Eriksen fik istand, blev man enig om de almindelige bestemmelser. Man fandt en form for bestemmelsen om de arbeidsvillige, hvorefter begge parter saa at si kunde beholde sin mening. Der vil muligens bli en voldgiftsavgjørelse senere paa dette spørmaal. Imidlertid brast forhandlingerne igjen paa *tarifbestemmelserne*. Og arbeidstansens, som var blit utsat, indtraadte. Men der kom nye forhandlinger istand, og der opnaaddes da et resultat, der blandt andet gik ut paa, at arbeidet skulde fortsætte mens avstemningen foretoges. Der blev blandt medlemmerne adskillig misnøie over dette forslag. Og det kunde være berettiget nok. Men vore forhandlere fandt ikke at burde løpe den risiko at faa en stor og kostbar konflikt, hvis utfald kunde bli tvilsom, idet arbeidsgiverne var meget godt forberedt paa konflikten. Man vilde ogsaa faa en hel del streikbrytere og det kunde hælde, at flere av vore bedste folk ikke kunde faa sine pladse igjen. I betragtning av disse forskjellige hensyn sendte styret forhandlingsresultatet ut til avdelingerne til avstemning. Dette blev gjort i følgende cirkulære:

Kristiania den 19. april 1911.

Til

forbundets avdelinger i jernindustrien.

Vedlagt oversendes i 2 eksemplarer forslag til overenskomst i jernindustrien. Forslaget er fremkommet under de endelige forhandlinger i paaskedagene, hvor stortingspræsident Halvorsen og dr. Eriksen har optraadt som mæglere. Om det saaledes tilslut tilveiebragte forslag er forhandlerne enige, og efter krav fra arbeidernes forhandlere blev det vedtat at søke organisationernes bemyndigelse til, at arbeidet fortsættes indtil avstemning over det omforenede forslag er tilendebragt. Denne beslutning blev vedtat av hovedorganisationerne og er tidligere meddelt telegrafisk.

Resultatet av avstemningen skal for begge parters vedkommende foreligge inden 24. april kl. 12 middag.

Tariffen foreslaaes, som det vil sees, gjort gjældende til 31. mars 1916, altsaa 5 aar. Arbeidstiden, som nu er 57 timer, er forkortet til 55½ time ukentlig. Mindstelønnen er forhøiet med 3 øre, og for Vestlandets vedkommende vil den stige med 1 øre til fra 1. april 1914, og for Aadals bruk, Eidsfoss verk og Trolla bruk med 2 øre til fra 1. april 1914. Mindstelønnen for hjelpearbeidere opnaaes ved 20-aars alderen imot før 21 aar.

Foruten mindstelønnen er opnaadd en almindelig lønsforhøielse av 2 øre pr. time, likesom man har faat lønsskala for kvinder, hvad man ikke før har hat. Forøvrig er flere bestemmelser blit forbedret enten i overenskomsten eller ved protokolltilførsler, saaledes har de „almindelige bestemmelser“ faat en anden og klarere form. En ny bestemmelse har man ogsaa faat i følgende: „For særskilt smudsig

og sundhetsskadelig arbeide betales et passende tillæg efter nærmere overenskomst.“

Naar forhandlerne har gaat med paa det foreliggende forslag, og organisationen nu anbefaler arbeiderne at vedta forslaget, saa er det under den forvisning, at man har presset ut av motstanderne alt, hvad der kan opnaas ad fredelig vei. Hvor meget man ville kunne opnaa ved en lang og ødelæggende konflikt er ikke godt at kunne si; men det er vistnok ganske sikkert, at en konflikt vil komme til at ha store følger.

Vi vil anmode om, at møte til avstemning blir avholdt snarest mulig, hvor avstemningen foretages skriftlig, og de avgivne stemmer for og imot forslaget blir innsendt til forbundet snarest og senest inden søndag kveld den 23., om fornødent telegrafisk.

Med solidarisk hilsen
for Norsk arbeidsmandsforbund
Rich. Hansen.

Som svar paa sirkulæret fik vi meddelelse fra de av vore avdelinger, som hadde medlemmer inndraget i konflikten. Ifølge disse meddelelser var resultatet av avstemningen følgende:

Foreningens navn	Antal arbeidere	Antal stemmer for	Antal stemmer imot
Kristiania høvleriarbeiderforening . . .	23	11	4
Støperiarbeidernes forening, Tr.hjem . . .	?	18	27
Avdeling 43, do. . .	?	—	—
Lagerarbeidernes forening, Kr.ania . . .	5	5	0
Støperiarbeidernes do., do. . .	131	44	16
do., do., Drammen. . .	26	17	0
Florø arbeidsmandsforening . . .	10	10	0
Hommelvik do. . .	8	2	1
Strømmens støperiarbeiderforening . . .	81	45	10
Dokarbeidernes forening, Kr.ania . . .	10	10	0
Harstad avdeling . . .	8	8	0
Støperiarbeidernes forening, Bergen. . .	52	12	8
Porsgrunds arbeidsmandsforening . . .	?	15	0
		197	66

Desuten har vi endel enkelte medlemmer i forskjellige foreninger, som var deltagere i konflikten, men som ikke har faat forslaget tilsendt til behandling.

For alle forbunds vedkommende var avstemningsresultatet saaledes ifølge meddelelse fra landsorganisationen:

Til

Norsk arbeidsmandsforening.

Konflikten i jernindustrien.

Avstemningen over det forelagte forslag til overenskomst i jernindustrien har hat følgende utfald:

Jern- og metalarbeiderforbundet	3270	ja,	1052	nei
Formerforbundet	696	”	285	”
Træarbeiderforbundet	330	”	42	”
Arbeidsmandsforbundet	197	”	66	”
Møbelsnekkerforbundet	14	”	39	”
Malerforbundet	7	”	25	”

Tilsammen 4514 ja, 1509 nei

For møbelsnekkerforbundets og malerforbundets vedkommende er altsaa overenskomsten forkastet.

Malerforbundet har i skrivelse til sekretariatet forlangt saken forelagt for hovedstyret.

I hovedstyrets møte idag besluttet dette enstemmig at godkjende overenskomsten.

Fra Norsk arbeidsgiverforening har vi mottat meddelelse om, at overenskomsten likeledes er vedtat av arbeidsgiverne.

I henhold til tidligere fattet beslutning blir arbeidet saaledes at fortsatte efter den nye overenskomst, hvilket bedes meddelt de interesserte avdelinger.

Med solidarisk hilsen
Arbeidernes fagl. landsorganisation
Sekretariatet
Ole O. Lian.

Hermed skulde saken være avsluttet. Der opstod dog endel misforstaaelser, saaledes i Trondhjem, hvor man ikke optok arbeidet, men streiket nogle dage længer. Det var ogsaa rimelig, at der opstod misforstaaelser ved Kr.a spikerverk; forhandlingerne her paagaar fremdeles. Det samme gjælder for Kiiruna—Luossavara-bolaget i Narvik.

Lønsbevægelse uten arbeidsstans:

Av lønsbevægelser som har endt *uten arbeidsnedleggelse* nævnte tal. konflikten blandt murarbeiderne i *Bergen*, som fik en ny fordelagtig overenskomst. I konflikten ved *Kristiania seilduksfabrik* er ogsaa forholdene blet betydelig forbedret. Ved *Sundlökkens* smelteverk blev ikke overenskomsten opsagt; imidlertid blev driften her nedlagt og de fleste av folkene forsvandt. Det besluttedes dog at opretholde foreningen der. Ifjor gjenoptok imidlertid et nyt selskap driften. Foreningen fik tilladelse til at innsende et nyt krav til dette og en ny overenskomst blit avsluttet. Ved *Mustads smørfabrik* kom det ogsaa til lønskonflikt. Pladsene blev opsagt, men Mustad gjorde under forhandlingerne ind-

rømmelser, saa arbeidsstans blev undgaat. Ved *Slemmestad cementfabrik* opnaaddes enighet om en ny bedre overenskomst uten mellemkomst av arbeidsgiverforeningen. I *Trondhjem* blev tariffene opsagt for bryggeriarbeiderne og arbeiderne ved *Arilds margarinfabrik*. Forhandlingerne, som førtes i *Kristiania*, førte til opprettelse av overenskomsten for disse bedrifter. Broarbeiderne i *Mjøndalen* hadde ogsaa en lønsbevægelse. Der førtes forhandling mellem foreningens formand og amtsingeniøren med det resultat som er omtalt i „Arbeidsmanden“.

Stenberg tømmerdelere har ogsaa faat overenskomst med sine arbeidsgivere. Ved *Salsbrukets træsliperi* førtes en lønsbevægelse, foranlediget ved at arbeidsgiveren forlangte tarif. Ogsaa denne konflikt ordnedes i mindelighet. Ved *Hunton bruk* gjordes der et angrep paa foreningsretten. Men striden endte med anerkjendelse av samme, tilikemed lønsforhøielse og overenskomst.

Ialt er der i aaret avsluttet 19 overenskomster.

Forhandling om *tvistemaal* angaaende overenskomster er ført og avgjort for:

Tofte cellulosefabrik, Norwegian papirfabrik, Moss cellulosefabrik, Kjær & co., Fr.stad, Fr.halds cellulosefabrik, Drammens paper mill, Rustvangen gruber, Viking gummivarefabrik, Kr.a kul- og vedbolag.

Uavgjorte tvister har forbundet med *Borregaard* angaaende tørkubarbeiderne, med *Hafslund* cellulosefabrik, *Refsums* støperi, Drammen, og for sten-, jord- og cementarbeiderne i *Trondhjem*.

Av godkjendte men ikke gjennomførte krav har forbundet liggende for sig:

Bergverkerne. *Kristiania* spikerverk. *Luossavara—Kiirunavara* bolaget i *Narvik*. *Drammens* grundarbeidere. *Tangens* dampsg. *Murararbeiderne* i *Vestfjorddalen*. *Papir- og celluloseindustrien*. *Meraker bruk*. *Kragerø* karbidfabrik. *Evje* nikkelverk. *Begnaelvens* tømmerfløtere. *Lilleborg* fabrikker, *Kr.a*. *Anlægsarbeiderne*, *Notodden*, *Vestfjorddalen*, *Rjukan*. *Statens* jernbaner. *Kongsberg* trømassefabrik. *Trondhjems* gasverk. *Drammens* bryggerier. *Skiens* sten-, jord- og cementarbeidere. *Chaufførerne* i *Kristiania*. *Kjørekarlene* hos *Mustad*. *Stavanger* cementfabrik.

Med disse ord — sluttet *formanden* — har jeg redegjort for den viktigste del av vort arbeide iaar og hvad som foreligger til videre avgjørelse. Det er mit haab og min tro at de krav, som vi har inde, med god medvirken fra medlemmernes side skal bli ført frem til et heldig resultat.

Diskussionen om *formandens* muntlige beretning blev utsat til eftermiddagsmøtet.

Indbydelse til fest.

Efterat *Kjeldstali* hadde takket de herrer, som hadde opponert mot forslagene om opprettelse av fonds, gav *Bjerkman* sluttelig en meddelelse om at forretningsutvalget hadde besluttet at indby repræsentanterne til en festlig tilstelning paa *Malmøkalven* mandag eftermiddag. Meddelelsen modtoges med bifald.

Møtet hævet kl. 12.55.

Eftermiddagsmøte søndag 28. mai.

Dirigent: *Reiersen*.

Følgende repræsentanter var ikke fremmøtt ved opropet: *Reinh. Olsen*, *Johan A. Friberg*, *Johan Johansen*, *Fjeld*, *Ingebrigt A. Hansen* og *Karl Lundgren*.

Beretning for 1911.

Man satte derpaa under debat *formandens* muntlige beretning fra formiddagsmøtet for 1911.

Sætherbraaten vilde paatale avslutningen av jernkonflikten eller henstille til vedkommende at der ialfald ikke gaaes frem som iaar. At der blev sendt cirkulære rundt til partiets aviser med opfordring om at de skulde anbefale vedtagelse av overenskomsten vakte megen berettiget misnøie. Man bør være opmærksom paa at slikt noget ikke gjentar sig i fremtiden.

Dysterud fremsatte følgende forslag:

„Landsmøtet henstiller til landsorganisationen snarest mulig at skaffe et resultat av forhandlingerne ved bergverkerne; selv om der maa gaaes til arbeidsnedleggelse, bør det ske snarest mulig.

Endvidere henstiller landsmøtet at de i konflikten deltagende arbeidere maa være de bestemmende ved alle bilæggelser av konflikter.“

Oluf Amundsen fandt det merkelig, at lønskravet fra *Narvik* ikke var nævnt i protokollen og heller ikke nævnt nu av *formanden*. Ellers fandt han fremgangsmaaten ved tariffbevægelsen ved bolaget i *Narvik* helt uriktig. Det er ikke heldig at opdele lønsbevægelsen for en bedrift i tre forskjellige brancher, saaledes at man var hver for sig. Man kommer da til at staa aldeles magtesløs overfor arbeidsgiverne. *Oppe* i *Narvik* stod nu den faggruppe tal. tilhørte igjen. Og det synes at være umulig for den nu at komme nogen vei igjen.

Holland spurgte, hvorfor man ikke hadde besvaret forespørslerne, som var indsendt til utvalget efterat konflikten blandt *murararbeiderne* i *Bergen* var bilagt. Tal. vilde ogsaa anmode utvalget om at det i eftertiden passer bedre paa saa at overenskomsterne for *murararbeiderne* kommer til at løpe ut sammen med *svendenes*. I *Bergen* hadde det ved et tilfælde voldt vanskeligheter at ikke dette var blit paaset. Tal. oplyste, at *murerforbundets* forretningsfører ved sidste lønsbevægelse hadde utspredd det rygte i *Bergen* at overenskomsten for *murararbeiderne* i *Bergen* ikke var godkjendt av sekretariatet. Det vakte misnøie derborte og kunde ogsaa voldt skade.

Rich. Hansen vilde oplyse, at noget cirkulære til partipressen hadde ikke arbeidsmandsforbundet været med paa at sende ut. *Landssekretariatet* har heller ikke, saavidt taleren bekjendt, besluttet at utsende et saadant cirkulære. Tal. hadde intet mot *Dysteruds* forslag, skjønt han ansaa det overflødig; det fastslog bare praksis. Han vilde gjøre opmerksom paa, at med hensyn til jernkonflikten var avgjørelsen helt lagt i medlemmernes hender. Til *Amundsen* oplyste tal., at han i sit foredrag hadde nævnt bolaget i *Narvik*. Vore folk

deroppe har nu fremsat nye krav. Selskapet erklærer, at det ikke vil gaa med paa mer end 2 øres tillæg pr. time for dem som tjener under 4 kr. dagen, men det ogsaa kun under forutsætning av, at man gik med paa ændring i forskjellige bestemmelser i den nuværende overenskomst. Det har baade jern- og metalarbeiderforbundet og arbeidsmandsforbundet negtet. Inidertid skal ogsaa disse krav komme til avgjørelse i sin tid. Helland kunde tal. ikke forstaa; ti forholdet var det, at der ikke var indsendt nogen forespørsel fra Bergen til utvalget. Man kunde heller ha grund til at bebreide murarbeiderne i Bergen, at de ikke holdt utvalget underrettet om de forhandlinger de hadde optat. Utvalget fik bare meddelelse om, at murarbeiderne ved forhandling med mestrene hadde avsluttet ny overenskomst. Skjønt dette ikke var helt lojalt overfor utvalget, saa fandt man dog ikke at burde fæste sig ved formerne, naar overenskomsten ellers var antagelig. At der var utspreddt noget rygte av murerforbundets forretningsfører kjendte taleren ikke til. Men murerforbundet var misfornøiet med murarbeidernes overenskomst, da den kolliderte med deres med hensyn til utløpstiden.

Smedsmo omtalte et lønskrav fra jernbanearbeiderne i Rostan og henstillet til sekretariatet at fremme dette. Jernbanearbeiderne var meget uheldig stillet, uheldigere end andre i forbundet.

Kristian Moldjord fremholdt nødvendigheten av en snarlig avgjørelse i bergverksindustrien. Man kunde ikke lenger vente med det.

Kristian Smedbye ønsket oplyst, med hvilken ret sekretariatet kunde beslutte gjenoptagelse av arbeidet under jernkonflikten, før overenskomsten var vedtatt. Arbeidsmandsforbundet hadde vel ogsaa hat noget med dette at gjøre.

Wiggen rettet en forespørsel angaaende gruppeinndelingen i jernoverenskomsten. Hvorfor skal arbeiderne i Trondhjem ha mindre betalt end arbeiderne i Kristiania for det samme arbeide? Der er jo ikke nogen forskjell med hensyn til prisen paa livsfornødenheterne. Taleren syntes, at den uretfærdige klassefordeling burde væk.

Blomkvist syntes, at Dysterud kunde ta anden del av sit forslag tilbake.

Ole Berg beklaget, at forhandlingerne i grubeindustrien gik saa langsomt. Hvis det gaar længer som nu, vil foreningerne svækkes. En konflikt om vinteren bør man undgaa, væsentlig fordi arbeiderne i stor utstrækning bor i arbeidsgivernes huse, og at det ikke er heldig at bli husløs midt paa vinteren. Nu maa det derfor bli slut med forhandlingerne i grubeindustrien, saa man kommer til et resultat. Kravet fra jernbanefolkene burde ogsaa fremmes. Jernbanefolkene har ingen anden fordel av at staa i forbundet end at betale kontingenten.

Sætherbraaten oplyste, at han har set et sirkulære til partibladene angaaende jernkonflikten. Og han vilde bare si, at arbeidsmandsforbundet ikke maatte indlate sig paa den slags om det ikke nu hadde været med paa det.

Kalvaa kritiserte visse forhold ved avslutningen av jernkonflikten. Der var øvet pres fra ledelsens side og det var ikke riktig. Han var enig i at ogsaa bergverksforhandlingerne nu maatte føres til avslutning.

Hvad angaar jernbanearbeiderne saa maa man huske paa, at de fleste jernbanearbeideravdelinger stod som halvtbetalende til 1908, og det har været et av de forhold, som har gjort det næsten umulig for dem at sætte noget ind paa sine krav, for med 4 kr. pr. uke i understøttelse er det næsten umulig at gaa i konflikt. Likeledes har de været daarlign organisert. Disse forhold m. m. har bevirket at deres krav ikke har hat det tilbørlige tryk som det skulde. Jernbanearbeiderne, saavel som de andre arbeidsgrupper, maa huske paa, at først og fremst maa der organisation til, og det en sterk organisation, saaledes at alle offentlige arbeidere maa kunne opta kamp med selve staten for at drive sine krav igjennem. Gjør de ikke det, vil ikke deres krav bli andet end papir som staten eller entreprenørerne ikke bryr sig en døit om. (Munterhet.)

O. Amundsen repliserte til Hansen og gjentok sin beklagelse av at forhandlingerne for bolaget i Narvik blev opdelt.

Strek blev nu sat for de indtegnede taler.

Svendsen oplyste, at avdelingerne i Bergen hadde sendt en redegjørelse til forbundet angaaende den tariffbevægelse, som murarbeiderne ønsket at opta derborte. Han syntes at denne maatte være tilstrækkelig for utvalget.

Helland kunde indrømme, at der var misnøie blandt murerforbundets medlemmer i Bergen over murerarbeidernes overenskomst. Men den misnøie gjaldt nok ikke saa meget overenskomstens utløpstid som at den var for god, at den bød paa mange fordele for murarbeiderne. Murarbeiderne er forøvrig ikke tilfreds med overenskomstens lange utløpstid. Men vi fandt ikke at kunne la det hele strande paa det. Ellers maatte forbundet være taknemmelig for at avdelingen i Bergen hadde gjennomført sin tariffbevægelse uten at indblande forbundet for sterkt. Tilslut vil jeg atter spørge, hvorfor utvalget ikke svarte paa min meddelelse om overenskomstens indgaaelse?

Sethil svarte Smedsrud, at man ikke hadde kunnet anbefale jernbanefolkene at indsende lønskrav iaar, da saa mange andre store fag og industrier stod oppe i store lønsbevægelser. Selvfølgelig vil ogsaa jernbanefolkenes krav bli tat op. Tal. redegjorde derefter for en lønsbevægelse blandt de folk som arbeider med uttapning av Selsmyrene. Deres krav er nu besluttet indsendt sammen med jernbanearbeidernes. Forøvrig har ikke alle avdelinger ved jernbaneanleggene behandlet tarifforslaget og man kan ikke indsende det før det er sket. Til Sundbys forespørsel vilde tal. si, at sekretariatet fatter beslutninger med hensyn til arbeidets gjenoptagelser i henhold til den bemyndigelse det har gjennom lovene. At arbeidet besluttedes optat før overenskomsten i jernindustrien var godkjendt var forøvrig heldig av den grund, at arbeidsgiverne derved ikke fik anledning til at negte indtagelse av organiserte eller folk, som de ikke likte.

Førde sluttet sig til Amundsen angaaende forholdene ved lønsbevægelsen i Narvik. Det var ikke store lønskrav, som var indsendt fra avdelingen deroppe, men man fik allikevel skrivelse fra forbundet med forespørsel om man var villig til at fornye overenskomsten av 1908 i 5 aar. Siden fik man endog telegram fra forbundet om dette! Dette

var ikke nogen heldig optræden. Tal. trodde, at man hadde optraadt med en feil taktik ved den store lønsbevægelse i jernindustrien og det er liten trøst for medlemmerne deroppe at høre av formanden nu at disse krav skulde komme i sin tid.

Sven Olsen beklaget utvalgets beslutning med hensyn til bryggeriarbeidernes lønskrav i Drammen. Organisationsforholdene kunde nok endnu være daarlige derborte, men de vilde bli bedre, naar der blev agiteret og gjort noget for at bedre arbeidernes kaar.

Osvald Martinsen syntes ikke utvalget hadde gaat rigtig frem likeoverfor spikerverkets arbeidere ved avslutningen av overenskomsten i jernindustrien. Kravet fra arbeiderne der forelaa saavidt betids og tilstrækkelig præciseret, at det maatte kunne tages op og gjennomføres samtidig med de andres.

Rich. Hansen oplyste til Sundbye, at naturligvis arbeidet ogsaa forbundet med ved ledelsen av jernkonflikten. Men landssekretariatet hadde jo ledelsen og besluttet arbeidets gjenoptagelse. Man kan ikke, ialfald ikke et enkelt forbund, som er forholdsvis litet interesseret i en stor konflikt, gripe ind og handle paa egen haand. Med hensyn til Wiggens forespørsel fremholdt taleren, at han var enig i, at der ikke burde være klasseinndeling eller forskjellig mindsteløn for de samme arbeidere i landet. Arbeidet har som sagt samme værdi, hvor det end er utført. Men det er arbeidsgiverne som har tvunget denne klasseinndeling ind paa os. Dog er forskjellen paa timelønnen nu blit mindre end før. Og den skal bli mindre og mindre til forskjellen er op hørt. Angaaende grubeforhandlingerne saa vil der bli sørget for at komme til et resultat, saaledes at en eventuel opsigelse kan finde sted i juni. Det har været av betydning for os at forhindre, at arbeidsgiverne koblet bergverkerne sammen med jernkonflikten. Det lykkedes det os at forlindre. Nu er planen at koble bergverkerne og celluloseindustrien sammen. Vi er opmerksom paa det og skal ta vore forholdsregler. Naar Ole Berg sier, at jernbanearbeiderne ikke har anden fordel av forbundet end at betale kontingent, vil jeg oplyse, at en stor del av dem har tat arbeide ved kraftanlæggene, og der har vi da gjort ikke saa litet. Og ved de anlæg, hvor der er en god organisation blandt jernbanearbeiderne, som f. eks. ved Arendal—Aamlibanen, der er da ogsaa gjort temmelig meget. Men en god organisation maa til. Til Kalvaa vilde tal. si, at der fra sekretariatet ikke blev øvet pres for at faa jernoverenskomsten vedtat. Det kan ikke ansees for pres, at styret anbefaler et forslag. Da vil der altid være et slags pres tilstede. Forresten var det landssekretariatet og ikke arbeidsmandsforbundet som var ansvarlig for denne sak. Taleren replicerte videre til Amundsen og Førde angaaende forholdet i Narvik. Der var ingen ting vedtat som bandt arbeiderne deroppe. Det var ikke riktig at si noget saadant. Ellers var arbeiderne daarlig organiserte deroppe. Og vi kan ikke slaas der vi ikke har soldater. Til Helland og Levordsen vilde tal. si, at naar utvalget ikke kriticerte murarbeiderne i Bergen, burde ikke de kriticere utvalget, ti de har jo faat en overenskomst som de er tilfreds med. Kanske vil de ha skryt for at de er flinke gutter? (munterhet). Og det kan de faa. I anledning Sven

Olsens uttalelse bemerkede taleren, at der selvfølgelig bør gjøres noget for bryggeriarbeiderne i Drammen. Men de er daarlig organiserte derborte, og det maa bli anderledes før der kan gjøres noget.

Dysterud kunde ikke gaa med paa at ta anden del av sit forslag tilbake.

Alfr. Larsen spurte, om forbundets repræsentanter i sekretariatet hadde været med paa beslutningen om arbeidets gjenoptagelse i jernkonflikten før overenskomsten var vedtat? Telegrammet til Trondhjem om arbeidets gjenoptagelse kom som lyn fra klar himmel. Det het endog, at understøttelse ikke vilde bli utbetalt til dem, som negtet at gjenopta arbeidet.

Sethil: Noget saadant stod ikke i det telegram, som arbeidsmandsforbundet sendte til sine avdelinger. Det maa ha staat i metalarbeiderforbundets telegram til sine avdelinger.

Alfr. Larsen: Ja, der kan brukes mange diplomatiske knep, naar det kniper. Det kan godt hände det forholder sig som Sethil sier, men vore repræsentanter i sekretariatet har dog været med paa dette paabud om gjenoptagelse av arbeidet. Tilslut vil jeg spørre, hvorfor formanden ikke nævnte teglverksarbeiderne i Trondhjem i sin redegjørelse? Sethil er jo netop kommet derfra.

Sethil: Det gjælder „Nidaros“ teglverk?

Larsen: Ja.

Sethil: Den sak vedrører baade landsorganisationen og vort forbund. Det var 22 galiziere, som kom dit og tok arbeide for 6 kr. uken og kosten, likesom de hadde en 18 aars jente med sig som stelte for dem. Selve pointet i denne sak er, hvorvidt arbeiderne er lønnet saa daarlig, at der kan være tale om smudskonkurransen. Efter de undersøkelser taleren hadde anstillet, var det umulig at konstatere noget saadant. Der var heller ikke noget at si paa de fremmede arbeideres boligforhold. Efterat tal. reiste fra stedet, fik han høre at avdelingen deroppe hadde blokert teglverket. Da saken kom fore i hovedstyret besluttet det i henhold til min redegjørelse ikke at godkjende denne blokade. Det er hvad her er passeret i den sak.

Ole Berg: Det ser ut til, at vor ledelse er av den opfatning, at en industriavdeling i forbundet, jernbanearbeidernes, skal dø ut. Det maa ikke finde sted. For at faa en tilfredsstillende løsning av disse forhold, bør man overveie tanken om organisation efter industrier. Jernbanearbeiderne rekruteres fra mange hold, men væsentlig fra de bygder, hvor anlæggene besluttes lagt. Forbundet burde tre, fire aar i forveien begyndte agitationen i de bygder, hvor der skal anlægges jernbaner.

Bjerkman gav endel opplysninger fra forhandlingerne i jernindustrien. For Luossavaras vedkommende syntes man ikke at det vilde passe at faa en saadan mindsteløn, som man vilde ha indført i jernindustrien. Man forsøkte derfor at utskille arbeiderne her og ved de bedrifter, hvor forholdene var saa forskjellige, at det ikke passet at ta deres lønsforhold op under tariffbevægelse i jernindustrien. Med hensyn til resultatet av denne tariffbevægelse vilde tal. forøvrig si, at det var umulig at presse mer ut av arbeidsgiverne end man gjorde, særlig

naar man hadde stillingen i Danmark og Sverige for øie. Arbeidsgivernes taktik var jo at faa konflikt i de tre lande samtidig. Taleren gav derpaa endel oplysninger angaaende beslutningen om arbeidets gjenoptagelse. Arbeidsgiverne motsatte sig arbeidets gjenoptagelse straks, for overenskomsten var vedtat, men de gik med paa det efter press av mæglerne. Og arbeidernes forhandlere vilde svært gjerne faa denne ordning istand, for at arbeidsgiverne ikke skulde faa noget paaskud til til ikke at gjenindta folk, som de helst ikke vilde ha. Det var en fordel. Med hensyn til Kr.a spikerverk, saa kom det i en særstilling, fordi der ikke forelaa noget krav sammen med kravet fra arbeiderne i de andre bedrifter. Afgjørelsen maatte derfor utsættes for disse arbeideres vedkommende, og man kunde ikke motsætte sig arbeidets gjenoptagelse ogsaa her av hensyn til arbeiderne i de andre bedrifter. Spikerverkets arbeidere har ret til at føle sig brøstholdne, men der var disse hensyn at ta, og jeg tror, at der skal opnaaes bedre resultater for dem end der vilde være opnaadd, om deres krav var blit avgjort under den almindelige overenskomst.

Løgavlen syntes at Kalvaa ikke skulde rakke ned og komme med saadanne insinuationer mot jernbanearbeiderne, at de gik som halvtbetalende medlemmer og at de var daarlig organisert og ikke hadde reist krav. Hvis ikke foreningen hadde været saa svak og hat saa liten repræsentation paa landsmøtet, hadde man ikke vovet at komme med den slags. Synes man, at jernbanearbeiderne stiller for lite krav, skal der sandelig bli raadet paa det. Jeg trodde, sa tal., at da Kalvaa kom til vor avdeling — han gav sig ut for arbeider som vi — og vi mottok ham solidarisk, saa vilde han ha sympati for os; men det hørtes ikke ut til det.

Garmager: Man kan ikke forundre sig over, at arbeiderne vil ha sine kaar forbedret. Ledelsen optraadte korrekt derved, at den hindret at bergverks- og jernkonflikten blev slaat sammen. Ellers vil jeg for min avdeling, hyttearbeidernes paa Røros, gjøre opmerksom paa, nu da disse forhandlinger i bergverksindustrien føres, at vi hyttearbeidere arbeider med meget smaa lønninger — like ned til 24 øre timen er de.

Smedsmo forklarte forholdet med de krav, som jernbanearbeiderne hadde stillet. I anledning uttalelsen, at jernbanearbeiderne var daarlig organisert, vilde tal. oplyse at grunden hertil var, at jernbanearbeiderne til enhver tid rekrutertes av folk, som ingen forstaaelse har av organisationen. En anden væsentlig grund var den, at forbundet hadde ofret for litet av midler og interesse paa jernbanearbeiderne, saa disse blev forbundets stedbarn saa at si. Tal. fremholdt videre forskjellige forhold vedrørende jernbanearbeidernes stilling til forbundet.

Aarheim haabet, at utvalget vilde bringe Otta jernbanearbeiderforenings krav frem til en tilfredstillende løsning.

Kalvaa: Jeg protesterer mot, at jeg har nedrakket jernbanearbeiderne. Jeg har bare sagt, at de er daarlig organisert. Ellers vil jeg protestere mot den insinuation fra *Løgavlen*, at jeg ikke lenger er arbeider. Jeg kan konstatere, at jeg ikke har nogen anden stilling og at jeg ikke er noget andet end arbeider. Jeg sætter min ære i at være

arbeider. Og den, som vil ta fra mig arbeidernavnet, har jeg lyst at ta en holmgang med.

Rich. Hansen redegjorde for aarsakerne til de slette organisationsforhold blandt jernbanearbeiderne. I det sidste har det desuten været liten jernbanebygning, og mange arbeidere har gaat fra de offentlige jernbaneanlæg og over til private selskaper. Der har heller ikke været nogen krav før nu. Man sier, at de er stedbørn i forbundet. Men det sier alle avdelinger; de mener sig forfordelte allesammen. Dette er ikke berettiget. Hvem der end sitter i ledelsen, saa vil de altid føle det, ikke bare som en pligt, men som en stor glæde og tilfredsstillelse at kunne gjøre noget til forbedring av medlemmernes kaar uten hensyn til hvilken branche de hører til. Men det er klart, at der maa tas taktiske og andre hensyn, og at man ikke kan opta krav uten at der er betingelser tilstede for at faa dem frem. Tal. utviklet derpaa den taktik man maatte benytte overfor statsmyndighetene. Ellers vilde han uttale, at utvalget alltid har stillet sig velvillig til andragender om agitation fra anlægsarbeiderne. Men at begynde agitationen blandt dem, som muligens kan bli jernbanearbeidere, det magter man ikke; det faar landsorganisationen og partiet gjøre. Til *Garmager* bemerket tal., at ingen krav var mere berettiget end hyttearbeidernes paa Røros. Men selskapet sier det, at det ikke kan betale mer, ellers vil det bli nødt til at nedlægge driften, da den gaar saa daarlig. Naar det nu kommer til alvor, faar vi se, om det mener noget med dette. Tal. forklarte videre aarsaken til at konflikten ved Kr.a spikerverk ikke kunde endelig avsluttes sammen med jernkonflikten. Der var nemlig ting som maatte undersøkes nærmere hvorfor avgjørelsen maatte utsættes.

Hermed avsluttedes debatten om den muntlige beretning, som godkjendtes enstemmig.

Dysteruds forslags første del vedtoges enstemmig. Anden del vedtoges mot 3 st.

Forsikringskassen.

Der forelaa indstilling fra den igaar nedsatte komite, som skulde redigere § 18 angaaende forsikringsbidragene. Komiteen hadde delt sig i et flertal og et mindretal. Mindretallet sluttet sig til forretningsutvalgets forslag.

Komiteens indstilling lød:

„Komiteen har i henhold til de beslutninger som blev vedtat av landsmøtet 27. ds. formet forslag til § 18 i forbundets love.

Herunder har komiteen delt sig i et flertal paa 3 medlemmer og et mindretal paa 2 medlemmer.

Flertallets forslag.

§ 18.

- a. Kassens formaal er ved dødsfald at yde medlemmer eller deres efterlatte et forsikringsbidrag efter nærmere bestemte regler.
- b. Til dette formaals opnaaelse avsættes der av hvert inden forbundet avsat kontrolmärke 5 øre til forsikringskassen.

- c. Dør et medlem og medlemsbøkerne viser at det ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i minst 3 aar og opfyldt alle sine forpligtelser, utbetales der til hans hustru, uforsørgede barn eller andre slegtninge, hvem avdøde stod i forsørgelsespligt til, kr. 300.00. Har avdøde været medlem i 5 aar kr. 500.00. Har avdøde ingen paarørende som her nævnt, utbetales i begravelsesbidrag kr. 75.00.
- d. Dør et medlems hustru utbetales medlemmet straks kr. 100.00. Dette beløp blir at fratrekke det i litra c nævnte forsikringsbidrag. Forslaget er tiltraadt av Wiggen, Bergersen og Sethil.

Mindretallets forslag.

Mindretallet foreslaar som litra c følgende:

- c. Dør et medlem, og medlemsboken viser, at det ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i 3 aar og opfyldt sine forpligtelser, utbetales til medlemmets egtefælle, uforsørgede barn, forældre eller andre slegtninge som avdøde i levende live har forørgert kr. 300.00. Har avdøde været medlem i 5 aar kr. 500.00. Har avdøde ingen paarørende som her nævnt utbetales et begravelsesbidrag stort kr. 75 00. Forøvrig som flertallets forslag. Forslaget er tiltraadt av fru Johansen og Nils Jansen.

Blomkvist foreslog strøket ordet „uforsørgede“ foran „barn“ i det foreliggende forslag.

Helland foreslog:

„Dør et medlem og medlemsbøkerne viser at det ved sin død har været medlem av forbundet uavbrutt i 3 aar og opfyldt sine forpligtelser utbetales til medlemmets efterlatte egtefælle, forældre eller søskende“ o. s. v.

Blomkvists forslag vedtoges med stor majoritet.

Rjukanfoss arbeidsmandsforenings forslag for angjældende avsnits vedkommende forkastedes med stort flertal. Likeledes forslaget fra Skotfoss. Dernæst votertes over forretningsutvalgets forslag med den vedtagne av *Blomkvist* foreslaede ændring. Dette forslag vedtoges med stort flertal.

Votering bortfaldt derved over de andre forslag. Møtet hævedes kl. 6.50.

Møtet mandag 29. mai.

Dirigent: *Reiersen*.

Ved navneopropet var følgende fraværende: Knut Engelstad, A. Blomkvist, Ingebrigt Hansen, Tønnesen, J. Kjendsli, J. Friberg, J. Johansen og H. E. Engebrigtsen.

H. Engebrigtsen og Tønnesen møtte kl. 9.30 og Kjendsli kl. 12.20.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Olav Strøm foreslog:

„Møtet holder idag paa til kl. 3 avbrutt med 1/2 times frokost-pause kl. 1/2 12—12.“

Dette vedtoges enstemmig.

Kalvaa protesterte mot at der votertes, før man fik tid til at utale sig. Han var ikke for *Strøms* forslag.

Kjeldstali forespurgte, om forretningsutvalgets stilling til Rjukanfosforslaget om opprettelse av et storstreikfond.

Rich. Hansen: Ifjor kunde der ikke være tale om at realisere det. Igaar redegjorde *Sethil* for det; men hvis det skal behandles videre bør det trykkes, for at repræsentanterne kan sætte sig ind i det og forstaa dets hele rækkevidde.

Kjeldstali var fornøiet med at saken kom op under „Eventuelt“.

Alfr. Larsen: Er det bemerkninger fra revisionen, som ikke er forelagt landsmøtet?

Strøm: Det bør være et punkt „Eventuelt“, hvor alle disse spørsmål kan rettes.

Nicolai Hansen: Revisorerne har gjort bemerkninger, som godt kan oplæses for landsmøtet.

Dirigenten: Larsen kan læse dem i protokollen.

Alfr. Larsen: Vi skal huske, at der er uoverensstemmelser i regnskaperne som ikke er oplyst.

Nic. Hansen: Der er ikke uoverensstemmelse i regnskapet, men andre bemerkninger er gjort.

Evensen foreslog:

„Punkt 7 tages ikke under behandling“.

Efter en længere skarp debat forkastedes det med 61 st.

Distriksinndeling.

Der forelaa følgende forslag:

For Norsk arbeidsmandsforbunds regning ansættes fra 1. juli 1911 4 fastlønnede sekretærer, der faar hver sin virkekreds.

1. kreds: Nordland, Tromsø og Finmarkens amter, bopæl: Bodø eller Tromsø.

2. kreds: Nordre og søndre Trondhjems amt, samt av Hedemarkens amt den del, som falder nordenfor en ret linje fra Romsdals amts grænse mot Gudbrandsdalen til søndre grænse av Lille-elvdalens sogn og følgende denne til grænsen mot Sverige. Bopæl: Trondhjem.

3. kreds: Nordre og søndre Bergenhus amt, Stavanger amt, Lister og Manda's amt, Nedenes og Bratsbergs amter. Bopæl: Stavanger eller Kristiansand.

4. kreds. Jarlsberg og Larviks amt, Buskeruds amt, Akershus, Kristians og Smaalenenes amter, samt den del av Hedemarkens amt, sem ikke er medtat 2. kreds. Bopæl: Kristiania.

Kristiania by administreres fra hovedkontoret.

Narvik arbeiderforening.

Der ansættes en fast sekretær for Trondhjemsdistrikterne med sæte i Trondhjem. Hommelviks arbeidsmandsforening.

Førde anbefalte Narviks-forslaget. Forslag om distriktsinndeling har været nøie drøftet før, naar det blev nedvotert skyldes det meget, at man var i tvil om hvorledes ordningen vilde bli i administrativ og økonomisk henseende. Man frygtet for at sekretærene skulde bli bare agitatorer og ikke forhandlere. Mot 7 distrikter foreslaar vi nu 4. Det blir ikke en dyrere ordning end nu. Sekretærene kan besørge al agitation. Og forhandlingsmetoden kan ændres og føres mer i distrikterne. En praktisk mand i organisationen kan her veilede foreningen, saa man gaar planmessig frem. Taleren polemiserde dernæst mot indvendingerne fra forrige landsmøte. Jeg har allerede nævnt at det ikke blir dyrere. Ser man hvad sekretæren i Nordland har utrettet og hvad der er indløpet i forbundet fra Nordland, kan man gjøre sig op en mening. Nordland har ikke hat mange konflikter, men har baaret byrderne med mange lange konflikter sydpaa.

Man trodde dernæst, at distriktsinndelingen vilde lede til splittelse. Taleren mindet da bare om de mange rivninger som nu stadig var oppe. Taleren citerte tilslut den danske gjæst, Jens Larsens anbefaling av distriktsinndeling paa forrige landsmøte. Det er fra arbeidsgiverforeningens side mer og mer søkt at faa forhandlingerne for hovedorganisationerne i Kristiania, og den mener selvfølgelig at profitere paa det. Først bør man diskutere princippet distriktsinndeling, før det kastes ind særforslag om en speciel ordning.

Schanke: Skulde gjerne være med paa distriktsinndelingen, hvis man kunde faa nogen mer myndighet, men da maatte der i tilfælde først foretas lovforandringer.

Bratvold mente at denne sak ikke var en speciel fordel for nogen enkelt. Det er ikke et Nordlandsspørsmål. Vi er alle like interessert i organisationens vekst nordpaa som sydpaa. Lokalpatriotismen var taleren en motstander av. For en sekretær i Nordland kunde taleren stemme; men *Førde* burde bevise, at indtægterne fra Nordland er øket utover utgifterne. Ved en distriktsinndeling vil man heller ikke faa en mand, som er fagmand paa alle omraader.

Løgavlen forbeholdt sig at fremsætte et andet forslag, hvis Narvikforslaget nedvotertes. Medlemstallet i Nordland er steget efterat *Karlgren* kom der.

Søvik ønsket gjerne en redegjørelse fra Danmark om, hvad distriktsformanden gjør. Er han formand i et distriktsstyre kunde der være noget som talte for ordningen. Taleren trodde det endnu var for tidlig at gaa til distriktsinndeling. Separationslysterne gjør, at vi ikke vet, hvorledes forbundet vil se ut om nogle aar. Vi har spørsmålet om industriforbund og lokale samorganisationer oppe. Det er da meningsløst at ha en sekretær for Sydlandet. Det maa da forretningsutvalget kunne klare. Saken bør ialfald utsættes endnu en tid. Bedre at vente end at forhaste sig.

Nylander: Igaar diskuterte vi hvad vi skulde ha efter døden, men det ser ut til, at det vi skal faa i levende live blir lite. Gaar

ikke Narvikforslaget igjennem, bør vi ialfald ha en sekretær i Nordland. Taleren foreslog:

„For Norsk arbeidsmandsforbunds regning ansættes fra 1. juli 1911 en fastlønnet sekretær for Nordland, Tromsø og Finmarkens amter med bopæl i Bodø eller Tromsø.“

Dirigenten refererte følgende forslag fra *Rich. Hansen*:

„Sekretærposten paa Nordland bibeholdes. Den fornødne hjælp til agitation og forhandling i de øvrige distrikter antas i de tilfælder, hvor det trænges, av forretningsutvalget og hovedstyret.“

Rich. Hansen: Nylander kan ta sit forslag tilbake for talerens. Ogsaa dette var forsaavidt overflødig som beretningen med *Karlgrens* ansættelse var godkjendt. Narvikforslaget nu er noget andet end det forslag om distriktsinndeling, som sidst forelaa paa landsmøtet i 1908. De reisende sekretærer vil bli like kostbar som nordpaa. De vil bli hovedsagelig agitatorer. Men har man hørt en taler 2—3 gange vil man ha en ny. Det var beklagelig at det forslag til en hel nyordning, som forelaa paa forrige landsmøte, blev nedvotert; det tok sigte paa en fast kredsorganisation, som selv valgte, kontrollerte og hadde bestemmelsen over sin mand. Men det som nu foreslaaes er noget andet.

Remseth anbefalte *Rich. Hansens* forslag. Tal. nævnte eksempel paa, at medlemsantallet paa *Bosmo* var steget.

Karlgren følte det som sin pligt at uttale sig, da han hadde været forsøksobjekt iaar. I mange konflikttilfælder beror det paa tiden; et tilfælde paa *Salsbruket*, hvor taleren var kommet tilstede paa en dags varsel, viste dette. I agitationen kan ofte de smaa ting virke like meget som de store. I *Bosmo* var 1 organisert og 7 uorganisert. Ved talerens formidling maatte alle de uorganiserte gaa. En stiger forlangtes fjernet fra *Birtavarra*, men skrivelsen hvilte paa et feilagtig grundlag og blev ikke avsendt. Var den sak ikke undersøkt paa stedet, kunde man faat en lang konflikt. Hyttearbeiderne fik spiseværelse og 8-timersdag samtidig, saa reisen var ikke forgjæves.

Løgavlen: Da han forstod stemningen slik, at Narvikforslaget blev nedvotert, hadde han været med paa et kompromisforslag. Faar vi vort krav oppfylt, vil det bli det bedste forhold, og vi skal gjøre alt for at den nuværende misnøie legger sig.

Dirigenten refererte forslaget:

Landsmøtet vælger en sekretær til at vareta anlægsarbeidernes tarif og organisationsforhold i almindelighet, men jernbanearbeidernes i særdeleshet.

Endvidere vælger landsmøtet en komite paa 3 medlemmer til at utrede funksjonærspørsmålet ved hovedkontoret og i distrikterne og fremlægge resultatet paa neste landsmøte.

Indtil da beholdes de nuværende funksjonærstillinger, sekretærstillingen i Nordland indbefattet.

R. Aarheim. Løgavlen. Ivar Smedsmo.

Der sattes strek for de indtegnede talere efter forslag av *Aug. Andersen*.

Tønnesen: Sidst fik forretningsutvalget bemyndigelse til at ansætte den nødvendige hjælp, og Karlgren er ansat i Nordland, hvor man ønsker at beholde ham. Det var godt forstaaelig. Men taleren var forbauset over jernbanearbeidernes krav. Var de mer spredt utover landet end papir- og cellulosearbeiderne, eller var de ikke like saa godt organiserte og like saa dygtige og kundskapsrike? Distriktsinddelingen maatte taleren advare mot.

Syvvertsen var enig i, at hvis det forslag som sidst forelaa var blit vedtat i sin helhet, vilde det været til fordel for forbundet. Men dette forslag, som idag foreligger, kunde ikke taleren anbefale, da der ingen underbygning var for det og heller ingen kontrol med de som blev ansat.

Førde: Organisationen er gaat tilbake mange steder i landet, men i Nordland er den gaat frem, og mange som var gaat ut av organisationen, er kommet tilbake i Nordland. Det talte til fordel for Narvikforslaget. Forslaget sidst blev nedvoteret netop fordi det var for utførlig; vi mente, at dette nu var enklere. Alt som anførtes til fordel for forretningsutvalgets forslag sidst kan tages til indtægt for Narvikforslaget. Det gir lettere adgang til kontrol. Kritik over ledelsen er ikke saa sterk herfra Østlandet som fra Vestland og Nordland. Det vil bli bedre naar vi faar distriktsinddelingen.

Strøm: Ogsaa Narvikforslaget er for omfattende. En paa Nordland og en paa Vestlandet, en tanke som var oppe i Bergen i 1902, kunde taleren dog stemt for. Men vi maa møte hinanden paa halvveien, og taleren maatte derfor varmt anbefale Løgavlens med fleres forslag. Anlægsarbeiderne er noget særskilt, fordi de har staten som arbeidsgiver, og de fører en nomadiserende tilværelse. Og det er dem som har stiftet forbundet. Taleren anbefalte forretningsutvalget at ta sig av vei- og jernbanearbeidernes krav. Hvad staten gjør har betydning for hele arbeiderklassen.

Bratvold hadde sagt, at han vilde stemme for sekretæren i Nordland. Til Strøm vilde taleren si, at han kunde ære banebryterne, men privilegier vilde han ikke vite noget av. De anlægsarbeidere som idag er i forbundet er forresten ikke bare stifterne. Punkt 2, 3 og 4 av Narvikforslaget bør utgaa.

Rich. Hansen skjønte ikke hvorfor nordlendingerne vilde paatvinge sørlandet sekretærer her og der. De har vel trodd, at fik sørlandet sine, fik de beholde sin nordpaa. Men denne sidste vil de være sikker paa at beholde, og sørpaa er det ikke noget krav om sekretær. Til Løgavlens forslag kan der tas hensyn naar vi vælger sekretærer.

Halvorsen fandt det overflødig med de mange sekretærer, men skulde stemme for en paa Nordland. Efter forslaget 1908 nedvoterter, var der ikke reist mer krav om distriktsinddeling paa talerens kanter. Anbefalte Rich. Hansens forslag. Taleren kunde endnu ikke si hvad stilling han vilde ta til sidste passus i Løgavlens forslag.

Dysterud mente ikke vi hadde mænd til disse poster. Men Nord-

landsposten bør bibeholdes. Løgavlens forslag er fuldt berettiget. Vi vil da faa mindre tilgang av streikbrytere, der hvor organisationen er ny.

Wiggen: Hadde det været bestemt reglement for disse sekretærer, og det de skal gjøre og hvilken myndighet de skal ha i forhandlinger f. eks., kunde Narvikforslaget været noget at tænke paa, men taleren maatte anbefale Nylanders forslag og sidste del av Løgavlens forslag. Men første del av det, nemlig en speciel jernbanesekretær var taleren mot.

Aug. Andersen: Der er ikke opstukket linjer for sekretærerne. Forbundet er gaat tilbake i medlemstal og nu er der dannet eget forbund av høvleriarbeiderne. Arbeidet skulde dermed være lettet.

Søvik kunde ikke stemme for Rich. Hansens forslag. Han kunde aldrig som sidste landsmøte nedvotere et princip og efterpaa gi styret frie hænder.

Sven Olsen hadde nu hørt, at nordlendingerne var saa vel fornøiet med sekretæren, og dette stillet talerens kritik over regnskaperne i et litt andet lys. Saalænge sydlandet ikke gjør krav paa sekretærer kan man la være at ansætte dem. Agitation kan vi faa uten disse fastlønnede karer. Skriftlig agitation maa det drives mer med, og hver mand skal være agitator.

Gudmundsen hadde i 1908 stemt for distriktsinddelingen og den faldt, men med en sterk minoritet. Det var derfor ret og naturlig at saken kom op igjen. Tal. var dog ikke fornøiet med Narvikforslaget, det rummet for lite. Men Karlgrens ansættelse i Nordland viser at man har tat et skridt i den rigtige retning, og tal. vilde gaa et skridt til. Det 2. og 3. punkt i Narvikforslaget vilde tal. stemme for, men 4. punkt var tal. imot. Sidste del i Løgavlens forslag kunde tal. stemme for, men ikke første del. Det er en underkjendelse av forbundets arbejde for anlægsarbeiderne. Og det er uberettiget at dele forbundet i grupper. En mand for hver gruppe vil ha det samme vidstrakte land at reise over som funktionærene nu.

Strøm fremsatte følgende forslag:

„Forbundets gamle agitator H. Berntsen gives adgang til møtet med forslag og taleret.“

Olav Strøm. Ingv. Løgavlen. Nylander. H. Stuedahl. A. K. Sundt. Amundsen. Ole A. Berg. E. Dysterud.

Det vedtoges med akklamation.

Rich. Hansen: Skal det forslag, som av Strøm fremsat og nu vedtat, være en klander mot nogen, faar denne rettes mot hr. Berntsen, for der er ingen, som har negtet ham adgang.

Man tok derpaa en halv times pause.

Tønnesen anmodet om at landsmøtets deltagere maatte bli fotografert paa Malmøkalven.

Fjeld: Det er intet iveien herfor fra arrangementskomiteens side. Det vedtoges.

A. K. Sundt forlangte ordet i anledning Rich. Hansens forslag; det utvider rammen for forretningsutvalgets magt. Tal. sluttet sig til Wiggen og vilde stemme for Nylanders forslag med tillægget fra Løgavlens med fleres forslag.

Bolsnæs: Jeg tror ikke det er vanskelig at bevise for Bratvold at forbundets indtægter har vokset siden Karlgren begyndte paa Nordland. Det synes jeg maa være soleklart, at naar medlemsantallet vokser, maa der ogsaa bli indtægter. Naar man ser paa hvor bra medlemsantallet i det nordlige har vokset siden sekretærposten blev oprettet, er jeg av den formening, at naar medlemsantallet vokser, maa ogsaa indtægterne vokse. Og hvad fremgangen angaar i organisationen kan jeg bare nævne den afdeling som jeg repræsenterer. Jeg sier ikke formeget, om jeg sier at medlemsantallet har vokset det 3-dobbelte siden Karlgren kom paa Nordland. Tror derfor at hr. Karlgren maa ha stor tak for det frugtbringende arbeide som av ham er utført paa Nordland.

Evensen: Hvorfor har Narvik villet paatvinge sydlandet sekretærer?

R. Aarheim anbefalte sit og Løgavlens forslag. Jernbanearbeidernes krav er fuldt berettiget.

Helland holdt fremdeles paa distriktsinddeling, trods Narvikforslaget ikke tiltalte tal. Faar vi ikke mere hjelp i organisationsarbeidet gaar det galt. Vi ser hvor godt det er gaat i Nordland. Paa vestlandet er meget udyrket mark. Noget andragende er vistnok ikke kommet; det er dog vedtat av avdelingene, men ved en ekspeditionsfeil er det ikke sendt. Se paa regnskaperne om vi ikke trenger en forbedring. De stedlige styrer magter ikke saa meget.

Bratvold: Ingen betviler, at jernbanearbeiderne har gjort meget, men det er ikke en gave eller erstatning herfor de vi ha. Spørsmålet er om en speciel mand for dem vil være nyttig, og det trodde ikke taleren. Forbundets tilbakegang skyldes ikke, at vi ikke har distriktschefer. Vi hadde dem ikke heller under forbundets oplomstring i 1906 og 1907. Til Balsnæs svarte taleren, at han kun hadde holdt sig til de forelagte regnskaper.

L. Tørres: Distriktsinddeling er krævet av hensyn til avslutning av konflikter. Men vi kommer ikke derved bort fra, at arbeidsgiverforeningen vil gripe ind fra Kristiania. Vi faar ikke en mand paa hvert sted ved at ansætte 4 sekretærer.

Alfr. Larsen forundret sig over, at Narvik kom tilbake med dette forslag, og taleren maatte ogsaa tale mot Hommelviks forslag. I Trondhjem var man begyndt med en samorganisation. Det er veien. Taleren advarte mot Rich. Hansens forslag.

Dysterud henstillet til Løgavlen at ta første del av sit forslag tilbake til punktet agitation.

Osk. Johansen: Dette blir formange fastlønnede funktionærer. Ingen har kritiseret sekretæren fra Nordland.

Engbrigtsen: Sekretærposten paa Nordland bør vi opretholde. Taleren anbefalte Rich. Hansen paa det bedste.

Førde: Vi vil ikke paatvinge nogen sydpaa sekretærer som man ikke vil ha, men er man saa klar over det sidste, forstod ikke taleren, hvorfor man reiste en saa sterk debat. Motstanderne har ikke holdt sig til realiteten.

Løgavlen tok forslaget første avsnit tilbake. Grunden hertil be-

høvde han ikke oplyse. Det var taktiske hensyn. Vi kommer senere paa dagsordenen tilbake til det. 2. og 3. avsnit fastholdt han derimot.

Det votertes først over Rich. Hansens forslag første punktum, det vedtoges.

Ved navneprop forkastedes Narvikforslaget med 92 mot 25 st.

De 92 var: Lauilo, Sandnes, Garmåger, Syvertsen, O. Ekenæs, Albin Klausen, R. Blom, Oskar Johansen, avd. 22, Kirkhus, Alex. Olsen, Myren, Lars Andersen, M. Nynæs, Smedsmo, M. Magnussen, Ole Berg, E. Reiersen, Egeland, Sundby, Stuedal, Dysterud, Kr. Karl- sen, Bratvold, M. Kristiansen, Alb. Larsen, Aug. Andersen, Edv. Eriksen, Domaas, Gustav Johansen, Gudmund Pedersen, A. Hobberstad, Halvor Thorsen, Nordby, Sætherbraaten, Osvald Martinsen, H. Fredriksen, H. Pedersen, Holt, Thon, Schanke, Kjeldstali, Andreas Hansen, Hamang, Aas, Brekke, H. Evensen, Herman Hansen, Aksel Jakobsen, E. Søvik, fru Johansen, H. Torkildsen, N. Jansen, Karl Karlson, Joh. Olsen, Hans Hansen, Solhaug, O. Kristensen, Halvor Steinmoen, Sven Olsen, Th. Tollefsen, Tønnesen, Simen Jensen, J. Kjendsli, Heggen, Vilh. Hansen, Forshaug, A. Moan, Moljord, S. Mathisen, Karl Olsen, Wiggen, fru Pihl, Sjøberg, P. Moan, B. Halvorsen, Wiig, Eikefjord, Hovelsen, Alfred Larsen, Løgavlen, A. K. Sundt, Borkholm, Nicolai Hansen, Rich. Hansen, Kr. Tørres, Sethil, Fjeld, Engbrigtsen, Lars Tørres, Th. Weber, Johs. Bergesen og Joh. L. Andersen.

De 25 var: Hans Olsen, Bakkehaug, Sjur Kvammen, A. Førde, Aulie, Levordsen, Remseth, Aarheim, Reinh. Olsen, fru Anna Olsen, Nylander, Oskar Johansen, avd. 186, Stien, Balsnes, Marken, Opbrandt, K. J. Pedersen, Kvello, Indseth, Anna Pleym, O. K. Sundt, Kalvaa, O. Amundsen, Helland og Gudmundsen.

Fraværende var: Engelstad, Lundgren, Hans Eriksen, Moeskau, Tømte, Blomqvist, Ing. Hansen, O. K. Moen, Sandstrøm, Friberg, J. Johansen, O. Strøm og B. Eriksen.

Rich. Hansens forslag anden del vedtoges derpaa med stort flertal. Løgavlens forslag vedtoges likeledes efter at han ogsaa hadde strøket det sidste avsnit.

Dirigenten: Næste punkt paa dagsordenen er: Forskjellige forhold ved administrationen.

Løgavlen: Skal vi ikke vælge komiteen.

Rich. Hansen: Naar vi har en valgkomite faar den komme med indstilling.

Løgavlen: Ja, men taleren vilde da be om, at der toges hensyn til de forskjellige landsdele.

Sethil: „Forskjellige forhold ved administrationen“ er kommet med ved en inkurie. Det er et andragende om mer agitation og om at faa et medlem i hovedstyret fra Buskerud. Begge dele vil faa sin behandling senere i dagsordenen.

Hobberstad viste ikke om det ikke passet at fremsætte et forslag om de stedlige styrer. De er bevilget flere tusen kroner, men har ikke avlagt regnskap.

Rich. Hansen: De stedlige styrer skal avgi regnskap og beretning. Hovedstyret har besluttet det.

Hobberstad hadde intet hørt om de stedlige styrer i denne retning og de maatte ha overset beslutningen; saa det er paakrævet at faa dette fastslaaet i lovs form.

Til dagsordenens punkt VIII

forelaa følgende forlag:

§ 3.

Litr. a. Til fremme av forbundets formaal indbetaler avdelingerne av hvert medlems ydede ukekontingent til hovedkassen 45 øre for heltbetalende og 28 øre for halvtbetalende medlemmer.

„ b. Denne kontingent fordeles saaledes:

Heltbetalende:	Til forbundskassen	pr. uke	40 øre.
„	„ forsikringskassen	„	5 „
Halvtbetalende:	„ forbundskassen	„	23 „
„	„ forsikringskassen	„	5 „

Murarbeidernes forening, Bergen.

§ 3.

a. Til fremme av forbundets formaal indbetaler avdelingerne av hvert medlems ydede ukekontingent til hovedkassen 45 øre for helt- og 28 øre for halvtbetalende medlemmer.

b. Denne kontingent fordeles saaledes:

Heltbetalende	til forbundskassen	pr. uke	35 øre.
„	„ forsikringskassen	„	5 „
„	„ reservefondet	„	5 „
Halvtbetalende	„ forbundskassen	„	20 „
„	„ forsikringskassen	„	5 „
„	„ reservefondet	„	3 „

Murarbeidernes forening, Trondhjem.

Foreningen gir for forslaget følgende begrundelse:

Kontingenten til forbundskassen forhøies med 10 øre pr. uke og medlem for helt- og 5 øre for halvtbetalende foreninger. Av denne kontingentforhøielse avskrives 5 øre for helt- og 3 øre for halvtbetalende medlemmer til et reservefond.

Reservefondet kan kun anvendes under større konflikter hvorunder forbundet ved hjelp av sine ordinære og ekstraordinære inntægter ikke magter at utbetale den i lovene fastsatte understøttelse.

Til forbundskassen avskrives 5 øre pr. uke og medlem for heltbetalende og 2 øre for halvtbetalende foreninger til fordel for en høiere understøttelse under konflikter.

Kontingenten forhøies til 50 øre pr. uke. Understøttelsen under konflikter forhøies til kr. 10.00 for enkelt person og kr. 12.00 for mand og kone; siden stigende med kr. 1.00 for hvert barn.

Løkkens grubearbeiderforening.

§ 3.

a. Til fremme av forbundets formaal indbetaler avdelingerne av hvert medlems ydede ukekontingent til hovedkassen 40 øre for helt- og 20 øre for halvtbetalende medlemmer.

b. Denne kontingent fordeles saaledes:

Heltbetalende	til forbundskassen	pr. uke	30 øre.
„	„ forsikringskassen	„	10 „
Halvtbetalende	„ forbundskassen	„	15 „
„	„ forsikringskassen	„	5 „

§ 6.

Foreninger, der rykker op fra halvtbetalende til heltbetalende erholder ret som heltbetalende efter 1. maanedts indsendt kontingent.

Arbeidsmandsforeningen „Samhold“, Sarpsborg.

Der foreslaaes:

At der utlignes en ekstrakontingent stor kr. 0 50 pr. maaned, og at landsmøtet opsætter en lov om, hvorledes streikekassen skal anvendes i tilfælde av streik eller lockout. Fagerlid arbeiderforening.

Simen Jensen foreslog:

„Landsmøtet finder fortiden ikke at kunne gaa med paa noget forslag som gaar ut paa kontingentforhøielse.“

Levordsen anbefalte kontingentforhøielse, men kunde gaa over til Trondhjemsforslaget.

Schanke anbefalte Trondhjemsforslaget, som han fandt unødig at motivere.

Bratvold: Med en saa liten kontingent som vi har kan vi ikke utføre noget effektivt. Hver gang landsorganisationen utligner ekstrakontingent har forbundet intet at ta av. Forretningsutvalget burde foreslaaet en forhøielse av kontingenten nogenlunde svarende til ekstrautligningerne. Enhver ekstrautligning kan selvfølgelig ikke helt utelukkes; men bedst var det om man kunde tat det store sprang og forhøie kontingenten saa høit, at man undgik ekstrakontingent. Tal. anbefalte forslaget fra murarbeiderne i Bergen. Kontingenten er vort vort bedste kampfremiddel, og den er forholdsvis liten i vort forbund.

Marken kunde slutte sig til hvad *Bratvold* hadde sagt.

Syvertsen kunde personlig godt være med paa og forhøie kontingenten; men skal vi faa med alle de organisationsmulige, maa vi ikke gjøre det. Tal. var paalagt at stemme mot og trodde ikke i nær fremtid at ekstrakontingenten vilde bli undgaat, selv om man gik til en radikal forhøielse av kontingenten.

Levordsen hadde ikke fundet at en stor kontingent var til svækkelse av organisationen.

Alb. Larsen: Ekstrakontingenten er besværlig og vi bør gjøre alt for at undgaa. Tal. støttet kontingentforhøielsen.

Tønnesen fraraadet kontingentforhøielse. Selv om vi vedtar den, faar vi ekstrakontingent.

Helland: En kontingentforhøielse vil styrke vort forbund. Nu

er 30 øre ikke avskrækkende, og selv om man vedtar forslaget fra murarbeiderne i Bergen kommer vi ikke op i mer end 45 øre. Enhver ekstrakontingent er derimot et haardt slag og maa mest mulig forebygges. Den forening som foreslaar forhøielse her har 70 øre i ukekontingent selv, men har allikevel fundet det nødvendig at foreta forhøielse. De forbund, der har høiest kontingent, er sterkest.

Løgavlen: Kontingenten maa bli høiere; derved sikrer man sig mot de store ulemper med ekstrakontingenten overfor nyorganiserte. Selv skulde han gjerne betale 50 øre, men hadde ikke mandat til at stemme for det og holdt mest paa Bergensforslaget.

Aug. Andersen fandt ikke denne lange debat nødvendig. Talvilde stemme mot enhver kontingentforhøielse.

Søvik: Uviljen mot ekstrakontingent er ikke bare vrangvilje eller mangel paa solidaritet. Ekstrakontingenten betyr en sterk innskærkning i vort levesæt og lægger agitationen vanskeligheter iveien. Agitatoren taler selvfølgelig først og fremst om den ordinære kontingent og blir staaende som en skronemaker, naar ekstrakontingenten kommer. Saalænge forretningsutvalget har ret til at utligne ekstrakontingent — 1 krone om uken om det vil — kunde tal. ikke stemme for kontingenten.

trodde de svake i organisationen vilde knurre mer mot en forhøielse av kontingenten end mot en ekstrakontingent. Den sidste slipper vi ikke om vi forhøier kontingenten.

Der sattes strek for de indtegnede talere.

Gustav Johansen kunde ikke stemme for forhøielse av kontingenten av hensyn til de mange som har daarlig løn. Vi har partikontingent og aviskontingent o. s. v., og det blir tilsammen ikke saa lite i aarets løp. I talerens branche er allerede tale om at danne eget forbund paa grund av forslaget om kontingentforhøielse, som han fandt halsbrækkende.

Gudm. Pedersen var enig i, at det var godt at ha høi kontingent, men alle de som staar utenfor foreningen, og som er de værste under en konflikt, har ikke den forstaaelse. De andre forbund som har høiere kontingent har ogsaa en række kasser som vi ikke har. I talerens forening betaltes 75 øre, men da hadde man en sykekasse, og nu vilde man vel ogsaa ta op en arbeidsledighetskasse paa egen haand. Han maatte derfor stemme mot kontingentforhøielse. Hvad hjelper en sterk kasse, naar vi har de fleste utenfor foreningen?

Schanke: De som klager over kontingentforhøielse har ikke forstaaelse av organisationen. Av hensyn til streikeunderstøttelsen er kontingentforhøielsen foreslaaet baade i Bergen og Trondhjem. Vi faar lite paa vore tillidsmænd, at de ikke utligner ekstrakontingent i utide.

Kalvaa: Erfaring hadde lært taleren, at en liten kontingent ikke var et gode. Mange kommer ikke med, selv om vi bestemte 10 øres kontingent. De som undskylder sig overfor en 35 øres kontingent, vilde ogsaa undskylde sig om kontingenten var mindre. Taleren stemte for kontingentforhøielse under forutsætning av at understøttelsen under streik og lockout blev forhøiet. Under lovene kan vi forhøie satsen for halvtbetalende fra kr. 2.00 til kr. 2.25. 10 øre uken vil utgjøre 100,000 kr. om aaret. Ekstrakontingenten opriver foreningerne.

Alex. Olsen: I min forening er ingen sympati for kontingentforhøielse og han maatte stemme mot. Vi vil faa store vanskeligheter med at faa medlemmer, naar vi forhøier kontingenten. Mange steder har man ogsaa begyndt at skrue op avdelingskontingentene.

Kjeldstali anbefalte kontingentforhøielse. Jo større kontingent des mægtigere er vi. En kamporganisation maa ha gode krigskasser.

Moan anbefalte 50 øre i kontingent. Under streik og lockout er understøttelsen nu saa lav, at den ikke er at leve av.

Stuedals forening var mot kontingentforhøielse, men forretningsutvalget burde uttale sig.

Osk. Johansen: Man maa ta hensyn til lønningerne i de forskjellige brancher inden forbundet. Særlig er man underernæret i tekstilindustrien. Vi risikerer 2 og 3 dages innskærkning i uken og har 31 øre timen. Taleren sluttet sig til Tønnesen. Ved Hjula var der følgende arbeidsinskærkning i 1904: 31 uker, 1905: 21 uker, 1906: 6 uker, 1907 og 1908 ingen, 1909: 19 uker, 1910: 23 uker og i 1911 allerede 1 uke. Ved Nydalen var arbeidsinskærkningerne: 1903: 85 dage, 1904: 75, 1905: 50, 1906: 17, 1907: 10, 1908: 19, 1909: 26, 1910: 43 og 1911: 14 dage. Det er tilsammen over 1000 kr.

J. Eikefjord fremholdt de andre bidrag man maatte yde til pressen o. s. v. og maatte advare mot kontingentforhøielse.

Fru Pihl var ogsaa mot kontingentforhøielse; nu faar vi sykeforsikringen ogsaa, og skal vi tænke paa at faa den store masse uorganiserte kvinder — som vi ialfald har paa Vestlandet — med os, saa maa man være varsomme her.

Sven Olsen sluttet sig til Bergens murarbeideres forenings forslag.

Bratvold: Alle paaberoper sig, at forstaaelsen blandt de mange medlemmer er liten, mens de selv erklærer, at de gjerne skulde betale høiere kontingent; men man skaper ikke forstaaelse for organisationen ved at agitere med lav kontingent. Her er talt om at stifte nyt forbund av hensyn til kontingenten. Det skræmmer ingen. Kanske det nye forbund ikke skal ha kontingent? Et litet forbund trenger vel større kontingent end et stort. De som ikke har kontingenten at skyldes paa, skylder paa, at det strider mot deres religion o. s. v. Det er uberettiget at fremstille sig som dem der ofrer noget. Enhver maa staa i organisationen for sin egen skyld.

R. Blom betvilte, at kontingentforhøielsen vilde utelukke ekstrakontingenten, og vi maa ta hensyn til de mange forstaaelsesløse.

Laubo var paalagt av sin forening ikke at stemme for kontingentforhøielse. Solidariteten er tilstede allikevel. Det har tal.s forening bevist. Man maa engang sette en grænse og ikke si som han der kjørte garstaur: „klarar du den stauren, saa klarar du en til“ o. s. v. Ekstrakontingent faar vi likevel.

Tollefsen fremholdt at hvis man satte avdelingskontingen høiere saa hadde man derved anledning til at betale ut til ekstrakontingent. Taleren kunde ikke stemme for kontingentforhøielse til forbundet.

Kr. Karlson: Alle var enig i, at kontingentforhøielse var ønskelig, men endel er paalagt at stemme og arbeide imot. Der er ikke tilstrækkelig bevis for, at medlemmer gaar ut av foreningen for 5 øres

kontingentpaalæg. Taleren forstod ikke, at der ikke vilde bli mindre ekstrakontingent naar kontingenten forhøies. Er det paa den maate pengene forvaltes? Ekstrakontingenten nu falder ofte meget ubeleilig, som f. eks. sidst, da den begyndte paaskeaften. Den bør ogsaa helst utlignes saa betids, at man kan klare sig med 50 øre. I utsigt til at faa forhøiet streikeunderstøttelsen stemte taleren for kontingentforhøielse.

Nils Jansen stemte mot kontingentforhøielse, fordi man maa ta hensyn til de der hadde daarlig betaling.

Remseth vilde, hvis han fik støtte, foreslaa en komite nedsat. Ekstrakontingent behøver vi ikke være ræd; da staar vi jo som regel foran en stor konflikt. Vi taper like mange medlemmer med høi kontingent.

Wiggen foreslog 5 minutters taletid. Det vedtoges.

Møtet hævedes kl. 3 præcis.

Utflugt til Malmøkalven.

Mandag eftermiddag reiste landsmøtets repræsentanter og gjester med damer til det naturskjønne sted Malmøkalven i Kr.a-fjorden, hvor til dampbaate avgik kl. 5 og 5.30. Efterat man hadde beset sig paa øen og faat nogle forfriskninger, mens endel repræsentanter tok et velgjørende bad, blev landsmøtets deltagere fotograferet. Derpaa indtoges et velsmakende maaltid ved de vakkert dækkede borde paa den aapne veranda og ute i haven under de skyggefulde trær. Der servertes avkokt laks og skinkestek.

Ved bordet ønsket *Rich. Hansen* velkommen og holdt siden en tale for gjæsterne.

Syvertsen fra Moss utbragte et leve for den internationale arbeiderbevægelse, og *Jens Larsen* fra Danmark utbragte et leve for Norsk arbeidsmandsforbund. Videre holdtes taler av *Reiersen* for forbundsstyret, av *Bergersen*, *Tønnesen* m. fl.

Efter bordet indtoges kaffe.

Skuespiller *Lerdahl* underholdt gjæsterne med viser og historier som satte lattermusklerne i bevegelse. Desuten sang Sagenes arbeidersamfunds sangforening en række sange som høstet sterkt bifald.

Ut paa aftenen spiltes op til dans, og man fortsatte det hyggelige og kameratslige samvær til langt paa nat. Den hele utflugt var fra først til sidst et helt igjennem vellykket og stemningsfuldt arrangement som sent vil glemmes av de mange deltagere.

Arrangementskomiteen bestod av *Bjerkmann*, *Fjeld* og *Eriksen*, og der raadet kun en mening om at de med hæder hadde skilt sig fra sit hverv.

Der indløp under festen følgende telegram:

Tillykke med møtet og festen
og alting forresten;
ta for jer av retterne,
en hilsen fra

Protokolsætterne.

Formiddagsmøte tirsdag 30. mai.

Dirigent: *Moeskau.*

Ved navneopropet var følgende fraværende: *Smedsrud*, *Ole A. Berg*, *Reinh. Olsen*, *Anton Blomkvist*, *Herman Hansen*, *Nylander*, *Sven Olsen*, *J. Johansen*, *Eikefjord*, *K. Tørres*, *Fjeld*, *Dysterud*.

Olav Strøm og *Hans Eriksen* var reist.

Dysterud og *Eikefjord* møtte kl. 10 og 10¹/₄ og *Blomkvist* kl. 10¹/₂.

Kl. 11¹/₄ forlot *H. Torkildsen* og *Lundgren* møtet for at reise hjem.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Juell anmodet sykekassens medlemmer om at møte kl. 2.

Man fortsatte behandlingen av kontingentspørsmålet.

Ant. Andersen: Det blir det samme, hvorledes pengene kommer ind; og det er bedst at kontingenten blir staaende. Vi har desuten ukekontingent til partiet, til kommunale tillidsmænd, og bladkontingenten er medtat i foreningskontingenten. Efterat „Fremtiden“ blev obligatorisk er klagerne over ekstrakontingenten forstummet. Taleren nævnte det sidste fordi de andre repræsentanter burde ta spørsmålet op i sine foreninger. Vi har i det sidste hat 1.80 at betale, men der har været begeistring, naar ekstrakontingenterne kom, fordi man gjennem pressens oplysning fik redegjort for sakernes stilling.

Heggen: Trods kontingenten er steget er forbundet gaat frem, det er sandt; men det er ikke fordi vi har hat høi kontingent, at saa har været tilfælde. Kontingenten kan bli saa høi, at vi ikke faar medlemmer.

Osk. Johansen, avd. 22: Ved hver kontingentforhøielse tales om, at ekstrakontingenten skulde bli mindre eller bortfalde. Det saes ogsaa sidst, men erfaring viser, at det ikke holder stik. I talerens forening betales 70 øre og med sykeforsikringen blev det 1.12 og han maatte bestemt advare mot kontingentforhøielse.

Tønnesen: Kalvaa talte om at folk kunde falde fra ved streiker paa grund av den lille understøttelse; men den paastand hadde ikke taleren set bekræftet. *Bratvold* talte mot os, fordi vi talte ikke paa vore egne, men paa andres vegne; men vi faar kjende den forening vi er valgt fra og repræsentere den. Understøttelsen og kontingenten bør bli staaende.

Lundgren: Ingen i denne forsamling er av den opfatning, at ikke en kontingentforhøielse var ønskelig; men spørsmålet er om hvorledes vi ved en saadan kan agitere forbundet videre frem. De samme argumenter brukes ved hver kontingentforhøielse, men vi har faat ekstrakontingentutligning allikevel. Hvis vi kommer tilbake og sier at vi skal bli kvit ekstrakontingenten, vil foreningen svare: det er ikke sandt. Ingen bør indbilde sig selv eller andre at vi slipper ekstrakontingenterne. Iaar har vi alt hat dem to gange. Der tales om solidaritet, men den har ogsaa vi, som taler mot kontingentforhøielse.

Garmager: Vi kan ingensteds komme uten penger; men i vore kampe har det ikke skortet paa dem i det sidste. Det er streikbryterne som har ødelagt konflikterne. Det gjælder derfor at faa alle arbeidere

solidarisk. Tal. var mot kontingentforhøielse, og ekstrakontingenterne er ogsaa for voldsom, 1 kr. uken.

Rich. Hansen hadde været i tvil om han skulde ta standpunkt til denne sak. I styret har man selvfølgelig ofte været bundet av økonomiske hensyn, og det var saa sin sak for styret at tale mot kontingentforhøielse. Tal. maatte dog gjøre det. De nye som kommer med nu har en meget større kontingent end den vi begyndte at arbeide med. At arbeidsledighetskassen blev nedvotert, skedde vel ogsaa hovedsagelig av hensyn til de økede utgifter, ellers var den vel bliit vedtat. Ekstrakontingenten blir selvfølgelig mindre med høiere end med lavere kontingent, men selv om kontingenten forhøies, kan vi selvfølgelig faa ekstrakontingent. Foreningerne bør forhøie sine avdelingskontingenter, saa har de avdelingskasserne at ta av. Da kan landsmøtet ogsaa senere lettere forhøie kontingenten. Av hensyn til de mange daarlig lønnede brancher burde ogsaa den nuværende kontingent bibeholdes.

Brække var mot forhøielse av kontingenten. Dog var det tal.s mening at en kontingentforhøielse kan styrke streikekassen og ha sine fordele. Man bør bruke de rolige tider til at styrke vort streikefond.

Reiersen sluttet sig til dem som heller holdt paa ekstrakontingent end paa kontingentforhøielse. Det er latterlig at tænke sig at skape en kasse, saa vi skal møte kapital med kapital.

Dirigenten foreslog 2 minutters taletid. Det vedtoges.

Hovelsen var mot kontingentforhøielse; vi har allerede 5 aars overenskomster, som virker slappende paa medlemmerne.

Alfr. Larsen: Vi har jo ikke bruk for disse pengene. Tal. skulde komme tilbake til dette senere.

A. K. Sundt syntes der bruktes saa meget paa alkoholkapitalen, at indvendingerne mot kontingentforhøielserne var noget overdrevne.

Thon fandt det uheldig at gaa til saa høi ekstrakontingent som nu og foreslog:

„Landsmøtet henstiller til forretningsutvalget saavidt mulig ikke at utligne høiere ekstrakontingent end 0.50 pr. uke.“

Søvik: Naar vi snart faar voldgift, saa streiker blir overflødige, faar vi vel ikke bruk for pengene? Bratvold sa, at han stod i forbundet for sin egen skyld; det gjorde ogsaa taleren, men det var i hans interesse da ogsaa at faa andre med i forbundet.

Sætherbraaten beklaget, hvis kontingentforhøielse vedtoges; ekstrakontingenten blir vi aldrig kvit, ialfald ikke før vi faar industriforbund.

Følgende repræsentanter forlangte navneprop ved votering over kontingentspørsmålet: A. Tønnesen, A. Bratvold, A. Jacobsen, Hans Evensen, A. Stien, Johan A. Kjendsli, Anna Olsen, Halvor Steinmoen, Ole Kristiansen, Anton Andersen Solhaug, H. Torkildsen, A. Andersen og Johan Olsen.

Der stemtes først i henhold til Simen Jensens forslag for eller mot kontingentforhøielsen.

Simen Jensens forslag vedtoges med 85 mot 17 stemmer. 28 var fraværende.

De 85 var: Hans Olsen, Bakkehaug, Lauo, Sannes, Garmager, Syvertsen, Ekenæs, Alb. Clausen, Kvammen, Blom, Osk. Johansen, Kirkhus, Alex. Olsen, Førde, Myren, L. Andersen, Magnussen, Reiersen, Egeland, Stuedal, M. Kristiansen, Lundgren, Aug. Andersen, Edv. Eriksen, Domaas, Gust. Johansen, Gudm. Pedersen, Hobberstad, B. O. Aulie, Moeskau, Norby, Sætherbraaten, O. Martinsen, O. N. Tømte, H. Fredriksen, H. Pedersen, M. Remseth, R. Aarheim, Thon, K. Hamang, M. L. Brekke, H. Evensen, Axel Jacobsen, fru Olsen, Søvik, fru Johansen, H. Torkildsen, K. Karlsen, Johan Olsen, Hans Hansen, Oskar Johansen, Solhaug, O. Kristiansen, H. Steinmoen, Stien, Tønnesen, Simen Jen, Kjendsli, Heggen, Balsnes, Wilh. Hansen, Fosskaug, A. Moan, S. Mathisen, K. I. Pedersen, K. Olsen, Kvello, fru Pihil, B. Halvorsen, Wiig, G. Hovelsen, Alfred Larsen, A. Sundt, Bretholm, Rich. Hansen, Sethil, Bernt Eriksen, Anna Pleym, H. E. Engebretsen, O. K. Sundt, L. I. Tørres, Oluf Amundsen, Weber, Bergersen, H. Indseth og Gudmundsen.

De 17 var: Kr. Karlsen, Bratvold, Alb. Larsen, H. Thorsen, Levordsen, Schanke, Marken, Moljord, Opbrandt, Sjøberg, P. O. Moan, Løgavlen, Nic. Hansen, Kr. Tørres, Kalvaa, Helland og Joh. L. Andersen.

Følgende forslag fra „Samhold“ var indsendt:

§ 6.

Foreninger der rykker op fra halvtbetalende til heltbetalende erholder ret som heltbetalende efter 1 maanedes indsendt kontingent.

Arbeidsmandsforeningen „Samhold“, Sarpsborg.

Aug. Andersen oplæste forslaget.

Desuten forelaa følgende forslag:

Der utlignes en ekstrakontingent stor kr. 0.50 pr. maaned, og at landsmøtet opsætter en lov om hvorledes streikekassen skal anvendes i tilfælde av streik eller lockout.

Fagerlid arbeiderforening.

Rich. Hansen og *Dysterud* opfordret forsamlingen til at stemme det ned.

Forslaget forkastedes med stort flertal.

Marken: Da al kontingentforhøielse er nedvoteret, fandt ikke tal. grund til at opta Fagerlidforslaget.

Sethil mente, at nu maatte Rjukanforslaget i tilfælde behandles.

Kjeldstali fandt ikke at beslutningen om ikke at forhøie kontingenten stred mot Rjukanfosforslaget om storstreikfond, som Tønnesen uttalte.

Det blev forbigaaet, og man optok Thons foran refererte forslag.

Kjeldstali advarte mot Thons forslag og bad forslagsstilleren at ta det tilbake.

Sethil advarte ogsaa mot forslaget; det staar i loven, at ekstrakontingenten ikke skal være over 50 øre.

Løgavlen og *Dysterud* sluttet sig hertil.

Thon mente, at forretningsutvalget stod frit, selv om hans forslag vedtoges; men man hadde noget at holde sig til.

Søvik præciserte ogsaa at det kun var en henstilling.

Thons forslag forkastedes med stort flertal.

Reiersen foreslog: Dagsordenens punkt IX tages ikke under behandling.

Moan var ikke enig med *Reiersen*. Dette var en av de viktigste saker.

Reiersen: Der har endnu ikke været en sak som ikke har været den viktigste.

Det besluttedes at stemme uten videre debat.

Reiersens forslag vedtoges derpaa mot nogle stemmer.

Lars Andersen: I talerens forening var mange faste arbeidere som hadde enkeltmandskontrakt, og de som avgaar med pension ønsket taleren opplysning om hvorledes man skulde gjøre det med dem.

Dirigenten oplyste, at dette henhørte til det forbigaaende punkt IX.

Lars Andersen kunde komme tilbake til saken under § 5 i lovforandringer.

Bratvold: Der blev under kontingentdebatten talt om lave lønninger og store arbeidsindskrænkninger i tekstilbranchen. Dennes repræsentanter var blit enige om følgende forslag til § 5 a: Fritat for kontingent er de av forbundets medlemmer som er syke og arbeidsløse. Som arbeidsløshet regnes ogsaa arbeidsindskrænkning i de tilfælder som arbeidsindskrænkningen omfatter 6 dage i samme maaned o. s. v. Forslaget var undertegnet av Oscar Johansen, avdeling 186, Bernh. Auli, Anna Olsen, Anna Pleym, Hans Olsen, Olivia Johansen og Bratvold.

Lovforandringer.

Under dagsordenens punkt X var indsendt følgende forslag:

§ 1.

- c. Foreslaaes forandret saaledes, at der istedetfor 50 % sættes 100 %.

Skotfos arbeidsmandsforening.

§ 1.

- c. At avskaffe alt søndags-, over- og natarbeide som ikke er absolut nødvendig, og i det hele søke at faa gjennomført tariffmæssige overenskomster mellem arbeiderne og arbeidsgiverne.

Forretningsutvalget.

Sethil: Skotfos foreslaar 100 % istedetfor 50 %. Forretningsutvalget mener, at det er ikke nødvendig at der staar hverken det ene eller det andet. Man har gaat med paa nu baade 25, 50 og 100 %. Vort krav er, at bestemmelserne herom skal indeholdes i tariffene og komme op under lønsforhandlinger. Faar man søndags- og overtidsarbeide godt betalt, kan det ogsaa bli en fristelse for arbeiderne. Det som skal markeres er at vi kræver indskrænkning i søndags- og over-

tidsarbeidet. Skal det staa et bestemt beløp der, burde der jo ogsaa være fastsat en mindsteløn i lovene. Taleren anbefalte forretningsutvalgets forslag.

Lundgreen: Der kan være arbeidere som biter paa den krok som *Sethil* nævnte; men høieste betaling her er det mest effektive middel mot søndags- og overtidsarbeidet. Taleren støttet Skotfos-forslaget.

Dysterud skulde være med paa at forby alt overtidsarbeide. Taleren hadde set, hvorledes arbeiderne misbrukte det og vilde ha 2 og op til 3 skift, 2: arbeide døgnet rundt.

Weber trodde ikke, at *Sethil* vilde kommet med sin uttalelse om at avskaffe overtidsbetaling, hvis han hadde kjendt forholdene; men *Dysteruds* tanke at forby alt overtidsarbeide var umulig. Taleren anbefalte forretningsutvalgets forslag. Taleren skulde gjerne gaa med paa 150 %, men det kan være like godt at ikke nævne nogen sak. Selv om enkelte arbeidere misbruker overtidsarbeidet, er det mange som er tvunget ind i det.

Egeland kunde gaa over til forretningsutvalgets forslag.

Blomkvist: En fabrikk gir ikke arbeide paa overtid fordi arbeideren skal tjene godt, men fordi der er arbeide at utføre, reparationer f. eks., saa fabrikken ikke behøvede at stanse i uken. Ved at nedslaa overtidsbetalingen opfordrer vi arbeidsgiverne til at være endnu mere ansvarsløs med overtids- og helligdagsarbeide, saa man ikke engang kunde delta i foreningsarbeidet.

Kjeldstali gikk over til Skotfos-forslaget. Saa konservativ vilde han være.

Simen Jensen syntes man uten debat kunde vedta Skotfos-forslaget. Med *Dysteruds* forslag kommer vi ikke langt.

Sethil: Saavidt taleren forstod, saa maatte der være en misforstaaelse tilstede. Forretningsutvalgets mening er ikke at overtidsprocenten skal ned; men ved at ta ut bestemmelsen 50 eller 100 % forsterker vi kravet om overtidsarbeidets indskrænkning. Man har trods bestemmelsen 50 % gaat med paa 25 %. Skal det staa i loven, burde man paalægge forretningsutvalget ikke at gaa med paa lavere satser. Som man forhandler om arbeidsløn maa der ogsaa forhandles om disse procenter. Taleren hadde mange eksempler paa, at mange arbeidere søkte overtidsarbeide; men den store masse gjorde det ikke.

Dysterud foreslog:

„100 % og mest mulig avskaffelse av overtidsarbeidet.“

25 % de to første timer o. s. v. maa vi ikke gaa med paa. Vi maa se like meget paa at faa arbeidstiden forkortet som lønnen forhøiet.

Egeland: Selvfølgelig kan ikke forretningsutvalget være forpligtet til at gjennomføre denne bestemmelse. Naar vi i vort oprindelige krav fremsætter forslag om 100 %, har vi befulgt lovene. Han tok efter de faldne uttalelser ikke Skotfos-forslaget tilbake.

Eriksen: Under forhandlinger blir vi ikke tilspurt om hvad der staar i vore love paa dette punkt, saa taleren forstod ikke hvorfor man skulde ha et ønskeprogram, som man ogsaa var klar over i mange tilfælder ikke kunde gjennomføres.

Sethil: Under bergverksforhandlingerne i Trondhjem foresloges: „Al overtid betales med 50 %“, men bergverksrepræsentanterne stemte for bibehold av 25, 50 og 100 %. Organisationsmæssig vilde det være en fordel at faa 50 %. De 25 % misbrukes forfærdelig.

Halvorsen kunde ikke si noget paa at forretningsutvalget holdt paa sit forslag, men det aapnet adgang til mange utflugter. Taleren maatte derfor anbefale Skotfos-forslaget.

Dysterud gik over til Skotfos-forslaget.

Dette vedtoges som foreslaat til § 1 c, hvorefter votering over forretningsutvalgets forslag bortfaldt.

Videre forelaa:

Som ny litr. c foreslaaes:

Ved oprettelse av selvhjælpsinstitutioner at understøtte medlemmerne under arbeidsledighet m. v.

Forretningsutvalget.

Sethil oplyste, at forslaget til ny litr. c toges tilbake, naar arbeidsledighetskassen er forkastet.

Til § 1 f foreslaaes tilføiet:

. . . og at søke statstilskud til disse gjøremaal.

Skotfos arbeidsmandsforening.

Enstemmig vedtat uten debat.

I § 2 foreslog forretningsutvalget at e strykes.

Sethil henviste til hvad der forelaa til forslag § 3 d.

- d. Kontingenten for direkte medlemmer er ordinært 70 øre pr. uke, der fordeles med 45 øre til forbundskassen, 20 øre til arbeidsledighetskassen og 5 øre til forsikringskassen.

Dirigenten mindet om, at landsmøtet hadde vedtat at der ikke skulde være kontingentforhøielse.

Sethil: Vi maa dog kunne forandre bestemmelse for en enkelt gruppe, nemlig de direkte medlemmer. Kassereren har krævet det, da han nu har meget bryderi med disse. Det er ikke meningen, at de skal ha fordel av at staa som direkte medlemmer.

Nic. Hansen anbefalte en normalkontingent for direkte medlemmer, da han som forbundets revisor hadde faat det indtryk, at mange spekulerde i at staa som saadanne.

Osc. Johansen, avd. 22, nævnte eksempler paa, at medlemmerne stod direkte fordi avdelingskontingenterne var høie. Saken maa behandles.

Alex. Olsen var ikke enig med sidste taler. Der er mange som tvinges til at staa som direkte medlemmer. Man maa ikke avskjære dem den adgang.

Osc. Johansen: Kan de ikke være medlem av adelingen, burde de heller ikke være med i forbundet.

Sethil: Det er ikke meningen at vi ingen direkte medlemmer skal ha, men de skal ikke ha fordel av at staa direkte.

Der var indkommet følgende forslag:

„Kontingenten for direkte medlemmer er 50 øre + porto.“
Gudmundsen.

„Kontingenten for direkte medlemmer sættes til 45 øre pr. uke.“
Aug. Andersen.

„Foreslaar en kontingent pr. uke stor 40 øre for direkte medlemmer av forbundet.“
A. Moan.

Gudmundsen: Vi kan godt forhøie kontingenten for direkte medlemmer trods vor tidligere kontingentbeslutning.

Kalvaa: Vi bør ikke ha debat om denne sak, da vi har besluttet at der ikke skal være kontingentforhøielse.

A. Moan var mot kontingentforhøielse for direkte medlemmer.

Sethil: Bestemmelsen „+ portoutgift“ er uheldig, da det hænder, at man ikke faar den. Staar der 50 øre, behøver man ikke særlig at betale portoen. Kontingenten for direkte medlemmer er ordinært 50 øre pr. uke, der fordeles med 45 øre til forbundskassen og 5 øre til forsikringskassen.

Aug. Andersen: Naar vi har besluttet ingen kontingentforhøielse, har vi kun tænkt paa avdelingerne. Taleren holdt paa 45 øre for direkte medlemmer. Saken skulde være klar til votering.

Kalvaa: I protokollen idag staa, at ingen kontingentforhøielse er vedtat med 85 mot 17 stemmer. Dette gjælder alle Norsk arbeidsmandsforbunds medlemmer. Landsmøtet maa ikke handle inkonsekvent.

Oskar Johansen forstod ikke *Kalvaa* og anbefalte *Sethils* forslag.

Bakhaugen kunde ikke gaa med paa forhøielse av direkte medlemmers kontingent. Ialmindelighet er foreningskontingenten paa landet 40 og 45 øre, og saa skulde de direkte medlemmer betale endda mer!

Simen Jensen var enig med *Kalvaa* og begrep ikke at man nu igjen skulde debattere kontingentforhøielse. Repræsentanterne er vel ikke kommet hit fordi de lider av talesyke.

Schanke syntes det var rimelig at kontingenten for direkte medlemmer burde forhøies, og det var ialfald en sak for sig selv.

Gudmundsen: Vedtagelsen av denne normalsats er rimelig og ikke i strid med tidligere beslutning.

Hamang anbefalte forretningsutvalgets forslag.

Alex. Olsen: Det staa i lovene, at der hvor der ingen forening er o. s. v. — at forretningsutvalget maa paase lovene opretholdt.

Kalvaa: De som stemte sidst om kontingentspørsmålet burde hat de direkte medlemmer i tanke.

Osk. Johansen: I vor branche er der mange som reiser, og de benytter dette som undskyldning, men grunden er at de synes avdelingskontingenten er for høi.

Tønnesen: Det skal vise sig, at de som har stemt mot kontingentforhøielse tænkte ogsaa paa de direkte medlemmer.

Rich. Hansen anbefalte *Sethils* forslag, hvis man ikke vil svække foreningerne. Det er klart, at naar direkte medlemmer kan spare

20 øre uken, er det en fristelse for dem. Der blir megen administration med disse direkte medlemmer, og vi skal ikke opelske snylteri.

Sethil pointerte de mange lovforklaringer som kunde gjøres gjældende av de direkte medlemmer, og alle disse skal kassereren forklare og føre lange korrespondanser med. Direkte medlemmer kan ogsaa faa fordel av streikeunderstøttelse.

Osk. Johansen: Beslutningen om ingen kontingentforhøielse har dræpt dette forslag. Skal vi rote slik, kan vi forlænge landsmøtet 8 dage.

Brække maatte efter Rich. Hansens opplysninger stemme for *Sethils* forslag.

Bakkehaug hadde ment at de direkte medlemmer ikke maatte betale mer end almindelig i foreningerne.

Gudmundsen tok sit forslag tilbake til fordel for *Sethils*.

Sethils forslag vedtoges mot 28 stemmer, hvorefter votering over de andre forslag bortfalt.

Oskar Johansen: Avd. 186 optok til § 5 a det forslag som Bratvold hadde fremsat med fleres underskrift om arbeidsindskrænkning som fritagelse for kontingent. Grunden til forslaget er den sympati landsmøtet har faat for os tekstilarbeidere. Ved kronisk arbeidsindskrænkning kan vi faa like megen ledighet som ved arbeidsløshet i andre fag.

Lars Andersen foreslog til § 5 a:

„Fast ansatte arbeidere, som har fylt sine 65 aar og maa av-gaa paa pension og opfyldt alle sine forpligtelser til forbundet i minst 3 aar, kan efter forretningsutvalgets samtykke fritas for al kontingent.“

Aug. Andersen: § 5 c:

„Medlemmer der av foranstaaende grunde vil fritas for kontingent maa anmelde og bevisliggjøre sin tilstand for sin avdelingskasserer, og istedetfor de almindelige ukemerker i vedkommende medlemsboks ukerubrik indklæbes dertil særskilte frimerker.

Oskar Johansen: Avdeling 22 var mot undtagelsesregler. Det drar altid konsekvenser efter sig. Men han vilde foreslaa:

„Medlemmer fritas for kontingent jul- og paaskeuken.“

Schanke kunde ikke være med paa at utvide retten til fritagelse for kontingent. Det er vanskelig nu at kontrollere disse forhold.

Reiersen: Vi maa først se og bli færdig med dagsordenen før vi tar op saker som ikke har været omsendt til foreningerne. Dette bænkeforslag bør ialfald utsættes til senere. Han foreslog:

„Behandling av § 5 utsættes til senere, og man gaar over til at behandle næste sak paa dagsordenen“.

Dette vedtoges.

§ 6.

a. Som halvtbetalende optas: Kvindelige fagforeninger og kvindelige medlemmer o. s. v. som før.

Forretningsutvalget.

Sethil: Istedetfor at der nu staar: Som halvtbetalende kan optas, er dette ord „kan“ strøket. Det er den eneste forandring. Forslaget vedtoges mot 1 stemme.

§ 8.

a. Avdelingerne maa ha staat i forbundet mindst 6 maaneder før de kan faa forbundets godkjendelse til at stille lønskrav.

Undtat herfra er de avdelinger der hovedsagelig bestaar av ældre medlemmer som er overflyttet fra andre avdelinger, eller hvor der er anledning til at faa en landsoverenskomst gjort gjældende.

b. Forbereder nogen avdeling et lønskrav der kan ha arbeidsnedlæggelse til følge, skal det forelægges forretningsutvalget til godkjendelse mindst 2 maaneder forut, ledsaget av opplysninger om hvor mange arbeidere ialt kravet omfatter og hvor mange derav er organiserte, hvordan de gjældende lønninger er og forøvrig andre opplysninger der kan være av betydning for forretningsutvalget at ha kjendskap til ved kravets behandling.

Undtagelse fra regelen om 2 maaneders forutgaaende godkjendelse kan gjøres naar der bevislig er grunde tilstede for at kravet ikke har kunnet fremsættes med saa langt varsel.

c. Indgaaede overenskomster og pristariffer maa ikke av avdelingerne opsies uten forretningsutvalgets godkjendelse. Krav om godkjendelse til en overenskomsts opsigelse indsendes til forretningsutvalget 2 maaneder før overenskomsten kan opsies, ledsaget med de samme opplysninger som ved fremsættelse av lønskrav. En overenskomst kan ikke opsies medmindre $\frac{2}{3}$ av samtlige angjældende arbeidere skriftlig har stemt derfor.

d. En arbeidsnedlæggelse kan ikke godkjendes av forretningsutvalget førend ved forhandling alle midler til en fredelig løsning er forsøkt. Lykkes det ikke ved forhandling gjennom avdelingsstyret, kan forretningsutvalget søke aapnet en saadan. Streik eller foranstaltninger der kan føre til arbeidsnedlæggelse kan ikke godkjendes iverksat medmindre $\frac{2}{3}$ av angjældende arbeidere skriftlig har stemt derfor.

e. Gjør arbeidsgiverne brud paa indgaaede overenskomster eller foretar lockout, skal saken øieblikkelig meldes for foreningens styre, der indrapporterer saken til forretningsutvalget ledsaget med fornødne opplysninger. Avdelingerne maa i det hele tat ved mindre saavelsom ved større opstaaede stridigheter med arbeidsgiverne ikke undlate at indhente forretningsutvalgets raad og veiledning.

Forretningsutvalget.

Sethil redegjorde for de i denne paragraf foreslaede forandringer og grundene dertil og optok forretningsutvalgets forslag.

Gudmund Pedersen: Naar der kræves $\frac{2}{3}$ majoritet var taleren av sin forening paalagt at stemme mot og foreslaa almindelig flertal. Er der 100 medlemmer i en forening, skal f. eks. 35 medlemmer bestemme over de 65. Der fremholdes faren ved en stor minoritet mot

en streik, men der er like stor fare ved at en stor majoritet ikke skal faa komme til sin ret.

Wiggen: Hvis forandringen skal vedtas, maa der tilføies i c, sidste passus, „organiserte“ arbeidere. Foranstaltninger der kan føre til arbeidsnedleggelse blev nedvoteret paa landsorganisationens kongres. Paa generalforsamlingerne har et almindelig flertal avgjørelsen. Tal. var for at forretningsutvalgets forslag helt bortfaldt til litra d, og fremsatte forslag om at den gamle bestemmelse bibeholdes.

Sethil antok forretningsutvalget gik med paa Wiggens forslag om tilføielsen til litra c. Den gamle lovs § 31 har overlevet sig selv, saa nogen bestemmelse her maa vi ha som i litra d. Ved en anden beslutning end streik kan man jo direkte fremtvinge en arbeidsstans, og kommer det paa ét ut, bør reglerne ogsaa være ens. $\frac{2}{3}$ majoritet var foreslaaet for at komme i overensstemmelse med landsorganisationens love. Her foreslaaes klare regler at gaa efter. § 8 burde som sagt kunne vedtages i sin helhet med tilføielsen „organiseret“.

Gudm. Pedersen gik over til Wiggens forslag.

Wiggen: Ogsaa i d bør „organiserte“ tilføies, saa ikke uorganiserte blander sig op i den sak, forsaavidt punktet vedtas.

Sethil: Det er der intet iveien for.

Ved voteringen vedtoges litra a og b enstemmig og litra c mot 5 stemmer.

Forretningsutvalgets forslag litra d forkastedes med 45 mot 42 stemmer, hvorved Wiggens forslag om bibehold av avsnittet d i den gamle lovs § 8 var vedtat.

Møtet hævedes kl. 12.50.

Eftermiddagsmøte tirsdag den 30. mai.

Dirigent: *Reiersen*.

Følgende repræsentanter var fraværende ved navneopropet:

K. Engelstad, H. Eriksen, H. Torkildsen, Nylander, O. Kristiansen, Friberg, W. Hansen, Kasper Wiig og J. Johansen.

Lovene.

Man gik over til § 9 i lovene. Der forelaa følgende forslag:

§ 9.

- a. Naar en konflikt er godkjendt av forretningsutvalget som i § 8 foreskrevet, og forsaavidt de til konflikten nødvendige midler strækker til, med den ret forretningsutvalget har til at utskrive ekstrakontingent, erholder ethvert i konflikten deltagende medlem en ukentlig understøttelse efter følgende skala (skalaen tjener kun som forholdstal og kan forhøies eller nedsættes efter omstændigheterne):

Avdelingen	Medlemmer med antal personer at forsørge					
	sig selv	1	2	3	4	5
Heltbetalende	10.00	11.00	12.00	13.00	14.00	15.00
$\frac{1}{2}$ „	5.00	5.50	6.00	6.50	7.00	7.50

Hvor det gjælder krav fra avdelingernes side (se § 8 a) maa de enkelte medlemmer for at være berettiget til understøttelse ha staaet i forbundet i mindst 8 uker før konfliktens utbrud.

Ved angrep fra arbeidsgivernes side er alle berettiget til bidrag som var indmeldt i forbundet før opsigelsen. Understøttelse utbetales ogsaa for første streikeuke.

Murarbeidernes forening, Bergen.

Desuten forelaa følgende andre forslag:

§ 9.

- a. Som i de nuværende love med undtagelse av skalaen, der foreslaaes forandret saaledes:

Avdelingen	Medlemmer med antal personer at forsørge									
	sig selv	1	2	3	4	5	6	7	8	9 og derover
Heltbetalende	9.00	11.00	11.50	12.00	12.50	13.00	13.50	14.00	14.50	15.00
$\frac{1}{2}$ „	4.50	5.50	5.75	6.00	6.25	6.50	6.75	7.00	7.25	7.50

Murarbeidernes forening, Trondhjem.

§ 9.

- b. Forbundet utbetaler streikeunderstøttelse ogsaa for første streikeuke.

Støperiarbeidernes forening, Bergen.

Under § 9 a foreslaaes følgende understøttelsesskala:

Avdelingen	Medlemmer med antal personer at forsørge								
	sig selv	1	2	3	4	5	6	7	8
Heltbetalende	8.00	10.00	10.50	11.00	11.50	12.00	12.50	13.00	13.50
$\frac{1}{2}$ „	4.00	5.00	5.25	5.50	5.75	6.00	6.25	6.50	6.75

Trærøseriarbeidernes forening, Sarpsborg. Forretningsutvalget.

§ 9.

- c. Ved utbetaling av første streikebidrag fratrækkes alle kontingentrestanser.

Forretningsutvalget.

Simen Jensen foreslog bibeholdt paragraffen som den er.

Dirigenten var enig deri, da man jo hadde forkastet kontingentforhøielse.

Kjeldstali kunde ikke være enig med dirigenten. Det var nødvendig at faa understøttelserne forhøiet, selv om kontingentforhøielsen ikke var blitt vedtat.

Bratvold anbefalte det av dirigenten refererte forslag.

Schanke uttalte, at det var umulig at gaa og streike paa det nuværende streikebidrag. Det vilde bevirke streikbrytere at det var saa litet. Taleren kunde derfor ikke forstaa, at man hadde indrettet sig saa, at man hadde avskaaret sig fra at forhøie streikeunderstøttelsen ved negtelsen av kontingentforhøielsen.

Dirigenten fraraadet at forhøie streikebidraget, da det ikke gik an at basere streikeunderstøttelsen paa ekstrakontingent. Det var derfor bedst at vedta *Simen Jensens* forslag uten videre.

Løgavlen mente, at man ialfald maatte diskutere saken, da utvalget hadde godt av at faa vite litt om stemningen utover landet. Og denne stemning er for forhøielse. Man hadde flere eksempler paa at de streikendes motstandsevne var blitt svækket av at gaa paa sulteforing.

Levordsen vilde ha stemt for forslaget fra Bergen, men det var fremsat under forutsætning av kontingentforhøielse, og da den faldt igaar maatte forslaget ligge.

Osc. Johannesen trodde, at man kunde forhøie streikeunderstøttelsen, selv om kontingentforhøielsen var forkastet. Taleren vilde dog ikke anbefale nogen av de foreliggende forslag, da han ønsket at stille forslag selv.

Sethil: Det rimelige var jo at understøttelsen ikke kunde forhøies naar kontingentforhøielsen var forkastet, ti de to ting hørte sammen. Allikevel har utvalget set sig nødsaget til at forhøie streikebidraget endel. Den nuværende skala var fra 1902, og det er klart at priserne paa livsfornödenheter har steget siden, saa understøttelsen nu er relativt lavere end i 1902. Man hadde derfor foreslaaet forhøiet bidraget for familieforsørgere med kr. 1.50 pr. uke.

Smedsmo: Streikebidraget bør forhøies, ti det er meget dyrere at leve nu end da denne skala fastsattes. Vi jernbanearbeidere faar ogsaa føle, at hvor vi kommer hen forsøker bygdefolkene at suge os ut, og kommer vi i streik, kan vi ikke leve av den nuværende streikeunderstøttelse.

Søvik: Denne saks skjæbne blev avgjort igaar, da kontingentforhøielsen forkastedes. Det gaar ikke an at foreta en forhøielse av streikebidraget og henvise til ekstrakontingenten.

Thomas Weber hadde ogsaa betænkeligheter ved at gaa til forhøielse av streikebidraget. Men man burde gaa med paa utvalgets forslag. Dog fik man være opmerksom paa, at en konflikt ikke kunde baseres paa den ordinære kontingent, saa ekstrakontingent maa i ethvert fald til.

Halvor Thorsen anbefalte forhøielse, men kunde ikke gaa videre end utvalgets forslag. Enhver visste at det var umulig at greie sig

med det nuværende bidrag. I de kostbare byer blev det en sultekur uten videre. Man burde helst ha gaat videre end utvalget, men det var man avskaaret fra nu da kontingenten ikke blev forhøiet.

Schanke: Dette spørsmål burde ha været tat op sammen med spørsmålet om kontingentforhøielsen. Da vilde maaske begge forslag om forhøielse ha blitt vedtat.

Ole Berg var ikke enig med dirigenten i at man ikke kan forhøie bidraget uten at forhøie kontingenten. Hvor meget man end forhøier den ordinære kontingent, undgaar man ikke ekstrakontingenten ved en streik. I anlægsarbeiderbranchen og grubeindustrien har alle livsfornödenheter steget i pris, husleien endog med flere hundrede procent. Disse arbeidere maa derfor i en streik ha større bidrag, skal de greie sig. Taleren var ikke enig i at man stillet ungarerne daarligere end de andre. Bidraget burde forhøies likt for alle.

Jørgen Thon fandt det vanskelig at ta stilling til saken. Han var bange for, at forhøiet man bidraget, vilde man faa en løpende ekstrakontingent i længere tid, og det vilde virke skadelig paa organisationen. Taleren anbefalte desuten, at man gjør som under skogarbeiderstreiken i Lier, nemlig at foreta frivillig innsamling.

P. Moan fandt ogsaa at det nuværende streikebidrag var for litet. Det hadde man erfaring for fra streiken ved Løkkens verk.

Blomkvist: Det kan ikke bli tale om at gaa høiere end utvalgets forslag.

Kalvaa syntes ikke man burde basere streikebidraget paa ekstrakontingent; det var et farlig eksperiment. Taleren hadde dagen før talt for kontingentforhøielse og henvist til at der trængtes høiere streikeunderstøttelse. Men landsmøtets majoritet hørte ikke paa det.

Bratvold var bange for nu likeoverfor de truende konflikter, at utvalget vilde bli nødt til at foreta nedsættelser i streikebidraget. Og det var da letsindig med saadanne utsigter for øie at foreslaa forhøielser og forespeile folk noget som de muligens ikke vil faa. Ellers har jo utvalget adgang til at øke understøttelsen, hvis der blir adgang til det. Streikeunderstøttelsen er iøvrig saa stor, at medlemmerne til nød kan greie sig med den.

Fredriksen forbausedes over, at man vilde diskutere disse forslag efter avgjørelsen foregaaende dag. Vistnok er understøttelsen nu liten, men der vilde nok bli sure miner blandt medlemmerne, hvis man kom med ekstrakontingent. Det værste sted at streike i var Kristiania. Der ga ingen pardon i husleien heller.

Helland kunde ikke med sin bedste vilje stemme for forhøielse. Det var uforsvarlig at gjøre det efterat kontingentforhøielsen var forkastet. Det var rigtigst at bli staaende ved det bidrag man hadde nu.

Hermed avsluttedes debatten om dette punkt.

Simen Jensens forslag vedtoges med stort flertal.

Litra c i utvalgets forslag vedtoges enstemmig.

Til § 10 forelaa følgende forslag:

§ 10.

- a. Første avsnit tilføies: Eventuelle mulkter tilfalder forbundets arbeidsledighetskasse.
Forretningsutvalget.

§ 10.

- c. Foreslaaes saaledes: Invalider og gamle skrøpelige arbeidere kan efter de enkelte avdelingens egen bestemmelse fortsætte sit arbeide uten at regnes som streikbryter.

Skotfos arbeidsmandsforening.

Forretningsutvalget ændret sit forslag derhen, at mulkterne skulde tilfalde forbundskassen.

Stuedal fremsatte følgende forslag:

„Streikbryter som vil bli organisert, betaler en ensartet mulkt i arbeidsmandsforbundet, kr. 10.00 for dem som ikke var sig handlingen bevisst, kr. 100.00 for dem som har været organisert eller har hat godt kjendskap til sin handling.“

P. Moan foreslog:

„Eventuelle mulkter tilfalder den forening som optar streikbryterne.“

Sætherbraaten foreslog:

„Eventuelle mulkter tilfalder sykekassen.“

Otto Syvertsen tok avsked med møtet, da han var nødt til at reise hjem. Han uttalte ønsket om et godt resultat av landsmøtets videre arbeide. (Bifald.)

P. Moan anbefalte at streikbrytermulkterne skulde tilfalde avdelingskasserne.

Sethil fandt det riktig at mulkterne tilfaldt forbundskassen. Det var ellers ikke nogen stor sak.

Osk. Johansen syntes det var rigtigst at avdelingene fik disse penger.

Karlgren sluttet sig til *Sethil*.

Rich. Hansen anbefalte ogsaa utvalgets forslag. Streikbryterne gjør ikke skade bare for den enkelte avdeling, men ogsaa for det hele forbund. Det var de som ofte var skyld i at konflikterne blev langvarige og kostbare for forbundet.

Fredriksen kunde ikke slutte sig til utvalgets forslag. De penger som kommer ind paa denne maate kommer vel med for avdelingene til agitation.

Sjølberg anbefalte *Moans* forslag, mens *Sætherbraaten* syntes det var rigtigst at pengene tilfaldt sykekassen.

Stuedal syntes ikke at *forretningsutvalget* skulde bestemme over disse penger. Det er avdelingene som har strævet med streikbryterne, og de burde faa mulkterne.

Der votertes:

Stuedals forslag forkastedes med stort flertal. Derpaa votertes over utvalgets ændrede forslag om at eventuelle mulkter tilfalder forbundskassen. Det forkastedes med stort flertal. *Sætherbraaten*s forslag forkastedes likeledes med stort flertal.

Derefter *vedtoges Moans forslag* næsten enstemmig.

Skotfos arbeidsmandsforenings forslag til § 10 c *vedtoges* med stort flertal.

Til § 11 forelaa følgende trykte forslag:

§ 11.

- b. *Forretningsutvalget* vil foreslaa, at istedetfor litra b i de gamle love indtas det forslag som er vedtat ved uravstemning, saalydende:

1. Til landsmøtet har de avdelinger, hvis medlemstal er mindst 40, ret til inden sin midte at vælge 1 repræsentant. Avdelinger med 200 medlemmer og derover kan vælge 2 repræsentanter. Smaa avdelinger, der ikke tæller 40 medlemmer, kan i fællesskap vælge 1 repræsentant, saafremt medlemsantallet tilsammenlagt naar op til det bestemte antal.
2. Avdelingene maa for at ha ret til repræsentation paa landsmøtet ha været tilsluttet forbundet i mindst 3 maaneder før landsmøtets indkaldelse og forøvrig opfyldt sine forpligtelser.
3. Avdelingernes medlemsantal utregnes efter den indbetalte kontingent i de sidste 3 maaneder før landsmøtets indkaldelse.

§ 11.

- b. Alle avdelinger som er tilsluttet forbundet har ret til at sende 1 repræsentant til forbundets landsmøte.

Holtaalens arbeiderforening.

§ 11.

- c. Landsmøtet har at behandle: Hovedstyrets protokoller, beretninger og regnskaper samt de fra protokolkomiteen angaaende samme fremkomne bemerkninger, alle fra medlemmer og styret indkomne forslag, som de mener ligger indenfor rammen av forbundets virksomhet, vælge styre, revisorer og protokolkomite, bestemme de fastlønnede funktionærers lønninger samt bestemme tid og sted for næste landsmøte eller i motsat fald gi hovedstyret fuldmagt dertil.
- d. Det samlede styre og protokolkomite samt 1 repræsentant fra revisorerne skal være tilstede paa landsmøtet, og betragtes alle som repræsentanter. De har dog ikke stemmeret i saker som angaar forbundets virksomhet mellem landsmøterne.
- e. I dette punkt indtas bestemmelse om at reise- og diætutgifterne for protokolkomiteen skal betales av forbundskassen; forøvrig som i de nuværende love.

Murarbeidernes forening, Trondhjem.

§ 11.

- d. Det samlede styre, forbundets fastlønnede funktionærer samt 1 repræsentant for revisorerne osv. som før.

Forretningsutvalget.

§ 11.

- e. Repræsentanternes reise- og diætutgifter fordeles av landsmøtet paa avdelingerne i forhold til deres medlemsantal osv.

Bosmo arbeidsmandsforening.

§ 11.

- e. Repræsentanternes reiseutgifter betales av forbundskassen, mens diætutgifterne betales av avdelingerne selv. Reise- og diætutgifterne for styre- og revisionsmedlemmer som pligter at være tilstede, betales av forbundskassen. Likeledes landsmøtets øvrige utgifter.

Forretningsutvalget.

Bakkehaug spurte, hvorledes det var gaat med uravstemningen over litra b.

Rich. Hansen gav den nødvendige oplysning herom.

Bakkehaug foreslog, at der sættes „2 maaneder“ istedetfor 3 i punkt 2.

Remseth anbefalte *Bosmo arbeidsmandsforenings* forslag, likesom taleren desuten fremsatte et forslag til litra c.

A. K. Sundt vilde anbefale *Holtaalens arbeiderforenings* forslag. Selv om en avdeling er liten bør den ikke negtes repræsentationsret. Hvad skal man si til en saadan ting, at de smaa avdelinger skal fratras retten til at si sin mening paa landsmøtet! Det er en urimelighet, hr. dirigent!

Der votertes.

Det ved uravstemning vedtagne forslag blev vedtat med stort flertal for posterne 1 og 2. *Bakkehaugs* ændringsforslag til post 3 forkastedes og post 3 vedtoges.

Litra c. Ved voteringen forkastedes forslaget fra *Murarbeidernes forening* i *Trondhjem*, og litraet besluttedes beholdt som det er.

Litra d besluttedes ogsaa bibeholdt som det er i de gjældende love.

Litra e bortfaldt votering over.

Man gik over til § 14. Der forelaa følgende forslag:

§ 14.

- a. Forretningsutvalget bestaar av formand, kasserer samt 5 andre av landsmøtet valgte medlemmer i *Kristiania*. De øvrige punkter i paragraffen som i de nuværende love.

Murarbeidernes forening, Trondhjem.

Paragraffen besluttedes bibeholdt som den var med stort flertal.

Til § 19 forelaa følgende forslag:

§ 19.

- b. Saafremt midlerne tillater det, utkommer det, indtil et landsmøte anderledes bestemmer, 1 gang maanedlig. Dog kan forretningsutvalget under større konflikter og under andre ekstraordinære tilfælder la utgaa ekstranummere, i hvilke særlig tas sigte paa at bringe forbundets medlemmer til forstaaelse av den foreliggende situation, offentliggjørelse av streikbrytere m. v. efter forretningsutvalgets nærmere bestemmelse.

Murarbeidernes forening, Trondhjem.

Schanke anbefalte forslaget.

Thon trodde, at man kunde greie sig med at fagbladet kom 1 gang maanedlig. Ti man faar jo saa god besked om organisationsanliggender ellers gjennom partipressen.

Det besluttedes at beholde paragraffen som den er.

Til § 25 forelaa følgende forslag:

§ 25.

- a. Medlemmerne indbetaler ved optagelsen 2 kroner i indskrivningspenger. Til forbundet indbetales der av indskrivningspengene 1 krone, hvorav det som er over medlemsbokens kostende tillægges forsikringskassen. Det øvrige tilfalder avdelingens kasse.

„*Samhold*“, *Sarpsborg.*

Thon anbefalte at beholde paragraffen som den er. Dette vedtoges med stort flertal.

Til § 26 forelaa flere forslag, saalydende:

§ 26.

- a. Den ukentlige kontingent fastsættes av avdelingerne selv. Dog maa den ikke være under 45 øre for helt- og 25 øre for halvtbetalende.
- b. Restanser over 8 uker medfører øieblikkelig rapportering til hovedkontoret. Medlemmer der saaledes er rapporteret maa dog ha ret til at ordne sit medlemsskap 8 uker efter at saadan rapport er indkommet. Efter denne frist maa saadanne medlemmer kun optas paa ny bok og nyt nummer mot at betale 8 kroner i indskrivningspenger.

„*Samhold*“, *Sarpsborg.*

§ 26.

- a. Den ukentlige kontingent fastsættes av avdelingerne selv. Dog maa den ikke være under 50 øre pr. medlem i heltbetalende og 33 øre i halvtbetalende avdelinger.
- b. Restansetiden nedsættes fra 2 maaneder til 6 uker. Forøvrig som i de nuværende love.

Murarbeidernes forening, Trondhjem.

§ 26.

- b. Fristen for kontingentrestansen nedsættes fra 2 maaneder til 1 maaned.

Stenarbeidernes forening, Bergen.

§ 26.

- b. Medlemmer der gaar ut av avdelingen av likegyldighet, betaler første gang kr. 3.00. I gjentakelsestilfælde kr. 5.00. Fra denne beslutning utgaar saadanne som reiser fra avdelingerne med sin bok i betalt stand og er fraværende en del av aaret.

Fagerlid arbeiderforening.

§ 26.

- b. Sidste del foreslaaes at lyde: Medlemmer der er saaledes rapporteret, kan igjen optas i forbundet paa samme bok og samme nummer ved skriftlig ansøknng med avdelingens underskrift mot at betale den resterende kontingent op til 1 aars restanse. Denne adgang gives kun 1 gang. Forøvrig som nyt medlem paa ny bok og nyt nummer, og de maa da betale mindst kr. 2.00 i indskrivningspenger.

§ 26.

- a. Den ukentlige kontingent fastsættes av avdelingerne selv. Dog maa den ikke være under 60 øre pr. medlem i heltbetalende og 28 øre i halvtbetalende foreninger.

Forretningsutvalget.

Kvammen anbefalte forslaget fra Bergen.

Schanke anbefalte forslaget fra Murarbeidernes forening i Trondhjem.

Thon advarte mot forslaget fra „Samhold“, Sarpsborg. Det var bedst at beholde lovene i den form som de var.

Askedal foreslog at beholde § 26 som den var.

Dette forslag vedtoges mot 1 stemme.

Til § 27:

§ 27.

- d. Ekskluderte medlemmer samt streikbrytere kan ikke optas i nogen avdeling uten paa nærmere i hvert tilfælde fastsatte vilkaar, der maa godkjendes av forretningsutvalget.

Forretningsutvalget.

Dette forslag vedtoges mot 2 st.

Videre foresloges:

§ 28.

- a. Forandres derhen, at det staar enhver forening frit for om kassereren skal være medlem av styret eller ei.

Embretsfos papir- og træmassearbeiderforening.

§ 28.

- c. Tilføies: Revisorerne vælges ved skriftlig avstemning og med absolut majoritet. Paa samme maate vælges for hver revisor en suppleant.

Forretningsutvalget.

Representanten fra Embretsfos tok forslaget fra sin avdeling tilbake. Det blev derpaa optat av *Bratvold*.

Efter forslag av *Askedal* besluttedes imidlertid at beholde paragraf 28 som den er.

Til § 31:

§ 31.

Blir arbeiderne i et arbeidslag, en arbeidsbranche eller paa et arbeidssted enige om at reise et krav i en eller anden retning, har de straks at indgi beretning til styret om saken, ledsaget med alle fornødne oplysninger. Styret har derefter at sørge for at saken kan bli behandlet av foreningen og avgjort under fornødent hensyn til § 8.

Forretningsutvalget.

Sethil tok paa utvalgets vegne forslaget tilbake. Dette forslag hang sammen med § 8 som blev revet istykker om formiddagen, og man maatte da beholde paragraffen som den var. Derved opretholdt man ialfald gammel praksis.

Wiggen trodde, at det var paa sin plads at vedta en ny bestemmelse, hvorfor taleren foreslog følgende, som var i samklang med de nye bestemmelser i § 8:

§ 31.

- a. Blir en avdelings medlemmer i et arbeidslag, en arbeidsbranche eller paa et arbeidssted enig om at reise et krav i en eller anden retning, har de straks at indgi beretning til styret om saken. Styret har derefter at sørge for at saken forelægges en generalforsamling til avgjørelse under fornødent hensyn til § 8.
- b. Finder medlemmerne at det er nødvendig at nedlægge arbeidet, har de likeledes at indgi meddelelse derom til styret med de nødvendige oplysninger. Styret har derefter at sørge for at saken hurtigst blir forelagt en generalforsamling til avgjørelse under fornødent hensyn til § 8 d.

Ved voteringen vedtoges *Wiggens* forslag:

Regler for de stedlige styre.

§ 3.

Konfliktspørsmal som vedrører medlemmer i flere av de tilsluttede foreninger som har samme arbeidsgiver, skal forebringes forretningsutvalget gjennom det stedlige styre. Blir arbeidsnedleggelse følgen, forestaar i de tilfælde forretningsutvalget finder det hensigtsmessig det stedlige styre utbetalingen av streikeunderstøttelsen o. s. v. som før.

Forretningsutvalget.

Hobberstad foreslog:

„De stedlige styre avgir aarsberetning og regnskap til forbundet.“

Forslaget besluttedes tat op under en anden post paa dagsordenen.

O. K. Sundt mente, at det var nødvendig at faa en ny bestemmelse for denne paragrafs vedkommende. Taleren hadde et par forslag at fremsætte, men *dirigenten* gjorde opmærksom paa, at der ikke var adgang til det efter dagsordenen.

Sethil anbefalte utvalgets forslag.

Johansen spurte om utvalget har været opmærksom paa alle de fællesstyrer som er oprettet i Kristiania. Tekstilarbeiderne har sit, de kommunale arbeidere sit og fyrstikarbeiderne sit. Skal konfliktspørsmål først behandles i fællesstyrerne og derefter i det stedlige styre for det kommer til forretningsutvalget, vil det ta for lang tid.

Rich. Hansen: Lovene har ingen bestemmelse om fællesstyrer; det er noget foreningerne har oprettet selv. Men det sikreste er at vedta utvalgets forslag.

En repræsentant gjorde opmærksom paa at fyrstikarbeiderne i Kristiania ikke hadde noget fællesstyre.

Utvalgets forslag vedtoges enstemmig.

Sykekassen.

Følgende forslag fra den nedsatte komite til love for sykekassen behandledes derpaa:

Komiteen indstillet:

Formaal.

§ 1.

Kassens formaal er i sygdomstilfælde at understøtte sine medlemmer ved:

- a. Sykepenger naar sygdommen medfører arbeidsudygtighet.
- b. Begravelsesbidrag ved ikke forsikringspliktig medlems død.

Medlemsskap.

§ 2.

- a. Alle medlemmer av Norsk arbeidsmandsforbund der ikke lider av uhelbredet eller uhelbredelig sygdom kan bli medlem av kassen.
- b. Medlemmerne inddeles i 3 klasser:

Klasse 1 omfatter de mandlige medlemmer av forbundet der ikke kommer med i den offentlige sykeforsikring.

Klasse 2 Omfatter de kvindelige medlemmer der av samme grund som klasse I ikke kommer med i den offentlige sykeforsikring.

Klasse 3 omfatter alle de av forbundets medlemmer, der er medlem av den offentlige sykeforsikring eller anden godkjendt sykekasse.

- c. Indmeldelse sker til avdelingernes sykekasserere, der har at paase om vedkommende opfylder betingelserne for at bli medlem, og at han indskrives i den klasse han (hun) skal tilhøre i henhold til bestemmelserne i punkt b.

Fra avdelinger hvor sykekassen ikke har nogen medlemmer og fra forbundets direkte medlemmer sker indmeldelse til kassens bestyrer.

Indskrivningspenger og kontingent.

§ 3.

Ved optagelse som medlem erlægges:

Kl. 1 kr. 1.00 i indskrivningspenge og en ukentlig kontingent av 25 øre.

Kl. 2 kr. 1.00 i indskrivningspenge og en ukentlig kontingent av 20 øre.

Kl. 3 kr. 0.50 i indskrivningspenge og en ukentlig kontingent av 10 øre.

Kontingenten kvitteres i medlemsboken med kassens egne kontrolmerker. Fristempling for kontingent bevilges ikke. Strækker ikke kontingenten til, kan forretningsutvalget utligne ekstrakontingent.

Kontingentens indbetaling.

§ 4.

Kontingenten indbetales (av avdelingene) maanedlig og senest den 20. i hver maaned for den foregaaende. Under særlige forholde kan forretningsutvalget forde kontingenten indbetalt oftere. Længere restansetid uten forretningsutvalgets samtykke medfører tap av rettigheter for avdelingens medlemmer. Ved hver maanedlig indbetaling av kontingenten pligter sykekassens kasserer at indsende fortegnelse over de i maanedens løp nyindmeldte medlemmer samt indskrivningspengene for samme. Undlates dette blir vedkommende medlemmer kun at regne for medlemmer fra den 1. i den maaned for hvilken kontingenten indsendes til hovedkontoret.

Berettigelse erhverves.

§ 5.

Berettiget til understøttelse er de der har været medlemmer av kassen mindst 3 maaneder og ikke skylder kontingent for over 4 uker. Ved utbetaling av første ukes understøttelse fratrækkes mulig restanse. Tiden for indmeldelse regnes fra den dag indskrivningspengene betaales. Restanse over 8 uker medfører strykning, og kan de som er strøkne kun optages som nye medlemmer.

§ 6.

Indtræder forhold der bevirker at medlemmer maa overgaa fra en klasse til en anden kan dette ske fra første lørdag i hver maaned.

Rettighet i den nye klasse erholdes 4 uker efter overflytningen.

Meddelelse om overflytning maa straks indsendes til kassens bestyrer.

Understøttelsens størrelse og varighet.

§ 7.

- a. For de første 3 sykedage ydes ingen understøttelse; medfører sygdommen længre arbeidsudygtighet utbetales bidrag fra 4. sykedag i indtil 13 uker i et aar (understøttelsesaar). Tiden regnes fra første sykedag for hvilken bidrag er utbetalt.

Understøttelse beregnes for alle ukedage undtagen søndag og utgjør:

Kl. 1	kr. 2.00	pr. dag	(kr. 12.00	pr. uke)
„ 2	„ 1.50	„ „	(„ 9.00	„ „)
„ 3	„ 0.70	„ „	(„ 4.20	„ „)

Forsaavidt bidraget i kl. 3 sammen med forsikringens ydelser og anden inntægt skulde overstige 90 pct. av forsikringspliktig medlems inntægt, utbetaler kassen kun differansen inntil 90 pct.

Den, der har erholdt fuldt bidrag 13 uker, enten i et eller flere avbrutte syketilfælder indenfor et aar, kan ikke erholde yderligere understøttelse før der er blit et nyt understøttelsesaar og maa medlemmet ha været arbeidsdygtig (arbeidet) minst 4 uker siden sidste understøttelse.

- b. Ved medlems død utbetales kr. 50.00 i begravellesbidrag. Dette bidrag gjælder kun medlemmer av kl. 1 eller 2.

Understøttelse ydes ikke.

§ 8.

Ved sygdom foranlediget ved ulykkestilfælde, der understøttes i henhold til ulykkesforsikringsloven, utbetaler kassen ingen understøttelse.

§ 9.

Den, som i beruset tilstand ved slagsmaal eller paa anden maate selvforskyldt paadrar sig sygdom, har ingen ret til understøttelse. Likeledes tapes retten til understøttelse, hvis den syke viser sig beruset eller undlater at følge lægens forskrifter.

§ 10.

Opdages det senere, at nogen ved innmeldelsen var beheftet med uheldbredet eller uheldbredelig sygdom, blir vedkommende at stryke som medlem.

Krav om understøttelse.

§ 11.

Krav om understøttelse ledsaget av lægeattest, der angir sygdommens art og varighet, maa være innsendt til kassens bestyrer gjennom formanden i den forening, hvor vedkommende er medlem senest 6 uker efter sygdommens ophør, ellers tapes retten til understøttelse. Kravet skal ledsages av bevidnelse fra formanden og kassens kasserer, at vedkommende er berettiget medlem (se § 5, 8, 9 og 10) samt om vedkommende fremdeles er syk eller ei, og hvor mange dage han var syk og arbeidsudygtig. Direkte medlemmer, som selv indgir krav om understøttelse maa foruten lægeattest vedlægge lignende bevidnelse fra 2 troværdige mænd, helst kommunens ordfører eller lensmand som den ene.

Kassens ledelse.

§ 12.

- a. Kassens hovedledelse paahviler forbundets hovedstyre og forretningsutvalg, der overfor kassen har samme myndighet som i forbundets øvrige anliggender.

- b. Til at forestaa den daglige ledelse, føre kassens regnskap og besørge korrespondansen vælges en bestyrer.

Bestyreren vælges av landsmøtet med absolut majoritet. Landsmøtet bestemmer hans løn.

§ 13.

Bestyrerens kontante kassebeholdning maa ikke overstige 500 kr. De øvrige indsættes i en av forretningsutvalget antagen bank og kan kun haves efter anvisning av forbundets formand eller kasserer. Kassens bestyrer stiller betryggende kaution for 800 kroner.

§ 14.

Bestyrerens løn, anskaffelse av materiel, portoutgifter etc. utredes av kassen. Likeledes kan forretningsutvalget bestemme, at en viss procent av kassens inntægter overføres til forbundets kasse til dækkelse av de øvrige administrationsutgifter, saasom husleie, lys, rengjøring etc.

Revision.

§ 15.

Forbundets revisorer har en gang hvert kvartal at gjennomgaa kassens regnskaper og avgi beretning om samme til forretningsutvalget.

§ 16.

Forretningsutvalget og revisorerne har til enhver tid adgang til bestyrerens bøker. Findes der at være misligheter ved disse, kan forbundsstyret ved en majoritetsbeslutning suspendere ham og ansætte en ny inntil neste landsmøte.

§ 17.

Ekstrakt av de reviderte kvartals- og aarsregnskaper indrykkes i „Arbeidsmanden“.

Aarsregnskaperne trykkes og omsendes til avdelingerne sammen med forbundets regnskaper.

Opløsning.

§ 18.

Kassen kan ikke oppløses, medmindre $\frac{2}{3}$ — to tredjedele — av medlemmerne stemmer derfor. I tilfælde oppløsning tilfaller dens midler Norsk arbeidsmandsforbund.

Lovens ikrafttræden m. v.

§ 19.

- a. Nærværende lov er vedtat paa Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøte i Kristiania 25. mai til 1. juni 1911 og træder i kraft 3. juli 1911. Denne lov kan kun forandres paa et landsmøte.
- b. Opstaar der meningsforskjel om lovens forstaaelse, avgjøres dette av hovedstyret med adgang til at appellere saken til førstkommande landsmøte.

Det henstilles til landsmøtet at vedta følgende:

„De av den nuværende sykekasses medlemmer der den 3. juli 1911 er berettigede medlemmer av denne kan overgaa som medlemmer av den nye kasse uten indskrivningspenger og beholder rettighet til bidrag. Bidrag utbetales efter den nye kasses love.“

I komiteen:

A. Kalvaa,
formand.

Andr. Juell,
sekretær.

Hans Olsen. Fru Anna Olsen. Th. Sæterbraaten. H. Marken.

Forslaget vedtoges enstemmig efter en bemerkning av Sætherbraathen.

Den av komiteen gjorte henstilling til landsmøtet vedtoges ogsaa.

Organisation av skogs- og landarbeidere.

Man gik over til punkt 11 paa dagsordenen.

Sethil indledet spørsmålet om organisation av skogs- og landarbeidere. Han uttalte:

Om denne sak har der i det senere været snakket en del og delvis ogsaa skrevet, ti spørsmålet om landarbeidernes organisation har paa enkelte steder vakt endel oppmerksomhet. Men saken har imidlertid ikke vakt den oppmerksomhet som den fortjener efter min formening. Hvad der er blit sagt og skrevet er blit mere leilighetsvis, og de tiltak til dannelse av organisation som er blit gjort, er blit mere spredte forsøk. Men spørsmålet om organisation av landarbeiderne har stor interesse ikke alene for landarbeiderne selv, men for hele fagorganisationen, og jeg vil lægge til, at det er av stor samfundsmæssig betydning. Det dreier sig nemlig her om et stort antal arbeidere. Anslagsvis kan man regne 35,000 arbeidere ved jordbruk og skogdrift. Der er kun medtat dagarbeidere, idet man har ment, at kun disse er organisationsmulige efter de nuværende organisationsformer. Regner man med tjenere, husmænd m. v., saa blir det samlede arbeiderantal ved jordbruk og skogdrift ganske betydelig, og det er jo saa ganske naturlig, for man har hittil snakket om jordbruket som landets modernæring. Saa har vi ca. 50,000 fiskere, hvorav dog størstedelen er at regne som selvdrivende; men man regner med at der er ca. 9000 fiskere i andres tjeneste, og disse skulde kunne organiseres. Et andet spørsmål er om ikke ogsaa de selvdrivende fiskere kunde organiseres i en eller anden form. Jeg har tænkt mig, at det kunde bli en organisationsform, en slags kooperativ virksomhet i retning av samarbeide og fælles optræden med hensyn til avsetningsforholdene m. v. Spørsmålet om organisation av landarbeiderne her i landet er egentlig ikke fra først av kommet fra landarbeiderne selv. Det kom som en naturlig følge fra de industriarbeidere som var mest utsat paa grund av at landarbeiderne staar uorganiseret. La os saa se litt paa hvordan fag-

organisationen har utviklet sig. De arbeidere som først organiserte sig i fagforeninger var haandverksfagene. At det skulde gaa an at organisere anlægs- og jernbanearbeidere, grube- og grovarbeidere av forskjellig slags, trodde man vistnok fra først av vilde være nærsagt en umulighet. Naar haandverksfagene var i streik, var de utsat for at der kom streikbrytere fra de grupper som nu danner arbeidsmandsforbundet. Men saa begyndte arbeidsmandsforbundet sin virksomhet, og den ene gruppe arbeidere efter den anden blev tilsluttet dette, og tilslut var arbeidsmandsforbundet kommet i den samme situation som haandverksfagene før. Under streiker truedes deres eksistens av skogs- og landarbeiderne, der strømmet til streikefelterne som streikbrytere. Der kan nævnes mange saadanne tilfælder. Isærdeleshet har vi set det under Foldals- og Løkkenstreiken. Spørsmålet blev derfor reist av grubearbeiderne, om man ikke skulde faa organiseret landarbeiderne, eller ialfald faa igang et saadant opplysningsarbeide iblandt dem, at de ikke optraadte som streikbrytere. Paa forbundets landsmøte i 1908 var spørsmålet om landarbeidernes organisation oppe til behandling. Det som isærdeleshet blev fremholdt, var den fare som landarbeiderne var for de organiserte industriarbeidere under streiker, — og det blev fra flere talere fremholdt, at man i første række skulde forsøke med at organisere skogarbeiderne. Landsmøtets behandling resulterte i følgende beslutning: „Landsmøtet paalægger forbundsstyret at ha sin oppmerksomhet henvendt paa organisationen av landarbeiderne, saaledes at man ved alle midler og ved enhver anledning driver agitation blandt landarbeiderne og til næste landsmøte forbereder dannelsen av et landarbeiderforbund“. For landsorganisationens kongres i 1910 forelaa ogsaa forslag om agitation blandt skogs- og landarbeiderne. Noget spesielt forslag om en bestemt branche blev ikke vedtat, men derimot vedtoges at bemyndige sekretariatet at iverksætte agitation i den utstrækning det anser hensigtsmæssig, efter sekretariatets nærmere bestemmelse, og at de nødvendige midler hertil bevilges av landsorganisationens kasse. Saken har flere gange været oppe til behandling, saavel i hovedstyret som i forretningsutvalget. Og jeg skal her ganske kort omtale hvad der hittil er gjort. Den første forening av skogsarbeidere som blev optat i forbundet, var Øvre Lier skogsarbeiderforening. Den blev optat som halvtbetalende, idet man mente, at landsmøtets avgjørelse av denne sak berettiget til denne tillempling. Paa sommeren 1910 gjorde Johs. Bergersen en agitationstur gjennom Solør, idet han holdt foredrag i de derværende arbeiderforeninger. Agitationen blev nærmest et opplysningsarbeide, idet nogen forening ikke blev stiftet. Høsten 1910 blev der reist en bevægelse blandt skogsarbeiderne i Slemdal, Kjose og Hedrum — arbeiderne hos godseier Treschow. Grunden til denne bevægelse var et bebudet nedslag i hugstpriserne, og arbeiderne begyndte derfor at tænke paa organisationen. Forbundet sendte Johs. Bergersen derved, og der blev dannet 3 foreninger: Slemdals, Kjoses og Hedrums arbeiderforeninger. Arbeiderne fik straks ved organisationens hjelp hugstpriserne forhoiet med 20 %. Skogsarbeiderne i Lier fik ogsaa ved nytaarstid ved streik opprettet en fordelagtig overenskomst. Høsten 1910 holdt jeg efter an-

modning 2 foredrag i Øvre Rendalen. Nogen forening blev ikke stiftet, men fra flere av Østerdalens politiske foreninger har der været forespørsler angaaende organisationen, og der er til flere steder sendt love, brochurer og beretninger. I Hedemarkens amt har nemlig baade arbeiderpartiets foreninger og de demokratiske arbeiderforeninger beskæftiget sig en del med spørgsmaalet om organisation av skogsarbejderne. Jeg skal referere en skrivelse fra Hedemarkens amts arbeiderparti:

Til Arbeidsmandsforbundet, Kristiania.

Paa aarsmøtet i Hedemarkens amts arbeiderparti den 26. december forrige aar blev behandlet spørgsmaalet om fagorganisation for skog- og landarbeidere. Efter et længere ordskifte vedtoges enstemmig følgende forslag:

„Hedemarkens amts arbeiderpartis aarsmøte henstiller til sine foreninger at arbeide ihærdig for at land- og skogsarbejderne samt fløterne ikke optræder som streikbrytere.“

Med 13 mot 8 st. vedtoges følgende tillæggsforslag:

„Aarsmøtet paalægger partiets styre at utarbeide plan og forslag om organisation av land- og skogarbeidere i saa betimelig tid, at det kan foreligge paa arbeidsmandsforbundets første landsmøte.“

I henhold til denne beslutning har styret for H. A. A. utsendt følgende rundskrivelse til samtlige foreninger inden partiet, saalydende:

1. Er der trang til organisation av skog- og landarbejderne?
2. I saa tilfælde, paa hvilken maate bør dette helst ske?
3. Bør der dannes eget forbund for disse arbeidere, eller bør de gaa ind i arbeidsmandsforbundet?

Der indkom svar fra 27 foreninger. 24 av disse har besvaret spørgsmaalet 1 med „ja“, 3 med „nei“. Til spørgsmaal 2 har de 24 uttalt, at det bør ske ved agitation og oplysning paa forskjellig vis. Til spørgsmaal 3 har 17 foreninger uttalt sig for at der bør dannes et eget forbund, 6 for at de skal tilhøre arbeidsmandsforbundet.

Den 25. mars d. a. hadde styret for H. A. A. møte i Elverum, hvor organisationssaken av skog- og landarbejderne behandledes sammen med næstformanden for Norsk arbeidsmandsforbund, hr. G. Sethil, som paa anmodning var fremmøtt. Efter et længere ordskifte om maal og midler for denne sak enedes styret om følgende uttalelse:

„I henhold til de indkomne svar fra 27 partiforeninger i amtet tillater styret for H. A. A. sig at henstille til Norsk arbeidsmandsforbund at iverksætte et kraftig opplysningsarbeide blandt skog- og landarbejderne med det formaal at faa dannet foreninger utover landet. Disse kan enten staa tilsluttet Norsk arbeidsmandsforbund, eller om det viser sig gjennemførlig, at danne eget forbund, hvad flertallet av de ovenfor nævnte foreninger har uttalt sig for.“

I tilfælde Norsk arbeidsmandsforbund skulde finde at burde opta ovennævnte arbeide for organisation av skog- og landarbejderne, tør

forbundet gjøre regning paa velvillig medvirkning fra vore foreninger i den utstrækning forholdene gjør det mulig.

Styret for H. A. A. den 31. mars 1911.

Karl Amundsen,
f. t. formand.

L. Julseth,
f. t. sekretær.

Jeg var efter indbydelse tilstede paa dette møte, og jeg fremholdt, at spørgsmaalet vilde bli behandlet paa forbundets landsmøte. Det som hittil har staat som det vanskeligste er kontingentspørgsmaalet, og Hedemarkens amts arbeiderpartis styre trodde, at selv vor halvtbetalende kontingent var for høi. Dernæst er det spørgsmaal om selve organisationsformen. Det er her et nyt felt vi har for os, og vi har ment, at man kunde studere saken, saaledes at om der skal gjøres noget, bør det bli et skridt i den rigtige retning, og skridtet bør ikke tas saa stort med engang, at man straks efter kanske kommer til at ta et skridt tilbake. Naar man ser paa dette spørgsmaal — landarbeidernes organisation — maa man indrømme, at her foreligger der store vanskeligheter netop paa grund av, at man her har en ny branche, hvor det ikke er sikkert, at de nuværende organisationsformer passer, og det er ikke sikkert at de passer ind i den ramme som nu omrammer vor organisation. Ser vi hen til utlandet, saa har man der landarbeiderorganisationer, men jeg tror ikke, at man derfra kan faa noget brukbart mønster for en organisation av vore landarbeidere, netop fordi forholdene er saa forskjellige i de forskjellige lande. Saaledes kan knapt vore nærmeste nabolandes forholde sammenlignes med vore. I Danmark har man foreninger av landarbeidere — væsentlig herregaardsarbeidere. Disse foreninger staar som halvtbetalende indmeldt i Dansk arbeidsmandsforbund. I Sverige har man et landarbeiderforbund. Dets medlemmer er herregaardsarbeidere — dagarbeidere, stottere, tjenestefolk og kvægrøktare. Her i landet har vi ikke rigtig tilsvarende de samme forhold. De arbeidere som det her i landet i første række er spørgsmaal om at organisere, er ikke tjenere, husmænd og sveisere. De bor for spredt og enkeltvis borteffer paa de forskjellige gaarde. Nei, der er andre som er mere organisationsmulige og ligger os nærmere for haanden. Det er skogsarbeidere, fløtningsarbeidere og paa nogle steder arbeiderne ved forskjellige bruk og jordegods. Som jeg før har sagt viser der sig vanskeligheter. Men jeg tror vi kan være enige om at det var en vanskeligere opgave de gav sig ikast med de mænd der grundla arbeidsmandsforbundet. Men vi ser hvad det har kunnet føres til. Den gang arbeidsmandsforbundet blev dannet, hadde vi litet av fagorganisation i landet. Der var næsten ikke arbeiderpresse, og midlerne var smaa. Nu for tiden har vi ca. 50,000 fagorganiserte i landsorganisationen; vi har en arbeiderpresse som kan sprede opplysning, og vi er heller ikke blottet for midler. Saa nogen uoverkommelig opgave kan det ikke sies at være dette efterhvert at faa organiseret en del av landarbejderne. En begyndelse er allerede gjort, og der bør fortsættes. Spørgsmaalet er efter min mening kun paa hvilken maate det skal ske og om arbeidsmandsforbundet eller en

anden organisation eller institution skal ta sig av saken. At landarbeiderne blir organisert er av betydning for de øvrige organiserte derved at faren for streikbrytere mindskes. Av hensyn til landarbeiderne selv vil det være av betydning, at de blir organiserte, for at de ved organisationens hjelp kan faa høinet sine løns- og arbeidsvilkaar, og deres organisation vil indgaa som et led i klassekampen. Det første spørsmål som maa avgjøres, er naturligvis om arbeidsmandsforbundet i det hele tat skal befatte sig med saken: landarbeidernes organisation. Er man saa av den mening, at arbeidsmandsforbundet skal gjøre noget i denne sak, saa er spørsmålet paa hvilken maate. Jeg skal her nævne forskjellige alternativer:

- I. Landarbeiderforeningerne optas i forbundet som halvtbetalende.
- II. Der opprettes en særskilt kontingentklasse for skogs- og landarbeiderne.
- III. Arbeidsmandsforbundet bevilger en sum til hjelp for agitationen blandt landarbeiderne, og foreslaar for Arb.s fagl. landsorganisation at der igangsættes agitation for dannelse av et landarbeiderforbund i tilslutning til landsorganisationen.

Med hensyn til disse alternativer saa vil jeg si, at jeg har oprindelig været stemt for at landarbeiderne skulde organiseres i tilslutning til arbeidsmandsforbundet, men efter den senere tids snak om organisationsformer og bestræbelserne for egne forbund kan det vel tænkes, at det vil være litet formaalstjenlig at faa dem ind i arbeidsmandsforbundet. Tanken om eget forbund kommer vel til at være der allikevel, og det er muligens derfor det rigtigste at de allerede fra begyndelsen av danner eget forbund. Jeg vil dog fremholde, at det er stor forskjell for medlemmerne at skulle til at gaa igang med sit eget forbund, med sin egen administration, og at gaa ind i et bestaaende forbund. Selve starten har i mange tilfælder stor betydning for et løp, og saaledes er det ogsaa med en organisation. Vi har set organisationer som har begyndt sin virksomhet; men der er kommet til et eller andet, f. eks. ugreie i regnskaperne eller andet lignende, og det hele er gaat istaa. For at ikke saadant skulde indtræffe, og for at landarbeiderne i det hele tat skulde kunne faa anledning til at nyte godt av de fordele som er at komme ind i en gammel, prøvet organisation, har jeg som sagt trodd, at landarbeiderne skulde organiseres i tilslutning til arbeidsmandsforbundet. Jeg skal imidlertid ikke fremsætte noget bestemt forslag før saken er undergit debat. Med hensyn til agitationen blandt landarbeiderne, saa vil jeg fremholde som min mening, at det maa ske baade ved tale og skrift, og jeg vil fremholde som noget der i første række burde gjøres, og det er at faa utarbeidet en brochure og faa spredt utover bygderne.

Moeskau fremholdt ogsaa betydningen av agitationen blandt land- og skogsarbeiderne. Sidste landsorganisationskongres hadde bevilget arbeiderpartiet 5000 kr. til agitation blandt disse folk og blandt fiskerne, saa der vilde bli optat et intenst opplysningsarbeide blandt dem. Men der hersket saa store motsætninger i interesser og arbeidsvilkaar mel-

lem skogs- og landarbeidere paa den ene og industriarbeidere paa den anden side, at det ikke var heldig at faa disse folk ind i arbeidsmandsforbundet. Det vilde kanskje ikke engang la sig gjøre. Heldigst vilde vel derfor være om landsorganisationen fik penger til at agitere blandt land- og skogsarbeiderne og faa opprettet et eget forbund for dem. Taleren foreslog bevilget 1000 kroner til landsorganisationen til agitationen blandt jord- og skogsarbeiderne for opprettelse av eget forbund for samme arbeidere.

Stuedal trodde ikke det var heldig at ta disse landarbeidere ind i forbundet, da de ikke var istand til at betale den kontingent som krævedes. Det var væsentlig opplysning der trængtes blandt disse folk, og vilde man bevilge noget til politisk agitation blandt dem, vilde talstemme for det.

Aarheim gav sin tilslutning til Sethils utredning. Tal. var godt kjendt utover landet og anbefalte det av Rosten arbeiderforening fremsatte forslag om ekstrakontingent til agitation, hvilket forslag man vilde komme til senere.

Kjeldstali sluttet sig til Moeskaus forslag.

Reiersen var uenig med Moeskau. Han vilde støtte Sethils tanke, at disse folk skulde optas i forbundet som halvtbetalende. Det vilde bli vanskelig for jord- og skogsarbeiderne at danne eget forbund. Tal. var uenig i, at man først og fremst skulde lægge an paa politisk agitation blandt disse. Det var gjennom fagorganisationen at de ogsaa skulde faa sin politiske oppdragelse. Taleren foreslog, at forbundet skulde drive agitationen blandt jord- og skogsarbeiderne i den utstrækning det magter og opta dem i forbundet som halvtbetalende medlemmer.

Johs. Bergersen kunde ikke slutte sig til Moeskaus forslag. Det vilde ikke være heldig at faa disse folk til at danne egen organisation. De burde optas i forbundet. Dog var det ikke sikkert at det var det bedste at opta dem som halvtbetalende. Men de burde vel ha sin egen kontingentklasse, ti det vilde de vist være mest tilfreds med. Taleren var uenig i at la andre faa pengene til agitationen. Enten disse folk skal organiseres for sig selv eller optas i forbundet, bør forbundet selv drive agitationen blandt dem. Han henstillet til Moeskau at ændre sit forslag saaledes, at forbundet bevilger 1000 kroner til agitation blandt jord- og skogsarbeiderne.

Kalvaa: Landarbeiderne er særdeles daarlig lønnet, og hvad de mest trenger er at faa sine lønninger forbedret. Men for at opnaa det nytter det ikke stort at drive politisk agitation blandt dem, ti det er kun gjennom fagorganisationen at disse folk som alle andre kan forbedre sine kaar. Men der maatte drives en kraftig agitation blandt dem, ti disse folk hadde liten forstand paa organisationens nytte. Tal. kunde ikke stemme for Moeskaus forslag, men anbefalte Reiersens.

A. Moan sluttet sig til *Stuedal*. Smaabrukere og fiskere har det jo meget daarlig, men de arbeider mest paa egen haand, saa de kunde ikke slaaes sammen med skogsarbeiderne der arbeidet for løn. De sidste kunde optas i forbundet, men de andre vistnok ikke.

Førde trodde, at interesserne hos jord- og skogsarbeiderne var saa vidt forskjellig fra industriarbeidernes, at det vilde være umulig at forene dem i samme organisation. Det vilde kanskje skape mer forvirring end styrke. Men taleren var enig i at der gjordes noget for at faa jord- og skogsarbeiderne organiserte. Og det var vistnok riktigst, at arbeidsmandsforbundet besørget agitationen herfra selv, ti de kjendte bedst forholdene blandt disse folk.

Bertel Halvorsen fremholdt, at det nok var riktig at faa disse folk organiseret, men at la dem danne eget forbund vilde ikke være heldig, da et saadant forbund vist ikke vilde bli gammelt. Tal. var ellers enig med Reiersen.

Moeskau mente, at det vilde være spildt arbeide at faa større dele av disse arbeidere ind i arbeidsmandsforbundet, ti det var ikke mulig. Derfor ansaa taleren det heldigst, at jord- og skogsarbeiderne dannet sit eget forbund. Taleren trodde, at kunde forbundet spede 1000 kroner til de 5000 landsorganisationen hadde bevilget arbeiderpartiet, kunde der planlægges en storartet agitation.

Stuedal replicerte til Kalvaa.

Sethil støttet Reiersens forslag. Men hvis det vedtages maa forutsetningen være, at der blir adgang for avdelingene i Treschow-skogene til ogsaa at gaa ind som halvtbetalende medlemmer i forbundet. Det gjælder samme slags arbeidere, men avdelingene i Treschow-skogene har gaat ind som heltbetalende.

Kalvaa vilde ikke være med paa at dele op organisationen i flere smaabiter. Var det nødvendig, fik man heller støpe den om. Men alle skulde sveises sammen i en stor fællesorganisation.

Sven Olsen var ganske enig med Kalvaa. Det saa næsten ut til at man ikke vilde ha flere medlemmer i forbundet. Skogsarbeiderne hadde da i høi grad fælles interesse med arbeidsmændene ellers. Det gjaldt for alle at føre kampen mot kapitalisterne, og det var vel en fælles interesse.

Egenæs var ganske enig i at der burde gjøres noget for at fremme organisationen blandt disse folk; han støttet Reiersens forslag.

A. K. Sundt støttet Moeskaus forslag.

Efter en replik av Reiersen votertes, og Reiersens forslag vedtoges med stort flertal.

Et forslag fra Blomkvist, Borkholm, Sætherbraathen og Ole Berg om at behandle posterne „budget og valg“ som første sak næste møtedag vedtoges mot 13 stemmer.

Tilslut takket Simen Jensen arrangementskomiteen og hovedstyret for den særdeles hyggelige fest foregaaende aften paa Malmokalven.

Møtet hævedes kl. 7.15.

Formiddagsmøte onsdag den 31. mai.

Dirigent: Moeskau.

Ved navneopropet var følgende fraværende: Osk. Johansen, avd. 22, M. Vignæs, J. Kjendsli, J. Johansen og C. Wiig.

Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Sethil paapekte den merkverdighet, at der nu skulde være $\frac{2}{3}$ majoritet for at opsi en tarif, mens et almindelig flertal av de møtende, det vil si kanskje et mindretal av samtlige organiserte, kan bestemme streik.

Dirigenten refererte derpaa

Forslag til budget for 1911.

Indtægt:

Kontingent fra 20,000 medlemmer — 15 % fristempling, beregnet efter den gamle administrationskontingent av	
5 øre pr. uke	kr. 44,200.00
Forskjellige indtægter	„ 1,000.00
	<hr/>
	kr. 45,200.00

Utgift:

Porto, telegrammer og telefonsamtaler	kr. 2,500.00
Husleie	„ 1,200.00
Rengjøring og belysning	„ 650.00
Inventar	„ 300.00
Fagbladet, trykning og porto	„ 4,000.00
Agitation	„ 10,000.00
	<hr/>
	kr. 18,650.00

Lønninger:

Formand	kr. 2,400.00
Kasserer	„ 2,300.00
Næstformand	„ 2,000.00
Sekretær	„ 1,900.00
Bokholder	„ 1,900.00
En halvpart til sykekassens bestyrer	„ 450.00
Skrivemaskindame	„ 1,020.00
Assistanse	„ 2,700.00
Tællepenger	„ 200.00
Sekretæren i Nordland	„ 2,000.00
	<hr/>
	„ 16,870.00
	<hr/>
	kr. 35,520.00

	Transport kr. 35,520.00
Revision	" 550.00
Trykningsutgifter	" 1,500.00
Telefon og assurance	" 250.00
Avishold	" 150.00
Hovedstyre og utvalgsmøter	" 1,500.00
Repræsentationsutgifter	" 500.00
Kontorrekvisita	" 700.00
Landsmøte	" 4,000.00
Uforutseede utgifter	" 500.00
	kr. 45,170.00
Overskud	" 30.00

Otto Syvertsen. R. Olsen. S. Jensen. H. Schanke. Willh. Hansen.

Behandling utsattes til forslaget kunde bli trykt og omdelt.

Imidlertid forelaa følgende:

„Sykekassens generalforsamling har vedtat, at de i kassen gjenværende midler ved kassens ophør den 3. juli 1911 overgaar til den nye kasse paa betingelse av at kassens nuværende medlemmer kan overgaa til den nye kasse uten indskrivningspenger og beholde sine rettigheter.

Da landsmøtet har vedtat dette, henstilles til landsmøtet at godkjende beslutningen om sykekassens midlers anvendelse.“

Steinmoen mente, at avgjørelsen av sykekassens midler skulde omsendes til uravstemning.

Juell: Det er mot lovene, som sier at midlerne tilfalder forbundet.

Hans Evensen: Efter Juells uttalelse skulde sykekassens midler allerede været tilfaldt forbundet.

Juell: Nei, kassen ophører ikke før 3. juli.

Stuedal: Skal vi som ikke er medlemmer stemme her, kan de der er medlemmer reise berettiget kritik mot os.

Forslaget vedtoges mot 1 stemme.

Dernæst behandledes følgende forslag:

Nydalens kvindelige forening andrar landsmøtet om at foreningens gjæld, kr. 1006.00, maa bli dem eftergit. Foreningen anfører som grund herfor, at den ikke magter at tilbakebetale dette beløp. Det ringe antal kvinder som er organiseret ved Nydalens fabrikker, har som særlig opgave at samle de endnu uinteresserte ved fabrikkerne; hertil trænges baade arbeide og penger, hvorfor det maa være forstaaelig, at den løpende kontingent ikke strækker til for at tilbakebetale et saa betydelig beløp. At paalægge medlemmerne ekstrakontingent for at faa betalt nævnte beløp, vil yderligere svække foreningen. Angaaende gjældens opkomst og hvad dermed staar i forbindelse vil

vi anmode forbundets forretningsutvalg, som tidligere har hat med saken at gjøre, nærmere at redegjøre for landsmøtet. Foreningen gaar ut fra, at landsmøtet vil imøtekomme dette saa rimelige andragende og dermed skape en mindre trykkende fremtid for foreningen.

Nydalens kvindelige arbeiderforening, Kristiania.

Fru Johansen: Foreningen magter ikke at betale de av kassereren underslaaede midler. Kassereren blev frifundet paa grund av for slap kontrol. Men der var stor ukyndighet tilstede.

Aug. Andersen: Landsmøtet kan ikke eftergi denne gjæld for konsekvensernes skyld. Det er uforsvarlig. Talerens forening hadde vel 3000 kroners gjæld til forbundet.

Reiersen var ikke enig med Andersen. Naar en liten forening har været saa uheldig at faa en kasserer som underslog midlerne, bør vi hjelpe den. Skal foreningen selv betale ved ekstrakontingent og organisationen ramle, eller skal vi eftergi gjælden og beholde medlemmerne? Konsekvenserne er vi selv herre over.

Fru Pleym: Det er ikke bare kassererens skyld. Foran en konflikt strømmet der flere hundrede medlemmer ind i foreningen, saa den lille forening vokset pludselig. Man hadde vanskelig ved at kontrollere merkesalget. I ett aar har de nu hat gjælden over sig, saa en lærepenge har de faat. Kassereren stolte de formeget paa, men det kan ikke gaa an, og underslaget er ikke begaat med vilje, men det er den svake controls skyld. Alle har gjort sit bedste, men arbeidet har været for drøit for dem, saa de bør tilgis. Hovedkassereren bør ved hvert opgjør spørge om det stemmer med beholdningen med merker.

Fru Johansen var paalagt at spørge hovedkassereren, hvorledes han kunde tillate en saa stor restanse?

Anna Olsen: Denne gjæld hæmmer agitationen blandt kvinderne, og tal. maatte anbefale andragendet fra Nydalen.

Ogsaa *Kjeldstali* anbefalte eftergivelse av gjælden.

Kalvaa sluttet sig til *Reiersen* m. fl. Men det er en stor feil i foreningerne, at der ikke føres kontrol. Vi skulde næsten henge de kamerater som bedrar os. Bedrages organisationen for hundrede eller tusen kroner, gaar man fri, men bedrages en overklassemand for 50 øre, straffes man.

Kr. Tørres hadde ikke syntes, at merkebeholdningen var saa stor naar de hadde 20 underkasserere. De 1000 kroner kom ikke op med engang. Men foreningens indtægter har jo ikke været saa store som utgifterne. Kontingenten var for liten til foreningens egen administration, og paa den maate kunde det jo ikke gaa. Kassereren opgav, at merkebeholdningen stemte. Der blev somlet bort mange merker. Forretningsutvalget hadde ikke lov at eftergi gjælden, men kunde blot gi henstand. Taleren maatte anbefale landsmøtet, forbundets høieste myndighet, at eftergi gjælden for ikke at knekke kvindeorganisationen.

Bakkehaug anbefalte eftergivelse av gjælden, og *Osk. Johansen*, avd. 186, *Hans Olsen* og *B. Halvorsen* likeledes. Den sidste fremsatte et forslag om misbilligelse av den slappe kontrol, som *dirigenten* imidlertid ikke kunde ta under votering.

Aug. Andersen: Den gjæld taleren hadde omtalt fra sin forening var et laan. Men eftergir vi gjælden, kan kassereren tænke det er ikke farlig at underslaa, forbundet betaler. Det er bedre at en forening gaar, end at risikere at flere foreninger gaar paa samme maate.

Osvald Martinsen anbefalte eftergivelse. Men kan vi ikke nu opta forslaget til § 29 om revisorerne?

Dirigenten: Hver afdeling kan jo i sine lokallove bestemme kvartalsrevision.

Hamang var mot eftergivelse. Det vil opelske fuskeri. Vi hadde en gjæld paa 2000, som vi maatte dække med ekstrakontingent.

Nic. Hansen trodde ikke underslaget var saa ganske uskyldig, men revisionen hadde været slap. Utgifterne var større end indtægterne; allikevel var der en kassebeholdning. Tal. anbefalte andragendet.

Rich. Hansen: Vi kan ikke lægge den samme maalestok kanske paa de kvindelige foreninger, og sammenligningen med Hafslund holder ikke stik. Den forening var ikke saa ganske ny. Landsmøtet raader over alle eftergivelser av gjæld. Hvis der skal komme fart i agitationen igjen, maa foreningen faa eftergit gjælden.

Fru Johansen takket tilslut de mange talere som hadde anbefalet andragendet.

Mot 2 stemmer blev andragendet indvilget.

Hovedpost XIV.

Der forelaa følgende forslag til dagsordenens punkt XIV:

1. Vi anlægsarbeidere finder, at vi saa nødvendig trænger til bad ved anlæggene, især der hvor tunnel- eller grubearbeide drives, da der ved den slags arbeide følger noksaa meget, og er det i det hele tat et urenslig arbeide. Saa tror vi at være i vor fulde ret, om vi begynder at fremsætte krav om at faa oprettet bad ved anlæggene. En ting gjør sig specielt gjældende for os anlægsarbeidere, nemlig dette, at vi som regel er henvist til at bo i barakker, hvor belægget som regel er stort efter rummenes størrelse, saa man ikke der har godt for at kunne vaske sin krop som man bør.

Samnanger arbeiderforening, nr. 37.

2. Landsmøtet henstiller til stortinget at oprette en statskomite for fabrikation og salg av dynamit og sprængstoffer, isærdeleshet dynamit, lunte og knaldhætter. Det viser sig, at de fleste ulykkestilfælder under minering hovedsagelig skyldes daarlig og uensartet dynamit, saa vi finder det paakrævet at der øves strengere kontrol med fabrikation og salg av dynamit, lunte og knaldhætter. En del dynamit eksploderer ved det svakeste tryk, mens endel motstaar baade tryk og slag, og ikke sjelden viser den sig at være gammel og ødelagt paa andre maater.

Vaaer arbeiderforening, N. A. F.s avd. 203, Rjukan.

3. Landsmøtet bemyndiger forbundsstyret til at bruke en sum av kr. 10,000 — ti tusen kroner — til indkjøp av aktier i større industrielle bedrifter.

Embretsfos papir- og træmassearbeiderforening.

4. Landsmøtet foreslaaes at utarbeide og vedta en resolution til stortinget om at gjennomføre tvungen voldgift i arbeidstvistigheter.

Trærenserarbeidernes forening, Sarpsborg.

Steinmoen: Det er meningsløst at lægge beslag paa landsmøtets kostbare tid med dette. Han foreslog:

„Dagsordenens punkt 14 tas ikke under behandling.“

Kjeldstali kunde ikke være enig med Steinmoen. Vi maa se litt nærmere paa punkterne 2 og 3 før vi vedtar et slikt forslag.

Bratvold: Det eneste punkt under post XIV som bør behandles, uten at taleren var enig i det, var punkt 4 (voldgift). Men hvorledes skulde dagsordenen se ut, hvis det skulde opføres alt hvad den enkelte forening vil arbeide for. Punkt 3 ligger ikke inden forbundets virksomhet. Tal. foreslog, at av post XIV bør kun punkt 4 behandles.

Dirigenten oplyste, at punkt 3 og 4 var tat tilbake.

O. K. Sundt: Bratvold forstod ikke berettigelsen av punkt 1; men det beror paa, at han ikke har kjendskap til anlægsarbeidernes forhold. Der maa gjøres noget her. Taleren gik med paa, at punkt 2, 3 og 4 utsættes.

Stien syntes ikke han kunde gaa med paa utsættelse, specielt av hensyn til punkt 1.

O. K. Sundt foreslog:

„Dagsordenens post 14, punkt 1, optas til behandling.“

Sethil mente, at der kanske i arbeidsraadet kunde gjøres noget med punkt 2.

Søvik: Det er merkelig hvad der kan fremkomme paa et landsmøte. Ingen forbyr Samnanger at reise krav paa bad, men landsmøtet kan ikke skaffe dem det. Punkt 2 faar vore politikasser stelle med. Punkt 3 er heldigvis tat tilbake. Punkt 4 kommer vi ind paa under „taktik“; men nogen henstilling til stortinget om voldgift var tal. imot.

Eikefjord: Afdelingerne faar selv arbeide for at faa bad.

Tønnesen foreslog avstemning uten debat, der vedtoges.

Magnusen foreslog følgende henstilling:

„Landsmøtet paalægger hovedstyret at ha sin opmerksomhet henvendt paa, at det i størst mulig utstrækning gis anledning til bad ved anlæggene og særlig ved tunnel- og grubeanlæg.“

Samnanger arbeiderforenings forelæg nedvoterter, hvorpaa Magnusens forslag nedvoterter mot 4 stemmer.

Vaaer arbeiderforenings forslag vedtoges mot nogle stemmer.

Punkterne 3 og 4 blev ikke voteret over, da forslagene som nævnt var tat tilbake.

Budgettet.

Wiggen: Budgetkomiteen har vel en formand; kan denne opplyse om der er enstemmighet om forslaget? Der er intet opført som pensjon til Berntsen.

Reinh. Olsen svarte, at komiteen var enig i forslaget. Under agitation 10,000 kroner er Berntsen indbefattet.

Indtægtsposterne vedtoges som foreslaat.

Kalvaa: Husleien er forhøiet. Skal vi bevilge mer end der betales?

Kr. Tørres var spurt av komiteen om forskjellige faste poster. Forbundet betaler husleie for sykekassen, og ved forandringen av lokalet med henblik paa arbeidsledighetskassen var utgiften øket.

Kalvaa: Inventar bevilges uavbrutt. Hvad spekuleres der nu paa?

Tørres: Jeg ønsker ikke mer inventar. Men dette beløp er alt medgaat til det nye værelse. Vi har anskaffet et skap ogsaa til Karlgren i Nordland.

Karlgren: Sekretæren der trænges vel ogsaa et skrivebord.

Kalvaa: Skal vi begynde at skaffe skaper utover landet? Hvad der trænges i Nordland beror paa om der leies møbleret og umøbleret værelse. Arbeidet i Nordland er vel ikke saa stort at der trænges saa svært meget. Nu bevilges 300 og saa 300, det blir 600, og saa 300, det blir 900. Like inventarløs er man.

Rich. Hansen skjønnte ikke, at Kalvaa skulde lave noget stort nummer av dette. Der er nu nok inventar, men som det er opplyst, er pengene allerede for det meste medgaat. Taleren hadde aldrig hørt, at man leiet kontorer med inventar. Sekretæren kan ikke bekoste inventar selv uten at landsmøtet vil medta dette i ansættelsen av løn. Han takket for Kalvaas regneundervisning, at $300 + 300 + 300 = 900$. Det har vi ikke visst før.

Reiersen satte pris paa Kalvaa, men kunde ikke være enig med ham nu.

B. Halvorsen: 300 kroner pr. aar i inventar maa være overflødig. Posten bør nedsættes med 100 kroner.

Kalvaa undret sig over, at Rich. Hansen ikke visste før at $3 \times 3 = 9$. Og naar han takket, sa han velbekomme. Kjøpes inventar fiks kontant, paa efterbetaling eller avbetaling? Det er saa rart med en post som først er kommet paa budgettet. Den forsvinder vanskelig. Nu er alt moderne indrettet paa kontoret, og taleren hadde pekt paa posten, fordi den ikke skulde bli staaende til evig tid.

Dirigenten satte pris paa morro, men der kunde bli for meget av det. Det som er brukt i 1911 maa op paa budgettet. Vore tillidsmænd har ikke fornoielse av at sløse med penger til inventar. Den tillid maa vi ha til dem.

Aug. Andersen var enig med Kalvaa. Nu maatte inventarposten være moden til at strykes. Taleren foreslog posten nedsat fra 300 til 100 kroner. Og paa næste landsmøte maatte den ut.

Reiersen: Det er underlig at man kan tro, at man kan anskaffe inventar slik, at man skal være beriget for al tid. Der vil stadig være

krav paa nyanskaffelser. Taleren vovet ikke at opta forslag om at nedsætte beløpet. Er 300 kroner ikke nødvendig, saa brukes ikke pengene; men adgangen til at anskaffe inventar maa ikke stænges.

Sethil: Skal posten helt bort, maa landsmøtet ta den radikale beslutning, at man skal tilintetgjøre gamle bilag. For ogsaa disse maa jo nu ha plads, naar de skal opbevares. Og det som slites maa erstattes. Taleren ansaa bevilgningen nødvendig for arbeidsmandsforbundets kontor som paa ethvert andet kontor. Nogen store inventaranskaffelser er ikke planlagt.

Der sattes strek ved de indtegnede talere.

Simen Jensen forstod ikke at der fremkom forslag om reduktion naar kassereren har opplyst at det meste allerede er medgaat i indeværende aar.

Kjendsli: Der vilde medgaa mer om vi skulde la alt forfalde. Vedlikehold trænges ialfald og litt nyanskaffelser ogsaa formodentlig.

Oluf Amundsen var enig i, at man paa Nordland kunde klare sig med et mindre flot kontor. Det har vi ogsaa gjort, og av den grund behøver ikke posten at være paa 300. Skapet deroppe koster 35 kroner.

Halvorsen paapekte, at med de tidligere inventaranskaffelser var det konsekvent at sætte beløpet til 200 kroner.

Stuedal: Gaar vi ikke med paa forslaget, maa beløpet dækkes paa anden maate eller inventaret leveres tilbake, naar det meste allerede er anskaffet.

Ved voteringen vedtoges posten som foreslaat av budgetkomiteen mot 9 st.

Søvik: Av hensyn til beslutningen om fagbladet igaar er beløpet til dette for litet.

Thon rettet paa denne misforstaaelse.

Wiggen: Under 10,000 kroner til agitation vilde tal. ta sin reservation overfor pensjon til Berntsen. Han forbeholdt sig at ta op særskilt forslag herom og fandt posten liten.

Kjeldstali: Er forretningsutvalget avskaaret fra at overskride dette beløp?

Dirigenten: Overskridelser bør der jo ikke bli.

Rich. Hansen: Der har jo ikke været kritik over at dette beløp overskrides; men selvfølgelig bør forretningsutvalget forsøke at holde sig indenfor dets ramme. Paa nogle poster kan der spares, paa andre overskrides, men totalbeløpet bør man se at overholde. Bevilges pensjon til Berntsen utenom agitationen, faar vi adskillig mer til denne.

Kjeldstali foreslog 15,000 kroner til agitation.

Dirigenten: Vi har fastsat utgifterne. Hvor skal pengene tas fra?

Kjeldstali tok forslaget tilbake.

Wiggen: Efter dirigentens fortolkning er vi avskaaret fra at foreslaa nye poster. Da burde man først behandlet utgifterne og siden indtægterne. Men han var uenig med dirigenten.

Nic. Hansen var heller ikke enig med dirigentens fortolkning. Behandlingen er foreløbig.

Løgavlen beklaget, at Kjeldstali tok forslaget tilbake og anmodet ham om at fastholde det.

Bratvold: Blev Kjeldstalis forslag vedtat, maatte der f. eks. kunne besluttes 5000 kroner tilskud av forbundskassen. Det er misvisende at fremstille det som vi er bundet.

Dirigenten hadde ikke ment dette, men bedt Kjeldstali at anvise hvor pengene skulde tas fra.

Tønnesen bemerket ianledning Wiggens uttalelse, at vi ikke før har hat pensionister; men tal. skulde ikke si noget om det endda, men 10,000 kroner til agitation vilde tal. stemme for under forutsætning av at Berntsens var indbefattet deri.

Nic. Hansen henstillet til Kjeldstali at opta sit forslag igjen. Der bør lægges mer kraft i agitationen.

Rich. Hansen: Landsmøtet kan vedta 10,000 til agitation. De foreninger vi nu har over størstedelen av landet, kan drive billigere agitation nu end før. Men forretningsutvalget vil ikke betænke sig paa at ta ansvaret for at overskride beløpet, hvis der skulde være utsigt f. eks. til at man derved kunde kapre mange nye medlemmer. Men landsmøtet bør ikke beslutte at der skal brukes 15,000.

Engebreetsen: 10,000 er for litet. Taleren vilde opta forslaget om 15,000. Forbundet har gaat tilbake, og der var under beretningen kritik over agitationen.

Dirigenten: Løgavlen har allerede optat Kjeldstalis forslag om 15,000 til agitation.

B. Halvorsen fremholdt betydningen av lokal agitation; den er bedre end reisende foredragsholdere, som det kan være vanskelig at samle hus til.

Bratvold var enig med Rich. Hansen.

Dirigenten refererte følgende forslag:

„Posten agitation forhøies til 12,000 kroner.“

Oluf Amundsen.

Oluf Amundsen hadde altid kjæmpet for meget til agitation, og nu naar forbundet er gaat tilbake og vi staar foran en konflikt i bergindustrien, bør agitationen forsterkes. Tal. kunde stemme for 15,000, men av frygt for at det ikke skulde vedtages, hadde han fremsat et mellemsforslag.

Schanke hadde trodd, at denne post kunde vedtas uten debat.

Løgavlen: Ved at agitationsbeløpet sættes op faar forretningsutvalget varsel om, at der er stemning for sterkere agitation.

Tønnesen foreslog av hensyn til landsmøtets pligt at administrere billig:

„Eventuelle pensioner indgaar i agitationsbeløpet.“

15,000 til agitation forkastedes.

12,000 vedtoges mot 36 stemmer.

Tønnesens forslag vedtoges.

Wiggen: Nu bør Berntsens pension fastsættes. Taleren foreslog:

„Hr. Berntsens bevilges indtil videre en aarlig pension av 1200 kroner, mot at han ophører som agitator for forbundets regning.“

Dette kan forbundet være bekjendt av, naar vi ser hvilke pensioner der bevilges og hvad landsorganisationen vedtok.

Kjeldstali fandt forslaget umulig. Berntsens kan bli frisk igjen, og istedetfor pension bør vi fastsætte en løn for ham. Vi bør nu gjøre godt igjen hvad vi før har gjort daarlig.

Bratvold var enig i tanken som ligger til grund for Wiggens forslag. Vi kjender alle til hvad vi skylder Berntsens. Nogen store strabatser kan han ikke lenger taale. Men forretningsutvalget bør ikke være avskaaret fra at benytte ham i agitationen. Vistnok vil vi begrense utgifterne og spare, men her skal vi ikke være knipne. Manden har familie og er ikke gammel. Han fremsatte følgende forslag:

„Berntsens løn fastsættes til det samme som for forbundets sekretærer blir fastsat, uten særlige forpligtelser. Dog skal han brukes til agitationen i den utstrækning hans kræfter tillater efter forretningsutvalgets bestemmelse.“

Eikefjord kunde ikke slutte sig til Wiggens forslag. Taleren foreslog:

„Hr. Berntsens lønnes efter samme skala som sekretærene, samtidig bevilges han kr. 200.00 av forbundets midler til opphold paa en rekreatjonsanstalt.“

Stuedal støttet Bratvolds forslag og var en motstander av pensioner.

Tønnesen kunde godt forstaa stemningen i salen overfor vor bekjendte Berntsens og undret sig ikke over at mange vilde dække over det virkelige forhold; med ærlighet kommer man dog lengst. Vi maa være fritat fra angrep paa vore agitatorer, og det gjør vi bedst ved at vedta Wiggens forslag. La os skaane baade Berntsens og organisationen ved at vedta det.

Thon var enig med Tønnesen. Det er ikke heldig lenger at benytte Berntsens som agitator.

Reiersen: Det er klart, at vi maa være taknemlig overfor Berntsens arbeide, men tal. kunde ikke være enig med Bratvold. Berntsens er nu slitt, og at agitationen sløver hadde tal. erfaring for. Berntsens evner var ogsaa begrenset, og nye krav stilles nu ifølge utviklingens medfør. Tal. støttet helt ut Wiggens forslag.

Moeskau: Som en der hadde deltatt i adskillige aar i arbeiderbevægelsen kjendte taleren Berntsens virksomhet; men han hadde ikke tilstrækkelig kjendskap til Berntsens sykdom for nærværende, saa han kunde ikke stemme for de fremsatte forslag. Til Dines Jensen bevilget landsorganisationen 600 kr. Tal. hadde sørgelige erfaringer fra Berntsens agitation.

Rich. Hansen skulde ikke vidne om Berntsens fortjeneste. Der er talt om sult o. s. v. I de første aar Berntsens begyndte i forbundet var det smaatt, men forretningsutvalget hadde gjort hvad det kunde.

I 1908 besluttedes, at Berntsen skulde ha 5 kr. dagen enten han var hjemme eller ute, og efter den beslutning er der gaat frem hittil. Ianledning de uttalelser der var faldt om Berntsen, vilde tal. si, at han hadde sine feil, men vi skal ikke gaa ind paa de forhold. Det rigtigste er at pensionere ham. Vi er mot høie pensioner for dem der har hat høi løn, men vi er vel ikke imot en almindelig folkepension som kan spare folk for fattigkassen. Han fandt Wiggens forslag rimelig. Berntsen kan kanskje tjene noget ved siden. D. Jensen har ikke vi noget med, og landsorganisationen bevilget noget til ham under forutsætning av at hans eget forbund tok sig av ham.

Wiggen glædet sig over Rich. Hansens uttalelse, der maatte være bygget paa det bedste kjendskap til Berntsen. 1200 kr. er ikke litet. Sætter vi pensionen saa høi, skal det hjelpe til at faa høie pensioner for mange arbeidere.

Blomkvist: Berntsen er ubrukelig i organisationen længer. Bratvolds forslag er umulig, men Wiggens humant. Tal. hadde nærmest ventet, at Wiggen til trønder at være hadde villet kaste Berntsen helt ut. Kritik over Berntsen er en pekepind for flere.

Thon anbefalte følgende forslag:

„Landsmøtet bevilger H. Berntsen en pension stor 800 kroner indtil videre, mot at han ophører som forbundets agitator.“

Tønnesen: Ved beslutningen om at sætte Berntsen ut av praksis har vi git andre agitatorer en paamindelse.

Kjeldstali saa skeptisk paa disse pensionsforslag. Berntsen er glad i sin gjerning, og ingen har nedlagt mer arbeide end han. Det er daarlig erkjendtlighet nu at løse ham fra sin virksomhet. Hvor er manden der kan opta Berntsens gjerning? Han foreslog:

„Der bevilges 2000 kroner i fast aarlig løn for H. Berntsen.“

Karlgren tok ordet ianledning av de sterke ord mot Berntsen og mindet om hans virke fra 1895—1911. Hvorfra har han faat sin sykdom uten ved sine haarde agitationsreiser? Det er vel ikke mange som kan peke paa en virksomhet som han. Tal. anbefalte Kjeldstalis forslag, der er det eneste som er landsmøtet værdig. Man skal ikke være smaalig eller fanatisk.

Nic. Hansen vilde henstille til Wiggen at lægge paa 200 kroner til 1400 kroner.

Hans Olsen: Vi kan da ikke bevilge høiere pension end manden har hat i løn, og det er ikke utelukket at han kan tjene ekstra ved siden.

Thon fastholdt, at man burde prøve med en pension av 800 kr. Det er arbeiderne som skal betale dette.

Nic. Hansen fremsatte sit bebudede forslag om 1400 kr. i pension. Strek sattes for de indtegnede talere.

Bratvold repliserte til Blomkvist og Wiggen. Det er let at slaa sig til ridder paa enkeltes feil. Det var noget andet som ogsaa skulde sies, at man skal ikke forsøke at føre vore folk, som sendes ut, paa avveie. Taleren hadde ikke set saa meget paa kravene, men hans forslag tok de tilbørlige hensyn til alle sider.

Møtet hævedes kl. 1.

Eftermiddagsmøte onsdag 31. mai.

Dirigent: *Reiersen*.

Ved opropet var følgende fraværende: J. Olsen, T. Tollefsen, Ole Opbrandt og J. Johansen.

Budgetbehandlingen

fortsattes. Taletiden indskrænkedes til 2 minutter.

Weber syntes at Wiggens forslag om pension til Berntsen var antagelig, men man maatte kunne benytte Berntsen fremdeles som agitator.

Aug. Andersen: Bratvolds og Kjeldstadlis forslag var uantagelig. Det gaar ikke an at sende Berntsen ut paa agitation længer. Det eneste forslag som var akseptabel var forslaget om 800 kr. i pension.

Reiersen vilde gjøre opmerksom paa, at han aldrig hadde talt nedsettende om Berntsen. Men han var ikke enig med Karlgren i, at det var en blodig uretfærdighet at bevilge Berntsen en pension paa 1200 kr. Han har været saa længe i forbundet, at det var fuldt berettiget, og der laa heri en anerkjendelse.

Askedal syntes at Karlgren hadde gjort rettest i, ikke at uttale sig som han gjorde. Man fik huske kritikken fra 1908.

Alfr. Larsen anbefalte Wiggens forslag. Kan hænde Berntsen blir frisk og kan benyttes igjen.

Eikefjord fremholdt, at Berntsen har utført et stort uegennyttig arbeide for forbundet. Tal. antydet i sit forslag om at man senere skulde gaa over til Wiggens forslag, hvis sykdommen skulde være uhelbredelig. Hvis man hadde noget at klage paa Berntsens ædruelighet, saa var det medlemmernes egen skyld, ti de skulde altid skjænke tillidsmændene, naar de kom ut til dem.

Kjeldstadli likte ikke formen i Wiggens forslag; det var ikke summen om at gjøre.

Dysterud takket Karlgren for hans uttalelser. Han kunde ikke finde at der var noget at si paa Berntsens forhold.

Berthel Halvorsen syntes, at det var riktig at bevilge pension i dette tilfælde.

Wiggen syntes det var betegnende at Berntsen skulde behøve et saadant pensionsforedrag som Karlgren hadde leveret.

Stuedal anbefalte det høieste beløp, ti Berntsen fortjente den paaskjønnelse. Vi ville ikke hat saa mange partifæller i kommune-styrene utover landet, hvis ikke Berntsen hadde været.

Førde anbefalte Wiggens forslag, da Berntsens stilling var saadan, at han for tiden ikke kunne benyttes.

Ved voteringen forelaa 6 forslag.

H. Berntsen fik ordet like før voteringen fandt sted. Han uttalte, at det hadde været ham en personlig glæde at paahøre debatten paa grund av den saklige kritik som der var reist mot ham. Han syntes dog, at der endnu var lite av den broderkjærlighetens aand som man skulde ha grund til at vente blandt dem som har bekjendt sig til

broderkjærlighetens evangelium; mange hadde endnu i saa henseende omvendelse behov. Hvad de stillede forslag angaar, uttalte Berntsen, vil jeg ikke si noget om dem. Jeg har ofret mit arbeide og min helbred ogsaa for en stor del for organisationen, men jeg har aldrig fordret nogen belønning og jeg ber heller ikke om noget nu; det kan I være forvisset om. Tilslut rettet han en tak til utvalget for godt samarbeide.

Først votertes over *Eikefjords* forslag; det forkastedes.

Kjeldstalis forslag forkastedes med stort flertal.

Bratvolds forslag forkastedes likeledes.

Nic. Hansens forslag forkastedes med 58 mot 44 stemmer.

Wiggens forslag blev vedtatt med stort flertal.

Kalvaa optok forslag om 200 kr. ekstra til Berntsen til ophold paa sanatorium. Det vedtokes med stort flertal.

Man gik saa over til næste post paa budgjetet.

Lønninger.

Kalvaa vilde ikke gaa med paa forhøielse av andre lønninger end formandens.

O. K. Sundt syntes ikke det var rigtig at gjøre saa stor forskjell mellem formandens og viceformandens løn. Det ideelle burde vel være at alle lønnes nogenlunde likt. Viceformanden har ogsaa et betydelig arbeide paa kontoret. Tal. foreslog, at hvis formandens løn forhøiedes til 2400 kr. skal viceformandens løn sættes til 2200 kr.

Bratvold syntes ikke, at man skulde bevilge lønsforhøielse paa hvert landsmøte. Funktionærene har heller ikke klaget over lønningerne. Tal. foreslog, at de gjældende lønninger bibeholdes.

Kjeldstadli hadde ikke noget imot budgjetkomiteens lønsforhøielse; men hvorfor er lønsforhøielserne saa forskjellige? Er det konstatert at den ene behøver saa meget mere end den anden? Den eneste, som taleren syntes burde lønnes godt, var kassereren; ti han hadde det største ansvar.

Askedal støttede *Bratvolds* forslag.

Sætherbraaten foreslog: „Formandens løn sættes til 2200“ som før, kassererens til 2200 kr., næstformandens til 2000 kr. og de øvrige som indstillet.“

Aug. Andersen syntes ikke indstillingen i og for sig var for høi, idet enhver arbeider burde ha en aarlig indtægt av vel 2000 kroner, men det er ikke overensstemmende med vore prinsipper at forhøie de høieste lønninger med 200 kroner og de laveste lønninger med 100 kroner. Vor opgave er jo at faa de smaa lønninger op, mens de store lønninger maa bli uforandret. Men naar man ser paa, at det er et ganske litet faatal av medlemmerne i vort forbund som tjener over 1500 kroner, mens et stort flertal tjener under 1000 kroner pr. aar, blir spørsmålet: Har vore lønnede tillidsmænd ret eller krav paa at stille større fordringer til livet end den almindelige arbeider. Jeg mener nei. Vi bør ogsaa se paa, at disse folk aldrig har noget fratræk i sine lønninger grundet sygdom, militærtjeneste, konflikter og lignende, og vil jeg derfor fremsætte følgende forslag:

„Formandens og kassererens løn fastsættes til 2000 kroner. De øvrige lønninger forblir uforandret.“

Egeland anbefalte at kassereren hadde den samme løn som formanden; ellers sluttet tal. sig til *Bratvold*.

G. Hansen syntes nok at man burde være forsiktig med at forhøie lønningerne hvorfor de lønninger som var burde bibeholdes.

Rich. Hansen: Jeg skulde vel helst ikke tat ordet i denne debat, men da der endnu ikke er foretatt valg paa tillidsmænd, og da jeg mener at være fuldt saa meningsberettiget om denne sak som nogen anden, vil jeg gjøre det. Man hører her de samme argumenter som vi stadig hører, naar vi forhandler med arbeidsgiverne: Lønningerne er store nok, vi kan ikke lønne mer, det gaar ikke an at lønne mer av hensyn til konsekvenserne o. s. v. Det er noget ganske andet at arbeide og være færdig til bestemt tid selv med en forholdsvis liten løn, end at maatte være stadig ute nat og dag, spise ute, og klæ sig godt for at være præsantabel, selv om lønnen er litt bedre. Det gaar derfor ikke an at sammenligne med hvad andre arbeidere tjener. Jeg vet, at mange av vore medlemmer tjener en par tusen kroner. Men man vil vel ikke gaa til at sætte ned disse lønninger fordi andre tjener mindre? Paa landsorganisationens kongres i 1907 var der tale om at vælge mig til formand; vore repræsentanter paa kongressen anmodet mig da om ikke at ta imot valg; for hvad lønnen angik skulde den bli den samme. Nu, det blev ikke gjort i 1908. *Aug. Andersen* vil reducere lønningerne; — ja det mener arbeidsgiverne i celluloseindustrien ogsaa (munterhet), men *Andersen* mener vel ikke, at det er rigtig? Sammenlignet med lønningerne i broderforbundene i Danmark og Sverige vil jeg oplyse, at i Sverige har formanden 2800 kr. likesom forbundet har forsikret sine funktionærer med 10000 kr. for hver samt fri læge og medicin. I Danmark har formanden 3000 kr. *Kjeldstali* taler om, hvor ansvaret særlig ligger; jeg tror ikke *Kjeldstali* er kompetent til at bedømme det. Jeg vet ialfald hvem det er som faar undgjelde, naar noget ikke gaar, som man vil. Man fik huske paa ogsaa, hvor meget lettere en mand arbeider, naar han slipper næringsssorger. I begyndelsen av min formandstid maatte jeg gjøre gjæld for at greie mig, og den har jeg maattet drages med siden. Jeg bragte et offer den gang, men alle vet hvorfor. Denne debat var meget pinlig, den gav uttryk av en smaaskaaren tankegang. Men tal. vilde allikevel si det, selv om han skulde bli uvenner med alle sammen. Med hensyn til forslagene vil jeg si, at forskjellen mellem lønningerne bør ikke være saa stor som foreslaat; jeg er enig i det. Ellers syntes tal. det vilde ha været rigtigst om man hadde bibeholdt de nuværende lønninger og bevilget et dyrtidslag for funktionærene, da priserne paa alt mulig hadde steget i Kristiania.

Reinh. Olsen: Ja, lønningerne har været for smaa før, og budgjetkomiteen har derfor fundet det nødvendig at foreslaa forhøielser.

Nic. Hansen: Formandsstillingen i arbeidsmandsforbundet er den ubehageligste man kan ha. Jeg vil ikke ha den for 10000 kr. Formanden bør ha 2400 kr. De andre funktionærer har jo et mere stille-sittende arbeide og det var ikke saa nødvendig at forhøie lønnen for dem.

Søvik maatte anbefale de bedste foreslaaede lønninger.

A. K. Sundt anbefalte *Bratvolds* forslag.

Kalvaa syntes at *Rich. Hansen* selv hadde ræsoneret som en arbeidsgiver.

Rich. Hansen: Jeg har ikke hørt, at arbeidsgiverne ynder lønsforhøielser.

Efter bemerkninger av *A. Moan*, *Berthel Halvorsen* og *O. K. Sundt* votertes. Ved voteringen vedtokes det at sætte formandens løn til 2400 kr. med 54 mot 38 stemmer.

Kassererens løn besluttedes sat 2300 kr. med 54 mot 45 stemmer.

Næstformandens løn: *Sundts* forslag 2200 kr. vedtokes med 48 mot 42 stemmer.

De øvrige poster vedtokes efter indstillingen.

Utgifterne.

Kjeldstali spurgte om revisorerne hadde saa litet arbeide, at lønnen var tilstrækkelig.

Kr. Tørres: Revisorerne har betalt for de dage som medgaar, og posten er opført efter det som er medgaat tidligere.

Utgifterne vedtokes efter indstillingen.

Dirigenten: Efter de vedtagne forhøielser vil budgettet utvise en underballance av 2170 kr.

Bratvold: De utgifter bør jo som sædvanlig utredes av forbundskassen; jeg foreslaar det.

Dette vedtokes enstemmig.

Valgene.

Valgkomiteen hadde indstillet:

Rich. Hansen formand.

Sethil næstformand.

Karlgren, sekretær i Nordland.

Med 4 st. indstillede komiteen *Bjerkman* til sekretær i Kristiania, mens et mindretal paa 3 medlemmer indstillet *Olav Strøm* til sekretær.

Rich. Hansen hadde ikke noget mot *Strøms* valg, han hadde idet hele aldrig hat noget mot ham, men det vilde ikke være rigtig at kaste en velkvalificert og dygtig mand for at skaffe plads for ham. *Strøm* vilde være en ganske ny mand nu; og da sekretæren ofte deltat i forhandlinger med arbeidsgiverne, gjælder det at ha en mand med erfaring. Tal. anbefalte *Bjerkmans* valg. *Strøm* hadde desuten en stilling som han var tilfreds ued.

Sundby badde i valgkomiteen stemt for *Strøm* for at imøtekomme grube- og jernbanearbeidernes krav og for ikke at risikere nogen splittelse med dem.

Bratvold: Det gaar ikke an stadig at skifte folk i de poster, hvor det netop trænges erfarne og prøvede folk. Tal. kunde dog gaa med paa at ansætte en ny mand for at imøtekomme jernbanearbeiderne. Men det gaar ikke an derfor at kaste en mand, som er saa dygtig og godt likt som *Bjerkman*.

Rich. Hansen: *Strøm* er ikke grubearbeider, han er anlægsarbeider. Forøvrig har grubearbeiderne repræsentanter i hovedstyret og utvalget, naar der behandles saker av særlig vigtighet for dem.

Laulo vilde oplyse paa grubearbeidernes vegne, at de ikke hadde forlangt nogen forandring. De holdt paa *Bjerkman*.

Smedsmo uttalte, at han ikke hadde noget mot *Bjerkman*, men jernbanearbeiderne burde faa en mand paa kontoret. Og *Strøm* kunde ogsaa repræsenterte grubearbeiderne. Han var desuten forurettet før.

Bertel Halvorsen syntes, at her ved dette valg gjorde sig gjældende en egeninteresse fra visse hold, som ikke var av det gode.

Johs. Bergersen: Det gaar ikke an at hver arbeidsbranche skal kunne forlange at faa en mand ind i hovedstyret. Hvis man desuten kastet *Bjerkman* nu, vilde han ha vanskelig for at faa arbeide igjen. Ti arbeidsgiverne vil ikke ha mænd i arbeide, som har været særlig dygtige i organisationen.

Lars Tørres: Jeg protesterer mot at *Strøm* skal være forurettet. Jeg og de der var med i *Røroskonflikten* vover ikke at komme hjem og fortælle at vi har sat *Strøm* ind i ledelsen igjen.

Bratvold: *Bjerkman* er en meget dygtig sekretær, og det gaar ikke an at kaste ham.

Valgene hadde følgende utfald:

Rich. Hansen valgtes til formand med 106 st.

Sethil valgtes til viceformand med 95 st.

Kr. Tørres valgtes til kasserer med 105 st.

Karlgren valgtes til sekretær i Nordland med 98 st.

Bjerkman valgtes til sekretær med 100 st. (*O. Strøm* hadde 10 st. og *Stuedal* 1).

Derpaa gik man over til at vælge medlemmer av

forretningsutvalget

Valgkomiteen hadde indstillet følgende: *Bernhard Eriksen* fru *Pleym*, *H. E. Engebretsen* og *T. Heggen*.

Videre foreslog *Rich. Hansen*, *P. Fjeld* og *Hans Olsen* foreslog *Kjendsli*.

Valgte blev *Bernhard Eriksen* med 102 st., fru *Pleym* med 101 st., *H. E. Engebretsen* med 73 st. og *P. Fjeld* med 69 st.

Dernæst hadde *Heggen* 53 st., *Kjendsli* 38, *Hougen* 1, *O. Johansen* 1 og *Anna Olsen* 1 st.

Til revisorer var indstillet og valgtes: *Nic. Hansen* med 98, *Jørgen Knudsen* med 97 og *Svend Røed* med 96 st.

Til suppleanter for revisorerne valgtes *G. Nordby*, *Hans Olsen* og *Jens Lie*.

Næste landsmøte.

Før man gik over til valg av hovedstyre besluttedes det at avgjøre tid og sted for næste landsmøte.

Stuedal foreslog næste landsmøte avholdt i *Trondhjem*.

Rich. Hansen hadde intet mot andre byer end Kristiania. Men det vilde bli dyrere og falde tungvindtere ikke at ha det i samme by, hvor hovedkontoret var.

Helland foreslog Bergen. Han syntes, at man engang maatte kunne flytte landsmøtet fra Kristiania. Det vilde ha betydning for medlemmerne og agitationen at de fik se landsmøtet et andet sted. Det fik ikke hjelpe om det blev litt tungvindtere.

Rich. Hansen foreslog: „Det overlates til hovedstyret at bestemme tid og sted for neste landsmøte.“ — Men tilføiet tal. — vedtas dette forslag er jeg bange for at ogsaa neste landsmøte blir i Kristiania.

Dysterud fremholdt den store betydning det vilde ha for organisationen ut over landet at flytte landsmøtet til en av de andre byer.

Rich. Hansen: Jeg forstaar ikke hvilken agitation der er ved et landsmøte der holdes for lukkede døre. Forresten var meget av det som kom frem paa landsmøterne skikket til alt andet end at agitere og vække begeistring for organisationen.

Aug. Andersen foreslog at neste landsmøte skulde holdes i Kristiania 1914 og at hovedstyret skulde bestemme tiden.

Dirigenten: Det er forøvrig omtrent det samme som *Rich. Hansen*'s forslag.

Aug. Andersen: Nei, efter *Hansen*'s forslag, skal tid og sted bestemmes av hovedstyret — og det er ikke sikkert om vi da faar noget landsmøte mere. (Stor munterhet).

Ved voteringen bifaldtes *Rich. Hansen*'s forslag med stort flertal.

Repræsentationsretten til landsorganisationens kongres.

Man besluttete derpaa at behandle dagsordenens punkt XVI.

Rich. Hansen redegjorde for hittil gjældende praksis. Hovedstyret hadde søkt at fordele repræsentanterne baade efter distrikter og arbeidsbrancher. Men der var blit en smule misnøie og det var ikke heldig kanskje, at hovedstyret skulde foreta dette valg; det var derfor bedst at landsmøtet vedtok en regel. Selv om det endnu er 2 aar til neste landsorganisations kongres, vilde det kanskje være heldigst om landsmøtet valgte repræsentanterne. Det kunde la sig gjøre paa den maate, at man valgte det dobbelte antal repræsentanter og at hovedstyret gjorde det nødvendige utvalg av disse. Forbundet har ret til at sende 44 repræsentanter, hvorav 10 skal vælges av hovedstyret. Men man kunde her vælge 88 eller 80 og at man da tok repræsentanterne blandt dem som fik de fleste stemmer.

Dysterud foreslog at avdelingerne skulde faa vælge sine repræsentanter selv.

Rich. Hansen: Hvilke foreninger av vore 300 skal da faa vælge? Vil landsmøtet avgjøre det, saa gjerne det, men det vil være aldeles umulig paa den maate at imøtekomme alle berettigede krav.

Moeskau sluttet sig til *Hansen*. Saaledes som landsorganisationens love er kan *Dysterud*'s forslag ikke føres ut i livet.

Dysterud forandret sit forslag derhen, at medlemmerne ved uravstemning skulde vælge repræsentanter til landsorganisationens kongres.

— Tal. trodde ikke landsmøtet eller dets enkelte delegater hadde mandat til at foreta et saadant valg.

Moeskau trodde at uravstemning i denne sak vilde bli bare forvirring.

Weber: Vedtar vi *Hansen*'s forslag, vil vi risikere, at de fleste av de valgte om to aar ikke kan møte. Vore medlemmer flytter jo stadig; der maa en anden ordning til.

Bratvold sluttet sig til *Weber*. Valget til landsorganisationen burde ordnes demokratisk, saaledes at medlemmerne fik direkte indflydelse paa valget. Man burde faa istand en slags forholdsmæssig ordning eller lignende.

Hobberstad foreslog: „De stedlige styrer foretar valg til landsorganisationens kongres i forhold til det medlemsantal de repræsenterer.“

Weber foreslog: „Repræsentanterne til landsorganisationens kongres vælges direkte av foreningerne. Det paalægges forretningsutvalget at inndele distrikterne.“

Rich. Hansen kunde indse, at hans forslag ikke var ideelt, men han syntes ikke de andre gav en bedre løsning paa spørsmålet.

Hobberstad hadde ikke noget mandat til at være med paa at foreta valg nu. Der var ingen misnøie med forbundets repræsentation paa sidste landskongres, men tal. fandt det riktig at de stedlige styrer fik anledning til at foreta disse valg.

Egeland anbefalte de forslag, hvorefter medlemmerne fik avgjørelsen.

Dysterud vilde at der skulde utarbeides regler, hvorefter medlemmerne kan vælge repræsentanterne selv. Tal. hadde ikke fremsat sit forslag som kritik over hovedstyrets valg sidste gang.

Der votertes.

Rich. Hansen's forslag vedtoges med 41 mot 38 st.

Valg paa hovedstyre.

Valgkomiteen indstillet til medlemmer av hovedstyret:

L. *Tørres* (Røros), P. *Berentsen* (Sulitjelma), G. *Johansen* (jernbanearbeiderne), Th. *Weber* (Bratsberg), *Sætherbraaten* (Buskerud), *Kalvaa* (Trøndelagen), O. *Amundsen* (Nordland), *Johan Gudmundsen* (Vestlandet), Joh. L. *Andersen* (Smaalenene).

Videre foresloges: Ivar *Paulsen*, *Askedal*, O. K. *Sundt*.

Hobberstad uttalte, at der heller ikke iaar var tat hensyn til Stavanger. Medlemsantallet var der nu like stort som i Bergen. Naar Stavanger foreslaar en mand i hovedstyret er det fordi det vil ha betydning for agitationen og fordi man hadde habile mænd. Tal. foreslog valgt Ivar *Paulsen*.

Askedal kunde ikke forstaa at man kunde faa en retfærdig fordeling med et saa litet tal medlemmer i hovedstyret som nu.

Gudmundsen fremholdt, at der var gjort bestræbelser i valgkomiteen for at imøtekomme alle rimelige krav, og man hadde sørget for at alle større landsdele fik en repræsentant der.

Der foretoges valg.

Mens optællingen foregik besluttedes valgkomiteen forsterket ved avgivelse av indstilling om valg av repræsentanter til landsorganisations kongres. Valgt blev *Hobberstad, Askedal, Egeland, A. Stien, O. Laulo* og *P. Nylander*.

Til at utrede funksjonærspørsmålet ved forbundets kontor og ute i distrikterne valgtes *G. Sundby, A. P. Helland* og *Blomkvist*.

Til sykekassebestyrer valgtes *A. Ahlstrand*.

Møtet hævdes kl. 7.05.

Formiddagsmøte torsdag 1. juni.

Dirigent *Moeskau*.

Ved navneoprop var følgende fraværende: *O. Ekenæs, Kjendsli, Opbrant* og *Wiig*.

Følgende hadde meldt avreise: *Bergersen, Steinmoen* og *Holth*.
Protokollen oplæstes og godkjendtes.

Dirigenten refererte følgende telegram og brev fra formanden i Trondhjems arbeiderparti hr. *Schei* i anledning av Trondhjems repræsentanters uttalelse om Lians reise til Danmark og 1. mai.

Lian, Folkets hus, Kr.a.

Sendt Dem et brev med indestændig anmodning om at komme. Kan bekræftes av *Buen*.
Schei.

Brevet, der oplæstes av dirigenten, var saalydende:

Hr. forretningsfører *Ole O. Lian*.

Fik Deres brev først idag og fandt da for sikkerhets skyld at jeg burde telegrafere. Hvis De faar dette før *Wiggen* reiser bør De anmode ham om at skaffe kilde for sine opplysninger. Jeg har ikke hat anledning til at konferere med ham angaaende min korespondanse hverken før eller nu.

Jeg hørte enkelte fortælle før 1. mai, at hvis De kom skulde et par foreninger ta sine faner og gaa ut av toget foran talerstolen, men merkværdig nok hørte jeg disse rygter fra folk som ikke var direkte interessert i konflikten. Nogen pipekonsert har jeg ikke hørt tale om.

Det gaar selvfølgelig an for ansvarsløse individer og gaa rundt og gjøre propaganda for en saadan demonstration og endda lettere er det at si det bakefter, at saa og saa vilde det bli under visse forutsætninger, men om tænkende mennesker i det rette øieblik vilde latterliggjort sig selv paa den maate er et andet spørsmål, og jeg synes det røper ganske høi grad av freidighet, for at bruke et ganske mildt uttrykk, naar *Wiggen* offentlig kan staa og si, at jeg skulde ha advaret Dem mot at komme hit paa grundlag av rygter utspreddt av folk som sandsynligvis ikke har hørt eller sagt noget om hjemmelsmanden skulde skaffes. De kan vist med tryghet vise Dem baade her og andre steder uten at resikere noget. Folk som med interesse og uten forutfattede meninger har fulgt Deres virksomhet vet ogsaa at vurdere Deres arbeide.

Med hilsen

Bernt Schei.

Utfaldet av hovedstyrevalget var: *Lars Tørrer* 95 st., *Kalvaa* 93 st., *Peder Berntsen* 92 st., *Th. Weber* 92 st., *Oluf Amundsen* 88 st., *Gustav Johansen* 87 st., *Sætherbraaten* 85 st., *Joh. Gudmundsen* 80 st. og *Joh. L. Andersen* 77 st.

Til suppleanter foresloges: *O. K. Sundt, S. Sundby, A. P. Helland, I Paulson, Løgavlen, S. Jensen* og *Førde*.

Stuedal foreslog *Jacob Pedersen, Foldalen*.

Tørrer foreslog *Balsnes* fra *Salangen* istedetfor *Førde*.

Man gik til skriftlig avstemning.

Taktik under konflikter.

Kjeldstali foreslog, at taktiken behandledes under absolut lukkede døre.

Det vedtoges.

Rich. Hansen indledet derpaa spørsmålet, der var opført paa dagsordenen efter anmodning fra *Trondhjem*. Forat taleren ikke skulde tillægges andre ytringer end han var fremkommet med var hele hans foredrag skrevet og indtas her i sin helhet:

Taktik under konflikter er noget, som der i de senere aar har været ført megen diskussion om, uten at der kan sies at være opnaadd enighet om denne og nogen enighet herom vil vel heller aldrig naaes, det ligger i sakens natur. Det gaar nemlig ikke an paa forhaand at opstille bestemte regler for den taktik man skal befølge, for da er det ikke taktik længre. Denne maa i hvert tilfælde vælges eller avpasses efter forholdene.

Under alle omstændigheter gaar det ikke an paa et landsmøte av arbeidere at opstille bestemte regler for den taktiske fremgangsmaate under konflikter. Taktiske forholdsregler og planer er nemlig noget som enhver krigsførende magt maa hemmeligholde for sine motstandere. Faar disse kjendskap til taktiken er den værdiløs, for da vil motstanderne bare indrette sig derefter. Og vi vet av erfaring, at alt vi foretar os og beslutter paa et foreningsmøte eller et landsmøte, kommer til arbeidsgivernes kundskap, selv om møtet holdes for lukkede døre og deltagerne er paalagt taushetspligt.

Jeg vil derfor likesaa godt med det samme si, at valget av taktik er noget man helt og holdent faar overlate til ledelsen inden forbundene og landsorganisationen, der har baade pligt til at foreta hvad de finder bedst tjenlig i hvert enkelt tilfælde og tillike har de bedste betingelser for at danne sig et overblik over situationen i sin helhet. Siden faar det bli medlemmernes og landsmøternes sak som før at øve kritik over ledelsens taktik. Er denne kritik saglig og berettiget vil man altid lære noget av den, men saa maa ogsaa medlemmerne og avdelingerne finde sig i, at styret øver sin kritik over deres forhold.

Det er nemlig ikke altid, ja det hænder vel i det heletat sjelden, at medlemmerne handler konsekvent i overensstemmelse med ledelsens taktik, og dette bør kunne kritiseres uten at man faar høre haansord og insinuationer om magtbegjær, formynderi o. l.

Som regel er det efterat en konflikt er tapt eller avsluttet med et mindre godt resultat man faar høre taktiken kritisert, man faar da

høre, at der skulde været gjort dette eller hint, saa skulde det nok ha gaat anderledes. Er derimot en konflikt løpet heldig av hører man som regel intet om taktiken og man faar vel da gaa ut fra, at i de tilfælder har taktiken været rigtig valgt; og de fleste lønsbevægelser hittil har dog faat et heldig resultat, og nogen bestemt regel har dog hittil ikke eksistert. Selvfølgelig kan der tas feil, men det kan selv den bedste strategiker resikere.

Ved valg av taktik maa man være opmerksom paa alle forhold som spiller ind og kan faa betydning for en konflikts forløp og avslutning. Det er først og fremst organisationens stilling, baade inden det fag, som skal ut i konflikt og i de fag, som skal yde understøttelse, dernæst konjunkturerne for den industri som skal rammes gjennom en arbeidsstandsning og endelig maa man være opmerksom paa motstandernes, arbeidsgivernes motstandskraft og den taktik de vælger, for ogsaa de vælger sin taktik for hvert tilfælde og de kan ialmindelighet la alle sine medlemmer faa kjendskap til taktikbeslutningerne for det er folk som ikke sladrer av skole. Man skal nøie følge deres bevegelser gjennom et længere tidsrum for at kunne danne sig noget egentlig begrep om deres taktik.

Spørsmålet blir da egentlig dette: Hvad gaar arbeidsgivernes taktik ut paa og hvad kan vi gjøre for at motvirke deres planer?

Der er visse hovedtrek i arbeidsgivernes kampmaate og operationsplaner, som vi forstaar og kjender, og de er følgende:

1. At faa alle overenskomster i en og samme industri til at utløpe samtidig.
2. At faa overenskomsterne til at vare længst mulig.
3. At koble flest mulig konflikter sammen til samtidig løsning.

Det er let at forstaa, hvorfor arbeidsgiverne manøvrerer paa den maate. De kjender vor organisations motstandskraft saa tilnærmelsesvis, de vet hvormeget der medgaar til understøttelse pr. uke for hvert medlem og hvormeget der kan ventes at komme ind i form av ordinær kontingent og ekstrakontingent. Paa den maate kan de nogenlunde regne ut, hvor lang tid det tar for at de med en større konflikt kan tømme organisationernes kasser.

For arbeiderne er det derfor utvilsomt heldigst at kunne ta arbeidsgiverne enkeltvis og stille krav ved en bedrift ad gangen. Riktig nok kan arbeidsgiverne inden samme industri ogsaa da gjøre fælles sak og foranstalte lockout, likesom denne ogsaa kan utvides til andre industrier, saa lockout er vi heller ikke da sikret mot. Men der skal jo altid noget til før de opnaar enighet om dette i det tilfælde at ikke alle er like interessert i at bekjempe arbeiderne.

Arbeidsgiverne har imidlertid hurtigere end arbeiderne lært av erfaring. De har set, at en heldig gjennomført lønsbevægelse paa det ene sted eller i det ene fag har opmuntret arbeiderne paa andre steder og i andre fag til at stille lignende og kanskje endnu mere yderliggaaende krav. Det er dette som arbeidsgiverne kalder at „lave trapper“. Frykten for denne „trappelavning“ er det som har bragt arbeidsgiverne til at danne sine fagsammenslutninger i tilslutning til arbeids-

giverforeningen, og disse fagsammenslutningers maal er som før sagt at faa ensartede tariffer ved de forskjellige bedrifter inden samme branche samt at faa disse til at utløpe samtidig.

Hvorledes de har opnaadd dette er let at forklare: Er der først opprettet en eller flere overenskomster inden en industri, saa vil alltid arbeidsgiverne sørge for at overenskomsterne ved de øvrige bedrifter inden den samme industri faar samme utløptid som de først opprettede. At forebygge dette er og har været svært vanskelig. Er først et forhandlingsforslag antagelig hvad angaar lønninger, arbeidstid m. v., saa vil de aller færreste av vore medlemmer forstaa berettigelsen av at streike for at faa overenskomsterne til at utløpe paa en anden tid end ved de øvrige bedrifter. Almenheten, som vi ogsaa maa regne noget med, vil ogsaa ha vanskelig for at begripe dette.

Et stort spørsmaal er det vel ogsaa om det paa nogen maate kunne la sig gjøre at ha forskjellig utløpstid for tarifferne ved hver enkelt bedrift. Vi er nemlig nu kommet derhen, at der eksisterer ca. 1000 overenskomster med arbeidsgiverne her i landet, og en stor del av disse overenskomster omfatter flere bedrifter eller hele grupper av saadanne. Skulde utløpstiden settes til forskjellige tider for hver enkelt vilde vi allikevel faa flere tariffer til utløp hver dag i aaret.

Saadan som forholdene utvikler sig vil det mer og mer gaa i retning av at der inden alle industrier blir opprettet landsoverenskomster, som optas til revision samtidig. Dette vil igjen medføre at arbeiderne inden den enkelte industri blir avhengig av understøttelsen fra arbeiderne i de øvrige industrier. Med andre ord: nødvendigheten av at holde sammen inden organisationerne er nu mer end tidligere tilstede.

Arbeidsgivernes organisation har nu utviklet sig til en høi grad av fuldkommenhet og styrkes stadig med tilslutning fra flere og flere industrier. Der er nu gaat igang med opprettelse av den saakaldte streikeforsikring. Endel av arbeidsgivernes fagsammenslutninger har allerede etablert saadan forsikring og de øvrige har det under forberedelse.

Motstanden er derfor betydelig øket og bedre organisert i de senere aar og derfor er det selvfølgelig paakrævet at der fra arbeidernes side lægges den største vekt paa en klok og vel beregnet taktik, men denne maa det som før sagt overlates til organisationernes styrer at vælge i hvert enkelt tilfælde.

Det er imidlertid faafængt at snakke om taktik i det øieblik man staar midt oppe i en konflikt, hvis man ikke paa forhaand har rustet sig slik, at man har midler til at føre kampen, og selv om man det har, bør ingen konflikt iværksættes før alle forhold er tat med i betraktning og nøie undersøkt.

Man hører saa ofte at der blir bebreidet de forskjellige forbundsstyrer at de er for undfaldende overfor arbeidsgiverne, man har faat et slagord som heter „vikepolitik“. Forbundsstyrerne er for litet paa-gaaende og holder for meget igjen. Det kan ofte ogsaa se ut saadan for dem, der staar mere fjernt fra befatningen med de slags ting. Men der ligger som regel ikke noget andet i disse anker, end at de der sitter i ledelsen føler sit ansvar og er nødt til at være forsigtige. Det

at gaa paa er jo ikke altid taktik, tvertimot tilsier ofte de taktiske hensyn at man trækker sig tilbage, dels for at vinde tid og dels for at samle kræfter.

De stadige smaa konflikter vi tidligere har hat har for en stor del været agitationstreiker. Mens arbejdsgiverne stod uforberedt paa at møte os med tilsvarende vaaben, kunde det mangengang lykkes med et raskt angrep at tvinge dem til indrømmelser. Dette virket agitatorisk paa de uorganiserte og de sluttet sig til organisationen; men det viste sig ogsaa at det virket som agitation for tilslutning til arbejdsgiverforeningen.

Saaledes staar vi nu idag som to stormagter rustet mot hverandre, stadig benyttende ethvert middel til at svække motstanderens position.

Vi har ofte været utsat for at maatte iverksætte streiker, som vi paa forhaand har set vilde faa et daarlig utfald, fordi grundlaget har været for løst, men presset fra medlemmerne og deres optimistiske syn paa utsigterne har seiret, og derved har vi nok mangengang svækket forbundets motstandskraft uten at opnaa nogen fordel av varig værd for medlemmerne. I den første begeistring for organisationen var medlemmerne ofte tilbøilig til at overvurdere dens magt. De mente den var uovervindelig, og for den mindste bagatel skulde der streikes. Var en kamerat blit avskediget eller paa anden maate trakassert av sin arbejdsgiver skulde straks hele apparatet med streik og blokader sættes i bevægelse.

Dette, „streikelysten“, har ogsaa arbejdsgiverne benyttet sig av for at svække vor økonomiske magtstilling, især i daarlige tider og i den døde sæson, da en arbeidsnedlæggelse ikke skader dem i væsentlig grad.

Forbundsstyret har forstaat dette og har ofte fundet at maatte negte godkjendelse til denslags, altsaa av taktiske grunde, men er ofte bakefter paa landsmøterne blit kritisert for sin „undfaldenhet“. Efter min mening burde der heller været kritik over at forretningsutvalget har igangsatt for mange av detslags, om jeg saa skal si „uproduktive“ streiker.

Vi kan vel være enige om, at vi idag hadde hat en ganske anderledes sterk kasse, om vi i de sidste forløpne 8 aar hadde indskrænket streikerne til det mindst mulige. Men antagelig vilde ikke da medlemsantallet været saa stort som nu; for en stor del av vore streiker har som før sagt været agitationstreiker. Det har været en nødvendig utvikling, hvorav vi har høstet erfaring.

Det er nu forbi med de smaa raske streikers tid. Arbejdsgivernes organisation vil mer og mer umuliggjøre dem. De fremtidige lønskampe vil mer og mer komme til at omfatte hele industrier, hvorfor det herefter i høiere grad end hittil vil være nødvendig for organisationernes ledelse at være opmerksom paa alle faktorer som kan spille ind under eventuelle konflikter — saa den rette taktik kan vælges.

Ved siden herav bør der optas en ihærdig agitation for øket tilslutning til vore avdelinger samt stiftelse av flere saadanne, idet vi jo maa indrømme at organisationen endnu ikke paa langt nær har

naad den numeriske styrke, som den burde og skulde ha. Endvidere er det nødvendig at gi vore medlemmer opplysning om de virkelige forhold, saaledes at de ikke undervurderer vore motstandere og ikke uten tvingende nødvendighet utæsker dem til kamp, da dette kun svækker vor egen stilling.

Endelig bør man ikke paa urette sted øve sur kritik over organisationen og dens ledelse, saa dette kommer de uorganiserte eller de mindre befæstede medlemmer for øre, men derimot ved enhver anledning fremholde de fordele som gjennom organisationen er opnaadd og i fremtiden kan opnaaes ved organisationen.

Jeg vil slutte med at foreslaa følgende resolution:

I betragtning av de vanskeligheter arbeidernes fagorganisationer for tiden har at kjæmpe med som følge av arbejdsgivernes sterke sammenslutning finder landsmøtet at maatte henstille til det nyvalgte styre at være opmerksom paa alle forhold som kan spille ind under en konflikt før streik iverksættes.

Samtidig henstilles det til avdelingernes tillidsmænd saavel som de enkelte medlemmer, at handle i overensstemmelse med den av forretningsutvalget og sekretariatet i hvert tilfælde valgte taktik og ikke unødig ophidse til eller iverksætte streik i utrængsmaal, da dette kun vil svække arbeidernes kampstilling.

Endelig finder landsmøtet at det maa være alle medlemmers pligt at agitere for øket tilslutning til forbundet og paa alle maater styrke dets anseelse.

Efter foredraget utspandt der sig en lang og livlig debat, hvortil medgik hele formiddagsmøtet og en stor del av eftermiddagsmøtet.

Resultatet blev, at Rich. Hansens forslag til resolution vedtoges mot 15 stemmer.

Likeledes vedtoges enstemmig et tillæggsforslag av Simen Jensen saalydende:

„Forretningsutvalget skal foran og under alle konflikter nøie konferere med de avdelinger som konflikten gjælder om den taktik og fremgangsmaate som skal følges.“

Endelig vedtoges mot 2 stemmer følgende av Henning Stuedal fremsatte forslag:

„Landsmøtet anser det uheldig at arbeidere straks før og efter utbruddet av en lønskamp forlater stedet og derved nedtrykker lønnen paa andre steder.“

Dirigenten refererte utfaldet av valg paa suppleanter til de utenbys hovedstyremedlemmer: O. K. Sundt 98 st., G. Sundby 95 st., A. P. Helland 93 st., I. Paulsen 91 st., S. Jensen 83 st., Førde 79 st. og Løgvæn 87 st.

Derpaa gik man til valg paa repræsentanter til den faglige landsorganisations kongres, som skal avholdes aaret 1913. Valgkomiteens forslag vedtoges, nemlig:

Repræsentanter: 1. Olaf Gabrielsen, Kirkenes, 101 st. 2. Balsnes, Salangen, 100. 3. P. Berntsen, Sulitjelma, 101. 4. P. O. Eriksen, Sulitjelma, 101. 5. Markus Remseth, Bosmo, 101. 6. G. Sundby, Trondhjem, 82. 7. A. Kalvaa, Trondhjem, 95 st. 8. L. Kirkhus, Aalen, 101. 9. Jak. Pedersen, Foldalen, 101. 10. A. P. Helland, Bergen, 101. 11. A. Sivertsen, Bergen, 101. 12. A. Stien, Odda, 101. 13. I. Paulsen, Stavanger, 101. 14. A. Askedal, Vennessla, 101. 15. B. Halvorsen, Skien, 101. 16. E. Reiersen, Løveid, 100. 17. H. Steinmoen, Øst-Telemarken, 101. 18. H. Gunnerud, Drammen, 100. 19. Reinhard Olsen, Mjøndalen, 100. 20. H. Tandberg, Gjeithus, 101. 21. Karl Olsen, Skollenborg, 101. 22. Jørgen Thon, Hønefos, 100. 23. Th. Sætherbraaten, Embretsfos, 99. 24. Simen Jensen, Randsfjord, 100. 25. Karl Lundgren, Lysaker, 101. 26. Anna Olsen, Kristiania, 101. 27. B. Eriksen, Kristiania, 101. 28. Oskar Johansen, avd. 22, Kristiania, 98. 29. Jul. Andresen, Kristiania, 101. 30. G. Nordby, Kristiania, 101. 31. J. K. Sundt, Aamli, 101. 32. Peder Moan, Løkkens verk, 101. 33. Severin Hansen, Fredrikshald, 101. 34. Oskar Holt, Moss, 100. 35. Alb. Moeskau, Sannesund, 101. 36. Joh. L. Andersen, Sarpsborg, 80. 37. Ole Rønningen, Tofte, Hurum, 101. 38. B. Marvig, Stavanger, 101. 39. Alfred Vestberg, Greaaaker, 98. 40. Maurits Mathisen, Levanger, 101. 41. O. K. Vetaas, Bergen, 101. 42. Kristoffer Tamnes, Domaas, 100.

Suppleanter: 1. Martin Johannesen, Støland, 101 st. 2. O. Amundsen, Narvik, 100. 3. E. Hofseth, Sulitjelma, 101. 4. V. Hansen 101. 5. Jørgen Andersen, Namsos, 101. 6. J. Wiggen, Trondhjem, 91. 7. E. Søvik, Trondhjem, 78. 8. K. Garmager, Røros, 100. 9. Henning Aas, Røstvangen, 101. 10. S. Kvammen, Bergen, 101. 11. G. Levordsen, Bergen, 101. 12. O. Slaattelid, Odda, 101. 13. M. Brekke, Hauge-sund, 101. 14. O. Endresen, Vennessla, 101. 15. Th. Tollefsen, Skien, 101. 16. A. Egeland, Løveid, 100. 17. L. Kjeldstali, Østtelemarken, 101. 18. G. Rontén, Drammen, 100. 19. K. Borkholm, Skotselven, 100. 20. Herman Hansen, Gjeithus, 101. 21. G. Taksrud, Skollenborg, 101. 22. Karl Hansen, Hønefos, 101. 23. Karl Bakken, Haugfos, 100. 24. Johan Dalby, Sell, 101. 25. G. Haavelsen, Høvik, 101. 26. Olivia Johansen, Kristiania, 101. 27. Hans Fredriksen, Kr.a, 101. 28. Hans Olsen, Kr.a, 101. 29. Rikard Blom, Kr.a, 101. 30. Torger Heggen, Kr.a, 101. 31. Oskar Endresen, Arendal, 101. 32. Peder Sjøberg, Løkkens verk, 100. 33. Ove Jensen, Fredrikshald, 101. 34. Hans Torbjørnsrød, Moss, 101. 35. Leonard Larsen, Sarpsborg, 92. 36. Ole Bratvold, Sarpsborg, 81. 37. Hilmar Torkildsen Sætre, Hurum, 101. 38. Oskar Andersen, Stavanger, 101. 39. Karl Hamang, Hafslund, 101. 40. A. Sandstrøm, Hommelvik, 101. 41. Olaf Olsen, Bergen, 101. 42. Gudbrand Johansen, Jevnaker, 101.

Eikefjord foreslog Sven Eriksen.

Aug. Andersen foreslog Bratvold istedetfor Joh. L. Andersen.

Sætherbraaten fandt det ikke nødvendig at avvige indstillingen der var enstemmig.

A. Larsen var ikke enig med Aug. Andersen, men foreslog Vestberg strøket til fordel for Leonard Larsen.

Alfr. Larsen foreslog Søvik istedetfor Sundby.

Aarheim: Fra 8 foreninger fra Støren til Otta har vi kun en repræsentant.

Wiggen foreslog Hornsten istedetfor sig.

H. Thorsen foreslog Kr. Karlsten istedetfor Leonard Larsen.

XVII. Den internationale arbejdsmandsoverenskomst

indledes af Rich. Hansen. Landsmøtet maa beslutte om vi skal tilslutte os den. I 1901 oprettedes første skandinaviske arbejdsmandsoverenskomst. Den indeholdt udveksling av rapporter, gjensidig overgang fra forbundene og størst mulig økonomisk støtte; og i 1906 blev overenskomsten revideret og fik følgende ordlyd:

Overenskomst.

Den mellem Svensk grov- og fabriksarbejdsforbundet, Dansk arbejdsmandsforbund og Norsk arbejdsmandsforbund under 26. august 1901 oprettede overenskomst ændres at lyde:

§ 1. Ved overflytning av medlemmer fra det ene lands forbund til det andet erlægges ingen indtrædelsesavgift, saafremt medlemmet har sin medlemsbok i orden og har tilhørt sit lands organisation i mindst 3 maaneder.

§ 2. Forbundene har gjensidighetsforpligtelse til at publisere de meddelelser, som forbundsbestyrelserne fremsender angaaende organisations- og konfliktspørsaal.

§ 3. Gjensidig udveksling av helaarsrapporter og regnskaper skal finde sted.

§ 4. Naar nogen av de 3 forbund ved angrep fra arbejdsgivernes side kommer op i en konflikt av det omfang, at et understøttelsesbeløb svarende til 75 øre pr. arbejdende medlem ikke strækker til, skal de øvrige forbund yde sin støtte ved om mulig at utrede det manglende beløb, dog med den begrænsning, at understøttelsesudgifterne for de støttende forbund ikke kommer til at overstige 50 øre pr. uke, heri iberegnet forbundets udgifter til konflikter inden sit eget lands grænser. Bidragene utbetales fra den 3. konfliktukes begyndelse.

§ 5. Til at forestaa gjensidighetsunderstøttelsens ordning i henhold til § 4 skal der nedsættes en komite bestaaende av 2 repræsentanter for hvert forbund. Denne komite, der vælges for 1 aar ad gangen, skal i hvert forekommende tilfælde gi hver av forbundene besked om konflikten eller konflikternes aarsak og udvikling samt det paabudte beløps størrelse og dagen for indbetalingernes paabegyndelse.

§ 6. Opstaaer en konflikt, der kræver gjensidighetsunderstøttelse, skal det kjæmpende forbunds repræsentanter i gjensidighetskomiteen ufortøvet sammenkalde de øvrige forbunds komiteemedlemmer, der paa grundlag av de givne oplysninger foretar den nødvendige fordeling av bidragene.

§ 7. Komiteen kan i ethvert tilfælde kræve nøiagtig regnskapsavleggelse av saavel det bidragsmottagende som de bidragsydende forbund.

Komiteen træder sammen saa ofte, forholdene nødvendiggjør det. Omkostningerne ved komiteens reise- og sammenkomst utredes av det utlignede beløb.

Komiteen skal føre protokol over sine forhandlinger og er pliktig til at avgi beretning over sin virksomhet paa hver av de 3 forbunds kongresser; desuten er den berettiget til før kongresserne at fremkomme med forslag til ændring av gjensidighetsoverenskomsten.

§ 8. Denne overenskomst er først gyldig, naar den er vedtatt av alle 3 forbund, og træder da i kraft den 1. april 1907 og avløser fra samme dato den ældre overenskomst og forblir gjældende til den fra et av forbundene opsiges med 3 maaneders varsel.

Opsigelsen skal tilstilles gjensidighetskomiteen, der straks drar omsorg for, at de øvrige forbund blir bekjendt hermed.

Nytten av overenskomsten er overflødig at nævne, i 1907 viste den sin gavnlighet for os og siden for Sverige. De eneste som ikke kan sies at ha hat direkte nytte er Danmark. Den gjensidige overenskomst er dog under alle omstændigheter en faktor, som arbeidsgiverne har maattet regne med, og saaledes har den hat stor moralsk betydning. Der skal være en gjensidighetskomite bestaaende av hvert forbunds formand og kasserer. 6 møter er holdt i denne komite, saaledes i Kristiania juli 1907 før papirkonflikten og i september efter samme, samt i juni 1909 i Stockholm foran storstreiken og i december efter samme. I Kjøbenhavn ifjor i forbindelse med den internationale socialistkongres holdtes ogsaa møte. Intet forslag foreligger om at forandre denne overenskomst og nytten av den er som sagt indlysende. Men som en nødvendig utvidelse av dette skandinaviske samarbeide er det internationale samarbeide. Det indlededes i Stuttgart 1907 under socialistkongressen, hvor vi ikke var representert av hensyn til konflikten vi da hadde. Der oprettedes et internasjonalt arbeidsmandssekretariat under ledelse av det tyske fabrikarbeiderforbunds formand. I Kjøbenhavn ifjor holdtes ny international konferanse, hvor statutter utarbeidedes. Det tyske forbund tæller 151,000, det østerrikske 46,000, Norge 21,000, Danmark 30,000, Sverige 14,000 og Finland 10,000 eller tilsammen ca. 250,000 medlemmer. Enhver vil forstaa betydningen av denne støtte, især for de smaa nationer. De skandinaviske repræsentanter utarbeidet et forslag nogenlunde likt det skandinaviske til overenskomst, men tyskerne og østerrikerne var mot obligatorisk understøttelse og det lykkedes ikke at gjennomføre den. Men den skandinaviske sammenslutning indeholdt heller ikke bestemmelse herom fra først av. Man blev enig om følgende forslag:

Statutter for det internationale arbeidsmandssekretariat.

(Antatt ved konferansen i Kjøbenhavn den 2. og 3. september 1910.)

1. Det i Stuttgart 1907 oprettede internationale sekretariat skal vedblive opretholdes.

I sekretariatet kan fagforbund i de forskjellige lande, hvis medlemmer hovedsagelig bestaar av ikke-faglærte og dermed sidestillede arbeidere optages.

Spørsmålet om et landsforbunds tilslutning til sekretariatet avgjøres av de allerede tilsluttede forbund i fællesskap ved en konferanse;

hvis en konferanse ikke forestaar tidligere end 6 maaneder fra begjæringen foreligger, skal spørsmålet om optagelse avgjøres ved en avstemning indenfor de tilsluttede landsforbund. Er allerede et forbund optatt fra det samme land, og dette forbund motsætter sig den nye optagelse, avgjøres denne paa den først forekommende konferanse.

Hvor sekretariatet skal ha sit sæte bestemmes ved konferanse.

De tilsluttede organisationer tilsender hvert aar sekretariatet en rapport over det sidst forløpne kalendersaars medlemsantal, indtægter og utgifter samt kassebeholdning og en oversigt over aarets lønsbevægelse.

Sekretariatet samarbeider disse rapporter til en samlet oversigt over stillingen. Denne oversigt tilstilles senere hver enkelt tilsluttet organisation.

2. Naar medlemmer av et av de tilsluttede forbund kommer til et andet land, kan de optas som medlemmer i den stedlige organisation uten indskud. Forsaavidt ingen anden overenskomst foreligger mellem det forbund, som medlemmet tilhører og det han ønsker at indtræde i, gjælder følgende overflyttelsesbestemmelser:

- a. Det i det tidligere forbund betalte indskud regnes medlemmet til gode.
- b. Med hensyn til krav paa understøttelse og andre goder, som foreligger i den tiltraadte organisation, skal beløpene av de i den fraflyttede organisation betalte kontingenter sammenstilles, og anciennitet gives for saa lang tid, som denne sum dækker kontingenten i den tilflyttede organisation; men kan dog under ingen omstændighet et længere medlemsskap beregnes end det, som faktisk foreligger.

Understøttelse og fordele, som ikke havdes i den fraflyttede organisation, kan det overflyttede medlem først erholde i den tilflyttede organisation gjennom den anciennitet, som lovene i denne foreskriver.

3. Det er de tilsluttede organisationers pligt at ordne sig saaledes, at de i almindelighet er i stand til ved egne midler at bære utgifterne til deres egne lønskampe, og de bør ved tilslutning til deres lands faglige centralorganisation yderligere søke at sikre deres kampdygtighet.

4. I saadanne tilfælde, hvor en tilsluttet organisation blir angrepet av arbeidsgiverne i et saadant omfang, at egne midler og eget lands støtte ikke strækker til, indberettes det foreliggende forhold til sekretariatet.

Naar saadan indberetning foreligger, paahviler det sekretariatet at undersøke, hvorvidt det forbund, som ber om hjelp, har opfyldt de fordringer, som kræves i disse statutters første stykke, og navnlig om det har været mulig indenfor vedkommende lands egne organisationer at skaffe den økonomiske hjelp, som har været nødvendig.

Sekretariatet avgjør derefter, om der er anledning til og mulighet for at tilveiebringe de tilsluttede organisationers økonomiske støtte og avgir rapport til de øvrige organisationer, som i alle tilfælde selvstændig avgjør, om de kan følge opfordringen og yde pekuniær støtte samt dennes størrelse.

5. For saavidt mulig at forhindre tilgang av streikbrytere fra andre lande, paahviler det sekretariatet at bekjendtgjøre konflikten for de øvrige tilsluttede forbund og iøvrig organisere den moralske støtte fra de øvrige organisationer, som er mulig.

De ved sekretariatets virksomhet forbundne utgifter fordeles paa de tilsluttede organisationer efter disses medlemsantal.

Det vil bli ubetydelige utgifter ved en indmeldelse i det internationale sekretariat og taleren maatte anbefale indmeldelse av hensyn til de store fordele man paa den anden side vilde ha av det.

Lynsje vilde gjøre et par bemerkninger. Vi har i Danmark lagt megen vekt paa disse overenskomster som mottræk mot arbeidsgiverne. Taleren antok alle var enig om den skandinaviske gjensidighets nytte. At vi ikke endnu har opnaadd det samme med tyskerne og de andre forhindrer ikke at vi om nogle aar vil faa en obligatorisk økonomisk gjensidighet.

Stuedal syntes denne sammenslutning var nødvendig. Baade økonomisk og politisk maa vi arbeide internasjonalt sammen.

Søvik beklaget at overenskomsten ikke var indtat i dagsordenen. Taleren vilde hverken stemme for eller mot.

Rich. Hansens forslag om indmeldelse i det internationale sekretariat vedtokes mot 1 stemme.

Dirigenten: Nu skulde vi være færdig med dagsordenen.

Aug. Andersen: Punkt XII er ikke behandlet.

Dirigenten: Er der nogen som optar punktet.

Kjeldstali: Saken maa behandles, saa hver kan uttale sig.

Dirigenten: Der er alt vedtat et forslag om agitation.

Kjeldstali: De som gav Berntsen et spark igaar kan idag vise den han skal være med.

Dirigenten: Spørsmålet Berntsen har intet med dette at gjøre.

Bratvold: Der bør ikke bestemmes at utligne ekstrakontingent til agitation.

Nic. Hansen hadde faat paalæg om at forelægge for landsmøtet spørsmålet om forbundets adgang til at yde private laan. De fleste anmodninger blir avslaat. Men det kan vises uretfærdighet ved at enkelte faar. Taleren fremsatte følgende forslag:

„Laan til private personer tillates ikke.“

Kr. Tørres: Som regel har vi negtet laan; men enkelte gange har vi fundet at maatte gjøre det. Det er vanskelig overfor gamle kjendte organisationsfolk at negte det; men det kunde selvfølgelig være letvindtest at vedta *Nic. Hansens* forslag. Det var disse bemerkninger som revisionen hadde gjort, og som tidligere paa møtet *Alfr. Larsen* hadde været inde paa. Vedtas forslaget har man grei regel at gaa efter, men i enkelte tilfælder kan det være svært haardhjertet.

Oluf Amundsen advarte mot forslaget. Narvik avdeling har laant sikkert 1000 kr. uten at man viste om man fik noget igjen. Allerede iaar er laant over 300 kr.

O. Berg kunde ikke støtte *Nic. Hansens* forslag. Forbundsstyret bør avgjøre det. Men paa sidste landsmøte søgte flere aviser om laan og *Tørres* mente man var for faa tilbake til at behandle dem, men

like efter blev flere laan ydet. Vi maa beslutte at vor forsikringskasse er urørlig.

Dirigenten: Denne kritik burde været oppe under beretningen.

Nic. Hansen hadde ikke personlig imot at der ydes laan. Men revisorerne vil staa frit.

Rich. Hansen: For os paa kontoret vilde det jo være greit om landsmøtet besluttet at ingen laan skal ydes, men i mange tilfælder vilde det føles haardt, naar det for eksempel er kjendte forbundsfæller som kommer for at faa laane reisepenger til et sted, hvor de har sikret sig arbeide. Vi har hittil været meget forsiktig med dette, men det har dog truffet, at enkelte har misbrukt vor tillid og glemmt at betale sine laan. Spørsmålet er da: skal alle lide for det. Vi vet at selv private arbeidsgivere i mange tilfælder yder sine arbeidere laan, og nogen hver kan komme i den omstændighet at maatte laane. Jeg var selv nødt til at faa et laan av forbundet i 1908, men dette er jo tilbakebetalt og det er jo tilfældet med de fleste laan som er git. Privat har vi paa kontoret mangengang maattet laane bort penge til kjendte forbundsfæller, naar vi ikke har kunnet forsvare at laane dem av kassen. Alt tat i betragtning finder jeg ikke at kunne stemme for *Nic. Hansens* forslag.

Sv. Olsen: Naar reise- og arbeidsledighetskassen fik den medfart den fik, burde kassereren oplyst herom. Der kunde være tale om at avsætte et fond til disse laan.

Juell: Denne kritik er uberettiget. Vi fik jo ikke anledning til at debattere forslaget om reise- og arbeidsledighetskasse, slik som landsmøtet viste hele saken fra sig.

Nic. Hansens forslag forkastedes med stort flertal.

Dirigenten refererte følgende skrivelse fra E. Pettersen, Aalesund, p. t. Trondhjem:

Andragende til Norsk arbeidsmandsforbunds landsmøte i Kr.a 1911
fra E. Pettersen, Aalesund, f. t. Trondhjem.

Som det vistnok vil være det ærede forbundsstyre bekjendt, at jeg i en række av aar har hat og har fremdeles fristempling paa grund av arbeidsudygtighet. Da jeg paa grund av min høie fremskredne alder ikke har eller kan ha noget haab om at faa kræfter til at arbeide med noget tungt kropslig arbeide; av den grund kan det forbund, som jeg tilhører, ikke ha noget haab om nogen kontingent.

Derfor vil jeg henstille til det ærede landsmøte, om det kunde la sig gjøre at det dødsbidrag, som efter loven skal utbetales efter min død, nu kunde faa det samme utbetalt mens jeg var i live.

Det som ligger bak dette forlangende er, at jeg, om jeg fik det utbetalt nu, ja snarest mulig, vilde begynde med en eller anden liten forretning, for kanskje jeg paa den maate kunne sikre mig en nogenlunde eksistens paa mine gamle dage og paa den maate kunne faa undgaa at vandre den tunge vei til fattigkassen.

Jeg skal ikke gaa nærmere ind paa saken eller de enkelte detaljer, men overlater det til det ærede landsmøtes velvillige bedømmelse over det av mig ovenfor paapekte grunde til mit forlangende.

Trondhjem, 18. april 1911.

Med en solidarisk hilsen og et lykkelig samarbeide med det som nu paa dette landsmøte skal behandles.

Ærbødigst

E. Pettersen.

Rich. Hansen gav endel yderligere oplysninger. Pettersen er en gammel ivrig organisationsmand og har flere gange været paa landsmøtet. For et par aar siden indsendte han til forretningsutvalget et lignende andragende, som forretningsutvalget ikke kunde indvilge. Taleren kunde ikke anbefale andragendet da vi kunde faa 100 lignende ansøkninger.

Alfr. Larsen: Den gamle mand har været ivrig i tjenesten. For et aar siden kom han til Trondhjem. Nu sælger han kunstige blomster, som han laver. Hvis de kjendte gamle Pettersen vilde de gjøre ham et stort gode ved at laane ham 200 kr. rentefrit og at det avtrækkes hans dødsbidrag ved hans død.

Aug. Andersen var fuldt opmerksom paa andragendets farlige konsekvenser, men der foreligger nu blot et andragende. Han foreslog andragendets indvilgelse.

Halvorsen: Det er vanskelig at ta konsekvenser av indvilgelse av andragendet, men taleren skulde stemme for et laan paa 200 kr.

Dirigenten advarte mot forslaget.

Nic. Hansen vilde anbefale *Alfr. Larsens* forslag i henhold til avstemningen over talerens forslag.

Wiggen hadde efter kjendskap til Pettersen ingen betænkeligheter.

Søvik vilde føle det frygtelig ondt om Pettersen ikke skulde faa hjælp.

Blomkvist anmodet *Larsen* at forhøie beløpet til 300 kr.

Rich. Hansen vilde stemme for et laan, hvis *Larsen* strøk bestemmelsen om at laanet skulde fratrækkes dødsbidraget.

Forslaget om at bevilge Pettersen 300 kr. av forbundskassen vedtokes enst. efter at *Aug. Andersen* hadde tat sit forslag tilbake.

Tørres foreslog at dirigenterne og sekretærene bevilgedes 150 kr.

Aug. Andersen foreslog 200 kr. og dette støttedes av *O. Amundsen*.

Tørres gik over til *Andersens* forslag.

Th. Veber foreslog 50 kr. til hver av dirigenterne og 25 kr. til hver av sekretærene.

Aug. Andersen var enig heri og forslaget vedtokes.

Hans Olsen foreslog lovenes § 5 optat til behandling.

Berg foreslog nyt møte imorgen.

Hobberstad: Under behandling av stedlige styrer hadde taleren fremsat forslag om disse.

„Det besluttedes ikke at behandle lovene paa ny.“

Bergs forslag forkastedes med 52 mot 38 st.

Dirigenten refererte et takketelegram fra *Nydalens* kvindelige forening.

Rjukanfosforslaget besluttedes mot 1 st. ikke behandlet.

Kjelstadli var forpligtet da til at opta mindretalsindstillingen.

Dirigenten: Avstemningen gjaldt baade flertals og mindretalsindstillingen.

Blom fastholdt at hans forslag under taktikdebatten kom under votering.

Dirigenten: Vi er færdig med taktiken.

B. Halvorsen foreslog:

„Det skrevne storstreikforslag omsendes til avdelingerne for videre behandling. Samtidig anmoder landsmøtet forretningsutvalget om at avgi sin betænkning i saken. Forslaget optas paa næste landsmøte i overensstemmelse med avdelingernes uttalelser.“

Sethil: Dette forslag blev nævnt under dagsordenens punkt VI,4 — „forskjellige fond“. Hovedstyret fandt at det ikke skulde omsendes til uravstemning, da det ikke kunde gi det sin tilslutning.

Halvorsens forslag forkastedes med 47 mot 31 st.

Wiggen takket forsamlingen for opmerksomheten som vistes talerens forslag i taktikspørsmålet. Allerede den viser at der er noget som gjærer.

Landsmøtets avslutning.

Dirigenten, *Moeskau*, vilde naar dagsordenen nu var gjennomgaaet takke forsamlingen for den loyalitet og velvilje som var vist landsmøtets dirigenter. For sin part følte han det opløftende og styrkende at gaa ut igjen i organisationens arbeide efter disse dages forhandlinger, der var ført paa en energisk og saklig maate. Der har været brytninger, men det betyr bare styrke. Hvis alle var fornøiet var det tegn paa slaphet og manglende livskraft.

Rich. Hansen takket alle for samværet under landsmøtet og vilde rette en personlig tak for sit vedkommende for den velvilje, der var vist ham. Denne tak kunde han ogsaa uttale paa samtlige funktionærers vegne. Mange repræsentanter var selvfølgelig mødt med ønske om at faa mere vedtat end tilfældet var blit; det hadde ogsaa taleren. Men man fik trøste sig med at det som majoriten har bestemt forhaabentlig gir et gjenskin av medlemmernes mening ute i foreningerne, og vi fik være fornøiet med at staa i kontakt med dem. Ingen har nogen grund til at gaa herfra med sure miner, for selv minoriteternes meninger kunde jo gro til en gang. Naar han hadde overtat formandsstillingen igjen, gjorde han det ikke med nogen absolut glæde, for han var sig bevidst de mange vanskeligheter vi gaar imøte. Det har stor betydning for organisationen om vore krav kan gjennomføres, men med forenede bestræbelser haabet taleren det skulde lykkes. Vi maa stole paa at forstaaelsen blandt vore medlemmer økes, at man forstaaar vanskelighetene og kjender sine pligter. Det er altid nødvendig for os at ha medlemmerne med os. Med atter en tak for samværet og i forvisningen om at landsmøtets beslutninger skulde bli til

gagn for forbundet utbragte han et leve for dette. Et 3 gange 3 hurra for Norsk arbeidsmandsforbund!

Lyngsie benyttet leiligheten til at si tak for samværet paa den danske organisations vegne. De beslutninger der er vedtat kan Norsk arbeidsmandsforbunds delegerte være glade over, og han utbragte et leve for dem.

Bengtson takket for at han som Sveriges representant hadde faat anledning til at overvære landsmøtet og vilde ønske organisationen tillykke med dettes resultater. Han utbragte et leve for de skandinaviske arbeidsmænds sammenslutning.

Rich. Hansen var sikker paa at ha alle med sig, naar han rettet en tak til vore danske og svenske broderorganisationers representanter. Vi følger med glæde med i bevegelsen i Danmark og Sverige og vil be hr. Lyngsie og Bengtson bringe sine organisationer vor hjerteligste hilsen. 3 enkle hurrarer for vore fremmede gjester.

Stortingsmand *Knudsen*: Jeg er en av dem som gjennom aarene har hat anledning til at se organisationens store fremskridt ikke bare i medlemstal og styrke, men i medlemmernes parlamentariske dygtighet. Nye tanker vil alltid komme op, men en ting staar fast, at socialismen er vor første milepæl for samfundets utvikling i frihet og solidaritet. Vi maa glæde os over organisationens fremgang, fordi den er hovedbetingelsen for fremskridtet og det socialdemokratiske samfund. Tal hadde altid beundret arbeidsmandsforbundet for dets begeistring for vort socialdemokratiske maal. Under det nuværende samfund kan vi ikke naa hvad vi vil. Men fagbevegelsen kan avtvinge kapitalen vilkaar, som vi uten den ikke vilde opnaa. Først socialismen vil sikre alle. Men foruten de fordele vi kan naa gjennom fagbevegelsen er den en drivfjær for os at arbeide videre og gjøre organisationen fastere. Og organisationen av hele arbeiderklassen er midlet til at omorganisere samfundet. Om der derfor er uenighet om midlerne til at naa maalet, skal vi holde fast ved at organisationen er grundbetingelsen for at naa et socialdemokratisk samfund. La os rope et leve for socialismen.

Rich. Hansen vilde takke Knudsen for hans nærvær paa landsmøtet og utbragte et leve for ham.

Reiersen overbragte en tak fra Lian, der var blit nødt til at forlate møtet. Vi maa ikke glemme at det som skridt for skridt skal føre os frem er samholdet, og socialismens renlinjede karakter maa vi aldrig miste av syne. Vore kampe tilspidnes mer og mer. Men der trænges kun arbeide og arbeide og atter arbeide. Leve den norske landsorganisation.

Karlgren: Da jeg fik se dagsordenen trodde jeg den skulde bli mindst 14 dages arbeide, men vi har klart den paa faa dage med gode beslutninger og forholdsvis korte debatter. Dette heldige resultat skyldes i første række vore dygtige dirigenter og sekretærer. Et leve for dem.

Kalvaa takket for den velvilje der var vidst sekretærene og føiet hertil en personlig tak for sit vedkommende for den tillid der var bevist taleren i haapet om at den ikke skulde skuffes. Talerne brytes her paa landsmøtet, men vi er kammerater igjen naar debatterne er over.

Vort store maal er at smede den kjede som heter den internationale solidaritet saa sterk at arbeidskjøperne ikke kan bryte den og det er den arv vi skal etterlate vore efterkommere.

Bratvold: Det er faa kvindelige representanter paa vort landsmøte og den kvindelige organisation har mange vanskeligheter at kjæmpe med. Men fortsætter de arbeidet som hittil vil det bære gode resultater og vi vil love dem de mandlige kammeraters støtte. Hermed et leve for vore kvindelige representanter.

Fru Pleym takket paa kvindernes vegne. Det var en glæde at se den interesse landsmøtet hadde vist kvinderne og taleren vilde be representanterne ta en hilsen med hjem til sine kvindelige kammerater og be dem fortsætte at kjæmpe for bedre opplysning. Tak for samværet og paa snarlig gjensyn.

Samtlige talere høstet sterkt bifald og leveropene fulgtes av kraftige hurraer.

Tilslut sang man staaende socialisternes marsch, hvorpaa formanden erklærte landsmøtet slut.

